



עיקרי עמדת התנועה לאיכות השלטון בדבר מינויו של ניצב דניאל (דני) לוי לתפקיד המפקח"ל

התנועה למען איכות השלטון

אוגוסט 2024 | אב תשפ"ד

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: "התנועה"), אנו מתכבדים להביא בפני הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים בשירות המדינה (להלן: "הוועדה" או "הוועדה למינוי בכירים"), את עמדתנו בעניין הצעתו של השר לביטחון לאומי, ח"כ איתמר בן גביר (להלן: "השר"), למנות את ניצב דניאל (דני) לוי לתפקיד המפקח הכללי של משטרת ישראל (להלן: "המפקח").

מהלך הדברים יהא כדלקמן: ראשית נבקש לעמוד על תפקידו והיקף סמכויותיו של מפקח המשטרה, לאחר מכן על עקרון העצמאות של משטרת ישראל ועל חשיבות תפקידו ועצמאותו של המפקח בראי תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה. לבסוף, נעמוד על הליך המינוי לתפקיד המפקח בדין הישראלי ועל הסיבות בגינן אנו סבורים כי על הוועדה להוציא תחת ידה חוות דעת שלילית המתנגדת למינוי המוצע.

ומתוך כך, כבר בראשית הדברים יובהר, כי התנועה מתנגדת למינוי של ניצב לוי לתפקיד המפקח, וזאת מהטעמים שיפורטו להלן.

א. סמכויות המפקח הכללי של המשטרה

1. מפקח המשטרה עומד בראש משטרת ישראל ואחראי על ניהולה ותפקודה התקין, ומהווה אחד מהתפקידים החשובים והבכירים ביותר במדינת ישראל.

2. תפקיד המפקח מעוגן בסעיף 9 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: "הפקודה"), וכולל את הסמכות לפקח על המשטרה, על סדרי ניהולה ועל הפעלתה, ולהיות אחראי להשגחה על כל ההוצאות הכרוכות בהפעלה ובניהול המשטרה:

"המפקח הכללי יפקח על משטרת ישראל, על סדרי ניהולה ועל הפעלתה, ויהיה אחראי להשגחה על כל ההוצאות הכרוכות בה ולאפסניה שברשותה..."

3. סעיף זה אמנם סווג לאחרונה בתיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, כך שיעשה אך ורק "בהתאם להתוויית המדיניות ולעקרונות הכלליים של השר", אולם בימים אלה שאלת חוקיותו של התיקון לפקודה עומדת לפתחו של בית המשפט העליון בבג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (נבו 27.04.2023) (להלן: "בג"ץ תיקון מס' 37"), וטרם הוכרעה.

4. כנגזרת מתפקידו כמי שניצב בראש משטרת ישראל, המפקח אמון על הוצאת פקודות למשטרה, ועל קביעת הוראות כלליות למשטרה, אשר נוגעות לעקרונות ארגון המשטרה, סדרי המינהל, המשטר והמשמעת בה והבטחת פעולתה התקינה. וראו סעיף 9א לפקודה:

"9א. (א) המפקח הכללי יוציא, באישור השר, הוראות כלליות שיקבעו עקרונות לענין ארגון המשטרה, סדרי המינהל, המשטר והמשמעת בה והבטחת פעולתה התקינה (להלן – הוראות המשטרה).

(ב) המפקח הכללי יוציא פקודות כלליות שיקבעו פרטים בנושאים האמורים בסעיף קטן (א) (להלן – פקודות המטה הארצי).

5. סמכויותיו הנרחבות של המפקח מעוגנות גם בהוראת משטרת ישראל מס' 02.01.02, שכותרתה "המפקח הכללי (המפקח) – תפקידים וסמכויות", המבהירה כי המפקח, "עומד בראש משטרת ישראל, אחראי: 1) להפעלת משטרת ישראל ולביצוע תפקידיה. 2) לארגונה וניהולה התקין. 3) לניהול מערך כוח האדם. 4) לקיום המשטר והמשמעת. 5) להשגחה על הוצאות המשטרה והאפסנייה שברשותה. 5) להוצאות פקודות משטרת ישראל".

6. כמו כן, מוענקות למפכ"ל המשטרה סמכויות נרחבות לצורך מילוי תפקידו, אשר ביניהן, נמנים גם החיקוקים הבאים: תקנות קרן המשטרה הכללית; תקנות המשטרה (גיוס), תשי"ח-1957; תקנות המשטרה (חופשה), תשל"א – 1971; תקנות המשטרה (המשמר האזרחי) – תשל"ה-1975; תקנות ההגנה (שעת חירום) 1954; תקנות השבת אבידה, תשל"ג-1973; חוק מרשם האוכלוסין, תשכ"ה-1965; חוק המשטרה (נכים ונספים) תשמ"א – 1981; פקודת מניעת טרור, תש"ח-1948; חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982; פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], תשכ"ט-1969; וחוק העיטורים במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר, תשל"ב-1972.

7. בנוסף, סעיף 10 לפקודת המשטרה, מעגן את סמכויות המפכ"ל, הנוגעות לניהול השוטף של כוח האדם תחת ניהולו, אשר מגיע עד למעלה מכ-30,000 עובדים. סמכויות אלו כוללות גיוס כוח אדם למשטרה, השעיות שוטרים והעלאות בדרגה:

"(1) לגייס בכל עת אנשים מתאימים להיות שוטרים למילוי משרות פנויות בתקן המאושר של משטרת ישראל;

(2) להשעות שוטר שאינו קצין משטרה בכיר, להורידו בדרגה, לשחררו מן השירות או לפטרו, אם הוכח להנחת דעתו שהשוטר מתרשל או בדרך כלל בלתי-יעיל במילוי תפקידיו או אינו מתאים מבחינה אחרת למלא תפקידיו; אולם מפקח לא יפוטר ולא ישוחרר אלא באישור השר;

(3) למלא, על ידי העלאה בדרגה או בדרך אחרת, כל משרה בדרגה שלמטה מדרגת קצין משטרה בכיר שנתפנתה מחמת מוות, פיטורים, או סיבה אחרת."

(וראו גם: בג"ץ 8225/07 מריח סדיק נ' מפכ"ל המשטרה (נבו, 6.7.2009)).

8. כך, תפקידיו וסמכויותיו של מפכ"ל המשטרה נרחבים לאין שעור, והוא משמש, הלכה למעשה, **כראש הניהול והמקצועי של אחד הארגונים החשובים במדינת ישראל**. ארגון אשר מהווה את אחד מזרועות מערכת אכיפת החוק ושומרי הסף במדינת ישראל.

9. על כן, קיימת חשיבות עליונה שהאדם שימונה לתפקיד – החובק שלל סמכויות ועוצמות רבות – **יהיה האדם הראוי ביותר, אשר יבחר על בסיס כישוריו, ניסיונו וטוהר מידותיו, ויוכל לתפקד באופן עצמאי, מבלי שיהיה חב את מינויו לגורמים פוליטיים אשר מינו אותו לתפקיד.**

ב. עיקרון עצמאות ואי-תלות המפכ"ל ומשטרת ישראל

10. משטרת ישראל אמונה על הטיפול בנושאים הייחודיים והרגישים ביותר במדינה, ובראשם מניעת עבירות וגיליון, תפיסת עבריינים ותביעתם לדין ושמירה על הסדר הציבורי וביטחון הנפש והרכוש. לצורך מימוש תפקידה, הוענקו למשטרה שורה ארוכה של סמכויות ייחודיות ומרחיקות לכת, הכרוכות מניה וביה באפשרות להפעלת כוח כלפי אזרחי המדינה ופגיעה בגרעין הקשה של זכויות אדם חוקתיות (סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה; בג"ץ 5562/07 שוסהיים נ' השר לביטחון פנים, פסקה 8 לפסק דינה של כבוד השופטת פרוקצ'יה (נבו, 23.7.2007)).

11. בעוד שבמדינות שאינן דמוקרטיות, סמכויות אלה מוקנות למשטרה כזרועו הארוכה של השלטון, תוך דיכוי זכויות הפרט, הכוח הרב המופקד בידי המשטרה במדינה דמוקרטית, הגם שהוא מביא בהכרח להגבלה של זכויות, נועד לממש את שלטון החוק במדינה ולהגן על זכויות הפרט. וראו את דבריו של פרופ' אהרן ברק "המשטרה וזכויות האדם בישראל" מבחר כתבים, עמוד 680 (תש"ס):

"אין כל אפשרות לקיים זכויות אדם בלא כוחה הכופה של המשטרה."

האידיאליה של אדם לאדם - מלאך, היא חלום. בלא פעולת משטרה, קיים החשש כי אדם לאדם - זאב. פעולת המשטרה תגשים את האיזון העדין באשר לזכויות האדם, איזון שסופו אדם לאדם - אדם. משימה זו של המשטרה – קשה היא. הגנה על זכות האדם של האחד עשויה לפגוע, מעצם טבעה, בזכות אדם של אחר... בהגנתה על האיזון העדין הקובע את זכויות האדם בישראל, צריכה המשטרה לפעול בדומה לשופט. **היא חייבת לפעול בתוך עצמאות ואי תלות. כמו שופט, אין על המשטרה מרות, זולת מרותו של החוק. המשטרה היא אמנם חלק מהרשות המבצעת, אך אין היא המשטרה של הממשלה. היא המשטרה של המדינה.**

12. וכך, בית המשפט העליון עמד פעם אחר פעם על החיוניות **בהבטחת עצמאותה ואי-תלותה של משטרת ישראל ושל המפכ"ל העומד בראשה**, האמון על ניהולה ותפקודה. לכך יפות הן מילותיו של בית המשפט העליון בבג"ץ 1993/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש-הממשלה (נז) 817, בפסקה 48 (2003):

"למשטרת ישראל ולעומד בראשה ישנה עצמאות בניהול המשטרה, והדבר בא לידי ביטוי הן בהוראות מפורשות – דוגמת סעיף 9 לפקודה האמורה, והן בנהלי העבודה, הלכה למעשה, המיישמים את עקרון עצמאות המשטרה."

13. וראו לכך גם את קביעתו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון, כבוד השופט פוגלמן, אשר עמד בבג"ץ 911/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל בפסקה 16-17 (נבו, 12.12.2021) (להלן: "בג"ץ התנועה לאיכות השלטון"), על החשיבות בהבטחת עצמאות ואי תלות של מפכ"ל המשטרה בגורמים האמונים על מינויו לתפקיד:

"מפכ"ל המשטרה הוא העומד בראשות המשטרה, אשר במוקד תפקידה אכיפת החוק והגנה על ביטחון הציבור ושלומם (בג"ץ 3884/16 פלונית נ' השר לביטחון פנים, [פורסם בנבו] פסקה 26 (20.11.2017)). בין יתר תפקידה, אמונה המשטרה גם על מניעת עבירות ובכלל זאת, היא מופקדת על שלבי החקירה ואיסוף הראיות בהליך הפלילי ... מטבע הדברים, ישנה חשיבות מיוחדת שהפעלת הסמכויות בתחומים אלו תיעשה על בסיס מקצועי ובהתחשב באינטרס הציבורי בלבד, באופן שוויוני וללא משוא פנים [...]"

השמירה על גבולות הכח השלטוני המופעל על הפרט בהליך הפלילי על כל שלביו מחייבת עוד כי הפעלתו תהא מנותקת כליל מכל חשש לניגוד עניינים מכל סוג שהוא. עירובו של שיקול זר ובלתי ענייני בהפעלת כח-המרות השלטוני בהליך הפלילי יוצר פוטנציאל סיכון ממשי לעיוות האיזון הנדרש בין צורכי השימוש בכח להשגת תכלית שבאינטרס ציבורי, לבין ההגנה על זכויות היסוד של הפרט. שילובו של שיקול זר באיזון המתחייב בין הצורך הציבורי בשמירת הסדר החברתי וציות לחוק, לבין זכויותיו של אדם לחירות ולכבוד אישי עלול לערער את שיווי המשקל הראוי בין הכוחות השונים הפועלים בענין זה, ולהביא לפגיעה לא ראויה בפרט. הפעלת הכח השלטוני כלפי הפרט במסגרת ההליך הפלילי אמורה להיות מנותקת כליל משיקולים זרים, ועליה להיעשות תוך מחויבות מלאה לכללי הריסון בשימוש בכח, אשר בכיבודם תלוי גורלו של האדם הנתון למרותו של השלטון" (בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' שר האוצר, פ"ד סג(2) 545, 658 (2009)). **מכאן החשיבות הרבה בהבטחת עצמאות ואי תלות של מפכ"ל המשטרה, העומד בראשה ואמון על הפעלתה לביצוע תפקידה."**

14. זאת ועוד, בית המשפט העליון עמד בבג"ץ התנועה לאיכות השלטון של החשיבות של ניתוק הזיקה בין המפכ"ל לממשלה, לשם הבטחת אמון הציבור במשטרה ובהתנהלותו העניינית של המפכ"ל:

"ניתוק הזיקה בין מפכ"ל המשטרה לממשלה היא אמצעי להבטיח אף במישור של מראית פני הדברים כי החלטותיו של המפכ"ל ענייניות הן, ולהסיר חשש בקרב הציבור ששיקול פרטי כלשהו של המפכ"ל משפיע על אופן קבלת החלטותיו (השוו: אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל – רשויות השלטון ואזרחות 1011 (מהדורה שישית, 2005))."

אכן, אמון הציבור במשטרה חשוב לשם הבטחת פעילותה התקינה ... וראו בהקשר זה גם את דבריו של המשנה לנשיא (כתוארו אז) א' ברק: **"יכולתה של המשטרה למלא את תפקידיה מותנית באמון הציבור ביושר כפיהם, בהגינותם ובסבירותם של השוטרים. בלא יחסי אמון בין המשטרה לבין הקהילה שהיא משרתת, לא תוכל המשטרה לקיים את משימותיה"** (עניין סויסא, בעמ' 783). (בג"ץ התנועה לאיכות השלטון, פסקה 18 לפסק דינו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון פוגלמן).

15. לבסוף, בית המשפט העליון פסק כי עצמאותו המקצועית של המפכ"ל וניתוק זיקתו לממשלה ולשר לביטחון לאומי אשר מינוי אותו, חשובה אף מהסיבה שהמשטרה עשויה להידרש – **ולמעשה נדרשת בימים אלה – לחקירתם של חברי ממשלה אשר אמונים על מינויו:**

"בנוסף, לא ניתן להתעלם אף מכך שבמסגרת תפקידיה, עשויה המשטרה להידרש גם לחקירתם של חברי הממשלה שאמונים כזכור על מינוי המפכ"ל (ובהתאם לחלק מההחלטות בעניין, גם על האפשרות כי כהונה זו תוארך). אף טעם זה מעיד על חשיבות ניתוק הזיקה בין המפכ"ל הממונה לבין ממנוי." (בג"ץ התנועה לאיכות השלטון, פסקה 19 לפסק דינו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון, כבוד השופט פוגלמן).

16. במצב הדברים האמור, **הרגישות הנובעת בשגרה למינויו של מפכ"ל המשטרה, מקבלת בימים אלה משנה תוקף, נוכח היות המפכ"ל מופקד על עבודה המשטרה בכל הנוגע לחקירה של שרי ממשלה מכהנים אשר אמונים על מינויו.**

17. ויודגש כי מצב בו הממשלה מצויה בניגוד עניינים בכל הנוגע לסוגיית מינוי המפכ"ל הוא מצב מתמשך, מאחר ובכל הממשלות האחרונות – כמו גם בממשלה הנוכחית – ישנם שרים וראשי ממשלה המצויים תחת חקירה פלילית במהלך כהונתם כחברי ממשלה, וכך למעשה **מוטלת על אותה הממשלה מנוגדת העניינים, המשימה למנות את המפכ"ל שינהל את חקירות חבריה.**

18. היבט זה, מחזק את הרגישות הייחודית של קבלת ההחלטה בנוגע למינוי מפכ"ל בימים אלה, ואת הצורך **בהקפדה על הליך מינוי שיבטיח את עצמאותו ואי-תלותו של המפכ"ל בממשלה ובשרי שאמונים על מינויו, כמו גם את אמון הציבור בטוהר השיקולים העומדים בבסיס המינוי האמור.**

ג. **חשיבות תפקידו ועצמאותו של המפכ"ל בראי תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה**

19. כאמור לעיל, ביום 27.12.2022 אושרה בכנסת הצעת חוק פרטית מטעמו של חה"כ בן גביר לתיקון פקודת המשטרה (מס' 37), התשפ"ג-2022 (להלן: **"תיקון מס' 37"**), אשר עיגנה שינוי משטרי תשתיתי, בעל משמעויות חוקתיות מרחיקות לכת על זכויות פרט מוגנות ועל עקרונות יסוד של המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל.

20. ברקע לתיקון הפקודה, עמדה דרישתו של חה"כ בן-גביר, כחלק מהמשא ומתן הקואליציוני להקמת הממשלה ה-37, להתמנות לתפקיד השר לביטחון לאומי, תוך עריכת שינויים בפקודה, אשר יעניקו לשר סמכויות נרחבות **שיאפשרו את הכפפת המשטרה והמפכ"ל אליו, והכל בטרם השבעת הממשלה וכתנאי להקמתה.**

21. מבין אותם סעיפים שתוקנו או נוספו, ניתן למצוא את סעיף 8 לפקודה, אשר קבע כי המשטרה נתונה למרות הממשלה, וכי השר לביטחון לאומי ממונה על המשטרה מטעם הממשלה. קרי, **השר הוא שיפעיל ויממש את מרות הממשלה על המשטרה.** בהמשך, נוסף סעיף 8א לפקודה, לפיו **"השר יתווה את מדיניות המשטרה ואת העקרונות הכלליים לפעילותה, לרבות לעניין סדרי**

העדיפויות, תוכניות עבודה, הנחיות כלליות, ההוראות הכלליות שבסעיף 9א(א) ומימוש כלל סמכויותיו בכל הנוגע לתקציב המשטרה, בהתאם לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, וההוראות לפיו, וכן יקיים פיקוח ובקרה על פעילות המשטרה ועל רמת מוכנותה". בנוסף, עוגן סעיף 8ד לפקודה, אשר מעניק לשר סמכות בלעדית וחסרת תקדים להתוות "מדיניות כללית" בתחום החקירות, לרבות קביעת סדרי עדיפויות, ונוספה סיפא לסעיף 9 לפקודה, **אשר הכפיפה כאמור את המפק"ל וסמכויותיו לשר ולמדיניותו.**

22. וכך, בחסות תיקון מס' 37 לפקודה, התבסס שינוי משטרי-תשתיתי המעניק מעמד של בכורה לשר ולסמכויותיו, תוך הכפפת המשטרה והמפק"ל, על סמכויות החקירה, האכיפה והמעצר שבידיהם, למרותם של הממשלה והשר לביטחון לאומי, **והכל תוך פגיעה אנושה בחובת המשטרה לפעול באופן עצמאי ובלתי-תלוי שעליה מרותו של החוק בלבד.**

23. ומכאן, ששמירה על עצמאותו ואי-תלותו של המפק"ל בממשלה ובשר לביטחון לאומי, מקבלת בימים אלה משנה תוקף חשוב נוסף בראי תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, אשר הסיט את נקודת האיזון בין סמכויות השר לעצמאות המשטרה והמפק"ל, ועיגן הלכה למעשה, את הכפפת המשטרה והמפק"ל העומד בראשה, למרותם של הגורמים אשר ממנים אותו.

24. ויודגש, כי זוהי גם **עמדתה המקצועית הרשמית של היועצת המשפטית לממשלה**, אשר הבהירה בבג"ץ תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, כי: "הצעת החוק מסיטה את נקודת האיזון הקיימת בין סמכויות השר לעצמאות המשטרה, **באופן שפוגע בעצמאות המשטרה וחורג מחלוקת התפקידים הנהוגה**". שכן "אל מול ההרחבה לכאורה של היקף סמכות השר להתערב בהחלטות המשטרה, הצעת החוק **אינה כוללת איזונים וערובות הנדרשים לשם הבטחת עצמאות המשטרה, ממלכתיותה ואי תלותה הפוליטית**, שקיימים בהסדרים משפטיים". (פס' 89).

25. בד בבד, היועצת המשפטית לממשלה הבהירה כי התיקון, אשר מסדיר את מערכת היחסים הרגילה בין השר למפק"ל, החסיר בכוונת מתכוון "חידוד ועיבוי הוראות הנוגעות לתפקידו של המפק"ל באופן המשקף את היותו של המפק"ל מפקד המשטרה, המופקד על היבטי הניהול, תכנון וביצוע הפעילות המבצעית ומילוי תפקידה וסמכויותיה של המשטרה". (פסקה 90).

26. על כן, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה התיקון לפקודה עיגן "הסדר חלקי, חד צדדי, חסר ובלתי מאוזן, המעגן היבטים חלקיים בלבד של הנושא – באופן אשר **קובע את כפיפותה של המשטרה לשר, ובכוונת מכוון לא נקבע כל ביטוי מפורש לעקרון של ממלכתיותה, עצמאותה ומקצועיותה**. כתוצאה מכך, התיקון שינה את מערכת האיזונים הקיימת עובר לחקיקתו בין עקרונות היסוד של עבודת המשטרה, ויצר הסדר משטרי לא מאוזן **שמביא לפוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטרי**". (פסקאות 147-148).

העתק חלקים רלוונטיים מעמדת היועצת המשפטית לממשלה, כפי שהובאה בתגובה לצו על תנאי בבג"ץ תיקון פקודת המשטרה, מצורף ומסומן **כנספח 1**.

27. **וכך לא רק להלכה, אלא גם למעשה.**

28. מאז נחקק תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, חלפה שנה וחצי, במסגרתה הוכח שוב ושוב כי התיקון הוביל, הלכה למעשה, **לפגיעה במעמדו של המפק"ל ובמידת עצמאותו, כמו גם בעצמאותה של המשטרה שעל ניהולה הוא מופקד.**

29. וכך, מאז נחקק התיקון התערב השר פעם אחר פעם בהחלטות אופרטיביות של המשטרה במקרים ספציפיים, עקף את שרשרת הפיקוד המשטרית וחילק הוראות והנחיות ישירות לקצינים בכירים ולשוטרים בשטח, הורה לקצינים כיצד לפעול באופן משמעותי מול שוטריהם, חייב שוטרים לפעול בהתאם ל"מדיניותו" ובניגוד לקביעת הממשלה בעניין, והכל תוך שקילת שיקולים פוליטיים בולטים בהפעלת סמכויות המשטרה.

וראו למשל: העתק כתבתם של מאיר תורג'מן ומורן אזולאי "עוקף את המפכ"ל, בזמן ההפגנות" Ynet מיום 11.7.2023, מצורף ומסומן **כנספת 2**; העתק כתבתו של ג'וש בריינר "בכירים במערכת הביטחון מתריעים כי המשטרה נכבשת בידי בן גביר. כך זה קרה" הארץ מיום 11.6.2024, מצורף ומסומן **כנספת 3**; העתק כתבתו של רונן ברגמן "המפכ"ל: "עצרתי ניסיונות פוליטיים להשתלט על המשטרה" Ynet מיום 21.9.2023, מצורף ומסומן **כנספת 4**; העתק כתבתו של ג'וש בריינר וניר חסון "על אף איסור בג"ץ, פעילי ימין התהדרו כי שוחררו ממעצר הודות להתערבות של בן גביר" הארץ מיום 23.4.2024, מצורף ומסומן **כנספת 5**.

30. על התערבות חסרת תקדים זו בפעילותה ובהתנהלותה של המשטרה, תוך עקיפת שרשרת הפיקוד ופגיעה במידת עצמאותו של מפכ"ל המשטרה – **מעיד מפכ"ל המשטרה היוצא בעצמו** רב-ניצב יעקב שבתאי – הן במכתבים מתריעים ששלח ליועצת המשפטית לממשלה, והן כחלק מעמדה רשמית שהוגשה מטעמו לבית המשפט העליון בבג"ץ תיקון מס' 37 :

"בראשית הדברים אציין, כי מאז שנחקק החוק אנו עדים לתהליך התערערות עקרונות בסיסיים מאוד של עבודת המשטרה – משטרה מקצועית, ממלכתית, א-פוליטית, אשר פועלת אך ורק על בסיס שיקולים מקצועיים. [...] חייבת להיות הפרדה ברורה בין קביעת המדיניות העקרונית לבין הפעלת הכח. לפי הבנתי, ההפרדה הזו חייבת לקבל ביטוי חוקי ברור. במקביל לקביעת סמכות הממשלה והשר לקבוע מדיניות וסדרי עדיפויות כלליים, נדרש לקבוע כלים אשר יאפשרו למפכ"ל להציב גבולות ברורים ככל הניתן בין קביעת המדיניות לבין העצמאות התפקודית שהיא קריטית ליכולת המשטרה למלא את ייעודה. הגדרות אלה נדרשות הן מול הדרג המדיני והן מול הארגון. הפרדה זו אינה יכולה להיות רק רעיונית אלא חייבת לבוא לידי ביטוי במנגנונים מובנים הלכה למעשה. מצב חוקי עמום, שאינו מגדיר את הכלים למימוש ההפרדה עלול להביא להתערבות פסולה בעבודת המשטרה. [...]"

'עצמאות המשטרה' אינה רק סיסמא אלא יש לה ביטויים מעשיים פרטניים בולטים, אותם תיארתי בתמצית: איסור על התערבות באירועים קונקרטיים; הקצאת כוחות; מניעת קשר ישיר עם גורמי השטח וסוגיית המינויים. [...]

עצמאות המשטרה והא-פוליטיות שלה במסגרת הפעלת סמכויותיה ומילוי תפקידה היא קריטית ליכולתה לתפקד ולאכוף את החוק ... כמו כן, החקיקה נדרשת לעסוק לא רק בסמכויות השר אלא במקביל לבסס את עצמאות המשטרה בהפעלת שיקול הדעת ואת הא-פוליטיות שלה, כפי שנקבע גם בוועדות קודמות ובפסיקה של בית המשפט הזה. בחוק הנוכחי חסרות הקביעות האלה. יתרה מכך, הסעיף היחיד בפקודת המשטרה, אשר מתייחס לתפקיד המפכ"ל כמי שמופקד על ניהול המשטרה בפן האופרטיבי ובפן הניהולי, הוא סעיף 9. גם בסעיף זה נעשה תיקון, שבפועל עלול להחליש את מעמדו של המפכ"ל מבלי לייצר את האיזון החיוני בעניין זה..."

העתק עמדת מפכ"ל המשטרה היוצא, רב-ניצב שבתאי, ביחס לתיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, מיום 18.6.2024, מצורף ומסומן **כנספת 6**; וראו גם: העתק מכתב מפכ"ל המשטרה היוצא אל היועצת המשפטית לממשלה מיום 27.5.2024, מצורף ומסומן **כנספת 7**.

31. ואם לא די בכך, לאחר שבעת כהונתו כמפכ"ל המשטרה, פנה רב-ניצב שבתאי אל יועצת המשפטית לממשלה והתריע בפניה על פעולותיו אלו של השר לביטחון לאומי, ועל התערבותו הפסולה בעבודת המשטרה – השר בן גביר פעל על מנת לפטר אותו ממשרתו כמפכ"ל.

32. השר בן גביר הודיע לרב-ניצב שבתאי במכתב, על כוונתו להקדים את סיום כהונתו, שנקבעה לחודש וחצי לאחר מכן, בכפוף לשימוע שיתקיים בפני השר עצמו (ולא בפני הממשלה), והכל תוך ניסיון להשפיע על פעולותיו של המפכ"ל באמצעות האיום בפיטורין, ותוך יצירת אפקט מצנן אשר יבהיר לכל קציני המשטרה, כי מי שלא ייענה באופן מלא ל"פקודותיו" של השר – יפוטר.

העתק מכתבו של השר למפכ"ל מיום 27.5.2024, מצורף ומסומן **כנספח 8**.

33. וראו לכך גם את עמדת היועצת המשפטית לממשלה, כפי שהובאה במכתב ששלחה לשר לביטחון לאומי בן גביר, ביחס לניסיונו לפטר את רב-ניצב שבתאי מתפקידו כמפכ"ל:

"השימוע עליו הודעת למפכ"ל המשטרה אינו כדיון ואין לקיימו ... סמיכות הזמנים מעוררת חשש כבד, כי במסווה של טענות עקרוניות כביכול נגד המפכ"ל אתה מבקש למעשה "להענישו" על כך שביקש למנוע ממך להתערב באופן פסול בעבודת המשטרה, וכל זאת שעה שאתה פועל לכאורה בניגוד להחלטה מפורשת של בג"ץ. כן מתעורר חשש כבד שאתה מבקש להעביר מסר לכל שרשרת הפיקוד במשטרה, למען יראו וייראו."

העתק מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לשר, מיום 28.5.2024 מצורף ומסומן **כנספח 9**.

34. ניסיון זה לפיטורי רב-ניצב שבתאי מתפקיד המפכ"ל אמנם נבלם (הפעם) על ידי היועצת המשפטית לממשלה, אך יש בו כדי להבהיר עד כמה עמוקה הפגיעה בהתנהלותה של המשטרה, ועד כמה חשוב המינוי הנוכחי של המועמד שיבחר לכהן בתפקיד המפכ"ל.

35. הנה כי כן, לאור השפעתו של תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה – הן להלכה והן בחיי המעשה – על מידת עצמאותו ואי-תלותו של מפכ"ל המשטרה, אשר נפגעת ומופרת ביד גסה על ידי השר לביטחון לאומי, בימים אלה יש צורך להבטיח יותר מתמיד את עצמאותו ואי-תלותו של המפכ"ל החדש שיתמנה, בממשלה ובשר שאמונים על מינויו.

ד. הליך המינוי של מפכ"ל המשטרה במדינת ישראל

36. סעיף 8א לפקודת המשטרה קובע את דרכי המינוי של מפכ"ל המשטרה, וזה לשונו:

"המפקח הכללי של משטרת ישראל יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת השר."

37. סעיף 1 לפקודת המשטרה קובע, כי "השר" לעניין הפקודה הוא "שר המשטרה", אולם בשנת 2022, כחלק מאותה דרישה קואליציונית של ח"כ בן גביר, שונה שמו של השר ל"שר לביטחון לאומי".

38. לצד זאת, ביום 27.5.2018 התקבלה החלטת ממשלה מס' 3839, לפיה בטרם יובא מועמד לתפקיד המפכ"ל בפני הממשלה על ידי השר לצורך מינויו, ייבדק המינוי על ידי הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים. מטרת הוועדה, כפי שמופיע בנוסח החלטת הממשלה, היא להבטיח את טוהר המידות, ובתוך כך "כי לא ייעשו מינויים לא ראויים, בין היתר מסיבות כגון זיקה אישית, זיקה עסקית או זיקה פוליטית לשר משרי הממשלה".

39. בפסיקתו של בית המשפט העליון הורחבה מטרה זו ונקבע כי עיקר תפקידה של הוועדה לבדוק את

המינוי המוצע "**מבחינת טוהר המידות במובנו הרחב של מושג זה**", הן מבחינת האדם המוצע לתפקיד, הן מבחינת הגורם הממנה, והן מכל היבט אפשרי אחר שעשויה להיות לו נגיעה לשאלת טוהר המידות הכרוך במינוי. (בג"ץ התנועה לאיכות השלטון, פסקה 11; בג"ץ 1570/07 **עמותת "אומץ" נ' השר לביטחון פנים**, פסקה 3 (נבו 25.2.2007)).

40. כלומר, לפי פרשנותו של בית המשפט, טוהר המידות שיבחן על ידי הוועדה נוגע לשלושה היבטים:

- א. טוהר המידות של המינוי – במטרה להבטיח שהמינוי נעשה **משיקולים ראויים של טובת האינטרס הציבורי, ולא למשל בשל זיקה כשלהי בין הממונה לממנה**;
 - ב. טוהר המידות של הממונה – במטרה להבטיח **שלא ימונה אדם שטוהר המידות שלו פגום**;
 - ג. סעיף סל – הכולל כל היבט אחר שיש לו **נגיעה לטוהר המידות הכרוך במינוי**.
- (ראו: ד"ר אסף שפירא "סמכויות הוועדה למינוי בכירים בשירות הציבורי" **המכון הישראלי לדמוקרטיה**, מיום 25.12.2028).

41. לפי החלטת הממשלה, הודעה לציבור על מינוי כאמור, תכלול הבהרה – כפי שניתנה בעניינו, כי אישור המינוי בממשלה כפוף לבדיקתה של הוועדה. לאחר הבדיקה, על הוועדה להעביר את חוות דעתה לראש הממשלה ולשר המציע את המינוי, ובהיתנה, תדון הממשלה במינוי.

42. יצוין לעניין זה, כי פקודת המשטרה **אינה מוסיפה תנאים נוספים למינוי** – ופרט לבחינת המינוי על ידי הוועדה למינוי בכירים, לא נקבעו קריטריונים, תנאי סף או תנאי כשירות הנדרשים על מנת לבחור את האדם המתאים ביותר לתפקיד המפקד. כאשר למעשה, לוועדה מוגשת מועמדותו של אדם אחד בלבד, שנבחר ומקודם לתפקיד המפקד על ידי השר לביטחון לאומי.

43. השילוב של העדר תנאי סף והעדר תחרות בין מספר מועמדים לתפקיד, פותח פתח למינויים פוליטיים של מועמדים לא ראויים, אשר ייכנסו לתפקיד כ"אנשי שלומם" של הגורמים הממנים אותם. על כן, בבחינת מועמדותו של מי שנבחר על ידי השר לתפקיד, על הוועדה להקפיד הקפדה יתרה על היבט זה, **ולמנוע מינוי פוליטי של מועמד שאינו מתאים לתפקיד**.

44. בד בבד, בפקודה חסרה גם הוראה הנוגעת לתקופת כהונתו של המפקד. נוכח זאת, במשך השנים הליך מינויו של מפקד המשטרה מתאפיין בשרירותיות, כאשר כל ממשלה ממנה מפקד בדרך שונה, לתקופה שונה, וכך נוצר מצב בו אין כל רצף או מדיניות ברורה בעניין.

45. בכלל זאת, ברוב החלטות הממשלה למינוי מפקד, לא נקבעו תקופות כהונה קצובות או תאריך לסיום הכהונה, ובהתאם, מפקד המשטרה כיהנו בפרקי זמן שונים שנערכו בין שנה אחת לעשר שנים. וכך, גם במקרים בהם נקבעה תקופת כהונה קצובה ואפשרות הארכה בנסיבות חריגות בלבד, לא פעם הממשלה החליטה להאריך את כהונת המפקד מבלי לציין מה היו הנסיבות החריגות וללא מתן הסבר על נסיבות ההארכה (ראו והשוו: בג"ץ התנועה לאיכות השלטון, פסקה 12 לפסק דינו של מ"מ נשיא בית המשפט העליון, הנשיא פוגלמן).

46. על הקושי האמור עמד בית המשפט העליון בבג"ץ 7006/18 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' השר לביטחון פנים** (נבו, מיום 16.1.2019) (להלן: "בג"ץ לקציבת כהונת המפקד"). כך, כבוד השופט מזוז הבהיר כי "צריכה להיות מראש תקופה קצובה לכל המפקדים ללא משחקים של הארכה על תנאי", והסביר כי "התכלית שהממונה לא יהיה על תנאי, אי אפשר להטיב אתו והוא ידע בדיוק מתי הוא יסיים את כהונתו וזה על מנת להבטיח את השיקול המקצועי". (עמוד 3

לפרוטוקול הדיון).

47. בהמשך, בבג"ץ התנועה לאיכות השלטון, עמד מ"מ נשיא בית המשפט העליון פוגלמן על התכלית של קציבת כהונת המפכ"ל כאמצעי להבטיח את עצמאותו ואי-תלותו של המפכ"ל בגורמים הממונים עליו, וכדי לחזק את אמון הציבור במשטרה:

"תכלית נוספת וחשובה לא פחות של הסדרי קציבת כהונה היא הבטחת עצמאותו ואי-תלותו של נושא המשרה בגורמים הממונים עליו ... באופן זה הסדרי קציבת כהונה מנתקים במידה רבה את התלות של הממונה בממנה, שכן הם מפחיתים את חששו של נושא המשרה מכך שהחלטות שיקבל במסגרת תפקידו אשר לא יישאו חן בעיני הממונים עליו ישפיעו על משך כהונתו (למשל, יובילו לכך שכהונתו לא תוארך). [...]"

נוסף על כך, יש ליתן משקל גם לכך שקציבת כהונת המפכ"ל לתקופה אחת בלבד אשר אינה ניתנת להארכה יש בה כדי לחזק את אמון הציבור בפעולת המשטרה. קציבת כהונתו של המפכ"ל מחזקת את אמון הציבור בכך שהיא מסירה את החשש שלעומד בראש המערכת יש אינטרס אישי, אשר עלול להטות את שיקול דעתו בעת קבלת החלטות במשך תקופת כהונתו. [...]"

בחינת טיבם של תפקידי המשטרה ומטרותיה, מלמדת על כך שהשיקול המרכזי בהחלטה על קציבת כהונת מפכ"ל המשטרה הינו הבטחת עצמאותו ואי תלותו של המפכ"ל, כגורם האמון על אכיפת החוק וביטחון הציבור. קציבת הכהונה אף מחזקת את אמון הציבור בגורמי המשטרה, ובכך תורמת להבטחת תקינות פעילותה. " (שם, פסקאות 7, 18 ו-22).

48. אשר על כן, כאשר אין בנמצא כל הנחיות או קריטריונים למינוי מפכ"ל, לרבות ניסיון נדרש, תנאי סף ותנאי כשירות, וכאשר תקופת כהונתו של המפכ"ל אינה קצובה ומוגדרת מראש – מתחזקת אותה תלות בעייתית עליה הצבענו לעיל בין המפכ"ל לבין השר לביטחון לאומי והממשלה, ובמשך לכך, גם נפגע בהכרח אמון הציבור בענייניות ובמקצועיות של החלטות המפכ"ל ובפעולותיה של המשטרה, בפרט בכל הנוגע לחקירות של המשטרה את חברי הממשלה המכהנת.

49. על כן, אף מהטעם הזה בלבד, על הוועדה להקפיד הקפדה יתרה על הליך מינויו של המפכ"ל הנכנס, באופן שימנע פוליטיזציה נוספת של המשטרה ושיבטיח את עצמאותו המקצועית של המפכ"ל ואת אי-תלותו בממשלה ובשר הממונים עליו.

ה. בחינת המועמדות – על הוועדה לגבש חוות דעת שמתנגדת למינוי

50. כבר בראשית הדברים יובהר, כי המינוי שהביא השר לבחינת הוועדה, למינויו של ניצב דניאל (דני) לוי לתפקיד מפכ"ל המשטרה, אינו עומד באף אחת מאמות המידה שנקבעו בפסיקה ובהחלטת ממשלה מס' 3839 לעניין טוהר המידות, הן בהתייחס לטוהר המידות של המינוי והן בהתייחס לטוהר המידות של המועמד, שכפי שיפורט להלן, קשורים הם בטבורם בניסיון המינוי הנוכחי.

ה.1. טוהר המידות של המינוי

51. לפי מידע שפורסם ברבים, מאז כהונתו של בן גביר כשר לביטחון לאומי, התפתחה זיקה הדוקה בינו לבין ניצב לוי, ולא בכדי הוא נבחר כמועמדו של השר למפכ"ל המשטרה.

52. ניצב לוי, אשר נתפס בצמרת המשטרה ובסגל הבכיר בה כנאמן וכעושה דברו של השר, מונה על ידי השר בן גביר רק לפני פחות משנה לתפקיד מפקד מחוז חוף וכעת מבקש השר לקדם את מקורבו

ונאמנו, על חשבון ניצבים ותיקים בהרבה, לתפקיד הרם ביותר במשטרה – מפכ"ל המשטרה. זאת, על מנת שיוכל להשלים את המהלך שהחל בחקיקת תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, של הכפפת המשטרה והמפכ"ל העומד בראשה לשר, והפיכתו למפקד בפועל של המשטרה.

העתק כתבתם של מאיר תורג'מן, טובה צימוקי ומורן אזולאי "אבשלו פלד הסיר את מועמדו למפכ"ל - בן גביר הציע ניצב אחר" ynet, מיום 29.7.2024, מסומן ומצורף **כנספח 10**.

53. דברים ברוח זו אף נאמרו במפורש על ידי מקורבים של השר, אשר לא הכחישו כי **אחד השיקולים בבחירת המפכ"ל הבא הוא הקרבה והנאמנות לשר בן גביר**, והבהירו כי "אין ספק שהוא (ניצב לוי) יישם את מדיניות השר".

העתק כתבתם של מאיר תורג'מן וטובה צימוקי "נאמנות שווה מפכ"לות" ynet מיום 30.7.2024, מצורף ומסומן **כנספח 11**.

54. ואכן, עוד ברקע החלטתו של השר בן גביר למנות את ניצב לוי למפקד מחוז חוף, החל ניצב לוי לעקוף את שרשרת הפיקוד המשטרית, אשר בראשה עומד מפכ"ל המשטרה, ולקיים תחתיה **ערוץ תקשורת ישיר והדוק עם השר בן גביר**. זאת, גם לאחר שהמפכ"ל היוצא, רב-ניצב שבתאי, הבהיר לו כי **אסור לו לקיים קשר ישיר עם השר**.

55. בתוך כך, מספר בכירים במשטרה העידו כי ניצב לוי מעדכן את השר באופן שוטף לגבי הניהול האופרטיבי של מחוז חוף, לרבות אכיפת "מדיניותו" והנחיותיו של השר, גם כשאלו ניתנים תוך עקיפת שרשרת הפיקוד המשטרית, ומבלי לדווח על התנהלות זו למפכ"ל:

"הוא דאג לשלוח לו ולעדכן אותו אישית בכל הפגנה שהיתה, בכל דגל פלסטין שהצליחו לחטוף מידיים של מפגינים, התגאה בזה מול השר והודיע לו ישירות ... זה מיד עלה אצל בן גביר ברשתות, המפכ"ל והלשכה שלו התחרפנו מזה".

העתק כתבתם של גיוש בריינר ועדי חשמונאי "מפקד מחוז חוף יצא למשימה שממנה מרוויח בעיקר אדם אחד: בן גביר" הארץ מיום 20.3.2024, מצורף ומסומן **כנספח 12**.

56. על פי בכירים במשטרה, אותה "נאמנות עיוורת" אשר באה לידי ביטוי בניהול השוטף של מחוז חוף, מתבטאת ביתר שאת בהחלטה של ניצב לוי לתעדף את "הטיפול" בהפגנות המחאה נגד השלטון בקיסריה: "ההחלטה של לוי לפקוד את אירועי המחאה בקיסריה קשורה לתשומת הלב שנותן השר בן גביר לאירועים. הוא עושה את זה כדי למצוא חן בעיניו של השר, הוא יודע שזה ייתן לו נקודות במרוץ למפכ"לות". וראו לכך גם את עדותו של קצין בכיר במשטרה, שטען ביחס להתנהלותו של ניצב לוי כי "הוא פועל ללא הפסקה בניסיון להתחנף לאיתמר בן גביר ... כל דבר זה רק כדי לרצות אותו כי הוא חושב כבר על התפקיד הבא — המפכ"ל". (נספח 12).

העתק כתבתו של אור רביד "הנאמנות גוברת על הניסיון? המועמד החדש של בן גביר לתפקיד המפכ"ל" N12 מיום 30.7.2024, מצורף ומסומן **כנספח 13**.

57. הוכחה נוספת להתנהלות מסוג זה, התקבלה ארבעה ימים בלבד לפני שהשר לביטחון לאומי הכריז על ניצב לוי כמועמדו לתפקיד המפכ"ל – אז נתפס ניצב לוי בהקלטה כשהוא **מתחייב לגבות את עמדת השר בן גביר**, ולתמוך במדיניותו הנוגעת להריסת בנייה בלתי חוקית בישובים דרוזים בזמן שמתנהלת מלחמה, וזאת חרף **עמדת גורמי המקצוע והייעוץ המשפטי במשטרה אשר התנגדו לעמדת השר** אשר קרא להריסת הבתים כבר בעיתוי הנוכחי.

העתק כתבתם של מיכאל האוזר טוב וגיוש בריינר "אני הולך איתך": המועמד למפכ"ל, דני לוי, הוקלט מתחייב לגבות את בן גביר מול נתניהו" הארץ מיום 7.8.2024, מצורף ומסומן **כנספח 14**.

58. ויובהר, כי הידוק הקשרים בין השר לניצב לוי, מתבטא גם בפגישות תכופות ובאירועים משותפים. כך, השר בן גביר וניצב לוי נועדו לא פעם במסדרונות הכנסת, במסיבות פרטיות, לרבות באירוע פרטי שנערך לאחרונה לכבוד יום הולדתו של השר בביתו של פעיל ליכוד בכיר, אליה הגיע ניצב לוי כשהוא לבוש במדי משטרה, וניצב לוי אף תועד מבקר את השר בבית חולים הדסה, שאינו נמצא במחוז עליו הוא מופקד, לאחר שנהגו של השר נכנס לצומת באור אדום ופגע ברכב נוסע אחר.

העתק כתבתו של גיוש בריינר "מועמד בן גביר למפכ"ל תועד באירוע של פעיל ליכוד המקורב לשר כשהוא במדים" הארץ מיום 4.8.2024, מצורף ומסומן **כנספח 15**.

59. ואם לא די בכך, לפי מקורות נוספים, ניצב לוי אף דואג לעדכן את השר בן גביר בכל הנוגע לניהול השוטף בצמרת המשטרה: **"לוי היה מעדכן אותו (בן גביר), בין היתר באמצעות סביבתו, מה קורה בצמרת הארגון"**. וכך, עולה החשש כי נפתחה בפני השר בן גביר האפשרות לעקוב ואף להשפיע על ההתנהלות הפנימית השוטפת של המשטרה.

העתק כתבתם של גיוש בריינר ובר פלג "ניצב אבשלום פלד הסיר את מועמדותו למפכ"ל; בן גביר יציע את מפקד מחוז חוף" הארץ מיום 29.7.2024, מצורף ומסומן **כנספח 16**.

60. ונזכיר, כי בעמדה הרשמית של מפכ"ל המשטרה היוצא, רב-ניצב שבתאי, אשר הוצגה בבג"ץ תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה, המפכ"ל עמד על כך שקשר ישיר בין השר לבין המפקדים בשטח מקים חשש כבד **להתערבות פסולה בעבודת המשטרה**, והבהיר כי "על מנת לשמר את אחריותו וסמכותו של המפכ"ל כדרג הפוקד היחיד על השוטרים, חובה למנוע התערבות ישירה של השר או גורמים פוליטיים אחרים באופן ישיר מול דרגי השטח. קשר כזה מייצר השפעה קונקרטית על התנהלות המפקדים באירועים ופוגע בשרשרת הפיקודית וביכולת המפכ"ל והמפקדים לממש את אחריותם כפי שהצגתי קודם לכן. קשר כזה גם פוגע כמובן בנראות של מעמד המשטרה ובלגיטימיות של פעולותיה." (נספח 6).

61. על כן, החשש הכבד ביותר הוא שהבחירה של השר בן גביר במועמד למפכ"ל, מושפעת ומוכתבת ממי שצפוי להרגיש כי הוא חב את מינויו וקידומו למשרת המפכ"ל לשר אשר מינה אותו לתפקיד.

62. הנה כי כן, נראה כי בחירתו של השר בן גביר למנות את ניצב לוי למפכ"ל המשטרה, אינה מונעת משיקולים ראויים ומתוך ראייה של טובת האינטרס הציבורי, כי אם **משיקולים אישיים ופסולים, ומתוך ניסיון למנות את עושה דברו לתפקיד הבכיר ביותר במשטרה, תוך השתלטות על עבודת הארגון והפיכתו של השר למפקד "בפועל" של המשטרה**.

ה. 2. טוהר המידות של המועמד

63. כתמונת ראי להתנהלות השר אשר פועל לקידום מקורביו ונאמניו, התפיסה הרווחת בקרב הצמרת הפיקודית במשטרה, הנה כאמור, כי ניצב לוי מתנהל מתוך נאמנות עיוורת וכעושה דברו של השר במשטרה, **לשם הבטחת קידומו האישי בסולם הדרגות המשטרה**, תחילה לתפקיד מפקד מחוז, ועכשיו – אחרי פחות משנה – לתפקיד מפכ"ל המשטרה.

64. וכך, נבקש לטעון בזהירות רבה, מתוך חומרים שאספנו אשר מעלים שאלות כבדות משקל שיוצגו

להלן בפרק זה, כי נראה שניצב לוי, שבעבר התבלט במשטרה כקצין המעניק לחופש הביטוי וההפגנה מעמד של בכורה, הפך בין לילה, עם החלטתו להתקרב לשר ולהפוך לעושה דברו במשטרה, למפקד מחוז טרי אשר מנהיג במחוז חוף – הן באופן ישיר, והן באמצעות הקצינים שעליהם הוא מופקד – **מדיניות פיקודית בלתי חוקית, המפרה ביד גסה את שלטון החוק, תוך פגיעה אנושה בזכויות פרט מוגנות, ובראש ובראשונה בחופש הביטוי ובזכות ההפגנה והמחאה של אזרחי מדינת ישראל (נספח 12).**

65. לפי אותם פרסומים, הפגנות המחאה נגד השלטון המתקיימות בקיסריה, אותן נוהג ניצב לוי לפקוד לעיתים תכופות גם במקרים בהם מוחים עשרות מפגינים בלבד, משמשות כר פורה להתנהלות בלתי חוקית מצד ניצב לוי וקציניו, באופן המקים חשש כבד כי אלו פועלים **כזרועו הפוליטית הארוכה של השר לדיכוי מחאות המתנגדות לממשלה המכהנת.**

66. התנהלות בלתי חוקית זו מצד ניצב לוי וקציניו, אינה עניין של התרשמות או של סיקור תקשורתי בלבד, והיא מפורטת בשורה ארוכה של החלטות שיפוטיות של בתי המשפט בישראל.

67. הראשון והעיקרי שבהם, הוא בית המשפט השלום בחדרה, המקבל כמעט מידי יום ראשון שורה של החלטות ביקורתיות כנגד התנהלות המשטרה באירועי המחאה המתקיימים בכל מוצאי שבת בקיסריה. כך למשל, בהפגנה שהתקיימה בקיסריה במרץ 2024, בהשתתפות עשרות מוחים, אשר "זכתה" גם הפעם לנוכחותו של מפקד המחוז, נעצרו מספר מפגינים וביניהם ד"ר יולנדה יבור, בחשד לשימוש בפחזני באש, לאחר שהחזיקו אבוקות מהסוג שמשתמשים בו בחגיגות כמו חתונות והכנסת ספרי תורה לבתי כנסת.

68. בית המשפט במ"י 36213-03-24 **מדינת ישראל נ' יבור** (17.3.2024) (להלן: "עניין יבור"), ביקר בחריפות את התנהלות המשטרה תחת פיקודו של ניצב לוי במחוז חוף, וקבע כי מעצרה של ד"ר יבור נעשה בחוסר תום לב, והדגיש כי **התופעה של מעצר שווא וחוסר תום לב של מפגינים אשר מוחים בקיסריה נגד התנהלות הממשלה, היא תופעה שכיחה שחוזרת על עצמה פעם אחר פעם:**

"נראה לי שבקשת המשטרה מוגשת שלא בתום לב, גם מעצרה של החשודה היה שלא בתום לב ... מטעמים לא ברורים (בעצם כן ברורים) היא הוחזקה בתחנת המעצר שלא לצורך בשעות הלילה – תופעה שחוזרת על עצמה פעם אחר פעם.

לטעמי לא נשקפת ממנה שום מסוכנות, זכותה להפגין איפה שהיא רוצה, נגד או בעד מה שהיא רוצה, ואוי ואבוי לנו אם לא נאפשר הפגנות בעד או נגד הממשלה – על זה אנחנו נלחמים כאן ולא על שלוות חייהם של השכנים..."

העתק החלטת בית המשפט **בעניין יבור**, מצורף ומסומן **כנספח 17**; להרחבה ראו גם נספח 12 והעתק כתבתו של יוסי מזרחי "בן גביר בחר מפכ"ל בצלמו ובדמותו" N12 מיום 30.7.2024, המצורף ומסומן **כנספח 18.**

69. וראו גם את החלטתו של בית המשפט הנכבד בש"ע 36132-03-24 **תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' בן בשט** (17.3.2024) (להלן: "עניין בן בשט"), בהתייחס למוחה נוסף שנעצר באותה הפגנה, בטענה שגם הוא עשה שימוש לא חוקי בפחזני באש:

"לא היתה מלכתחילה שום הצדקה לעצור את החשוד שבפני, וודאי שלא היתה הצדקה מבחינת צורכי החקירה להחזיק אותו כל הלילה במעצר ולהביאו לבית המשפט כדי לשחררו בתנאים ... וקשה להשתחרר מהרושם שעצורים שהמשטרה לא חפצת בעיקרם, בלשון המעטה, מובאים לשיחרור בבית המשפט תחת שיחרורם בתנאים בתחנת המשטרה, וזאת כדי שיבלו לילה מיותר במעצר. לא

מצאתי שהחשוד עבר עבירה כלשהי, וודאי לא של שימוש פחזני באש – שזו העבירה שמיוחסת לו. הטענה שמדובר בזיקוק היא טענה מופרכת מאין כמוה, כי זיקוק הוא סוג של רקטה קטנה שאתה מצית אותה והיא עפה מנקודה א' לנקודה ב' ואותה רקטה קטנה אכן עלולה לגרום לשריפה ואף לפציעה, אבל מה שהחשוד החזיק זה לא זיקוק, בשום פנים ואופן לא... לא מדובר בלפידים במובן של סמרטוט טבול בסולר שאותו מדליקים, אלא בהצתת אביזר שממש לשמחות, לרבות הכנסת ספרי תורה לבתי כנסת, הוא לא מסוגל להצית מאומה, ובסה"כ מייצר אש שהציבור קורא לו בשפת הרחוב "אש קרה". הסכנה היחידה של קרבת לפיד כזה למחייה היתה כאשר **שוטרים התנפלו על מפגין** שהחזיק את הלפיד, **הפילו אותו ארצה**, הלפיד נפל על צמחייה, שבאורח פלא לא התלקחה..."

העתק החלטת בית המשפט **בעניין בן בשט**, מצורף ומסומן **כנספח 19**.

70. בהפגנה מאוחרת יותר מאפריל 2024, ולאחר מעצר שווא נוסף של מפגין בקיסריה, בית המשפט קבע בעניין בש"ע 30354-04-24 **תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' השכל** (14.4.2027)(להלן: **"עניין השכל"**), באופן שלא משתמע לשתי פנים, כי **משטרת מחוז חוף מתנהלת בשרירות לב, תוך רמיסה של זכות המחאה וההפגנה של אזרחי מדינת ישראל, וזאת מתוך שיקולים זרים ופסולים הנוגעים ל"מטרת ההפגנה", ותו לא. כאשר בהמשך, בצעד חריג, השופט אף המליץ לעצור להגיש תביעה אזרחית נזיקית נגד ניצב לוי והמשטרה**:¹

"החשוד, אדם כבן 70 שנה, נעצר אתמול בערב בהפגנה בקיסריה לאחר שלפי הנטען הוא השתתף בהתקהלות אסורה והשתתף בהתפרעות לאחר הוראת פיזור. עיינתי בתיק החקירה ולא מצאתי ראיה לכך שהוא התפרע. לא מצאתי ראיה לכך שהוא חסם דרך ציבורית. נוכחתי כי הכביש בקיסריה היה חסום על ידי המשטרה, ואם הוא יושב על הכביש, הוא לא הפריע לשום תנועה ולא היה שום צורך לעצור אותו.

ההכרזה על ההתקהלות כאסורה, אם בכלל, נעשתה בשרירות לב, וקשה שלא להאמין שהדבר נעשה בשל מטרת ההפגנה ולא בשל הפרעה לציבור.

המשטרה ביקשה ... שיחתום על התחייבות עצמית של 5000 ₪ להתייצב בתחנת המשטרה עם דרישה. החשוד הצהיר כאן שהוא היה קצין בכיר בצבא, שירת בצבא עשרות שנים, ולא יעלה על דעתו שלא להתייצב במשטרה אם יוזמן, ואני מאמין לו. **הדרישה לחתימה על התחייבות נועדה רק כדי להשפיל אותו, כמו גם מעצרו.**

חופש ההפגנה מאפשר גם לשבת על כביש חסום ממילא על ידי המשטרה. כמובן שבד"כ הוא לא יכלול את הזכות לחסום ציר תנועה ראשי, ורק מתוך סקרנות טענתי את טוען המעצרים מדוע בהפגנות הנכים, כאשר חסמו צירי אורך כמו כביש 2 וכביש 4 למשך שעות רבות המשטרה לא ביצעה מעצר אחר **והיא מזדרזת לעצור אנשים שמפגינים באיזה רחוב בקיסריה מבלי להפריע לתנועה בכלל.**

נדמה שהמשטרה לא פועלת כדי להגן על חופש התנועה של אזרחים אלא על משהו אחר בכלל."

העתק החלטת בית המשפט **בעניין השכל**, מצורף ומסומן **כנספח 20**; וראו גם נספח 18.

71. ויובהר ויודגש, כי אותה החלטה בעניין השכל קיבלה גושפנקא בהחלטה שניתנה בבית המשפט המחוזי, לאחר שערעורה של המשטרה נדחה במלואו. וראו: עמ"י (מחוזי חי') 32743-04-24 **תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' השכל (עציר)** (15.4.2024).

72. התנהלות זו של המשטרה במחוז חוף הגיעה עד לפתחה של הכנסת, אשר קיימה ביום 7.5.2024 ישיבה בוועדה לביטחון לאומי בנושא "התנהלות משטרת חדרה ביחס להפגנות הנערכות בקיסריה וההפרה המתמשכת של זכות המחאה וזכויות עצורים", לאחר שנמצא כי גם הביקורת הנוקבת

¹ ראו לכך את פרוטוקול הדיון, בעמ' 4: אני מקבלת את הערת אדוני **שיש מקום להגיש תביעות אזרחיות**, אבל אדוני יודע שתביעות אזרחיות לוקח להן זמן, **ובינתיים המשטרה ממשיכה להתנהג כך**....; ולהרחבה ראו גם **נספח 18**.

שנשמעה בהחלטות של בתי המשפט לא הביאה לכל שינוי במדיניות המשטרה במחוז חוף.

העתק בקשה לדיון בנושא התנהלות משטרת חדרה ביחס להפגנות הנערכות בקיסריה וההפרה המתמשכת של זכות המחאה וזכויות עצורים, מצורף ומסומן **כנספח 21**.

73. במהלך הישיבה, אזרחים העידו על האלימות הקשה שהופנתה נגדם מצד שוטרים בהפגנות, כמו גם על מעצרי שווא ועל הפרה בוטה של חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), תשנ"ו-1996, והבהירו כי **"בכל פעם שמגיע מפקד המחוז דני לוי להפגנה יש אסקלציה ביחס למפגינים באופן מיידי"**.

74. לצידם, חה"כ גלעד קריב העיד על הפרת החוק הבוטה והסדרתית מצד שוטרים במשטרת ישראל בקיסריה, בניצוחו ובפיקוחו של מפקד המחוז ניצב לוי:

"יש במשטרת ישראל מגמה מטרידה מאוד של אי הקפדה בזכויות אזרח ובראשן זכותו של האזרח במדינה דמוקרטית למחות נגד פעולות הממשלה. ואנחנו מדברים על דפוס פעולה לא מקרי ולא אנקדוטלי. אנחנו מדברים על דפוס פעולה מתמשך של חודשים מצד משטרת חדרה, המרחב והמחוז בקיסריה. והתנהלות המתמשכת הזאת עולה כדי הפרת חוק סדרתית מצד משטרת ישראל ...

המקרה בקיסריה חריג. גם בהיקפיו, גם בעוצמתו ולצערי אנחנו יכולים היום להוכיח כיוון שהדברים פורסמו, שמאחורי חלק מהתופעות הללו עומדת גם תפיסת עולם שאין לי אלא להגדיר אותה תפיסת עולם פוליטית, כי הדברים מדברים בעד עצמם. והדברים נאמרו מפי מפקדים בכירים, אולי הבכירים ביותר, שקשורים במתרחש בהפגנות בקיסריה ... בתוך הפעולה של המשטרה לשמירה על הסדר הציבורי נאמרו אמירות פוליטיות מובהקות מצד קצינים בכירים נגד המוחים ונגד ההפגנות בקיסריה ...

אדוני, אני כבר אמרתי, אני ראיתי את הדברים במו עיניי. את השימוש בכוח מופרז, את הניסיון להטיל מגבלות על זכות המחאה שאין להם כל יסוד ובסיס בחוק. את הסירוב של קציני משטרה בכירים להסביר מה הבסיס החוקי לפעולתם. את הפגיעה בזכויות עצורים במשטרת חדרה ...

קצינים בכירים במשטרת ישראל מעורבים במעצרים הללו שבהם הופעל כוח לא מידתי. היעדר הקפדה בהוראות בחוק בנוגע לזכויות עצורים. באופן ספציפי במשטרת חדרה אני ראיתי את הדבר קורה ששימוע או הזמנת בא כוחה של העצורה או של העצור לשימוע בפני הקצין לפני קבלת ההחלטות, על השלב הזה בחוק המעצרים פשוט מדלגים עליו ...

שורת אמירות פוליטיות מצד קצינים בכירים. הבכירים ביותר במחוז ובמרחב. אמירות פוליטיות שמתועדות בזמן פיזור הפגנות. מה קרה עם אותן אמירות? האם אותם קצינים ננזפו? מה אנחנו יכולים לצפות משוטרי השטח ושוטרי הסיור כשהם רואים מפקד תחנה, מפקד מחוז, מפקח מרחב גם מפעילים כוח לא סביר מול מפגינים בעת מעצרים וגם מלווים את המעצר באמירות פוליטיות ...

ואולי החמור ביותר אדוני, ואני שמעתי את הדברים. קציני חקירות במשטרת ישראל ש-off the record אומרים קיבלנו הנחיה מלמעלה שהלילה הזה לא ייגמר בלי מעצרים ... לא מדובר במקרה בודד. מדובר בחודשים מתמשכים של הפרת חוק מצד הגורם שאמון על אכיפת החוק במדינת ישראל."

ראו: עמודים 4-5 ו-17 לפרוטוקול הישיבה של וועדה לביטחון לאומי, מיום 7.5.2024.

75. למרבה הצער, פגיעה בלתי מידתית בזכויות פרט מוגנות של מפגינים אינה נחלה בלעדית של המשטרה בקיסריה, וגם בעיר חיפה שנמצאת תחת פיקודו של ניצב לוי ונתפסת כמוקד הפגנות משמעותי, המשטרה פוגעת ורומסת ביד קשה זכויות אזרח בסיסיות לחופש ביטוי ומחאה.

76. כך למשל, ביום 18.10.2023 המשטרה פיזרה הפגנה שהתנגדה למדיניות הממשלה במלחמת חרבות

ברזל, מה "שזיכה" את ניצב לוי בדברי שבח מהשר בן גביר, שבירך בשני פרסומים שונים את ניצב לוי ושוטרי מחוז חוף על כך שהם "עצרו מפגינים" ו"פיזרו במהירות ובנחישות" את ההפגנה נגד מדיניות הממשלה (נספח 12).

77. במקרה אחר, סירובו של ניצב לוי לאשר למפלגת חד"ש לקיים הפגנה בחיפה לעצירת המלחמה הגיע עד לבג"ץ, שם עמדה היועצת המשפטית לממשלה על כך **שהחלטתו של ניצב לוי נוגדת את הפסיקה, וכי היא "חורגת באופן ממשי ממתחם הסבירות והמידתיות"**. בהמשך לחוות דעתה, ובמסגרת הדיון בעתירה, מ"מ נשיא בית המשפט העליון כבוד השופט פוגלמן, הבהיר לניצב לוי כי "תפקיד המשטרה להגן על מפגינים", ואילו כבוד השופטת ברק ארז הבהירה והדגישה בפניו כי **"גם במחוז שלכם (מחוז חוף) מותר להפגין"**. לבסוף, את פסק הדין חתמו שופטי בית המשפט העליון בתזכורת לכך **שהזכות להפגין אינה פריבילגיה מיוחדת, כי אם זכות יסוד בסיסית**:

"לא נוכל לחתום את דברינו מבלי לציין את הדברים שאמורים להיות מובנים מאליהם: האפשרות לקיים הפגנה אינה פריבילגיה מיוחדת, כי אם זכות יסוד"
(בג"ץ 557/24 אמג'ד שביטה נ' מפקד מחוז חוף, משטרת ישראל, פסקה 8 (נבו) 18.1.2024).

העתק כתבתו של גיוש בריינר "בתום דיון בבג"ץ: המשטרה חזרה בה מעמדתה ואישרה לחד"ש להפגין בחיפה נגד המלחמה" הארץ מיום 18.1.2024, מצורף ומסומן **כנספח 22**; וראו גם נספח 12.

78. נראה כי פעילותה של משטרת ישראל תחת פיקודו של ניצב לוי במחוז חוף, מהווה דוגמה לוקאלית למה שצפוי להתרחש במדינת ישראל, היה ומינויו של ניצב לוי למפק"ל יאושר על ידי הוועדה למינוי בכירים – הפיכת המשטרה למשטרה פוליטית, אשר מפעילה את הסמכויות המוקנות לה כזרוע הארוכה של השלטון ורואה בחוק כהמלצה בלבד, תוך דיכוי זכויות הפרט של אזרחי המדינה, והפעלת כוח מופרז ומעצרי שווא נגד אזרחים שמוחים ומבקרים את השלטון.

79. והדברים יאמרו במפורש – אין למנות למפק"ל המשטרה את מי שמוכן להכפיף את שלטון החוק למען צרכיו האישיים, ואת מי שמשתמש בכוח המשרה על מנת לחזק את קשריו עם השר לביטחון לאומי, שלו הסמכות לקדמו בשרשרת הפיקוד המשטרית עד למשרה הבכירה ביותר במשטרה. **טוהר המידות של אדם כזה פגום הוא, והוא צפוי להתנהל כמי שחב את מינויו לגורמים פוליטיים אשר מינו אותו לתפקיד**.

80. ויודגש, כי ישנה חשיבות עליונה במעלה להבטיח כי לא יידבק רבב בטוהר מידותיו של מי שמועמד להתמנות למפק"ל המשטרה, אשר מופקד על אכיפת החוק במדינת ישראל. מינוי כזה, אם כן, של ניצב לוי לתפקיד המפק"ל אף **צפוי לפגוע פגיעה אנושה באמון הציבור**, אשר מהווה בתורו שיקול מרכזי המצדיק את פסילת מועמדותו של ניצב לוי למפק"ל.

81. ויוזכר בהקשר זה, כי הפעם היחידה שהוועדה למינוי בכירים גיבשה חוות דעת שלילית המתנגדת למינויו של מועמד, נגעה למינויו של משה אדרי למפק"ל, בקבעה כי אמון הציבור מהווה שיקול מרכזי המצדיק את פסילת מועמדותו לתפקיד, תוך שהדגישה בהחלטתה כי **"עלינו לתת את דעתנו כי אמון הציבור במשטרה מושפע, במידה רבה, מדמותו של המפק"ל"**.

העתק מכתב הוועדה בעניין מינויו של משה אדרי למפק"ל, מצורף ומסומן **כנספח 23**.

ה.3. כל היבט אחר שיש לו נגיעה לטוהר המידות של המינוי

82. למרות שדי בכל מה שנאמר עד כה, בכדי להביא לגיבושה של חוות דעת שלילית המתנגדת למינוי של ניצב לוי למפכ"ל המשטרה, נבקש להביא בפני הוועדה שתי אינדיקציות חיצוניות נוספות, אשר מעידות לעמדתנו על החשש הכבד כי הבחירה למנות את ניצב לוי למפכ"ל המשטרה **מונעת משיקולים פוליטיים ואישיים צרים של השר לביטחון לאומי, המבקש למנות את נאמנו ועושה דברו למשרה הבכירה ביותר במשטרה.**

83. האינדיקציה הראשונה, נוגעת **לניסיונו הפיקודי החסר** של ניצב לוי עבור משרת המפכ"ל. ניצב לוי, הוא בעל הניסיון המועט ביותר בקרב הפיקוד הבכיר במשטרה, וקודם לתפקיד המפכ"ל על פני ניצבים ותיקים ומנוסים בהרבה – ובראשם, מפקד מחוז מרכז ניצב אברהם (אבי) ביטון, מפקד מחוז דרום ניצב אמיר כהן ומפקד מחוז תל אביב ניצב פרץ עמר.

84. בעוד שניצב לוי הועלה לפני שנה בלבד לדרגת ניצב, ומכהן בתפקיד מפקד מחוז חוף במשך פחות משנה, כל אחד מהניצבים הבכירים הללו כיהן **לפחות בשני תפקידי ניצב בהתאם לניסיון הפיקודי המקובל לתפקיד המפכ"ל**, והם בעלי ניסיון פיקודי רחב ומשמעותי בהרבה:

ניצב עמר, המנוסה ביניהם, הועלה לדרגת ניצב בשנת 2017 ובדומה לניצב לוי הוא מונה למפקד מחוז חוף, אולם מאז הספיק לכהן גם כמפקד מחוז דרום וגם בתפקידו הנוכחי כמפקד מחוז תל אביב; ניצב ביטון מונה לראש אגף המבצעים והשיטור בדרגת ניצב, ומכהן מאוקטובר 2021 כמפקד מחוז מרכז; וניצב כהן מונה בפברואר 2021 למפקד משמר הגבול בדרגת ניצב, ומכהן בימים אלה כמפקד מחוז דרום, ובתפקידו זה אף זכה לשבחים על ניהול לחימה עיקשת מול מחבלי חמאס במתקפת הפתע של ארגוני הטרור בשביעי באוקטובר (ראו: **נספח 10, נספח 13 ונספח 18**).

85. הנה כי כן, קידומו של ניצב לוי לתפקיד המפכ"ל, על פני מועמדים שהם בעלי ניסיון פיקודי הנהוג לתפקיד הרם, מהווה נורת אזהרה נוספת בנוגע לפגמים הקיימים בטוהר המידות של המינוי ומספקים עדות נוספת לכך שבבסיס החלטת השר עומדים שיקולים זרים ופסולים.

86. על כך, יש להוסיף אינדיקציה שנייה ומשלימה, הנוגעת **לכישלוננו של ניצב לוי במשרת הפיקוד הנוכחית** אותה הוא ממלא כמפקד מחוז חוף.

87. וכך, מלבד להנחלת מדיניות פיקודית של הפרה שיטתית של הדין ושל פגיעה בזכויות יסוד מוגנות של אזרחי המדינה, במבחן הביצוע האופרטיבי, ניצב לוי כשל כישלון נחרץ במיגור הפשיעה בגזרה אליה הוא מופקד, ומאז שמונה למפקד מחוז חוף נסק מספר מקרי השוד, הירי וקורבנות הרצח במחוז, ובחברה הערבית בפרט, למספר "שיא" **של למעלה ממאה נרצחים**, אשר העלה את מניין הנרצחים בגזרה **ב-77 אחוזים** לעומת השנה שקדמה לה, כשבמקביל לכך, שיעור הפענוח של תיקי הרצח במחוז עומד על אחוזים ספורים בלבד.

88. נתונים אלה מעמידים את מחוז חוף בפיקודו של ניצב לוי **במקום הראשון והמפוקפק בכמות הנרצחים בפער משמעותי מיתר המחוזות במדינת ישראל**, וזאת חרף העובדה שבשנה החולפת ניצב לוי קיבל תגבור של אלפי שוטרים, ובהם כוחות מג"ב ויחידות מיוחדות, בהנחיית המפכ"ל היוצא והשר. על כן, אין להתפלא כי גם בתוך המשטרה, לרבות קצינים בכירים בארגון, מייחסים את ההתקדמות של ניצב לוי במשטרה לקשריו הפוליטיים עם השר: "הוא פוליטיקאי במדים, וכפי שרואים בכל הנתונים גם מפקד מחוז כושל. הוא פשוט לא מתאים, אבל זה לא מעניין את השר."

העתק כתבתו של ג'וש בריינר "המפכ"ל המיועד דני לוי נכשל בטיפול במעשי רצח ומדכא את המחאה" הארץ מיום 30.7.2024, מצורף ומסומן **כנספח 24**; העתק כתבתו של ג'וש בריינר "במחוז חוף הפשיעה חוגגת, הרציחות בשיא והמפקד מיועד להיות מפכ"ל" הארץ מיום 7.8.2024, מצורף ומסומן **כנספח 25**.

89. הנה כי כן, נראה כי כשלוננו של ניצב לוי בתפקיד הפיקוד הנוכחי, כמו גם ניסיונו החסר וקיומם של מועמדים מנוסים בהרבה ובעלי ניסיון פיקודי מתאים לתפקיד, מטילים ספק נוסף בנוגע לטוהר המידות של המינוי, ומעידים על קיומם של שיקולים זרים ופסולים העומדים בבסיס החלטתו של השר למנות את ניצב לוי – אשר נתפס כנאמנו וכעושה דברו של השר – לתפקיד מפכ"ל המשטרה.

ו. לסיכום

90. בפני חברי הוועדה עומדת החלטה חשובה מעין כמותה למינוי מפכ"ל המשטרה הבא, אשר תקבע את אופייה ומידת עצמאותה של משטרת ישראל.

91. בכל תולדותיה של מדינת ישראל, לא היה הכרח גדול יותר להבטיח את עצמאותו המקצועית של המפכ"ל ואת תלותו בגורמים הפוליטיים אשר אמונים על מינויו – ובראשם השר לביטחון לאומי. על כן, במינוי הנוכחי נדרש יותר מתמיד להבטיח כי המפכ"ל הבא שיתמנה לא יהיה איש שלומו וזרועו הביצועית הארוכה של השר, כי אם גורם מנותק ובלתי תלוי שלא יהיה חב את מינויו לשר, וינהל את המשטרה משיקולים מקצועיים, ממלכתיים, בלא משוא פנים ובאובייקטיביות.

92. לא כך הוא המינוי העומד כעת בפני הוועדה. ניצב לוי מחובר בחבל טבורו לשר המכהן, ומינויו לתפקיד מפכ"ל המשטרה אינו עומד באף אחת מאמות המידה שנקבעו לעניין טוהר המידות – הן בהתייחס לטוהר המידות של המינוי, והן בהתייחס לטוהר המידות של המועמד.

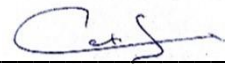
93. והדבר יודגש ויובהר – אין הליך מינוי זה עומד לבדו בעולם, אלא יש חובה לראותו כחלק ממכלול הפגיעה הקשה במשטרת ישראל, רמיסת עצמאותה והפיכתה לזרועו הפוליטית הארוכה של השר.

94. אשר על כן, מכל האמור לעיל, נבקש כי הוועדה תגבש חוות דעת שלילית, אשר מתנגדת למינויו של ניצב דניאל לוי למפכ"ל המשטרה.

בכבוד רב,



סתיו לבנה להב, עו"ד
האגף המשפטי



תומר נאור, עו"ד
ראש האגף המשפטי

תוכן עניינים

מס'	שם הנספח	עמ'
1	עמדת היועצת המשפטית לממשלה בבג"ץ תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה	22
2	כתבתם של מאיר תורגימן ומורן אזולאי "עוקף את המפכ"ל, בזמן ההפגנות" ynet מיום 11.7.2023	96
3	כתבתו של ג'וש בריינר "בכירים במערכת הביטחון מתריעים כי המשטרה נכבשת בידי בן גביר. כך זה קרה" הארץ מיום 11.6.2024	101
4	כתבתו של רונן ברגמן "המפכ"ל: "עצרתי ניסיונות פוליטיים להשתלט על המשטרה" ynet מיום 21.9.2023	113
5	כתבתם של ג'וש בריינר וניר חסון "על אף איסור בג"ץ, פעילי ימין התהדרו כי שוחררו ממעצר הודות להתערבות של בן גביר" הארץ מיום 23.4.2024	117
6	עמדת מפכ"ל המשטרה היוצא, רב-ניצב שבתאי, ביחס לתיקון מס' 37 לפקודת המשטרה מיום 18.6.2024	121
7	מכתבו של מפכ"ל המשטרה היוצא אל היועצת המשפטית לממשלה מיום 27.5.2024	128
8	מכתבו של השר בן גביר למפכ"ל המשטרה היוצא מיום 27.5.2024	131
9	מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לשר בן גביר מיום 28.5.2024	133
10	כתבתם של מאיר תורגימן, טובה צימוקי ומורן אזולאי "אבשלום פלד הסיר את מועמדותו למפכ"ל - בן גביר הציע ניצב אחר" ynet מיום 29.7.2024	136
11	כתבתם של מאיר תורגימן וטובה צימוקי "נאמנות שווה מפכ"לות" ynet מיום 30.7.2024	140
12	כתבתם של ג'וש בריינר ועדי חשמונאי "מפקד מחוז חוף יצא למשימה שממנה מרוויח בעיקר אדם אחד: בן גביר" הארץ מיום 20.3.2024	146
13	כתבתו של אור רביד "הנאמנות גוברת על הניסיון? המועמד החדש של בן גביר לתפקיד המפכ"ל" N12 מיום 30.7.2024	154
14	כתבתם של מיכאל האוזר טוב וג'וש בריינר "אני הולך איתך": המועמד למפכ"ל, דני לוי, הוקלט מתחייב לגבות את בן גביר מול נתניהו" הארץ מיום 7.8.2024	162

מס'	שם הנספח	עמ'
15	כתבתו של ג'וש בריינר "מועמד בן גביר למפכ"ל תועד באירוע של פעיל ליכוד המקורב לשר כשהוא במדים" הארץ מיום 4.8.2024	166
16	כתבתם של ג'וש בריינר ובר פלג "ניצב אבשלום פלד הסיר את מועמדותו למפכ"ל; בן גביר יציע את מפקד מחוז חוף" הארץ מיום 29.7.2024	171
17	מ"י 36213-03-24 מדינת ישראל נ' יבור (17.3.2024)	174
18	כתבתו של יוסי מזרחי "בן גביר בחר מפכ"ל בצלמו ובדמותו" 12N מיום 30.7.20	179
19	בש"ע 36132-03-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' בן בשט (17.3.2024)	183
20	בש"ע 30354-04-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' השכל (14.4.2027)	187
21	בקשה לדיון בנושא התנהלות משטרת חדרה ביחס להפגנות הנערכות בקיסריה וההפרה המתמשכת של זכות המחאה וזכויות עצורים	193
22	כתבתו של ג'וש בריינר "בתום דיון בבג"ץ: המשטרה חזרה בה מעמדתה ואישרה לחד"ש להפגין בחיפה נגד המלחמה" הארץ מיום 18.1.2024	196
23	מכתב הוועדה למינוי בכירים על המינוי של משה אדרי למפכ"ל המשטרה	200
24	כתבתו של ג'וש בריינר "המפכ"ל המיועד דני לוי נכשל בטיפול במעשי רצח ומדכא את המחאה" הארץ מיום 30.7.2024	207
25	כתבתו של ג'וש בריינר "במחוז חוף הפשיעה חוגגת, הרציחות בשיא והמפקד מיועד להיות מפכ"ל" הארץ מיום 7.8.2024	210

נספח 1

**עמדת היועצת המשפטית לממשלה
בבג"ץ תיקון מס' 37 לפקודת
המשטרה**

עמ' 22

בג"ץ 8987/22
בג"ץ 532/23
בג"ץ 179/23
בג"ץ 99/23
בג"ץ 2985/23

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

ה ע ו ת ר ת בבג"ץ 8987/22

התנועה למען איכות השלטון בישראל
ע"י ב"כ ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור ו/או אריאל ברזילי
ו/או הידי נגב ו/או גילי גוטוירט ו/או רחלי אל-שי ו/או רותם בבלי-
דביר
ו/או תמר באום ו/או אורי הס ו/או דנה פרימור-אזר
מרח' יפו 208 ירושלים, ת.ד. 36054 ירושלים 91043
טל': 02-5000073 ; פקס: 02-5000076

ה ע ו ת ר י ס בבג"ץ 532/23

האגודה לזכויות האזרח בישראל ואח'
ע"י ב"כ עו"ד יונתן ברמן ואח'
ממשרד ד"ר רענן הר זהב, אדלשטיין, ברמן עורכי דין
רחוב ברזל 32 (בניין A, קומה 5), תל אביב
טל': 03-5602225 ; פקס: 03-5601755
דוא"ל: yonatan@heblaw.co.il
וכן ע"י ב"כ עו"ד גיל גן-מור ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
נחלת בנימין 75, תל אביב
טל': 03-5608185 ; פקס: 03-5608165
דוא"ל: gil@acri.org.il

ה ע ו ת ר ת בבג"ץ 179/23

סיעת העבודה בראשית מרב מיכאלי
על ידי ב"כ עו"ד עומרי שגב (מ.ר. 75956), אור ירקוני (מ.ר. 68998)
ואורי אלדר (מ.ר. 84594)
שד' שאול המלך 8 (בית אמות משפט), תל אביב 6473307
טלפון: 03-6956032 ; פקס: 03-6955956

ה ע ו ת ר י ס בבג"ץ 99/23

1. חבר הכנסת, מיקי לוי
2. חבר הכנסת, יואב סגלוביץ'
באמצעות גזית-בקל, עורכי דין
מרח' החשמונאים 107, תל אביב
דוא"ל: office@gbc-law.co.il
טל: 03-6733331 ; פקס: 03-6733338

1. ועדת המעקב העליונה לענייני האזרחים הערבים בישראל
2. עדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל (ע.ר.
580312247)
כולם ע"י ב"כ עוה"ד עדי מנסור ו/או נארימאן שחאדה-זועבי ואח'

מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רח' יפו 94, ת"ד 8921, חיפה 31090
טל': 04-9501610; נייד: 052-6763217; פקס: 04-9503140

ה ע ו ת ר י ס ב ג "ץ 2985/23

נ ג ד

1. הכנסת
2. הוועדה המיוחדת לדיון בהצעת חוק לתיקון פקודת המשטרה (סמכויות)

המשיבות 1-2 באמצעות הלשכה המשפטית בכנסת
משכן הכנסת, ירושלים
טל': 02-6408636; פקס: 02-6753495

3. חבר הכנסת איתמר בן גביר
המשיב 3 ע"י עוה"ד נדב העצני או עוה"ד אורית יפת
מרח' החרתום 19, בית בינת, ירושלים
טל: 02-6240999; פקס: 02-6235888

4. המשרד לביטחון פנים
5. מפכ"ל המשטרה, רב-ניצב קובי שבתאי
6. משטרת ישראל
7. היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה
ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
מרח' צלאח א-דין 29, ירושלים 9711052
טל': 02-6467011; פקס: 073-3925590

ה מ ש י ב י ס ב ג "ץ 8987/22

1. הכנסת
באמצעות הלשכה המשפטית בכנסת
משכן הכנסת, ירושלים
טל': 02-6408636; פקס: 02-6753495

2. השר לביטחון לאומי
המשיב 2, ע"י עוה"ד נדב העצני או עוה"ד אורית יפת
מרח' החרתום 19, בית בינת, ירושלים
טל: 02-6240999; פקס: 02-6235888

3. משטרת ישראל
4. הממשלה
המשיבים 3-4 ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
מרח' צלאח א-דין 29, ירושלים 9711052
טל': 02-6467011; פקס: 073-3925590

ה מ ש י ב י ס ב ג "ץ 532/23

1. מדינת ישראל

2. משטרת ישראל

3. המשרד לביטחון הפנים

על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

4. כנסת ישראל

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת

קרית בן גוריון, ירושלים

טלפון: 02-6408636; פקס': 02-6408650

ה מ ש י ב י ם ב ב ג " צ 179/23

1. השר לביטחון הפנים, ח"כ איתמר בן גביר

3. היועצת המשפטית לממשלה

על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

2. הכנסת

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת

קרית בן גוריון, ירושלים

טלפון: 02-6408636; פקס': 02-6408650

ה מ ש י ב י ם ב ב ג " צ 99/23

1. הכנסת

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת

קרית בן גוריון, ירושלים

טלפון: 02-6408636; פקס': 02-6408650

2. השר לביטחון לאומי

המשיב 2, ע"י עוה"ד נדב העצני או עוה"ד אורית יפת

מרח' החרתום 19, בית בינת, ירושלים

טל: 02-6240999; פקס': 02-6235888

3. היועצת המשפטית לממשלה

המשיבה 3 על ידי פרקליטות המדינה,

משרד המשפטים, ירושלים

טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

ה מ ש י ב י ם ב ב ג " צ 2985/23

כתב תשובה מטעם משיבי המדינה

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, משיבי המדינה מתכבדים להגיש כתב תשובה מטעמם לעתירות שבכותרת.

2. בצו-על-תנאי מיום 7.6.23 הורה בית המשפט הנכבד למשיבים להתייצב וליתן טעם "מדוע לא יבוטל החוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 37), התשפ"ג-2022", אשר אושר ביום 26.12.22 בקריאה שניה ובקריאה שלישית על-ידי הכנסת (להלן: **תיקון 37** או **התיקון**).

3. בעתירות שבכותרת, העותרים מעלים טענות אשר עיקרן הוא כי תיקון 37 מאפשר ומוביל להתערבות פסולה של הדרג הפוליטי בעבודת משטרת ישראל, ובכך הוא פוגע בעקרונות היסוד של המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל, ויוצר פגיעה קשה וחמורה בשורה של זכויות אדם באופן המחייב לפסול את התיקון.

5. **בתמצית, עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא כי יש בסיס של ממש לטענות העותרים. התיקון לחוק אכן יצר מבנה משטרי המאפשר פוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטרי. על כן, התיקון, לפי לשונו הפשוטה, אינו חוקתי.**

כפי שיפורט להלן, עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא כי לא ניתן להימנע מביטול חלק מהתיקון (סעיף 28, "התווית מדיניות בחקירות"). כדי להימנע מביטול יתר חלקיו של התיקון, הגם שבדוחק, וכחלק מקיום מצוות הפסיקה להימנע ככל הניתן מביטול חוק, יש לאמץ ולעגן פרשנות מקיימת שתבטיח הגנה על זכויות אדם ומניעת פוליטיזציה של עבודת המשטרה. בתוך כך, על הפרשנות להציב גבולות ברורים, הן בפני הדרג הפוליטי והן בפני שרשרת הפיקוד במשטרה, לפיהם התערבות פוליטית בהפעלת הכוח המשטרי אינה חוקית ומהווה הפרה של חובת האמון כלפי הציבור שבה חבים הדרג הפוליטי ומשטרת ישראל.

ככל שבית המשפט הנכבד ימצא כי לא ניתן לפרש את הוראות התיקון באופן הזה, כפי שיפורט להלן, הרי שדינו של התיקון כולו – בטלות.

מבוא

4. טרם כינון הממשלה ה-37 סוכם בהסכם הקואליציוני בין סיעת הליכוד ובין סיעת עוצמה יהודית, כי לסיעת עוצמה יהודית יינתן תפקיד השר לביטחון הפנים (כפי שכונה באותה העת), וכי עוד **טרם השבעת הממשלה וכתנאי לכך** ייערכו שינויים בהסדרים הקבועים בפקודת המשטרה.

5. בהמשך לכך, הניח השר לביטחון לאומי המיועד על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית שגובשה על ידו לתיקון לפקודת המשטרה, אשר עוסקת בסמכויות שיוקנו לו עם כניסתו לתפקיד. הצעת החוק קודמה בהליך חקיקה מהיר ביותר, שלא קדמה לו עבודת מטה ממשלתית, וזאת על אף שהיא עוסקת בסוגיה משטרית-תשתיתית ורגישה הנוגעת למערכת היחסים שבין הדרג הפוליטי לבין משטרת ישראל. סוגיה רגישה זו, שכרוך בה חשש כבד לפוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטרי, היא בעלת השפעה ישירה ועמוקה על שורה של זכויות יסוד, מערכת אכיפת החוק ושלטון החוק.

בנסיבות אלו, במסגרת הליך החקיקה שבו והתריעו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה, כי חקיקה מסוג זה, היורדת לשורש מאפייניה הדמוקרטיים של המדינה וללגיטימציה של הפעלת כוח כופה כלפי אזרחים, צריכה להיעשות בהליך סדור, בזהירות מיוחדת, הנדרשת בהסדרת סוגיה מורכבת ורגישה זו, לאחר עבודת מטה משמעותית. זאת, כדי להוביל לתוצאה מאוזנת, הכוללת, בין היתר, ערובות להבטחת ההגנה על זכויות אדם

חרף זאת, חוקק באופן האמור תיקון 37 לפקודת המשטרה, ורק לאחר אישורו בכנסת הוקמה הממשלה וחה"כ בן גביר מונה לשר לביטחון לאומי. תיקון זה הוא אשר עומד במוקד העתירות שבכותרת.

6. דבר חקיקה המסדיר את פעילות המשטרה אינו בגדר "חוק רגיל", אלא חוק משטרי-תשתיתי, היורד לשורש ההסדרים המשטריים הנוהגים במדינה, והוא בעל השלכות מרחיקות לכת על ליבת זכויות האדם, על עקרון שלטון החוק במדינה דמוקרטית ועל אמון הציבור במערכת אכיפת החוק.

7. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, הקשיים בתיקון 37 הם רבים וכבדי משקל. התיקון מעגן את מעורבותו של השר בעבודת המשטרה בענייני מדיניות, בלי שהיקף המעורבות הוגדר וגודל, וללא עיגון של הערובות המתחייבות להגנה על זכויות אדם ועקרונות היסוד של השיטה, אשר נועדו להבטיח קיומו של חיץ חיוני בין השיקולים הפוליטיים לבין הפעלת הכוח המשטירי, על כלל היבטיו. בפרט, בלי שעוגנה מנגד לאפשרותו של הדרג המדיני להתערב בעבודת המשטרה בכל הנוגע לקביעת מדיניות, חובתה של המשטרה לנהוג ולהפעיל את הסמכויות הפוגעניות שניתנו לה בממלכתיות, באופן מקצועי ושוויוני, נטול שיקולים זרים ופוליטיים, כאשר עליה מרותו של הדין בלבד. זאת בכוונת מכוון.

במדינת ישראל, היהודית והדמוקרטית, חובתה של משטרת ישראל כולה, ושרשרת הפיקוד שלה בפרט, לנהוג במקצועיות, בממלכתיות ובשוויוניות, ללא שיקולים זרים ופוליטיים, ולהפעיל את סמכויותיה אך ורק לפי הדין, אמורה הייתה להיות נקודת מוצא מוסכמת, שאינה נתונה במחלוקת, לכל תיקון לפקודת המשטרה המנדטורית. כך גם חובתו של הדרג הפוליטי להימנע באופן מוחלט וגורף מלהתערב באופן פסול בפעילות המשטרה, לפגוע במתחם שיקול הדעת המקצועי שלה או לקדם באמצעותה אינטרסים זרים, סקטוריאליים, מפלגתיים או קואליציוניים.

חובות אלה – המוטלות על שרשרת הפיקוד ועל הדרג הפוליטי – יורדות לשורש אופייה הדמוקרטי של המדינה ולשורש מחויבותה של שיטת משטרנו להגנה על זכויות האדם. הימנעות הכנסת במפגיע מלכלול חובה יסודית זו בנוסח ההצעה, על אף שחובה זו נכללה בנוסח שהונח על-ידי נציגי היועצת המשפטית לממשלה במסגרת הדיונים על תיקון הפקודה, יש בה כדי ללמד על תכליות לא ראויות שנועד להשיג התיקון. הימנעות הכנסת מלקבוע מפורשות בתיקון כי על הכוח המשטירי והסמכויות הפוגעניות שבידי המשטרה להיות מופעלים באופן מקצועי, ענייני, שוויוני, בהתאם לדין, בלא חדירה של שיקולים

זרים, מעוררת דאגה באשר להשלכותיו של הפגם המשטרי. זאת ביתר שאת בשל החשש שיופעל כוח משטרי מתוך רצון לרצות את דרג הפוליטי או לשאת חן בעיניו.

8. כתוצאה מכך, פשוטו של התיקון, לפי לשונו, נותן מעמד של בכורה לסמכויות השר ולמעורבות המוגברת של הדרג הפוליטי בעבודת המשטרה, תוך הותרת ההיבטים המגדירים מעורבות זו ומאזנים אותה, מחוץ להסדר החקיקתי. בכך, התיקון ביקש לשנות באופן יסודי את מערכת האיזונים הקיימת עובר לחקיקתו. זהו שורש הפגיעה החוקתית-משטרית הגלומה בו.

9. **כפי שיפורט להלן, עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא כי התיקון יצר מבנה משטרי לא מאוזן, המאפשר ניצול לרעה של ההסדר החקיקתי והשפעה פוליטית פסולה על הפעלת הכוח המשטרי. זאת, ללא ערובות, בלמים ואיזונים המונעים השפעת שיקולים זרים על עבודת המשטרה, והמבטיחים הפעלה שוויונית של סמכויות המשטרה, שמירה על זכויות אדם ושלטון החוק.**

10. השילוב בתיקון לפקודה בין מתן סמכות לשר של קביעת מדיניות שהיא סמכות עמומה ורחבה; ובין הסמכות הרחבה שהייתה נתונה לשר עוד טרם התיקון לפי סעיף 7 לפקודה למנות קצינים בכירים במשטרה; לצד העדרו מהתיקון של סעיף הממלכתיות והא-פוליטיות וקביעת מנגנונים מאזנים אחרים לשמירת המקצועיות, הממלכתיות והא-פוליטיות של המשטרה בהפעלת סמכויותיה, יוצרים מכלול המאפשר בפועל השפעה פסולה על עבודת המשטרה וכנגזרת מכך – על זכויות האדם הבסיסיות ביותר. במילים אחרות, מדובר במקבילית כוחות שהופרה – בעקבות התיקון, גדלה אפשרותו של השר להתערב, בפרט בענייני אכיפה וסדר ציבורי אך לא נקבעו לה כל גדרות.

11. נוכח כל האמור לעיל, התיקון אינו עומד במבחן החוקתי.

12. במצב דברים זה מתעוררת שאלה מורכבת – האם יש באמצעי של פרשנות מקיימת כדי להעביר את התיקון, גם אם בדוחק, מעבר לרף שיחייב את בטלותו.

13. עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא, כי לא ניתן להימנע מביטול סעיף 8ד לחוק ("התוויית מדיניות בחקירות"). באשר ליתר סעיפי התיקון, ובהתאם לפסיקה לפיה יש להימנע ככל הניתן מביטול חקיקה, מוצע כי בית המשפט הנכבד יעגן פרשנות מקיימת לתיקון, אשר יהיה בה כדי לתת מענה **ברור וחד משמעי** להעדרה המכוון בחוק של חובת המשטרה לנהוג בממלכתיות, בהתאם לדין ולשיקול דעת מקצועי עצמאי, באופן שוויוני ונטול שיקולים זרים ופוליטיים, ואשר תיצוק תוכן ממשי למונחים העמומים בהם נקט התיקון.

יובהר, כי לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, אין בכוחה של הפרשנות המקיימת להסיר לחלוטין את הפגמים החוקתיים הגלומים בהסדר, ולהביא לאיזון המיטבי הנדרש מחקיקה תשתיתית שכזו, אלא רק להרחיקה מהרף הלא חוקתי. זאת משום, שגם בהינתן שבית

המשפט הנכבד יפרש את החוק פרשנות מקיימת, שתעבירו **בדוחק רב** אל מעבר לרף המחייב בטלות, הפגם הנובע מכך שלא עוגנו מפורשות בחוק תשתיתי זה, במכוון ובמפגיע, הערובות להבטחת ההגנה על זכויות האדם ולמניעת פוליטיזציה של המשטרה, עודנו מתקיים ונכון כי יתוקן בחוק.

14. כן יודגש, כי פרשנות מקיימת זו צריכה להבהיר, בין היתר, כי התיקון לפקודה לא שינה למעשה את מערכת האיזונים העדינה והמורכבת בין אחריותו המיניסטריאלית של השר לבין עצמאות המשטרה, כפי שעוצבה בפסיקה ובהנחיות הייעוץ המשפטי לממשלה לאורך השנים, במטרה לשמור על עקרונות דמוקרטיים בסיסיים. פרשנות מקיימת זו – שבהעדרה יש לבטל את החוק – צריכה להציב גבולות משפטיים, הן בפני הדרג הפוליטי והן בפני גורמי משטרת ישראל, לפיהם חדירה של שיקולים זרים ופוליטיים להפעלת הכוח המשטרתי היא פסולה, ומהווה הפרה יסודית של חובת האמון כלפי הציבור של כל הנוגעים בדבר.

ככל שבית המשפט הנכבד ימצא, כי לא ניתן לפרש את הוראות התיקון באופן הזה, כפי שיפורט להלן, הרי שדינו של התיקון כולו – בטלות.

15. על כך יוסף כי אין כל סתירה בין העמידה והשמירה הבלתי מתפשרת על ממלכתיות המשטרה והא-פוליטיות שלה, ובין יכולתו וחובתו של השר למלא אחר האחריות המיניסטריאלית בדבר פיקוח על עבודת המשטרה. השר יכול ואף חייב להפעיל את סמכויות הפיקוח המסורות לו ביחס לעבודת המשטרה במגוון דרכים העולות בקנה אחד עם שמירה על עקרונות אלו. כך למשל, השר רשאי להתוות מדיניות כללית למשטרה בנושאים בעלי חשיבות עקרונית, לאשר תוכניות עבודה כלליות של המשטרה וכד'.

16. שונים כאמור הדברים ביחס לסעיף 8ד, שגם הוא הוסף לפקודה במסגרת התיקון, אשר עניינו בסמכות השר להתוות מדיניות בנושא החקירות. סעיף זה, המסמיך את השר לקבוע מדיניות חקירות, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, חותר תחת העקרון כי מערכת אכיפת החוק היא עצמאית לחלוטין, כשלנגד עיניה הוראות החוק בלבד, תנאי המהווה ערובה חיונית לשמירה על זכויות אדם. בכך, סעיף 8ד פותח פתח לחדירת שיקולים פוליטיים למערכת אכיפת החוק; פוגע בקיומו של החיץ המתחייב בין הדרג הפוליטי למערכת אכיפת החוק; ופוגע באופן ישיר בזכויות האדם המושפעות מהפעלת סמכות החקירה על-ידי המשטרה.

לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, סעיף 8ד אינו עומד באמות מידה חוקתיות, באופן שאינו ניתן לריפוי בכלים פרשניים, ולפיכך יש להורות על בטלותו נוכח הפגיעה הקשה הגלומה בו בזכויות אדם, בעצמאות מערכת האכיפה ובאמון הציבור בה, ונוכח פגיעתו הקשה בעקרון שלטון החוק.

17. דרך הילוכנו תהיה כך: ראשית נעמוד על האופי המשטרי-תשתיתי של פקודת המשטרה, בשים לב לתפקיד המשטרה בחברה דמוקרטית ומאפייניה הנובעים מתפקיד זה; לאחר מכן, יוצגו יחסי הגומלין שבין המשטרה לבין השר האמון עליה, ותובא סקירה של עיקרי

המסקנות של הוועדות הציבוריות אשר נדרשו לאורך השנים לשאלה זו ; לאחר מכן יוצגו באופן תמציתי מספר מקרי בוחן בהם נדרש מערך הייעוץ המשפטי לממשלה לאבחנה בין קביעת מדיניות כללית למשטרה על-ידי השר לביטחון לאומי, לבין מניעת התערבותו באופן היישום האופרטיבי על-ידי המשטרה ; בהמשך לכך יוצגו הליכי החקיקה של תיקון 37 העומד במוקד העתירות דנן ; השתלשלות הטיפול בעתירות וצווי הביניים שהוגשו במסגרתן, ולאחר מכן תובא עמדתה המשפטית של היועצת המשפטית לממשלה ביחס לסוגיות החוקתיות אותן תיקון 37 מעורר.

חקיקה משטרית-תשתיתית: תפקיד המשטרה בחברה דמוקרטית

18. מקובל לומר כי חברה נוצרת מתוך "אמנה חברתית" המגלמת ויתור מסוים על חריות הפרט, המופקדות בידי סמכות מרכזית האמונה על תפקודה התקין של החברה. אמנה חברתית זו באה לידי ביטוי ביצירה של מערכת חוקים, ולצידה, מנגנון אכיפה המבטיח את קיומם. רעיון האמנה החברתית, כפי שבא לידי ביטוי בכתביהם של ז'אן-ז'אק רוסו ושל ג'ון לוק, לפיו הפרט מוותר על כוחו על מנת ליתן בידי המדינה את הכוח להגן עליו ועל זכויותיו, הם חלק מתפיסה שלטונית בסיסית, שבה המשטרה מהווה הזרוע העיקרית של המדינה למימוש התפיסה האמורה.

ראו ז'אן-ז'אק רוסו **האמנה החברתית** (תרגום : עידו בסוק, 2006) ; ג'ון לוק **המסכת השנייה על הממשל המדיני** (תרגום : יוסף אור, תשי"ט).

19. מנגנון אכיפה כאמור מחייב קיומה של שורה ארוכה של סמכויות מרחיקות לכת וייחודיות של הפעלת כוח כלפי הפרט, שבכוחן לפגוע פגיעה ממשית בזכויות היסוד שלו. בעוד שבחברות שאינן דמוקרטיות, סמכויות אלה מוקנות למשטרה כזרועו הארוכה של השלטון האוטוקרטי, כדי להגן על השלטון עצמו, תוך דיכוי זכויות הפרט, תפקידה של המשטרה בחברה דמוקרטית שונה בתכלית. בחברה דמוקרטית, המשטרה אמונה על שמירת הסדר הציבורי, ההגנה על הביטחון האישי של האזרחים, על חריות וזכויות הפרט, ועל שמירת שלטון החוק, לרבות מפני הפרות חוק מצד השלטון. בחברה דמוקרטית, הכוח הרב המופקד בידי המשטרה, גם כשהוא מביא באופן ישיר להגבלת זכויות של מי שמפר את החוק, נועד לממש את שלטון החוק במדינה ולשמור בסופו של יום על זכויות הפרט.

20. לפיכך, הגם שחברה דמוקרטית מעניקה למשטרה סמכות בלעדית להפעלת כוח בשמה, סמכות זו מוקנית למשטרה, בהגדרה, על מנת לשמור על עקרון שלטון החוק עליו מושתתת החברה, ועליו להיות מופעל בהתאם לעקרונות החוקתיים שעליהם מושתתת החברה.

21. על רקע האמור, נקודת המוצא היא כי דבר חקיקה המסדיר את פעילות המשטרה אינו בגדר "חוק רגיל", אלא הוא **חוק שיורד לשורש ההסדרים המשפטיים הנוהגים במדינה ובעל השלכות מרחיקות לכת על ליבת זכויות האדם, על עקרון שלטון החוק במדינה דמוקרטית ועל אמון הציבור במערכת אכיפת החוק**. לפיכך, הגם שפקודת המשטרה – החקיקה המסדירה את סמכויות המשטרה – אינה בגדר חוק-יסוד, ואינה חלק מהחוקה

המתהווה, מבחינה מהותית מדובר בדבר **חקיקה משטרי-תשתית**. כתוצאה מהמעמד המיוחד של חקיקה מעין זו, יש להבטיח כי היא משקפת את עקרונות היסוד של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, על העקרונות הדמוקרטיים הגלומים בכך.

22. זוהי גם נקודת המוצא לבחינת חוקתיותה של הפקודה והתיקונים לה. כפי שיפורט להלן, פערי הכוחות הגדולים שבין הפרט לבין המשטרה, על רקע הסמכויות העוצמתיות הנתונות למשטרה בשם המדינה, ואמות המידה שבהן מחויבת המשטרה לפעול במילוי תפקידיה, מחייבים זהירות מיוחדת בעיצוב ההסדרים המשטריים-תשתיתיים הנוגעים למשטרה ולמעמדה, ובקביעת אמות המידה בהן מחויבת המשטרה לפעול במילוי תפקידיה. מכאן, שומה על כל דבר חקיקה שתכליתו להסדיר את מעמדה של המשטרה, וביתר שאת פקודת המשטרה – המהווה החקיקה המרכזית העוסקת בסוגיה זו – לגלם את העקרונות החוקתיים שנובעים מתפקיד המשטרה כמוסבר לעיל ובהם עקרון העצמאות, אי התלות של המשטרה בדרג הפוליטי וכפיפותה לשלטון החוק.

23. משטרה הפועלת בהתאם לעקרונות היסוד החוקתיים היא אבן יסוד לקיומה של חברה דמוקרטית תקינה, להגנה על הביטחון האישי והקניין ולקיומו של סדר ציבורי ואכיפת החוק.

24. אין חולק, כי במסגרת הסדרת מעמד המשטרה וסמכויותיה, יש מקום להסדיר בחקיקה גם את מערכת היחסים הרגישה והמורכבת שבין הדרג הפוליטי לבין הדרג המקצועי במשטרה. עד לתיקון האמור, פקודת המשטרה לא עיגנה באופן כולל את הנושא, מעבר למספר עניינים נקודתיים. הסדרת מערכת יחסים רגישה ומורכבת זו, חייבת להיעשות תוך הבטחת מקצועיותה, אי תלותה הפוליטית ועצמאותה של המשטרה בהפעלת סמכויותיה וכפיפותה לשלטון החוק. הסדרה כזו אף חייבת לקבוע ערובות מפורשות שיבטיחו את השמירה על שלטון החוק וזכויות האדם, אשר עלולות להיפגע על-ידי המשטרה במימוש סמכויותיה.

בהפעלת סמכויותיה, אין על המשטרה מרות מלבד מרות הדין

25. המשטרה אמונה על נושאים רגישים ביותר, ובהם מניעת עבירות וגילויין, תפיסת עבריינים ותביעתם לדין ושמירה על הסדר הציבורי וביטחון הנפש והרכוש (וראו בין היתר סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה). לצורך מימוש תפקידה, הוענקו למשטרה בפקודת המשטרה ובדברי חקיקה נוספים שורה ארוכה של סמכויות מרחיקות לכת וייחודיות.

ראו בין היתר: פקודת המשטרה; חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה-מעצרים), התשנ"ו-1996; חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – חיפוש בגוף ונטילת אמצעי זיהוי), התשנ"ו-1996; פקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969; חוק הגבלת שימוש במקום לשם מניעת ביצוע עבירות, התשס"ה-2005; חוק המאבק בתופעת השימוש בחומרים מסכנים, התשע"ג-2013; חוק סמכויות לשם שמירה על ביטחון

הציבור, התשס"ה-2005; פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973; ופקודת התעבורה [נוסח חדש].

26. מימוש סמכויות רגישות אלו כרוך, בלית ברירה, בפגיעה בגרעין הקשה של זכויות האדם החוקתיות. כך, למשל, בהפעלת סמכויותיה המשטרה יכולה לפגוע בחירות ואף לשלול אותה (סמכויות מעצר או עיכוב); להגביל את חופש התנועה (בגדרי סמכויותיה לשמירה על הסדר הציבורי); לפגוע בפרטיות ובשם הטוב (בגדרי הסמכויות לחקירה, איסוף מידע והעמדה לדין); לפגוע באוטונומיה ובכבוד (למשל בגדרי סמכותה להפעלת כוח וסמכויות חיפוש); לפגוע בחופש הביטוי והמחאה (במסגרת סמכויותיה כרשות האמונה על רישוי תהלוכות וקביעת תנאים לקיומן של הפגנות, כמו גם בשמירה על הסדר הציבורי במהלכן) ועוד. בהתאם להלכה פסוקה, אף סמכויות "רכות" יותר המוקנות למשטרה, כגון הסמכות לדרוש הזדהות, טומנות בחובן פגיעה בזכויות (ראו בג"ץ 4455/19 **עמותת טבקה – צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה נ' משטרת ישראל** (25.1.21)).

27. על רקע הדברים האמורים, בית המשפט הנכבד נדרש לא אחת לאופן הפעלת הכוח המשטרתי. ראו למשל: בג"ץ 4845/17 **חמדאן נ' היועץ המשפטי לממשלה** (28.10.19), בג"ץ 5882/18 **אפשטיין קרויס נ' משטרת ישראל** (19.8.20), בג"ץ 346/21 **עמותת משפט אמת וצדק נ' משטרת ישראל** (29.7.21), בנוגע לשימוש המשטרה בפיזור הפגנות והפרות סדר בבואש ובמכ"תזיות; וכן בג"ץ 5078/20 **פזידה נ' משטרת ישראל** (19.8.20) בנוגע למימוש זכות ההפגנה והגבלות המשטרה ביחס אליה; וכן ראו בג"ץ 7839/19 **פלוני נ' משטרת ישראל** (19.10.20), באשר להיקף חובת המשטרה להגנה על "בטחון הנפש והרכוש". נושא הפעלת הכוח המשטרתי הוא אחד הנושאים הרגישים ביותר בחברה דמוקרטית, נוכח השפעתו הישירה והעמוקה על ליבת זכויות האדם, של כל אחד ואחת מהפרטים בחברה, כמו-גם על אמון הציבור במשטרה ובמערכת אכיפת החוק בכללותה.

28. במצב הדברים המתואר, **פעולתה של מערכת אכיפת החוק בכלל, והמשטרה בפרט, בהתאם להוראות החוק, באופן מקצועי, ממלכתי ושוויוני, וחף משיקולים זרים, מהווה ערובה מרכזית לשמירה על זכויות הפרט במדינה דמוקרטית**. כלומר, כחלק מההגנה החוקתית על זכויות האדם, על המדינה להבטיח כי הפעלת הכוח והסמכויות המשטרתיות תעשה אך ורק בגדרי הדין ובאופן מקצועי, ענייני, מידתי ולשם הגשמת האינטרס הציבורי. בפרט, יש צורך להבטיח כי הפעלת סמכות משטרתית הכרוכה בפגיעה בזכויות אדם, תעשה לשם תכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש. עקרונות אלה הם מאפיין גרעיני של מדינה דמוקרטית, והם חיוניים על מנת להבטיח שהכוח שמופקד בידי המשטרה לא יופעל לשם מימוש האינטרסים של השלטון, ובאופן שרירותי. קשה להפריז בחשיבות הדבר עבור קיומה של חברה דמוקרטית.

29. ודוק, אדם שזכויותיו נפגעות מהפעילות המשטרתית צריך ליהנות – כחלק מההגנה החוקתית על זכויותיו – ממערכת של ערובות ואיזונים אשר יבטיחו כי הפגיעה היא הכרחית לפי המותר בחברה דמוקרטית, ונעשתה אך ורק על בסיס שיקולים ענייניים

ואובייקטיביים. בכלל זאת, מתחייב כי הוא יוכל לפנות ולקבל סעד אפקטיבי בגין פגיעה בזכויותיו.

30. הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב לאופי העבודה המשטרית. כך, במסגרת ביצוע משימותיה, המשטרה מצויה בחיכוך מתמיד ובעצימות גבוהה עם הציבור. זאת, בין היתר בהפעלת סמכויות ואמצעים רבים שאינם מחייבים בהכרח קיומו של חשד סביר לביצוע עבירה. כך, המשטרה מוסמכת ליתן הוראות, להציב מחסומים, לנתב תנועה, לחפש על גופו של אדם, לדרוש הזדהות, להתנות תנאים לקיום הפגנות, ועוד. אמצעים אלה, המופעלים כעניין שבשגרה לשם השמירה על הסדר הציבורי, כרוכים בפגיעה בזכויות שהיא בדרך כלל נקודתית וקצרת מועד. בנסיבות אלה, פנייה של הפרט בתלונה או בבקשה לקבלת סעד משפטי נעשית בהכרח בדיעבד, באופן שאין בו כדי לרפא את הפגם שנפל בהפעלת הסמכות.

31. היבטים אלה של עבודת המשטרה ממחיש את ההכרח, שהפעלת סמכויות המשטרה תעשה באופן מקצועי, ממלכתי, שוויוני ובהתאם לחוק בלבד. זאת על מנת להבטיח כי הפגיעה הכרוכה בהפעלת הסמכויות היא לשם תכלית ראויה בלבד ובמידה שאינה עולה על הנדרש.

32. בית המשפט הנכבד עמד בפסיקתו על החיוניות בהבטחת עצמאותה של המשטרה ואי-תלותה בדרג הפוליטי, ולכך שהפעלת סמכויותיה בתחומים הנתונים לה, תיעשה על בסיס מקצועי ובהתחשב באינטרס הציבורי בלבד, באופן שוויוני, נקי משיקולים פוליטיים-מפלגתיים או אישיים, וללא משוא פנים.

ראו, לדוגמה, את בג"ץ 911/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל פס' 16 (12.12.21) (להלן: **עניין התנועה למען איכות השלטון**), בו נדרש בית המשפט הנכבד לשאלת קציבת כהונתו של מפכ"ל המשטרה, והדגיש את החשיבות המיוחדת שבהפעלת סמכויותיה של המשטרה על בסיס מקצועי ובהתחשב באינטרס הציבורי בלבד, תוך מחויבות מלאה לעקרון שלטון החוק:

"מפכ"ל המשטרה הוא העומד בראשות המשטרה, אשר במוקד תפקידיה אכיפת החוק והגנה על ביטחון הציבור ושלומו (בג"ץ 3884/16 פלוגית נ' השר לביטחון פנים, פסקה 26 (20.11.2017)). בין יתר תפקידיה, אמונה המשטרה גם על מניעת עבירות ובכלל זאת, היא מופקדת על שלבי החקירה ואיסוף הראיות בהליך הפלילי (סעיף 3 לפקודת המשטרה; בג"ץ 6792/96 התנועה למען איכות השלטון נ' היועץ המשפטי לממשלה פ"ד נא(2) 757, 768 (1997)). בנוסף לכך, המשטרה מבצעת פעילויות מבצעיות בתחום ביטחון הפנים (בג"ץ 5562/07 שושהיים נ' השר לביטחון הפנים, פסקה 8 (23.7.2007); בג"ץ 6778/97 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון פנים פ"ד נח(2) 358, 368 (2004)). כחלק ממערכת אכיפת החוק, ביסוד שיקול הדעת של כוחות המשטרה עומד הצורך

במימוש תכליות ההליך הפלילי, ובהם האינטרס הציבורי בהעמדת עבריינים לדין. מטבע הדברים, ישנה חשיבות מיוחדת שהפעלת הסמכויות בתחומים אלו תיעשה על בסיס מקצועי ובהתחשב באינטרס הציבורי בלבד, באופן שוויוני וללא משוא פנים (בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד סב(3) 550, 631 (2008) (להלן: עניין פלונית); בג"ץ 551/99 שקם בע"מ נ' מנהל המכס והמע"מ, פ"ד נד(1) 112, 125-126 (2000) [...]) מכאן החשיבות הרבה בהבטחת עצמאותו ואי תלותו של מפכ"ל המשטרה, העומד בראשה ואמון על הפעלתה לביצוע תפקידה".

כן ראו בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים (ע"ר) נ' שר האוצר, עמ' 658 (19.11.09) (להלן: עניין הפרטת בתי הסוהר). דברים אלו נאמרו ביחס לסמכויות הכרוכות במאסרו של אדם, אך אלו יפים גם לענייננו:

"השמירה על גבולות הכח השלטוני המופעל על הפרט בהליך הפלילי על כל שלביו מחייבת עוד כי הפעלתו תהא מנותקת כליל מכל חשש לניגוד עניינים מכל סוג שהוא. עירובו של שיקול זר ובלתי ענייני בהפעלת כח-המרות השלטוני בהליך הפלילי יוצר פוטנציאל סיכון ממשי לעיוות האיזון הנדרש בין צורכי השימוש בכח להשגת תכלית שבאינטרס ציבורי, לבין ההגנה על זכויות היסוד של הפרט. שילובו של שיקול זר באיזון המתחייב בין הצורך הציבורי בשמירת הסדר החברתי וציות לחוק, לבין זכויותיו של אדם לחירות ולכבוד אישי עלול לערער את שיווי המשקל הראוי בין הכוחות השונים הפועלים בענין זה, ולהביא לפגיעה לא ראויה בפרט. הפעלת הכח השלטוני כלפי הפרט בהליך הפלילי אמורה להיות מנותקת כליל משיקולים זרים, ועליה להיעשות תוך מחויבות מלאה לכללי הריסון בשימוש בכח, אשר בכיבודם תלו גורלו של האדם הנתון למרותו של השלטון".

ראו גם את פסק הדין של בית המשפט הנכבד לפני זמן קצר, בעניין מינוי חה"כ איתמר בן גביר לתפקיד השר לביטחון לאומי (בג"ץ 8910/22 פטרושק נ' ח"כ בנימין נתניהו, 21.2.24), בו חזר בית המשפט הנכבד על החשיבות שבעקרון עצמאות המשטרה:

"יובהר כי קביעתי בעניין זה, כמו גם עמדתה של היועצת המשפטית לממשלה, מתבססות, בין יתר השיקולים, על יסוד עצמאותה של המשטרה. כידוע, השר לביטחון לאומי רשאי לקבוע את מדיניותה הכללית של המשטרה, אך אין הוא משמש כ"מפכ"ל על". המשטרה היא גוף עצמאי אשר הפעלת סמכויותיו נעשית בנפרד למגרש הפוליטי, ויחסי הכוחות בין המשרד לביטחון לאומי ובין המשטרה הם כאלה השומרים

על האיזון הנאות בין עצמאות המשטרה לבין הפיקוח על פעולותיה (ראו: עמיקם הרפז ומרים גולן משפט ושיטור: זכויות אדם וסמכויות משטרה, בעמ' 101-98 (2018)). שיקול זה, וההנחה כי תישמר עצמאות המשטרה וגופים נוספים הכפופים למשרד לביטחון לאומי – יש בהם כדי להקנות את החשש ואת הפגיעה באמון הציבור, וגם מן הטעם הזה לא מצאתי כי מינויו של השר בן גביר הינו בלתי סביר באופן קיצוני."

33. יפים לענייננו אף הדברים אשר נכתבו על ידי כב' הנשיא ברק במאמרו "המשטרה וזכויות האדם בישראל":

"אין כל אפשרות לקיים זכויות אדם בלא כוחה הכופה של המשטרה. האידיאליה של אדם לאדם – מלאך, היא חלום. בלא פעולת משטרה, קיים החשש כי אדם לאדם – זאב. פעולת המשטרה תגשים את האיזון העדין באשר לזכויות האדם, איזון שסופו אדם לאדם – אדם. משימה זו של המשטרה – קשה היא. הגנה על זכות האדם של האחד עשויה לפגוע, מעצם טבעה, בזכות אדם של אחר. שמירה על שלום הציבור עשויה לפגוע בזכות האדם. מעצרו של חשוד בתקיפה מקיים את זכות הנתקף לשלמותו הגופנית, אך עשוי לפגוע בזכות החשוד לחרות אישית. אכן, כדי להגשים את משימתה חייבת המשטרה לפעול על פי האיזון העדין שהדין בישראל קובע באשר להיקף ההגנה על זכויות האדם. בהגנתה על האיזון העדין הקובע את זכויות האדם בישראל, צריכה המשטרה לפעול בדומה לשופט. היא חייבת לפעול בתוך עצמאות ואי תלות. כמו שופט, אין על המשטרה מרות, זולת מרותו של החוק. המשטרה היא אמנם חלק מהרשות המבצעת, אך אין היא המשטרה של הממשלה. היא המשטרה של המדינה" (אהרן ברק "המשטרה וזכויות האדם בישראל" מבחר כתבים א, עמ' 680 (תש"ס); ההדגשה הוספה).

34. שלא בשולי הדברים יודגש, כי אמון הציבור במשטרה הוא נדבך חיוני לפעילותה בחברה דמוקרטית. מילוי תפקידיה של המשטרה באופן מקצועי, ממלכתי ושוויוני הוא המבסס את אמון הציבור בפעילותה, וכפועל יוצא מכך, את שיתוף הפעולה עמה. לא די בכך שלמשטרה נתונות במישור הפורמלי סמכויות אכיפה נרחבות כדי שהיא תוכל לממש את תפקידה. יש להבטיח כי הציבור ישתף פעולה עם המשטרה, ונדרש לשם כך ביסוס אמון הציבור במשטרה והסכמה ציבורית רחבה לפעילותה.

35. בעניין התנועה למען איכות השלטון עמד בית המשפט הנכבד על החשיבות שבעצמאות המשטרה ואי התלות שלה בגורמים פוליטיים לשם שמירה על אמון הציבור במשטרה:

"[...] ניתוק הזיקה בין מפכ"ל המשטרה לממשלה היא אמצעי להבטיח אף במישור של מראית פני הדברים כי החלטותיו של המפכ"ל ענייניות הן, ולהסיר חשש בקרב הציבור ששיקול פרטי כלשהו של המפכ"ל משפיע

על אופן קבלת החלטותיו (השוו: אמנון רובינשטיין וברק מדינה המשפט החוקתי של מדינת ישראל – רשויות השלטון ואזרחות 1011 (מהדורה שישית, 2005)). **אכן, אמון הציבור במשטרה חשוב לשם הבטחת פעילותה התקינה** ((בג"ץ 3798/09 גורווחוד נ' המפקח הכללי של מדינת ישראל, פסקה 17 (7.12.2010); בג"ץ 7141/05 ויתקין נ' מפכ"ל המשטרה, פסקה 14 (27.2.2006); בג"ץ 66/85 לריה נ' מפכ"ל משטרת ישראל, פ"ד לט (2) 726, 724 (1985)) (פסי' 17 לפסק הדין).

36. מטבע הדברים, במסגרת ביצוע משימותיה המשטרה מצויה בחיכוך מתמיד ובעצמות גבוהה עם הפרטים בחברה. קיומו של חשש ממשי כי ביסוד הפעלת הסמכויות המשטרתיות מעורבים שיקולים זרים, לא מקצועיים, עלול לפורר את הלגיטימציה החברתית לפעילות המשטרה, לכרסם באבני היסוד לקיומה של החברה במדינה דמוקרטית ולפגוע בבסיס האמנה החברתית וההסכמה הרעיונית אותה מעניק הציבור לפעילות המשטרה.

יחסי הגומלין בין המשטרה לבין השר האמון עליה

37. המשטרה היא אמנם חלק מהרשות המבצעת אך היא אינה "המשטרה של הממשלה". יחסי הגומלין שבין הדרג הפוליטי לדרג המקצועי במשטרה כוללים אפוא מתח מובנה. מצד אחד, הפעלת סמכויותיה של המשטרה חייבת להיעשות באופן ממלכתי, מקצועי, עצמאי וכשעליה מרות הדין. לצד האמור, עצמאות המשטרה טומנת בחובה גם את החשש כי במאבקה בפשיעה ובשמירה על הסדר הציבורי עלולה המשטרה שלא להתחשב במידה מספקת בזכויות הפרט או באינטרסים ציבוריים נוגדים. לא זו אף זו, הכוח הרב המרוכז בארגון אחד, והאמצעים הרבים העומדים לרשותו, מעוררים מטבע הדברים חשש מפני ניצול לרעה של הכוח המופקד בידי המשטרה.

38. מכאן, שלצד החשיבות הרבה שבעצמאות המשטרה, צבר הסמכויות הנתון בידה מחייב פיקוח מיניסטרילי עליה, ואין חולק כי על הממשלה והשר המופקד עליה, מוטלת אחריות על המשטרה וחובת פיקוח על פעילותה. בכלל זאת, בסמכות השר לקבוע מדיניות כללית ועקרונות כלליים לפעילות המשטרה. לצורך פיקוח על עבודת המשטרה וקביעת העקרונות הכלליים לפעילותה, השר רשאי לדרוש בין היתר קיומה של עבודת מטה, גיבוש תשתית עובדתית וכד', וזאת בין השאר לשם ייעול ושיפור עבודת המשטרה.

39. השר לביטחון לאומי הוא השר הממונה על משטרת ישראל. פקודת המשטרה (בנוסחה לפני התיקון) הקנתה לשר סמכויות ספציפיות ביחס למשטרה, שעיקרן בהקשרים של פיקוח, אישור וקביעת מדיניות, ובהן בין היתר הסמכות להמליץ לממשלה על מינוי המפקח"ל (סעיף 8א לפקודת המשטרה), הסמכות לקבוע את הרכבה של המשטרה (סעיף 2 לפקודת המשטרה) והסמכות למנות שוטר או אדם אחר למלא את תפקידיו של "קצין משטרה בכיר", כהגדרתו בפקודה (סעיף 7 לפקודת המשטרה). בנוסף, הוראות המשטרה הכלליות, אשר קביעתן מצויה בסמכות מפכ"ל המשטרה (הוראות הקובעות "עקרונות לעניין ארגון

המשטרה, סדרי המינהל, המשטר והמשמעת בה והבטחת פעולתה התקינה"), טענות אישור של השר (סעיף 9 לפקודת המשטרה). סמכויות נוספות נתונות לשר גם בחוק המשטרה (כך, למשל, לעניין מינוי נציב קבילות השוטרים וסגנו (סעיפים 82 ו-85 לחוק המשטרה); וכן סמכות למינוי ועדת ערר על החלטת מפקד מחוז לעניין הקצאת שוטרים בתשלום וקביעת סדרי הדין בה (סעיף 102ב לחוק המשטרה).

40. הפקודה, בנוסחה לפני התיקון, לא הסדירה, ואף לא התיימרה להסדיר, את מערכת היחסים בין הדרג המדיני לדרג המקצועי במשטרה, מעבר לעניינים הספציפיים הקבועים בה, כמפורט לעיל. התפיסה המקובלת, הבאה לידי ביטוי בפסיקת בית המשפט הנכבד ובדוחות ועדות ציבוריות שעסקו בעניין זה, היא כי הגם שאין בסמכויות ממוקדות אלו כדי למצות את משרעת אחריותו ותפקידו של השר ביחס למשטרה, **ברי כי זו אינה כוללת את הסמכות לנהל בעצמו את המשטרה** - סמכות הנתונה למפקח המשטרה, כעולה מסעיף 9 לפקודה (ראו בעניין זה: בג"ץ 1993/03 **התנועה למען איכות השלטון נ' ראש הממשלה**, פ"ד נ"ז(6) 817, פס' 46 לפסק דינו של השופט ריבלין (2003)).

41. לפיכך, לצד האחריות המובנית של הדרג המדיני על המשטרה, נדרש להבטיח כי הפיקוח והתוויות המדיניות הכללית לפעילותה, לא יעשו באופן שעלול לערער את הערובות החוקתיות לשמירת זכויות האדם בפעולת המשטרה, תוך פגיעה בעצמאותה וחציית קו הגבול לעבר התערבות בשיקול הדעת המבצעי-מקצועי של הדרג הפיקודי. זאת, למשל בדרך של התערבות בקבלת החלטות מקצועיות רוחביות או במסגרת הפעלת הכוח המשטרתי, ובאופן מימוש סמכויותיה ותפקידיה במקרים קונקרטיים. כך גם, אסור שסמכות הדרג המדיני ביחס למשטרה תשמש חלילה לתכלית של רתימת המשטרה לקידום אינטרסים פוליטיים או מפלגתיים, שכן פוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטרתי חותרת תחת עקרון שלטון החוק במדינה דמוקרטית.

42. **על כן, נדרש שיהיה חיץ ברור בין שיקולים אישיים, פוליטיים ומפלגתיים לבין הפעלת הכוח המשטרתי ויתר סמכויות המשטרה, ובכך יובטח כי מימוש אחריותה של הממשלה לפקח על עבודת המשטרה ולהתוות מדיניות כללית לפעילותה, ייעשה תוך שמירה על עצמאותה המקצועית של המשטרה.**

עצמאות זו היא ערובה חיונית ומרכזית להבטחת שלטון החוק, להבטחת פעילותה של המשטרה לתכלית ראויה בלבד, למניעת "פוליטיזציה" של הכוח המופקד בידה, ולמניעת פגיעה שאינה נדרשת בזכויות אדם. גישה עקרונית זו נכונה גם ליחסים בין הדרג המדיני לבין מערכות נוספות במערכת אכיפת החוק שנהנות מעצמאות פעולתן.

43. ואכן, מערכת היחסים שבין השר הממונה על המשטרה לבין המשטרה, נדונה לאורך השנים על-ידי ועדות ציבוריות שונות, אשר עמדו על היקף הסמכויות הראוי שיש להקנות לשר, בין היתר גם בחקיקה. נעמוד עתה, בתמצית, על עיקרי הדוחות של ועדות ציבוריות אלה.

מערכת היחסים בין המשטרה לבין השר – מסקנות הוועדות

הציבוריות

44. סמכויות השר לביטחון לאומי כלפי המשטרה והיקף מעורבותו בפעילותה נדונו במהלך השנים על-ידי מספר ועדות, חלקן אגב אירועים שונים. בשנת 1999, "הוועדה הציבורית לחוק משטרה חדש, 1999" בראשה עמד שר המשפטים לשעבר, חיים צדוק (להלן: **ועדת צדוק**), בחנה את המודל הראוי בסוגיה זו. אמנם, חלף זמן רב מאז שהוועדה סיימה את עבודתה, וכן היא הבהירה בדו"ח שפרסמה, כי טרם חקיקת חוק משטרה נדרשת עוד חשיבה ביחס לסוגיות שונות שפורטו בדו"ח. אולם, חשיבות מסקנותיה של ועדת צדוק נעוצה בכך, שהוועדה **עסקה בסוגיה הכוללת של הסדרת עבודת המשטרה ויחסי הגומלין בינה לבין השר האמון עליה**, בשונה מוועדות אחרות שהוקמו אגב אירועים קונקרטיים.

45. ועדת צדוק מונתה על-ידי השר לביטחון פנים דאז מתוך מטרה כוללת לבחון את מכלול ההיבטים הנוגעים לעבודת המשטרה בכלל, ובפרט את יחסי הגומלין המתקיימים בינה ובין השר האמון על עבודתה, וכן להמליץ על חוק משטרה חדש. כעולה מדו"ח ועדת צדוק, הוועדה בחנה את הסוגיה לעומקה במשך מספר שנים ושמעה מגוון דעות לגביה, רעיונות ועמדות שונות. בפני הוועדה נשמעו אישים מהמשרד לביטחון פנים, מהמשטרה, ממשרד המשפטים, מצה"ל, מהאקדמיה וכן ממי שנשאו בעבר בתפקידים בכירים רלוונטיים.

46. ועדת צדוק עמדה על כך שפקודת המשטרה אינה קובעת באופן כולל את סמכויות השר כלפי המשטרה ואת חובותיה כלפיו, מעבר למספר עניינים נקודתיים, ומשכך מתעוררת שאלת היקף סמכותו של השר ביחס להתערבות בפעילות המשטרה. ועדת צדוק הציגה את השיקולים השונים בעד ונגד מתן סמכות לשר להתערב בפעולות המשטרה, ואף סקרה את הדין הנוהג במספר מדינות. על רקע זה קבעה הוועדה את המלצותיה לעניין המצב הרצוי.

47. באשר לשיקולים הנוגעים למתן סמכות לשר להתערב בפעולות המשטרה, קבעה הוועדה כי אלו "מורכבים, ולעיתים סותרים". הוועדה ציינה כי השר הוא האחראי מיניסטרילית על פעולת המשטרה ועלול להיות נושא לביקורת ציבורית בגין התנהלותה. כך, "ניתן איפוא, לטעון כי מי שנושא באחריות צריך להיות בעל הסמכות, ובאם השר סבור, למשל, כי מבחינה ציבורית לא יוכל להגן על כך שהמשטרה עושה שימוש בסוסים לפיזור הפגנות, רשאי הוא להורות למשטרה להימנע מלפעול בדרך זו".

הוועדה אף עמדה על החשש כי במאבקה בפשיעה ובשמירה על הסדר הציבורי, המשטרה עלולה לראות בדמוקרטיה "מנגנון מפריע" ועל תפקיד השר כגורם ממתן במצבים אלו: "שיקול נוסף לטובת מתן סמכויות בידי השר הינו החשש מפני מצבים בהם המשטרה עלולה לפעול מתוך להט מופרז להשיג הישגים מקצועיים, וזאת מבלי להתחשב במידה מספקת באינטרסים נוגדים כמו זכויות האזרח. השר, האמור להיות ער לשיקולים ציבוריים רחבים יותר, עשוי להוות במצבים אלו גורם ממתן".

מן העבר השני קבעה הוועדה כי המחויבות העיקרית של המשטרה צריכה להיות לחוק, ועליה להיות חופשית מכל השפעה פוליטית. כך, למשל, קבעה הוועדה כי "מתן אפשרות לשר להתערב בחקירה לא זו בלבד שהוא עלול לפגוע בחקירה, אלא יש בו משום חשש לפגיעה מהותית בעיקרון החשוב של השוויון בפני החוק, שהרי מי שהשר מתערב לטובתו (או לרעתו) בניגוד לעמדת הדרג המקצועי איננו ככל האדם. לפגיעה בשלטון החוק, החמורה כשלעצמה, עלולה להיות השלכה חמורה גם על אמון הציבור במשטרה, שהינו אבן-יסוד להצלחתה במילוי תפקידיה".

48. לאחר סקירת השיקולים השונים, ובחינת הדין הנוהג במדינות אחרות, הוועדה גיבשה את המלצותיה באשר ליחסי הגומלין בין המשטרה לבין השר הממונה עליה, ותוך כך המליצה על גבולות התערבות השר בעבודת המשטרה.

בהמלצותיה, הוועדה הבחינה בין מידת מעורבותו של השר בחקירות המשטרה, ובין מידת מעורבותו ביתר תחומי הפעילות של המשטרה.

ביחס לתחום החקירות, הוועדה קבעה כי **"המשטרה צריכה להיות חופשית לחלוטין בחקירותיה, כשעליה מרותו של החוק בלבד"** (ההדגשה במקור), וכי במקרים של ספק לגבי דרך פעולתה בתחום זה והתאמתה לחוק, בעל הסמכות להורות לה כיצד לנהוג (או לא לנהוג) הוא ראש התביעה הכללית – היועץ המשפטי לממשלה.

בנוגע לסמכויות השר בתחום החקירות, הוועדה המליצה כי השר יהיה רשאי להתוות **מדיניות כללית בלבד**, לרבות קביעת סדרי העדיפויות העקרוניים, אך זאת בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, מפכ"ל המשטרה והמופקדים במשטרה על נושא החקירות:

"הוועדה סבורה כי השר רשאי לקבל דיווחים כוללניים (להבדיל מדיווחים מפורטים על חקירות ספציפיות) על חקירות המתנהלות על-ידי המשטרה באותו אופן ובאותה מידה ששר המשפטים רשאי לקבל דיווחים על פעולות היועץ המשפטי לממשלה בתחום אכיפת החוק. הוועדה סבורה כי השר איננו רשאי ליתן למשטרה הוראות לגבי חקירות ספציפיות."

הוועדה סבורה כי **השר רשאי להתוות מדיניות כללית בתחום החקירות, לרבות קביעה של סדרי העדיפויות העקרוניים, אך זאת בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, מפכ"ל המשטרה והמופקדים במשטרה על נושא החקירות.** הצורך ליתן לשר סמכויות להתוות מדיניות כללית נובע הן מאחריותו הפרלמנטרית והן מכך שפעמים רבות למדיניות מסוימת של המשטרה עשויות להיות השלכות תקציביות ומבניות...
"מדיניות כללית", לעניין זה, אשר אותה רשאי השר להתוות, יכולה גם להיות, למשל, הוראה לשים דגש על סוג עבירות מסויים המהווה "מכת מדינה" (עמ' 48 לדו"ח ועדת צדוק, ההדגשה במקור).

49. לעומת זאת, סברה ועדת צדוק כי השר אינו רשאי להתערב בחקירה ספציפית בכל דרך שהיא, אף לא ברמיזות לגבי התוצאה הרצויה או בהחלפת בעלי תפקידים (עמ' 49 לדוח ועדת צדוק, ההדגשות במקור):

"מאידך, הוועדה סבורה כי השר איננו רשאי להתערב, בכל דרך שהיא, בחקירה ספציפית: לא במתן הוראות, לא ברמיזות לגבי התוצאות הרצויות, לא בהחלפת החוקרים או בדרישה מהמפכ"ל להחלפתם, ולא בכל דרך אחרת. על אחת כמה וכמה אמורים הדברים כאשר החקירה הינה כנגד השר או מי ממקורביו, או כנגד אישים פוליטיים אחרים. במקרים אלו לשר עלול להיות אינטרס מובהק בחקירה ובתוצאותיה, והוא עלול לנסות להשפיע עליהם, גם אם בדרכי עקיפין".

50. בהקשר זה הוועדה עמדה על הקושי להבחין בין "סוגיות עקרוניות של ממש" לבין עניינים ספציפיים שנותנים להם "לבוש של סוגיה עקרונית", והמליצה כי לצד ההסמכה בחקיקה של השר לעסוק בסוגיות עקרוניות, הרי שעל חקיקה כאמור לחדד את גדר הסמכויות ולבהיר מה נכנס לגדר סוגיות עקרוניות ומה לא:

"יש להגדיר בחוק את ההבחנה בין סוגיות עקרוניות של ממש לבין עניינים ספציפיים שיינתן להם לבוש של סוגיות עקרוניות. הבחנה זו אינה קלה כלל ועיקר, שכן טבען של סוגיות עקרוניות שהן זוכות לתשומת לב דווקא בעת שדוגמא קונקרטית מתעוררת".

51. אשר לגבולות התערבות השר בתחומי פעולתה הנוספים של המשטרה, עמדת הוועדה הייתה כי השר רשאי להתוות מדיניות עבור המשטרה בעניינים בעלי חשיבות עקרונית, אולם אין הוא רשאי להתערב בפרטי הביצוע האופרטיבי של המדיניות, כדלקמן:

"אשר לתחומי פעולתה האחרים של המשטרה, מחוץ לחקירות, הוועדה סבורה כי השר רשאי להתערב בהחלטות אסטרטגיות, לתת הנחיות כלליות, ולהתוות מדיניות עבור המשטרה בעניינים בעלי חשיבות עקרונית, אולם אין הוא רשאי להתערב בפרטי הביצוע האופרטיבי של המדיניות, או בפרטים, נושא השמור לדרג המקצועי. השר רשאי להתערב בקביעת תכנית העבודה של המשטרה, ובקביעת סדרי העדיפויות בין התחומים השונים המופקדים בידי המשטרה, אולם בבואו לעשות כן עליו ליתן משקל ניכר לעמדתו המקצועית של המפכ"ל, ולא להתערב בה אלא במקרים מיוחדים ומטעמים בעלי חשיבות רבה" (עמ' 49 לדו"ח ועדת צדוק).

52. הוועדה הדגישה כי אחת הדרכים להבטיח כי סמכותו של השר להתוות מדיניות לא תנוצל לרעה לצורך התערבות באירוע ספציפי, היא הקפדה על עקרון השקיפות. בנסיבות אלה, הוועדה המליצה כי הוראות בעלות חשיבות עקרונית שנותן השר למשטרה צריכות להיות מפורסמות לציבור, על מנת שיעמדו לביקורת ציבורית, כדלקמן:

"הוראות בעלות חשיבות עקרונית שנותן השר למשטרה צריכות להיות ידועות לציבור, על מנת שיעמדו לביקורתו של הציבור. במקרים אלו, על השר לקיים דיון שבו תישמע עמדתו של המפכ"ל, ולפרסם החלטה מנומקת, שתביא לידיעת הציבור את עמדת המפכ"ל, את החלטת השר, ואת הטעמים להחלטתו של השר להתערב בשיקול דעתו של הדרג המקצועי. במקרים שבהם התערבות השר תהיה בתחומים שהסודיות ראויה להן, ניתן יהיה לשמור על הסודיות יחד עם הבקרה הציבורית על ידי מסירת ההחלטה לידי ועדת משנה בכנסת."

53. לצד המלצות אלה, וכחלק מהסדרת היחס בין סמכות השר לעצמאות המשטרה, המליצה הוועדה על הרחבת סמכויות המפכ"ל וקביעתו כ"רשות מוסמכת", כמשמעותה בבג"ץ 70/50 מיכלין נ' שר הבריאות, פ"ד ד 31 (1950), וזאת באופן שיקנה לו שליטה מבצעית מלאה על פעולות המשטרה, כך:

"הוועדה סבורה כי בתחומים שאינם שייכים לנושא החקירות, על חוק המשטרה החדש להגדיר באופן רחב את סמכויותיו של המפכ"ל, העומד בראש המשטרה, באופן שיקנה לו שליטה מבצעית מלאה על פעולות המשטרה. סמכויות אלו יופעלו על-ידי המפכ"ל באופן עצמאי, כדין כל "רשות מוסמכת" במשפט המנהלי הישראלי אשר הוענקו לה סמכויות ישירות בחוק."

54. ועדת צדוק המליצה כי בין הסמכויות שיוקנו למפכ"ל המשטרה כ"רשות מוסמכת", ייכללו הסמכויות הבאות: לפקד על משטרת ישראל, על סדרי ניהולה והפעלתה; לקבוע את הרכב המשטרה במסגרת תקציבה; להורות, באישור השר הוראות כלליות לעניין ארגון המשטרה, סדרי המינהל, המשטר והמשמעת בה והבטחת פעולתה התקינה ופקודות כלליות שיפרטו את הוראות המשטרה; להורות על גיוס שוטרים, פיטוריהם משירות, השעייתם, העלאתם בדרגה, הצבתם בתפקיד, והעברתם מתפקיד, הכל בכפוף להוראות כל דין; להורות, בכפוף להוראות כל דין, על דרכי ביצוע תפקידיה של המשטרה; לייצג את המשטרה בכל עניין.

55. עולה מן האמור, כי ועדת צדוק ביקשה במסקנותיה לקבוע "איזונים ובלמים" אשר יבטיחו מן העבר האחד את אחריותו ומעורבותו של הדרג הנבחר בעניינים בעלי חשיבות כללית ועקרונית, ובאופן שקוף וסדור; ומן העבר האחר, את עצמאותה של משטרת ישראל בפעילותה ואת היותה גורם מקצועי וממלכתי, שאינו תלוי בגורמים פוליטיים. כמו כן, הוועדה עמדה על החשיבות שבקביעת הגדרות ברורות בחקיקה, ולא הסתפקות בקביעת

קווי מתאר כלליים, וזאת כדי למנוע מצב של ניצול החוק כדי להביא להתערבות של השר בהחלטות אופרטיביות או קונקרטיות של המשטרה, במסווה של עיסוק בסוגיות עקרוניות.

צילום הפרקים הרלוונטיים מתוך דו"ח ועדת צדוק מצורף ומסומן **מש/1**.

56. להשלמת התמונה נוסף, כי ועדת צדוק נתנה דעתה להמלצתה של "ועדת הבירור לבדיקת האירועים בהר הבית משנת 1990" (להלן: **ועדת זמיר**), אשר קדמה לה ובחנה את טיפול גורמי הביטחון והממשלה במהומות שהתרחשו באירועי הר הבית בשנת 1990. במסגרת עבודתה התייחסה ועדת זמיר גם למעורבותו של שר המשטרה דאז בטיפול באירועים שנבחנו על-ידה. נציין כי ועדת זמיר דנה באירועי הפרות סדר ואלימות בהר הבית, שהם מסוג האירועים החריגים שיש להם השלכות ציבוריות מובהקות בתחום המדיני-אסטרטגי והביטחוני, מעבר להיבטי הסדר הציבורי ושלומו הציבורי "הרגילים" עליהם אמונה המשטרה.

במסגרת המלצותיה ציינה ועדת זמיר כי היא סבורה "שלנושא שמירת הסדר הציבורי, שהוא כיום בסדר עדיפות ממלכתי, דרושה מעורבותו הפעילה של השר, כדי שיוכל לעמוד בקיום אחריותו המינסטריאלית". בזיקה למנדט שניתן לה, הוסיפה ועדת זמיר כי נדרשת "תשומת לב מיוחדת לעיר העתיקה בירושלים ולמקומות הקדושים שבה" (עמודים 20-21 לדו"ח ועדת זמיר).

כאמור, ועדת צדוק נתנה דעתה להמלצתה של ועדת זמיר כי דרושה "מעורבות פעילה" של השר בנושאים הנושקים לשמירה על הסדר הציבורי, ועמדתה בעניין זה היתה כי יש להגביל מעורבות מסוג זה להנחיות עקרוניות, ללא התערבות בפרטים המבצעיים של אירוע ספציפי (ראו דו"ח ועדת צדוק, עמ' 50).

57. ועדה נוספת אשר נדרשה ליחסי השר והמשטרה היא "ועדת החקירה הממלכתית לבירור ההתנגשויות בין כוחות הביטחון לבין אזרחים ישראלים בחודש אוקטובר 2000" (2003) (להלן: **ועדת אור**). גם ועדה זו הוקמה לבדיקת אירוע ספציפי, ואגב כך בחנה את התנהלות השר והגורמים הפיקודיים במשטרה באותו אירוע. זאת, להבדיל מוועדת צדוק, אשר הוקמה כאמור על מנת להמליץ לשר המשטרה דאז על הדין הרצוי ובחנה את הסוגיה שלא בראי אירוע מסוים.

58. ועדת אור בחנה את תפקוד המעורבים במהומות אירועי אוקטובר 2000, ובתוך כך התייחסה גם למערכת היחסים בין השר הממונה על המשטרה לבין הדרגים המקצועיים במשטרה.

ועדת אור עמדה על הקושי שעלול להיות כרוך ביישום ההבחנה בין החלטה אסטרטגית, הנחיה כללית ומדיניות, אשר מצויות בסמכות השר ובאחריותו, ובין התערבות בלתי מתאימה בפרטי הביצוע האופרטיבי של משימה מסוימת, אשר אלו מצויות באחריות

המשטרה. בהמשך לוועדת צדוק, ועדת אור שבה והבהירה את חלוקת האחריות המקובלת בנושא זה (דו"ח ועדת אור, שער חמישי, פסקה 76).

על רקע אירועי אוקטובר 2000, אשר עמדו לבחינתה, הדגישה ועדת אור כי למשרד לביטחון פנים ולשר העומד בראשו, תפקיד חשוב בפקיח ובקרה על המשטרה במילוי תפקידיה ובשמירה על האיזון העדין בין שמירה על הסדר ומניעתן של עבירות, מצד אחד, ובין שמירתן של חירויות אזרח, מצד שני. כל זאת תוך נקיטה בדרך פעולה אשר "מגשימה את הסדר הציבורי תוך פגיעה מזערית, ככל הניתן, בזכויות אדם".

חברי ועדת אור סברו שהדברים האמורים נכונים ביתר שאת "במצבים משבריים, ובפעולות הכנה לקראת מצבים צפויים כאלה", וכי במצבים אלה נדרש מן השר "שיהיה בידו כל המידע הדרוש לצורך פיקוח על עבודת המשטרה וקביעת המדיניות המנחה אותה, וכדי שיוכל לקבל החלטות מושכלות".

לצד הבהרה זו, ובהמשך למסקנות ועדת צדוק, ועדת אור הדגישה כי **אל לו לשר להתערב בהחלטות אופרטיביות של המשטרה**, וקבעה בין היתר כי :

"מקובל לומר, שלשר **שמורה** הזכות לקבוע את המדיניות של פעילות המשטרה ולפקח על ביצועה, ואף **להתערב** בסדרי העדיפויות של המשטרה, אך אל לו להתערב בפרטים הנוגעים לביצוע האופרטיבי. בנושא האחרון נתונה הסמכות למפקד, אשר הוא המפקד העליון של המשטרה" (דו"ח ועדת אור, שער חמישי, פסקה 76).

וראו גם :

"אכן, השר לבטחון פנים אינו אמור להתערב בהחלטות אופרטיביות פרטניות של המשטרה. הוא גם אינו אמור להתערב בהחלטות בנושאים מקצועיים, כמו חקירות. עם זאת, מחובתו לגלות מנהיגות בנושאי מדיניות, ולגבש סדר יום. בעשותו כן, עליו לדאוג לקבלת כל המידע הרלוונטי, ולקבלת ייעוץ מאנשי המטה המבצעי שבמשרדו באשר למשמעות המידע" (פרק 6 לדו"ח ועדת אור).

59. כמו כן, לפני מספר שבועות, ביום 6.3.24, פרסמה ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון (להלן : **ועדת מירון**), אשר חקרה את האסון הכבד שארע בחודש אפריל 2021, את מסקנותיה. בכלל זה, הוועדה נדרשה לתפקיד השר לביטחון הפנים, כתוארו אז, ולשאלת הסמכויות הנתונות לו ביחס למשטרת ישראל, בהתייחס להוראות החוק שהיו בתוקף במועדים הרלוונטיים. כעולה מדו"ח הוועדה, היא לא נדרשה לתיקון מס' 37, אשר התקבל לאחר האירועים שנבחנו, והזכירה כי בעניינו תלויות ועומדות העתירות דנן (עמ' 180 לדו"ח ועדת מירון).

60. בדומה לוועדות שקדמו לה, הוועדה הדגישה כי "התפיסה העקבית לאורך השנים, לפי המצב החוקי שקדם לאותו תיקון, היא שבנושאים שאינם קשורים לחקירות, השר לביטחון הפנים רשאי להתערב בהחלטות אסטרטגיות של המשטרה, לתת לה הנחיות כלליות, להתוות את מדיניותה ולפקח עליה בעניינים בעלי חשיבות עקרונית. אולם, אין הוא רשאי להתערב בפרטים הנוגעים לביצוע האופרטיבי" (עמ' 180 לדו"ח ועדת מירון).

61. על רקע נסיבות הקונקרטיות של האסון שאירע בהר מירון, הוועדה נדרשה לשאלת הפיקוח שקיים השר בפועל על התוכניות המבצעיות של המשטרה, כפי שהוצגה לו כשבוע לפני האירוע. כעולה ממסקנות הוועדה, במהלך הצגת התוכניות המבצעיות בפניו, השר שאל את נציגי המשטרה מתי בפעם האחרונה התרחש אירוע של רמיסת קהל או הימחצותו. בתשובה ענו לו בכירי המשטרה כי "היינו קרובים לזה... כל שנה" (ראו, בין היתר, עמ' 18, 184 ו- 214 לדו"ח ועדת מירון).

62. הוועדה סברה כי הדברים שנאמרו לשר היו בבחינת הנפת דגל אדום, וכי בנסיבות ייחודיות אלה, השר צריך היה לעורר שאלות על התפיסה המבצעית הבסיסית של המשטרה:

"22. ביום 22.4.2021 נערך דיון להצגת התוכנית המבצעית של המשטרה אצל השר לביטחון הפנים. אף שסוגיית הצפיפות עלתה במהלכו, לא ניתן לה המשקל הראוי. המענה שהמשטרה הציגה לסכנת הצפיפות לא היה מספק. למרות זאת השר לביטחון הפנים לא אתגר את המשטרה בעניין.

23. נדגיש: השר לביטחון הפנים אינו נדרש להתערב בפרטי התוכנית המבצעית. הקדמנו ואמרנו שלפי התפיסה שהנחתה אותו השר אף אינו רשאי לעשות כן. עם זאת, במקרה שלפנינו נכון וצריך היה שהשר לביטחון הפנים יעורר שאלות על התפיסה המבצעית הבסיסית באירוע המוני דתי שהמשטרה נדרשת לו מדי שנה, כך בכלל, וכך במיוחד נוכח דברים קשים וברורים שנאמרו במהלך הדיון שנערך בהתשפ"א.

24. כבר בתחילת הדיון להצגת התוכנית המבצעית לשר לביטחון הפנים, לאחר שהוצג לשר סרטון מאירוע הלולה שנערך בעבר, שאל השר לביטחון הפנים את השאלה שהתבקשה ככל הנראה מצפייה בסרטון: "מתי פעם אחרונה היה אירוע, אם בכלל, שאנשים נרמסו, נמחצו?". בתשובה לכך אמרו בכירי משטרת ישראל לשר לביטחון הפנים:

דובר: היינו קרובים לזה...

דובר: כל שנה.

דובר: לא היה.

דובר: לא נרמסו, אבל היינו...

המפכ"ל: השר, יש פה אנשים שאיבדו הרבה קלוריות מהפחד ומההתמודדות של לשמור את הילדים באוויר או את הנשים".

25. דברים אלה שנאמרו בדיון הם בבחינת הנפת דגל אדום. היה מצופה שהם יביאו את השר לביטחון פנים לחקור בעניין. אם בכל שנה האירוע מתקיים במצב של "כמעט אסון", היו צריכות לעלות השאלות מה יהיה שונה השנה וכיצד מבטיחה המשטרה שלא נהיה קרובים לאסון. היה על השר לביטחון הפנים להסיק מתוך הדברים כי נדרשת חשיבה מחודשת על התפיסה המבצעית ועל היערכות המשטרה לאירוע. נדגיש: אין מדובר בהתערבות בפרטי תוכנית מבצעית, והשר לביטחון הפנים לא נדרש לקבוע כיצד על המשטרה לפעול, אלא רק לאתגר תפיסת מדיניות מבצעית שהמשטרה נתפסה לגביה ב"קיבעון מחשבת". אולם השאלות האמורות לא נשאלו והדיון המשיך כסדרו.

26. כאמור, הצגת התוכניות לשר לביטחון הפנים אמורה להתמקד בתפיסה המבצעית ולא בפרטים המבצעיים. לכן נכון היה לקיימה מוקדם יותר כדי לאפשר למשטרה לערוך שינויים בתוכנית בכל הנדרש. הצגת התוכנית במועד מאוחר ולאחר שהמשטרה סיימה את הכנת התוכנית ואת קבוצות הפקודות, לא אפשרה למעשה קיום דיון ענייני והשפעה על התפיסה המבצעית. (עמ' 185-184 לדו"ח ועדת מירון)

63. כעולה ממסקנותיה, הוועדה נדרשה לטענה שהועלתה על ידי השר דאז, אמיר אוחנה, בדבר מערכת היחסים בין השר לביטחון הפנים למשטרה והבהירה שהשר לא נדרש להתערב בפרטי התוכנית המבצעית, ואף אינו רשאי לעשות כן, אלא, בנסיבות הקונקרטיות של המקרה, נדרש היה לאתגר את תפיסת המדיניות המבצעית של המשטרה:

"באירוע הנוכחי היה על אוחנה לברר את התפיסה הבסיסית של ההיערכות להילולה ולהתייחס אליה, תוך שהצפיפות והסיכונים שנובעים ממנה עומדים לנגד עיניו ("המה"). אלה לא דרשו התערבות בפרטי הביצוע המבצעי ("האיק"). כל שנדרש הוא לשאול את השאלות הנכונות ולדרוש מענה המבוסס על עבודת מטה מסודרת. גם אם במצב רגיל ניתן היה לקבל שהשר לביטחון הפנים אינו נדרש לשיקולים שעומדים מאחורי תפיסה מבצעית לקראת אירוע מסוים, בענייננו, לאחר שעלתה במהלך הדיון סכנת הצפיפות בחדות רבה כל כך, ולאחר שהובהר החשש הממשי לחיי אדם בהילולה גם לאחר המענה שהמשטרה מתכננת, לא היה אוחנה יכול להישאר "משקיף מן הצד" (עמ' 213 לדו"ח ועדת מירון).

דו"ח ועדת החקירה הממלכתית לחקר אסון הר מירון, זמין לצפייה בקישור:

https://www.gov.il/he/departments/publications/reports/state-commission-of-inquiry-mount-meron_reports_06032024

64. עינינו הרואות כי הוועדות אשר דנו בנושא מורכב זה במהלך השנים, עמדו על החשיבות שבקביעת נקודת איזון מתאימה בין שני עקרונות היסוד העומדים בבסיס היחסים שבין המשטרה לבין השר הממונה עליה: האחד, הצורך בשמירה על עצמאותה המקצועית של המשטרה, אשר חייבת לפעול לפי הדין ובמנותק משיקולים זרים ובלא התערבות פוליטית, בשמירה על מעמדו המיוחד של המפכ"ל, ובשמירה על גדרי סמכותה של משטרת ישראל בכל הנוגע להפעלת שיקול דעת מקצועי במסגרת אירועים קונקרטיים; והשני, החשיבות במימוש האחריות המיניסטריאלית המוטלת על השר האמון על עבודת המשטרה, בדרך שמאפשרת לקבוע מדיניות כללית ועקרונית, וקיום פיקוח ובקרה על פעולותיה.

ההבחנה בין קביעת מדיניות ובין התערבות בעניינים אופרטיביים – מקרים פרטניים

65. כפי שצוין בדו"ח ועדת צדוק, ההבחנה בין קביעת מדיניות כללית ועקרונות יסוד לעבודת המשטרה, לבין מתן הנחיות אופרטיביות אינה פשוטה.

העמדה העקבית של הייעוץ המשפטי לממשלה בסוגיה זו לאורך השנים, בהמשך ישיר למסקנות ועדת צדוק, היא כי השר לביטחון לאומי רשאי להתוות מדיניות כללית בלבד עבור משטרת ישראל, אך אין הוא רשאי להתערב באופן הביצוע האופרטיבי והמבצעי של המדיניות, לרבות בדרך של מתן הנחיות קונקרטיות אגב התרחשותם של אירועים פרטניים. עניינים כגון דא שמורים על פי דין לדרג הפיקודי במשטרת ישראל, ולו בלבד, בהתאם לשיקול דעתו המקצועי. כמו כן, הובהר כי סמכות השר לקבוע מדיניות, אינה גורעת מתפקידו של מפכ"ל המשטרה, כמי שעומד בראש הארגון, לקבוע את מדיניות הארגון כנדרש לצורך מימוש תפקידיו.

יישום עקרונות אלה הלכה למעשה אינו פשוט, ומערך הייעוץ המשפטי לממשלה נדרש לאורך השנים לבחינה של מקרים קונקרטיים שבהם התעורר הצורך לבחון את מידת המעורבות של השר בפעילות המשטרה.

66. כך, בין היתר, בחודש יולי 2019 פנה היועץ המשפטי למשרד לביטחון פנים אל היועץ המשפטי לממשלה, בשאלת סמכותו של השר לקבוע מדיניות בעניין הטיפול בחסימת צירים במסגרת פעולות מחאה. זאת, על רקע היערכות המשטרה להמשך מחאת יוצאי אתיופיה, וכן מחאות צפויות נוספות.

67. במענה מיום 9.7.19, הבהירה המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), דאז, עמית מררי, כי השר רשאי לקבוע מדיניות כללית בעניינים בעלי חשיבות עקרונית, לרבות עניין חסימת צירים כצעד מחאה. עוד הובהר כי קביעת מדיניות בעניין זה מחייבת את שמיעת עמדתו המקצועית של המפכ"ל ומתן משקל הולם לעמדה זו, וצריכה להיות

בהלימה לקווים המנחים שהותוו בפסיקת בית המשפט הנכבד, באשר לאיזון בין חופש הביטוי וחופש ההפגנה מזה, לבין ביטחון הציבור ושלומם ושמירה על הסדר הציבורי מזה.

לצד זאת הובהר, כי אין השר רשאי להתערב בפרטי הביצוע האופרטיבי של המדיניות האמורה, עניין השמור לדרג המקצועי של המשטרה. לפיכך, החלטות הנוגעות לחסימת צירים או פינויים במהלך אירועי מחאה קונקרטיים, וכן החלטות הנוגעות להפעלת סמכות השימוש בכוח בעת פינוי צירי תנועה באירועי מחאה, תתקבלנה על ידי המשטרה, בהתאם לנסיבות והמאפיינים של המקרים הקונקרטיים.

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי) הוסיפה, כי קו הגבול שבין מדיניות לבין ביצוע המדיניות במקרה מסוים אינו תמיד ברור. לפיכך, על מנת להתמודד עם המורכבות שבהבחנה בין התוויית מדיניות וביצועה בכל מקרה, יש להבטיח כי המדיניות שהתווה השר תהיה כללית ותותיר לגורם המוסמך מרחב שיקול דעת בקבלת ההחלטה הקונקרטית, בהתאם לאופיים של המקרים והנסיבות המסוימים, תוך עריכת האיזונים המתאימים בין האינטרסים והזכויות הרלוונטיים.

צילום המענה של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), מיום 9.7.19, מצורף ומסומן מש/2.

68. ביום 15.6.21 פנה היועץ המשפטי למשרד לביטחון פנים אל היועץ המשפטי לממשלה דאז, באשר לאפשרות התערבותו של השר לביטחון פנים באמצעים בהם תעשה המשטרה שימוש במהלך אירוע "מצעד הדגלים".

69. במכתב מענה מיום 7.7.21 חידדה המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), עמית מררי, את המצב המשפטי בסוגיה זו.

נוסף על כך, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי) הדגישה, כי קו הגבול שבין מתן הנחיות והתוויית מדיניות כללית ובין קבלת החלטות הנוגעות לביצוע האופרטיבי אינו תמיד ברור וקל לסימון. על כן, חשוב להקפיד כי התוויית המדיניות ומתן ההנחיות מצד השר יעשו על בסיס תשתית עובדתית ומקצועית הולמת ומלאה, ולאחר שמיעת הדרג המקצועי בנושא ובפרט על יסוד שיח עם המפקד"ל. מכל מקום, מדיניות לא מתגבשת אגב אירוע ספציפי וכל שכן אינה מתגבשת במהלכו. כמו כן, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי) הדגישה כי המדיניות צריכה להיות כללית דיה באופן שיתיר לגורם המוסמך – לשוטר ובפרט למפקדים הנמצאים בשטח – מרחב שיקול דעת ממשי לצורך קבלת החלטות הביצועיות והפרטניות בשטח, בנסיבות משתנות.

בהקשר זה הדגישה המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי) כי הדברים מקבלים משנה תוקף ביחס לנושאים בעלי רגישות ציבורית או פרטנית מיוחדת, כגון חקירות פליליות ואירועים הנוגעים לחופש הביטוי. בנושאים אלה יש להקפיד ביתר שאת על הבטחת יכולתה של המשטרה לפעול באופן מקצועי, עצמאי וחף מהשפעות פוליטיות.

לסיום הציעה המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי) כי ככל שמתעורר ספק אם עניין מסוים הנוגע לפעילות המשטרה נתון לסמכותו של השר לביטחון הפנים אם לאו, הדברים ילוכנו בשלב ראשון בין הגופים, ובמידת הצורך יובאו לבחינת מערך הייעוץ המשפטי לממשלה, כמקובל.

צילום המענה של המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי) מיום 7.7.21 מצורף ומסומן מש/3.

70. נציין כי בהתייחס למענה מיום 7.7.21 שלח ביום 4.8.21 השר לביטחון פנים דאז מכתב ליועץ המשפטי לממשלה דאז, בו ביקש כי תוגדר על-ידי היועץ המשפטי לממשלה אפשרותו של השר ליתן הנחיות למשטרת ישראל באירועים רגישים במיוחד.

71. המורכבות האמורה הובאה גם בתגובת המדינה לעתירה שעסקה בהגבלות שהוטלו על קיומן של הפגנות במהלך ה"סגר השני", בעקבות התפשטות נגיף הקורונה (בג"ץ 6916/20 "אזרחים כותבים חוקה" נ' משטרת ישראל (17.11.23)). בתגובת המדינה הובהר כדלקמן:

"עמדת המשיבים היא כי כפי שנמסר לבית משפט נכבד זה גם בעבר, השר לביטחון הפנים נושא באחריות מיניסטרילית כלפי הנעשה תחת משרדו ומוסמך להתוות מדיניות בעניינים בעלי חשיבות עקרונית בנושאים הנמצאים תחת אחריות משרדו, וממילא גם להביע עמדתו בעניינים המצויים בתחום סמכותו. הדברים מקבלים משנה תוקף על רקע מגיפת הקורונה ומאמצי הממשלה להתמודד עם התפשטות המגיפה. בצד זאת, הסמכות לקביעת מתווה או הוראות ביחס להפגנות ובכלל זאת קבלת החלטות פרטניות, מקצועיות ואופרטיביות (כגון תנאים בעניין זמן, מקום ואופן עריכתן של ההפגנות השונות), נתונה לגורמי המשטרה בהתאם לשיקול-דעתם המקצועי, והכל בכפוף להוראות הדין [...]"

צילום תגובת המדינה לעתירה בבג"ץ 6916/20 (ללא נספחים) מצורף ומסומן מש/4.

72. אם כן, מערך הייעוץ המשפטי לממשלה עמד באופן עקבי לאורך השנים, על כך שהשר מוסמך לקבוע מדיניות ועקרונות כלליים ולפקח על עבודת המשטרה, אך אינו מוסמך להתערב בפרטי הביצוע האופרטיבי של המדיניות האמורה, וכן כי לגורמי המשטרה מרחב שיקול דעת ממשי, מקצועי ורחב לצורך קבלת ההחלטות הביצועיות והפרטניות בשטח.

73. לשלמות התמונה נציין, כי לאורך השנים הוכר חריג צר לניתוח המתואר לעיל, מקום בו מדובר באירועים משמעותיים, חריגים ובעלי השלכות **ציבוריות חריגות ביותר בתחום המדיני-ביטחוני-אסטרטגי**, אשר בעניינם נדרש לשקול שיקולים רחבים יותר מאלו הנדרשים לצורך הבטחת הסדר הציבורי ושלוש הציבור גרידא, עליהם אמונה המשטרה

(כך למשל, בעניין הר הבית). הטיפול באירועים רגישים וחריגים מעין אלה עשוי לכלול, בהתאם לנסיבות, מעורבות רבה יותר מצד **דרג מדיני רחב** יותר שיידרש לעניין (כגון: ראש הממשלה, השר לביטחון לאומי, שר הביטחון, שר החוץ או אף הקבינט המדיני-ביטחוני בהתאם להקשר).

74. בכל מקרה, כמובן, שבשום מקרה או מצב, אין מקום להשפעת שיקולים זרים, כגון שיקולים פוליטיים אישיים, מפלגתיים או קואליציוניים, על פעילות המשטרה, הפעלת כוחה או סמכויותיה. החיץ בין פעילותה של המשטרה, החייבת להיות ממלכתית, מקצועית, עניינית, שוויונית, לבין שיקולים זרים אלה, חייב להיות ברור ומופנה לכל הנוגעים בדבר. מעורבותו של הדרג הפוליטי בפעילות המשטרה אינה יכולה להוות כסות לפריצת החיץ האמור.

תיקון מס' 37 לפקודת המשטרה – השתלשלות הליכי החקיקה

75. לקראת כינון הממשלה ה-37 סוכם בהסכם הקואליציוני בין סיעת הליכוד ובין סיעת עוצמה יהודית, שנחתם ביום 25.11.22, כי לסיעת עוצמה יהודית יינתן תפקיד השר לביטחון הפנים, כאשר המשרד יקרא "המשרד לביטחון לאומי" ויכלול סמכויות נוספות המפורטות בנספח להסכם הקואליציוני.

בנוסף, סוכם כי ייערכו תיקונים לפקודת המשטרה, כדלקמן:

"טרם השבעת הממשלה, הקואליציה תערוך שינויים בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971, כך שהיחס בין השר לביטחון לאומי לבין מפכ"ל המשטרה יהיה כיחס שבין שר הביטחון לרמטכ"ל (למעט ביחס לסעיף 59 לחסד"פ), בהתאמות המחויבות. כמו כן תקציב המשטרה יקבע בסעיף תקציב נפרד בחוק התקציב והממונה על תקציב המשטרה יהיה השר לביטחון לאומי, כפי ששר הביטחון ממונה על תקציב הצבא, בהתאמות המחויבות".

76. בהמשך לכך, ביום 12.12.22, ועוד קודם להקמת הממשלה ולהקמת הוועדות הקבועות של הכנסת, הניח השר לביטחון לאומי המיועד, חה"כ איתמר בן גביר, על שולחן הכנסת הצעת חוק פרטית מטעמו לתיקון פקודת המשטרה (סמכויות), התשפ"ג-2022 (להלן: **הצעת החוק**).

77. במסגרת הצעת החוק, הוצע לקבוע כי "משטרת ישראל נתונה למרות הממשלה"; כי השר לביטחון לאומי הוא הממונה על משטרת ישראל מטעם הממשלה; וכי הוראות אלו "לא יחולו לעניין סמכות שוטר לפי כל דין בעניין חקירה או תיק מסוימים, לרבות לעניין פתיחתם, ניהולם או סגירתם, ולמעט עניין מדיניות בתחומי חקירות, טיפול בתיקים והעמדה לדין".

עוד הוצע לקבוע, כי מפכ"ל המשטרה הוא "מופקד על ניהול משטרת ישראל, על הפעלתה ועל פיתוח יכולותיה", וזאת "בהתאם להתוויית המדיניות ולעקרונות הכלליים של השר". כמו כן, הוצע כי פקודות המשטרה ייקבעו על ידי המפכ"ל "בהתאם להתוויית המדיניות ולעקרונות הכלליים של השר ובאישורו".

כן הוצע כי תיקבע הוראה המחייבת את פרסום פקודות המשטרה ולצדה חריג לפיו "לא תפורסם פקודה מסוימת, אם סבר המפקח הכללי, באישור היועץ המשפטי לממשלה או מי שהוא הסמיך לכך, כי אין לפרסמה".

78. בדברי ההסבר להצעת החוק נכתב כי תכליתה ליישם "עקרון יסוד בדמוקרטיה המודרנית" לפיו "הדרג המדיני, קרי נבחרי הציבור, מתווה מדיניות ומנחה, והדרג הביצועי מיישם מדיניות זו". עוד צוין, כי לתפיסת המציע יש לערוך הקבלה בין יחסי דרג מדיני-צבא ליחסי דרג מדיני-משטרה, וכך נכתב:

"במבנה המשטרי של מדינת ישראל, צה"ל מבצע את מדיניות הממשלה ואת מדיניות השר הממונה וכפוף להנחיותיהם. בהתאם לכך, ועל מנת ליצור מארג חקיקתי קוהרנטי, שעומד בקנה אחד עם עיקרון היסוד האמור ברישא, מוצע להחיל הסדר דומה בפקודת המשטרה, בכל הנוגע ליחסים שבין משטרת ישראל לבין הממשלה והשר הממונה".

צילום הצעת החוק, בנוסח שהונח על שולחן הכנסת ביום 12.12.22, מצורף ומסומן **מש/5**.

79. ביום 13.12.22 החליטה הוועדה המסדרת של הכנסת (המכהנת מכוח סעיף 2 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, עד להקמת ועדת הכנסת), לתת "פטור מחובת הנחה", מכוח סעיף 76(ד) לתקנון הכנסת, כך שיתאפשר לדון בהצעה באופן מידי, ללא תקופת המתנה בת 45 ימים. בדיון בוועדה המסדרת הסביר יוזם הצעת החוק, חה"כ בן גביר, כי נדרש להסדיר את סמכויות השר לביטחון לאומי בלוחות זמנים מהירים, נוכח המצב הביטחוני בארץ, מקרי רצח אחרונים ופגיעות בחקלאים בצפון.

80. בהמשך אותו יום אישרה מליאת הכנסת את הצעת החוק בדיון המוקדם (הקריאה הטרומית). מאחר שבשלב זה עוד טרם כוננה ממשלה וטרם הוקמו הוועדות הקבועות של הכנסת, הצעת החוק הועברה לדיון בוועדה מיוחדת שהוקמה רק לשם הדיון בהצעת החוק, בראשותו של חה"כ אופיר כץ (להלן: **הוועדה המיוחדת**).

81. הוועדה המיוחדת קיימה ארבעה ימי דיונים סמוכים זה לזה, לשם הכנת הצעת החוק לקריאה הראשונה (במועדים 14.12.22, 15.12.22, 18.12.22 ו-19.12.22). בדיוני הוועדה השתתפו חברי כנסת מסייעות הבית השונות, נציגים בכירים של המשטרה, לרבות המפכ"ל, בכירים לשעבר במשטרה וכן נציגים של החברה האזרחית. כעולה מפרוטוקולי דיוני הוועדה, חלק נכבד מהדוברים בוועדה התייחסו לקושי בקיום הליך חקיקה מזורז בסוגיה כה מורכבת, והביעו חשש בנוגע לפן המהותי של ההסדר - שיהיה בו כדי להביא להסטה של

נקודת האיזון בין השר לבין המשטרה, באופן אשר עלול להביא לפוליטיזציה של המשטרה ולפגיעה בעצמאותה.

82. בפתח הדיונים הבהיר יו"ר הוועדה, חה"כ כץ, כי תינתן אפשרות לכלל הנוגעים בדבר להביע את עמדתם ולהעלות את הקשיים השונים, וייעשה מאמץ להגיע להסכמות בנושא עם המציע (פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, שעה 12:00 עמ' 5).

83. חה"כ בן גביר, עמד על כך שהמתח המובנה שבין השר הממונה על המשטרה למפכ"ל המשטרה הוא ארוך שנים, ומדובר בפקודה מנדטורית ישנה, אשר לכאורה עולה ממנה כי סמכויות המשטרה מצויות כל כולן בידי המפכ"ל בלבד, והוא מבקש להבהיר במפורש בפקודה שלא כך הדבר. עוד ציין, כי תכלית ההצעה היא לעגן בלשון הפקודה את העיקרון המקובל, עליו אין חולק, לפיו השר רשאי לקבוע מדיניות עבור המשטרה (ראו, לדוגמה, פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, שעה 12:00, עמ' 19, 20-21, 23).

84. מפכ"ל המשטרה, אשר הופיע בפני הוועדה ביום 14.12.22, הדגיש בדבריו כי המשטרה היא ארגון ממלכתי ומקצועי שפועל משיקולים ענייניים ובאופן שוויוני, וכי הבסיס לעבודתה הוא אמון הציבור בה.

המפכ"ל הדגיש כי לשר לביטחון הפנים יש סמכויות רבות כלפי המשטרה, לרבות בקביעת מדיניות כללית, וכך נעשה גם בפועל, ועל כן לא ברור לו לשם מה נדרש התיקון. כדבריו, "אני מודה שעד היום לא נתקלתי בסיטואציה שממחישה את הבעיה. לא שהיו מחלוקות. היו מחלוקות מקצועיות, אבל לא היו מקרים שבהם השר ביקש ליישם את מדיניותו ולא ניתן לכך מענה. הצעת החוק אינה מפרטת ואינה מבהירה מה לא ניתן לעשות עד כה ומה כן ניתן לעשות אחרי שהחקיקה תעבור" (פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, שעה 12:00, עמ' 37; ראו גם עמ' 40). בהמשך לכך, הבהיר מפכ"ל המשטרה כי הוא סבור שהצעת החוק מעוררת שאלות מעשיות כבדות-משקל ביחס לסמכותו של השר וכי נדרש ניתוח מעמיק של השלכותיה, ותיקון רק במקומות הנדרשים, תוך שמירה על העקרונות עליהם עמד בתחילת דבריו. על רקע האמור אמר המפכ"ל כי "על שולחן הוועדה מונחת פה היום הצעת חוק שקשה להפריז בחשיבותה, ואני סבור שתהיה לה השפעה דרמטית לא רק על פעילות משטרת ישראל, אלא על דמותה וצביונה בעיני הציבור כולו" (פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, שעה 12:00, עמ' 41-42).

85. אף היועץ המשפטי של משטרת ישראל עמד על הצורך בתיקון ועל משמעותו, תוך שהבהיר כי לשון התיקון המוצע אינה ברורה דיה ולא ניתן להבין ממנה אם הכוונה היא לעגן את מצב הדברים הקיים ביחס לסמכויות השר כלפי המשטרה, המשקף את המלצות ועדת צדוק, או שמא להסיט את נקודת האיזון במערכת היחסים בין השר לבין המפכ"ל. עוד העיר היועץ המשפטי של המשטרה, כי ככל שהכוונה היא לשנות את נקודת האיזון, אזי הדבר אינו ברור, ובכל מקרה יש בכך כדי לעורר שאלות רבות ומורכבות (פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, שעה 12:00, עמ' 205-202, פרוטוקול הדיון מיום 15.12.22, עמ' 335-336).

86. היועצת המשפטית לוועדה, עוה"ד מירי פרנקל-שור, סקרה בפני חברי הוועדה את עיקרי מסקנות הוועדות הציבוריות שעסקו ביחסים שבין השר ובין מפכ"ל המשטרה ואמרה, בין היתר, כי ועדות אלו ראו חשיבות בעיגון היחסים בין השר למפכ"ל ובעיגון סמכותו של השר להתוות מדיניות לשם מימוש אחריותו המיניסטריאלית. לצד זאת, עמדה היועצת המשפטית לוועדה על החשיבות שראו הוועדות הציבוריות בשמירה על עצמאות החקירה והתביעה של המשטרה, ועל כך שהצעת החוק חייבת להבטיח עצמאות זו. היא הדגישה כי יש להבחין בין התוויית מדיניות כללית לבין פעילות אופרטיבית והציעה שיש מקום להבהיר בתיקון כי המפכ"ל הוא העומד בראש משטרת ישראל והוא הדרג הפיקודי הבכיר בה (פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22 שעה 12:00, עמ' 51, וכן מסמך ההכנה מטעם הייעוץ המשפטי לוועדה).

87. את דיוני הוועדה ליוו המשנה היועצת המשפטית לממשלה (ציבורי-מנהלי), ד"ר גיל לימון, והמשנה היועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), דאז, גב' עמית מררי, וכן גורמים נוספים ממערך הייעוץ המשפטי לממשלה.

88. כעולה מהפרוטוקולים של הדיונים, המשנים היועצת המשפטית לממשלה עמדו בהרחבה על הקשיים המהותיים שבהצעת החוק – הן במישור התהליכי והן במישור המהותי.

במישור התהליכי – הוסבר הקושי הרב שבקידום הסדרה רגישה ומורכבת מעין זו בלוחות זמנים מהירים, ערב הקמת ממשלה, בלי שמתאפשר לדרג המקצועי לגבש עמדה סדורה בסוגיה. עוד צוין, כי מאחר שהתיקון קודם בדרך של הצעת חוק פרטית, לא קדמה לו עבודת מטה ממשלתית מקצועית סדורה והתייעצות עם הגורמים המקצועיים הנוגעים בדבר, וכן ההליך לא כלל שלב מקדים של קבלת הערות הציבור, כפי שמקובל במסגרת הצעות חוק ממשלתיות. בכלל זה, הודגש כי דרך המלך להציע הצעה כה משמעותית בנושאים משטריים, העוסקת בסמכויות של שרים, היא בהצעת חוק ממשלתית. ראו, לדוגמה, את דבריה של המשנה היועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), גב' עמית מררי, בפרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, עמ' 52 :

"הצעת החוק מבקשת להביא שינוי משמעותי בדין, המפר את האיזון הקיים בין סמכותו של השר לבין עצמאות משטרת ישראל. תיקון החקיקה הזה נושא השלכות משמעותיות. הוא אינו מתאים, לדעתנו, לחקיקת בזק ערב השבעת הממשלה, וראוי שהוא יגובש כהצעת חוק ממשלתית לאחר דיון מקצועי ומעמיק דיו בממשלה עוד קודם להבאת התיקון לכנסת, ותוך מתן הזדמנות לגורמי המקצוע להתייחס לדברים במסגרת גיבוש תזכיר החקיקה ותוך מתן אפשרות לציבור להעיר את הערותיו לתזכיר לאחר שיפורסם ברבים. אנחנו סבורים שרק תהליך כזה יבטיח חקיקה מאוזנת".

עוד ראו, בין היתר, את דברי המשנים בדיון מיום 14.12.22 (בעמ' 69) ומיום 18.12.22 (בעמ' 6, 78 ו-81).

89. **במישור המהותי** – עמדו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה על הקשיים הרבים הגלומים בהצעת החוק וציינו, בין היתר, כי הצעת החוק מסיטה את נקודת האיזון הקיימת בין סמכויות השר לעצמאות המשטרה, באופן שפוגע בעצמאות המשטרה וחורג מחלוקת התפקידים הנהוגה. הודגש, כי אל מול ההרחבה לכאורה של היקף סמכות השר להתערב בהחלטות המשטרה, הצעת החוק אינה כוללת איזונים וערובות הנדרשים לשם הבטחת עצמאות המשטרה, ממלכתיותה ואי תלותה הפוליטית, שקיימים בהסדרים משפטיים דומים (ראו, לדוגמה, את פרוטוקול הדיון מיום 14.12.22, עמ' 64, פרוטוקול הדיון מיום 15.12.22, עמ' 163).

על רקע האמור, הובהר שקיים חשש כבד שעריכת תיקון מהיר ולא זהיר בסוגיה כה רגישה ומורכבת, תוביל לעיצוב הסדר שיביא בפועל להשפעה של שיקולים זרים על פעילותה של המשטרה בהפעלת סמכויות, הכרוכה בפגיעה בתחומים רגישים ביותר הקשורים בזכויות אדם בסיסיות – ובפרט הזכות לחירות, חופש התנועה, הליך הוגן וחופש הביטוי (ראו, לדוגמה, את פרוטוקול הדיון מיום 19.12.22, שעה 08:00, עמ' 62; ואת פרוטוקול הדיון מיום 21.12.22, עמ' 220).

90. במהלך דיונים אלה, התייחסו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה לחלקיות של התיקון, ולצורך בהשלמתו - ובכלל זה, בדרך של חידוד ועיבוי הוראות הצעת החוק הנוגעות לתפקידו של המפקח"ל באופן המשקף את היותו של המפקח"ל מפקד המשטרה, המופקד על היבטי הניהול, תכנון וביצוע הפעילות המבצעית ומילוי תפקידיה וסמכויותיה של המשטרה. כמו כן, הם הדגישו את הצורך בהוספת הוראה כללית בחוק אשר תעגן את החובה של המשטרה לפעול בממלכתיות, באופן נטול אינטרסים מפלגתיים-פוליטיים, ללא משוא פנים וכאשר יש עליה את מרותו של החוק בלבד (פרוטוקול הדיון מיום 15.12.22, עמ' 4-353, פרוטוקול הדיון מיום 18.12.22, עמ' 87).

91. על רקע נקודת המוצא המוטעית של ההסדר בדבר ההשוואה בין הצבא למשטרה, עמדו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה על ההבדלים המהותיים שבין גופים אלה, על כל המשתמע מכך בנוגע לעקרונות המשטריים המתאימים להסדרת פעילותם (פרוטוקול הדיון מיום 15.12.22, עמ' 8-137, עמ' 153); עוד עמדו על הקושי הטמון בסמכות לקבוע מדיניות בנושא חקירות המשטרה, ללא שנקבעה חובה לקיים התייעצות בעניין עם היועצת המשפטית לממשלה ועם מפקח"ל המשטרה (פרוטוקול הדיון מיום 15.12.22, עמ' 217, 321).

פרוטוקולי הדיונים בימים 14.12.22, 15.12.22, 18.12.22 זמינים לצפייה בקישור:

<https://main.knesset.gov.il/activity/legislation/laws/pages/lawbill.aspx?t=lawreshumot&lawitemid=2198191>.

92. ביום 19.12.22, הפיצה הוועדה נוסח מתוקן של הצעת החוק מטעם חה"כ בן גביר. בנוסח זה נוספה הוראה לפיה "הדרג הפיקודי העליון במשטרה הוא המפקח הכללי". כמו כן, נערכו

שינויים להוראות שנגעו לסמכות השר לקבוע מדיניות באופן כללי, לסמכות לקבוע מדיניות בתחום חקירות, וכן נוספה הוראה שנגעה לסמכות השר לקבוע מדיניות בעניין משך זמן הטיפול בתיקים.

צילום הנוסח המתוקן של הצעת החוק מיום 19.12.22 מצורף ומסומן מש/6.

93. בדיון שנערך באותו היום, הציגו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה נוסח חלופי לנוסח של המציע, אשר גובש על דעת היועצת המשפטית לממשלה. נוסח זה כלל הצעות ראשוניות שונות להוספת הוראות אשר יבטיחו את ההשלמות הנדרשות להסדר החלקי שהוצע, ובכלל זה הוראות בדבר עצמאות המשטרה והערובות וההגנות הנדרשות ליצירת הסדר מאוזן.

כך, הוצע לקבוע במפורש כי סמכותו של השר לקבוע מדיניות נוגעת למדיניות כללית בלבד, וכי במסגרת זו, עליו לשקול את עמדת המפק"ל: "השר רשאי להתוות מדיניות כללית עבור משטרת ישראל, לאחר ששקל את עמדת המפקח הכללי [...]".

באשר לסמכותו של השר לקבוע מדיניות בתחום החקירות, הוצע לקבוע, בהתאם להמלצות ועדת צדוק, כי "לא יקבע השר מדיניות כללית כאמור בתחום החקירות וכל הנוגע אליהן, אלא לאחר התייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה ולאחר ששקל בנוסף לעמדת המפקח הכללי, אף את עמדת הגורמים המופקדים במשטרת ישראל על תחום החקירות".

כמו כן, הוצע לקבוע הוראה המעגנת את ממלכתיות המשטרה, הפועלת כגוף א-פוליטי ונתונה למרותו של החוק בלבד: "במילוי כל תפקידה ובהפעלת כל סמכויותיה תפעל המשטרה באורח ממלכתי, עצמאי, נטול אינטרסים מפלגתיים-פוליטיים וללא משוא פנים כשעליה מרותו של החוק בלבד".

צילום הנוסח הראשוני שהוצע על ידי נציגי היועצת המשפטית לממשלה, כפי שהוצג בפני הוועדה המיוחדת, מצורף ומסומן מש/7.

94. במהלך הדיון חזרו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה על הערותיהם בעניין הצעת החוק, ולהצעות החדשות של המציע, וזאת ברוח הדברים שנאמרו בדיונים הקודמים. בכלל זה הודגש, כי בהינתן מהות התיקון המוצע, הנוגע לנושא משטרי משמעותי, ההסדר לא בשל לחקיקה, ו"נדרשת עבודת מטה סדורה שתחילתה בממשלה והערות ציבור כרגיל כמו בעבודת מטה רגילה בתחום כה רגיש" (פרוטוקול הדיון מיום 19.12.22, בשעה 08:00, עמ' 8, עמ' 3-62).

95. כבר עתה ייאמר, כי חה"כ בן גביר התנגד לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה נפלו פגמים מהותיים בהסדר, משהוא מבטא חוסר איזון על רקע העדר הסדרת חובת המשטרה לפעול בממלכתיות ובאופן נטול אינטרסים פוליטיים. ובהמשך לכך, הוועדה דחתה את ההצעה להוספת הוראה מפורשת בנושא, וכן דחתה תיקונים ממתנים

משלימים אחרים שהוצעו על-ידם (ראו, לדוגמה, פרוטוקול הדיון מיום 19.12.22, בשעה 08:00, עמ' 10-11).

96. כעולה מן הפרוטוקולים של דיוני הוועדה, חה"כ בן גביר הסביר כי יש צורך לעגן בחוק את סמכויות השר להתוות את מדיניות המשטרה, אך לעומת זאת, אין צורך בעיגון בפקודה של עקרון עצמאות וממלכתיות המשטרה. זאת, משום שעקרון זה לא עוגן עד כה בחוק. ראו למשל: "74 שנה המשטרה קיימת, פתאום רוצים להכניס סעיף. אם כבר היה צריך להכניס בכל השנים האחרונות, או לא האחרונות: כל ההיסטוריה של שנות מדינת ישראל." (פרוטוקול הדיון מיום 18.12.22, בשעה 09:00, עמ' 89); "דנו בנוסח שלושה ימים והסברנו לנציגי היועצת המשפטית לממשלה שזה לא סביר. 74 שנה המשטרה לא מתעסקת בפוליטיקה. פתאום בן גביר נכנס ויש פוליטיקה?" (פרוטוקול הדיון מיום 19.12.22, בשעה 08:00, עמ' 10); ועוד.

97. בתום יום הדיונים ביום 19.12.22, החליטה הוועדה המיוחדת לאשר את הצעת החוק לקריאה הראשונה. למחרת היום, ביום 20.12.22, אישרה מליאת הכנסת את הצעת החוק בקריאה הראשונה, ברוב של 63 חברי כנסת למול 53 מתנגדים.

98. מיד לאחר מכן, ולמשך מספר ימים נוספים (21-22.12.22 ו-25-26.12.22), דנה הוועדה המיוחדת בהצעת החוק לצורך הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

99. בכלל זה, ביום 22.12.22 החליטה הוועדה המיוחדת לפצל את הצעת החוק, בהתאם לסעיף 84 לתקנון הכנסת, ולהותיר שני סעיפים כהצעת חוק נפרדת (להלן: **הצעת החוק שפוצלה**):

א. האחד, תיקון סעיף 8א לפקודה הנוגע להכפפת המפכ"ל לשר ולמרות הממשלה ("המפקח הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר") ולמעמדו של המפכ"ל כדרג הפיקודי העליון במשטרה ("הדרג הפיקודי העליון במשטרה הוא המפקח הכללי");

ב. השני, התיקון שעניינו "זמני טיפול בתיקים" ("השר רשאי להתוות מדיניות ולקבוע עקרונות כללים בעניין משך הטיפול בתיקים, בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה, המפקח הכללי והמופקדים במשטרה על נושא החקירות").

בתום הדיון, אישרה הוועדה את הצעת החוק שכללה את הסעיפים שלא פוצלו מהצעת החוק, בנוסח המתוקן שהניח המציע, והן הועברו למליאת הכנסת לאישורה בקריאה השנייה והשלישית.

100. בהמשך לכך, ביום 26.12.22 הונחה הצעת החוק לדיון במליאת הכנסת בקריאה השנייה והשלישית, בנוסח שאישרה הוועדה, לאחר הפיצול. בשל ריבוי ההסתייגויות, הצעת החוק אושרה בסופו של יום רק למחרת היום, ביום 27.12.22, ברוב של 61 חברי כנסת למול 55 מתנגדים, והתיקון פורסם ברשומות כבר למחרת, ביום 28.12.22. **זהו תיקון החקיקה נושא העתירות דנן.**

פרוטוקולי הדיונים בימים 21.12.22, 22.12.22, 25.12.22 ו-26.12.22 זמינים לצפייה בקישור:

<https://main.knesset.gov.il/activity/legislation/laws/pages/lawbill.aspx?t=lawreshumo.t&lawitemid=2198191>

צילום תיקון 37 כפי שפורסם ברשומות מצורף ומסומן מש/8.

101. להשלמת התמונה יצוין, כי כעבור מספר שבועות, ביום 5.2.23, דנה הוועדה המיוחדת בהצעת החוק שפוצלה שכותרתה – חוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 39)(סמכויות), התשפ"ג-2022. דיון נוסף בחלק המפוצל נערך ביום 14.3.23.

102. במהלך הדיון ביום 14.3.23 עמד המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהל), ד"ר גיל לימון, על רקע מקרים שהתעוררו במסגרת ההפגנות שנערכו אותה עת ברחבי הארץ, על כך שאירועים עדכניים המחישו את החשש שפקודת המשטרה, בנוסחה לאחר התיקון, תפתח פתח למתן הנחיות של הדרג הפוליטי באירועים מבצעיים קונקרטיים. הובהר, כי החשש הוא מפני פגיעה שעלולה להיגרם לעצמאות מערכת אכיפת החוק ולאמון הציבור במשטרה.

במעמד זה הוסיף המשנה ליועצת כי "נדמה שהפרשנות שמיושמת בפועל כיום ביחס לסמכותו של השר מול המשטרה, היא רחבה מאוד, ולעיתים אף מגיעה כדי ניסיון להתערבות בניהולם של אירועים קונקרטיים בתחומים שונים בניגוד לעיקרון של עצמאות המשטרה בהפעלת סמכויותיה".

103. במהלך הדיון שהתקיים ביום 14.3.23 נדרשו נציגי היועצת המשפטית לממשלה לקשיים הטמונים בסעיפי הצעת החוק שפוצלו מן ההצעה המקורית. באשר להצעה לקבוע כי מפכ"ל המשטרה כפוף לשר ולמרות הממשלה, הוצע נוסח המשקף את האיזון הנכון בין סמכות השר לקבוע מדיניות, לבין עקרון עצמאות המפכ"ל בהפעלת סמכויותיו ומילוי תפקידיו, בהתאם למדיניות השר: "המפקח הכללי נתון למרות הממשלה ויפעל בהתאם למדיניות השר וזאת מבלי לגרוע מחובתו למלא את תפקידיו באופן עצמאי ובכפוף לכל דין".

104. באשר להצעה לקבוע בחוק כי השר מוסמך להתוות מדיניות ולקבוע עקרונות כלליים בעניין משך הטיפול בתיקי חקירה, עמדו נציגי היועצת המשפטית לממשלה, על כך שאין מקום לקבוע הסדר כאמור. זאת, משום שאך לאחרונה נקבע הסדר המקדם את האינטרס החשוב של מניעת עיוות דין והימשכות הליכים בחוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 87), התשע"ט-2019. הסדר זה מקנה סמכות לגופי החקירה והתביעה, באישור היועצת המשפטית לממשלה, לקבוע את זמני הטיפול בתיקים, מתוך תפיסה שמדובר בסוגיה של התנהלות פנים ארגונית, עליה מתקיים פיקוח של הכנסת. עוד נמסר לחברי הוועדה, כי מכוח סמכות זו הוצאו הנחיות היועצת המשפטית לממשלה וכן הנחיות משטרה, וכן מתקיים פיקוח פרלמנטרי ביחס לנתונים, פעם בשנתיים. נוכח האמור, נציגי היועצת המשפטית לממשלה

עמדו על כך שהצעה זו מעלה חשש להתערבות בחקירות, כאשר לא ידוע על קושי בהסדר הקיים, המשקף את עקרון עצמאות התנהלות המשטרה, לצד קיומו של פיקוח פרלמנטרי עליה. עוד הובהר, כי קביעת זמנים ביחס לטיפול בתיקים שתיעשה באופן לא ריאלי, יכולה לשבש את תפקודה התקין של המשטרה.

פרוטוקולי הדיונים ביום 5.2.23 וביום 14.3.23 זמינים לצפייה בקישור:

<https://main.knesset.gov.il/activity/legislation/laws/pages/lawbill.aspx?t=lawsuggesti.onssearch&lawitemid=2198673>

105. עד לכתיבת שורות אלה, לא התקיימו דיונים נוספים בהצעת החוק שפוצלה.

עיקרי תיקון 37 לפקודת המשטרה

106. עיקרו של התיקון ביקש לעגן את סמכותו של השר לביטחון לאומי לקבוע מדיניות לפעילותה של משטרת ישראל.

אלו הסעיפים שהוספו או תוקנו בתיקון 37 לפקודת המשטרה:

א. **הוסף סעיף 8ב, שעניינו "כפיפות משטרת ישראל"**, הקובע כי "משטרת ישראל נתונה למרות הממשלה", וכי "השר ממונה על משטרת ישראל מטעם הממשלה".

ב. **הוסף סעיף 8ג, שעניינו "התוויית מדיניות ועקרונות"** הקובע כי **"השר יתווה את מדיניות המשטרה ואת העקרונות הכלליים לפעילותה, לרבות לעניין סדרי העדיפויות, תוכניות העבודה, הנחיות כלליות, ההוראות הכלליות שבסעיף 9א(א) ומימוש כלל סמכויותיו בכל הנוגע לתקציב המשטרה, בהתאם לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, וההוראות לפיו, וכן יקיים פיקוח ובקרה על פעילות המשטרה ועל רמת מוכנותה"**.

כן נקבע בסעיף זה, כי השר ידווח לוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, אחת לכנס, על המדיניות שהתווה, וכן שהשר יפרסם את המדיניות שהתווה באתר האינטרנט של המשרד לביטחון לאומי.

ג. **הוסף סעיף 8ד לפקודה, שעניינו "התוויית מדיניות בחקירות"** הקובע כי **"השר רשאי להתוות מדיניות כללית בתחום החקירות, לרבות קביעה של סדרי עדיפויות עקרוניים, לאחר ששמע את עמדת היועץ המשפטי לממשלה ולאחר התייעצות עם המפקח הכללי והמופקדים במשטרה על נושא החקירות"**.

לצד הוראה זו נקבע כי "אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובתה של משטרת ישראל לפי כל דין בעניין חקירה או תיק, לרבות לעניין פתיחתם, ניהולם או סגירתם, ואין בהן

כדי לגרוע מחובתה לפתוח בחקירה אם נודע לה על ביצוע עבירה כאמור בסעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982".

ד. **תוקן סעיף 9 לפקודה שעניינו "תפקיד המפקח"**. קודם לתיקון 37 נוסחו של הסעיף היה כדלקמן: "המפקח הכללי יפקח על משטרת ישראל, על סדרי ניהולה ועל הפעלתה, ויהיה אחראי להשגחה על כל ההוצאות הכרוכות בה ולאפסניה שברשותה". בתיקון 37 הוספה סיפא לסעיף זה: **"והכל בהתאם להתוויית המדיניות ולעקרונות הכלליים של השר כמפורט בסעיפים 18 ו-18ד"**.

ה. **תוקן סעיף 9 לפקודה בעניין שינוי ההוראה לעניין פרסום פקודות המשטרה**. קודם לתיקון, סעיף 9 לפקודת המשטרה קבע כי "פקודות משטרת ישראל יפורסמו בדרך שיוורה המפקח הכללי ותוקפן ממועד פרסומן [...]", וכן כי "פקודות משטרת ישראל שלגביהן יקבע היועץ המשפטי לממשלה או מי שהוא הסמיכו לעניין זה, בהתייעצות עם המפקח הכללי או מי שהוא הסמיכו לעניין זה, כי יש להן נגיעה או חשיבות לציבור, יהיו טעונות פרסום נוסף ב"רשומות"". בעקבות התיקון, נקבע בסעיף 9 כי פקודות משטרת ישראל יפורסמו ברשומות ובאתר האינטרנט של משטרת ישראל [...] ואולם לא תפורסם פקודה מסוימת אם סבר המפקח הכללי באישור היועץ המשפטי לממשלה או מי שהוא הסמיך לכך כי אין לפרסמה".

השתלשלות הדברים לאחר הגשת העתירות

107. כידוע, החל מחודש ינואר 2023 התקיימו ברחבי הארץ צעדי מחאה והפגנות בתגובה ליוזמות משפטיות שקודמו בכנסת.

108. ביום 5.3.23, על רקע טענות נגד התנהלות השר ופעילות המשטרה אל מול אירועי המחאה האמורים, הגישו העותרות בבג"ץ 8987/22 ובג"ץ 532/23 שתי בקשות למתן צו ביניים, שעיקרן כי בית המשפט הנכבד יורה לשר לביטחון לאומי להימנע מהתווית מדיניות בכל ענין הנוגע למימוש זכות ההפגנה וחופש המחאה, ולהימנע ממתן הוראות והנחיות כלליות או פרטניות בעניינים אלה, עד להכרעה בעתירה.

בבקשות למתן צו ביניים נטען, כי השר לביטחון לאומי מתערב בשיקול דעתה המקצועי של המשטרה ונותן הנחיות אופרטיביות באשר לאופן התנהלותה ביחס לצעדי המחאה. העותרים טענו בין היתר כי השר הנחה את המשטרה שלא לאפשר חסימת צירים מרכזיים, תוך אזכור כבישים ספציפיים, ולהחמיר את האכיפה נגד מפגינים העוברים על הוראות המשטרה. נוסף על כך נטען כי השר הכתיב מדיניות הקשורה בטיפול בהסתה ובפעולות נקודתיות של המשטרה במזרח ירושלים, דוגמת הריסת בתים.

טענות העותרים נתמכו על פרסומי השר בעצמו ברשתות החברתיות, במכתבים שהוצאו מטעמו אל מפכ"ל המשטרה ואל ח"כ גלעד קריב בעניין הטלת הגבלות על ההפגנות הסמוכות לביתו של ח"כ יריב לוין, ועל דיווחים עיתונאיים.

109. ביום 16.3.23 הוגשה תגובת המדינה לבקשות אלו. ברובד העובדתי נמסר, כי בחינת האירועים עליהם הצביעו העותרים, וזאת גם על בסיס הנמסר ממשטרת ישראל, מעלה על פניו חשש ממשי כי בחלק מהמקרים נחצה קו הגבול, וניתנו על-ידי השר הנחיות אופרטיביות לדרג המקצועי במשטרה, ביחס לאירועים פרטניים. כמו כן נמסר, כי עולה חשש גם בנוגע למקרים אשר הוצגו לכאורה כ"מדיניות כללית", אך בפועל היוו הנחיה שביקשה להחליף "בזמן אמת" את שיקול הדעת הנתון לגורמי המשטרה בשטח, לא פעם תוך כדי התרחשות האירועים.

110. לא נחזור כאן על הפירוט שהובא במסגרת תגובת המדינה לבקשות למתן צו ביניים, בעניין האירועים הקונקרטיים שעוררו את החשש האמור, ובית המשפט הנכבד מופנה לכל האמור בתגובה מיום 15.3.23. לשם הנוחות והמחשת הדברים, נזכיר מספר אירועים אליהם התייחסה המדינה בתגובתה.

111. כך למשל, באירועי מחאה שהתקיימו בירושלים ביום 9.2.23, ובמהלך התרחשותם, הבהיר השר בפומבי את חוסר שביעות רצונו מאופן התנהלות המשטרה באותו האירוע והודיע כי יזמין את מפקד מחוז ירושלים לבירור בעניין זה. תגובת המפכ"ל הייתה שלא ניתן לערוך בירור תוך כדי הטיפול המבצעי באירוע, ויש להמתין לתחקיר פנימי כמקובל.

112. במסגרת הודעות שהוציא השר מטעמו ביום 1.3.23, הודיע כי הנחה את המשטרה לפתוח חסימות של צירים וכבישים ספציפיים, וזאת במהלך ואגב אירועי מחאות פרטניים (וראו לכך למשל את המפורט בסעיף 9 לבקשת האגודה לזכויות האזרח). דוגמא נוספת ניתן להביא מאירועי המחאות ביום 9.3.23. כפי שנמסר מהמשטרה, השר פנה ישירות למפקדי המחוזות במהלך הטיפול באירועי המחאה, והבהיר בזמן אמת את חוסר שביעות רצונו מכך שמדיניותו לכאורה אינה מיושמת (כגון בנתיבי איילון ובנתב"ג). לאחר תום האירועים השר הבהיר בפומבי את תפישתו כי מדיניותו זו לא מומשה כנדרש.

113. ביום 13.3.23 פורסמה הנחיית המפכ"ל לפיה הוראות מבצעיות או אישורן יעשה רק על-ידו, וכי אין לקיים קשר בעניינים אלו עם השר לביטחון לאומי אלא בתיאום עם המפכ"ל ולשכתו. הנחיה זו ניתנה על רקע דיווחים של מפקדים, לפיהם השר או גורמים מטעמו פנו אליהם ישירות במהלך אירועים מבצעיים.

114. בנוסף צוין בתגובת המדינה לבקשות למתן צו ביניים, כי במהלך השבועות שקדמו לה השר הנחה את המפכ"ל לבצע פעולות אכיפה שונות, כגון הריסות מבנים ספציפיים, גם בניגוד לעמדה המקצועית והמבצעית של המשטרה. לאחר שהעמדה המבצעית הועברה לשר, הוסכם כי פעולות אלה לא יוצאו אל הפועל במועד המיועד.

115. על רקע הדברים האמורים, המדינה הבהירה בתגובה מטעמה לבקשות למתן צו ביניים, כי אף מבלי להידרש לשאלות כבדות המשקל שמעורר תיקון 37, עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא שהתיקון לא העניק לשר סמכות להתערב בשיקול הדעת המבצעי והאופרטיבי הנתון למשטרת ישראל, חלף התווית מדיניות וקביעת עקרונות כלליים בלבד. בכל הנוגע להיבטים האופרטיביים-מבצעיים וליישום המדיניות, שמורה גם עתה למשטרה העצמאות בהפעלת שיקול הדעת המקצועי מטעמה, כשעליה מרותו של הדין בלבד.
116. נוסף על כך הובהר, כי דברים אלו מקבלים משנה תוקף ביחס להתוויית מדיניות הנוגעת לזכות המחאה וההפגנה, בפרט כאשר מדובר בהפגנות המכוונות נגד הממשלה שהשר לביטחון לאומי הוא אחד מחבריה. התווית המדיניות בעניין זה על-ידי השר צריכה להיעשות בזירות רבה ובמשורה, ובגדרי ההלכות שנקבעו ביחס למעמדה של הזכות להפגין כזכות יסוד הנגזרת מחופש הביטוי והשייכת "לאותן חירויות המעצבות את אופיו של המשטר בישראל כמשטר דמוקרטי" (בג"ץ 153/83 לוי נ' מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל, פ"ד לח(2) 393, 398 (1984)).
117. משמעות הדברים היא שהחלטות אופרטיביות בכלל, והחלטות אופרטיביות הנוגעות להפגנות בפרט, צריכות להתקבל על-ידי גורמי המשטרה בלבד ובהתאם למכלול הנסיבות הקונקרטיות. הובהר, כי אף מקום בו נקבעה מדיניות כללית של השר הנוגעת למחאות ציבוריות, השר אינו רשאי להתערב ביישום הספציפי או בפרטי הביצוע האופרטיבי של המדיניות האמורה, כל שכן כאשר מדובר במחאות המופנות כנגד השלטון. החלטות הנוגעות ליישומה של המדיניות באירועים קונקרטיים (לדוגמה בכל הנוגע לחסימת צירים או פינויים במהלך אירועי מחאה) נתונות לגורמי המשטרה, בהתאם לשיקול דעתם המקצועי ולנסיבות ולמאפיינים בשטח, וזאת ללא מעורבות כלשהי של השר (ראו לעניין זה את עמדת המדינה שהוגשה בבג"ץ 5528/20 רן כרמי בוזגלו נ' מפקד כוחות ירושלים (19.8.20)).
118. המדינה הבהירה, כי גם החלטה על מדיניות יש לבחון על רקע העיתוי והאופן שבו גובשה. כך, למשל, מדיניות הנמסרת לדרג הפיקודי בשטח על ידי השר, במהלכו של אירוע מבצעי מתנהל, כמוה כהנחיה אופרטיבית אף אם היא מנוסחת באופן "כללי". על כן, עמדת היועצת המשפטית לממשלה הייתה כי ישנה חשיבות שקביעת המדיניות תעשה בשגרה, על בסיס תשתית עובדתית ומקצועית מפורטת ומלאה ולאחר שמיעת הדרג המקצועי בנושא, ובפרט על יסוד שיח עם המפק"ל. מכל מקום, מדיניות לא מתגבשת אגב אירוע ספציפי, וכל שכן שאינה מתגבשת במהלכו.
119. כמו כן, המדיניות של השר צריכה להיות כללית דיה, באופן שיותר מרחב שיקול-דעת לדרג המבצעי – לשוטרים, ובפרט למפקדים הנמצאים בשטח ואשר נדרשים לקבל החלטות, אד הוק, בנסיבות משתנות.
120. בנסיבות אלה, המדינה טענה, כי רצף האירועים המתואר בבקשות למתן צו ביניים, עליו ניתן ללמוד בין היתר מפרסומיו של השר עצמו והמידע שנמסר מהמשטרה, מקימים חשש ממשי כי התנהלותו של השר לביטחון לאומי חצתה את קו הגבול, והיה בה כדי להתערב

או להוות ניסיון התערבות בשיקול הדעת המקצועי והעצמאי הנתון לדרג הפיקודי במשטרת ישראל בשטח, וזאת גם בזמן אמת ביחס לאירועים פרטניים שעניינם במחאות המתקיימות נגד השלטון בימים אלה.

במישור היישומי, נמסר שעמדת היועצת המשפטית לממשלה היא, שהשר רשאי לקבוע מדיניות כללית למשטרה, לרבות ביחס להפגנות, אך עליו לחדול מביצוע פעולות החורגות מהתוויית מדיניות כללית כאמור, ולהימנע ממתן הוראות אופרטיביות למשטרה, באופן ישיר או עקיף, בפרט בכל הנוגע למחאות ציבוריות כנגד השלטון.

צילום תגובת משיבי הממשלה מיום 16.3.23 לבקשות העותרות למתן צו ביניים מצורף ומסומן מש/9.

121. בהחלטה מיום 19.3.23 קבע בית המשפט הנכבד (כב' השופט י' עמית) כי קיימת הסכמה בין כל משיבי הממשלה כי השר רשאי להתוות מדיניות ועקרונות כלליים עבור משטרת ישראל, לרבות ביחס להפגנות ולחסימה ופינוי של צירי תנועה. מנגד, בית המשפט הנכבד הבהיר כי השר אינו רשאי ליתן הנחיות מבצעיות בדבר הדרכים ליישום מדיניותו, אופן השימוש בכוח באירוע כזה או אחר, דרגי השימוש בכוח, האמצעים לפיזור הפגנות, התנאים הנוגעים לזמן מקום ולאופן עריכת האירוע וכיו"ב, כדלקמן:

1. לאחר שעיינתי בבקשות ובתגובת היועצת המשפטית לממשלה, שאליה צורפה תגובתו-עמדתו של השר, מצאתי שלמעשה קיימת הסכמה בין כל משיבי הממשלה כי השר רשאי להתוות מדיניות ועקרונות כלליים עבור משטרת ישראל, לרבות ביחס להפגנות ולחסימה ופינוי של צירי תנועה. כך, אציין כי הן השר והן היועצת המשפטית לממשלה, נסמכו על חוות הדעת של עו"ד מררי מיום 9.7.2019.

2. מנגד, וכפי שציין השר עצמו בתגובתו "שיקול הדעת על אופן הפעלת הכוח, מסור למפקדים בשטח". דומה אפוא כי גם כאן קיימת הסכמה בין כל הצדדים. ברי כי השר אינו רשאי להתערב בפרטי הביצוע האופרטיבי של המדיניות האמורה, ואינו רשאי ליתן הנחיות קונקרטיות אגב התרחשותם של אירועים פרטניים. עניינים ופרטים אלה נתונים לשיקול הדעת המבצעי-האופרטיבי של הדרגים המקצועיים של המשטרה והמפקדים בשטח, על פי הנסיבות המשתנות והתנאים בשטח.

מכאן, שאין השר רשאי ליתן הנחיות מבצעיות בדבר הדרכים ליישום מדיניותו, אופן השימוש בכוח באירוע כזה או אחר, דרכי השימוש בכוח, האמצעים לפיזור הפגנות, התנאים הנוגעים לזמן, למקום ולאופן עריכת האירוע וכיו"ב. על מנת למנוע מחלוקות בעתיד, הרי שגם "אזכור" של המדיניות במהלך אירוע מבצעי קונקרטי שעה שזה עודנו מתנהל, עלול להתפרש כהנחיה אופרטיבית.

ובקיצור, מהאמור לעיל עולה כי על השר להימנע ממתן הוראות אופרטיביות למשטרה, בין במישרין ובין בעקיפין, והדברים נכונים במיוחד לגבי מחאות והפגנות כנגד השלטון".

122. בנסיבות אלה, בית המשפט הנכבד קבע, כי "משהוברהו והוסכמו העקרונות, חזקה כי כך ינהגו כלל המעורבים, וממילא לא נדרשת הוצאתם של צווי ביניים".

123. ביום 10.3.23 הגישה העותרת בבג"ץ 8987/22 בקשה נוספת למתן צו ביניים. בבקשה זו התבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ארעי שימנע את הדחתו של מפקד מחוז תל-אביב ניצב אשד מתפקידו, וצו ביניים אשר יאסור על השר להתערב בהפעלת הכוח המשטרתי ובמינוי בכירי המשטרה ביחס לניהול המחאה הציבורית.

נוכיר במה דברים אמורים.

124. ביום 9.3.23, בשעת ערב, בעיצומן של הפגנות שנערכו באותו יום ברחבי הארץ, לרבות בעיר תל-אביב, פורסמה הודעת תקשורת מטעם דוברות המשרד לביטחון לאומי ודוברות משטרת ישראל לפיה בכוונת השר לביטחון לאומי ומפכ"ל המשטרה להעביר את מפקד מחוז תל-אביב דאז, ניצב עמיחי (עמי) אשד, מתפקידו ולשבצו בתפקיד ראש אגף ההדרכה. על פי הנמסר בהודעה, הדבר נעשה כחלק מסבב מינויים שעתיד להתבצע במשטרת ישראל. יצוין כי מספר שעות לפני ההודעה, הביע השר לביטחון לאומי ביקורת על שיקול הדעת של המשטרה שהופעל באותו היום ביחס למחאות נגד השלטון, ועל פעולות המשטרה לאכיפת הסדר הציבורי, ותחת פיקודו של ניצב אשד עצמו, באירועים אלו.

125. לאחר בירור ראשוני של הסוגיה, ביום 10.3.23 הנחתה היועצת המשפטית לממשלה את השר לביטחון לאומי להקפיד את ההחלטה האמורה, מפאת חשש כבד שהתעורר ביחס לחוקיות ולתקינות ההליך, לרבות השיקולים העומדים ביסוד ההחלטה, עיתוי ההודעה והרקע לה. זאת, עד להשלמת בירור הנושא.

צילום מכתב היועצת המשפטית לממשלה מיום 10.3.23 מצורף ומסומן מש/10.

126. בהמשך לכך, בערב יום 11.3.23, נשא מפכ"ל המשטרה דברים במסיבת עיתונאים שכונסה והתייחס לעניין העברתו מתפקיד של ניצב עמי אשד, כדלקמן:

"סבב מינויים רחב היה מתוכנן להיערך תוך זמן קצר. עמי הוא קצין מקצועי מוערך ומנוסה ובלי שום קשר למחאות או למצב הביטחוני, המינוי המדובר היה מתוכנן ליישום לאחר חודש הרמדאן. עובדתית אני מסתכל עכשיו לכולם בעיניים ואני אומר לכם – טעיתי. טעיתי בשיקול הדעת. טעיתי בעיתוי ובדרך ואני לא מקל בכך ראש. אני מכבד ומקבל את החלטת היועצת המשפטית לממשלה לגבי הקפאת המינוי".

127. ביום 23.4.23 הוגשה תגובת המדינה לבקשה זו למתן צו ביניים. בתגובה נמסר, כי לאחר שהתקיים דיון ביום 17.3.23 בראשות המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), ד"ר גיל לימון, והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), דאז, גב' עמית מררי, ובתום בחינת הדברים, עלה חשש משמעותי שנפלו פגמים בתהליך קבלת ההחלטה בעניינו של ניצב אשד.

בפרט, עיתוי מתן ההוראה על העברת ניצב אשד מתפקידו העלה חשש לקשר סיבתי בין חוסר שביעות רצונו של השר מאופן פעולתה המקצועי של משטרת מחוז תל אביב, בראשותו של ניצב עמי אשד, בהקשר הקונקרטי של אירועי המחאה בתל אביב אשר כוונת נגד הממשלה, לבין ההעברה מן התפקיד של ניצב אשד. למצער, קיימת מראית עין של קשר זה. כן נקבע כי התנהלות זו, מעבר לפגם המשפטי שדבק בה, מייצרת כשלעצמה "אפקט מצנן" משמעותי ביחס לבעלי תפקידים אחרים במשטרה, ועשויה לפגוע בתפקודה ובעצמאות הדרג הפיקודי הבכיר, בפרט בהקשרים הרגישים ביותר של שמירת חופש הביטוי והגנה על זכויות האדם.

בנסיבות אלה, הובהר כי על מנת להבטיח שההחלטה, המתקבלת בנסיבות רגישות, תתקבל באופן תקין וללא חשש מפני שיקולים שאינם ממין העניין, במסגרת סבב המינויים שצפוי להתקיים לאחר חודש הרמדאן יש לקבל החלטה חדשה בנוגע לניצב אשד, בהתאם לנוהג המקובל לעניין זה, על סמך תשתית עובדתית ושיקולים עניינים כאמור, ולאחר שמיעת טענותיו של ניצב אשד.

סיכום הדיון שהתקיים בעניין, בראשות המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מנהלי), ד"ר גיל לימון, והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט פלילי), גב' עמית מררי, הופץ כמקובל ללשכות המשפטיות של המשרד לביטחון לאומי ומשטרת ישראל לצורך המשך טיפול של השר לביטחון לאומי ומפכ"ל המשטרה, בהתאמה.

צילום סיכום הדיון מיום 17.4.23 מצורף ומסומן מש/11.

128. באשר לבקשה למתן צו ארעי אשר ימנע את העברת ניצב אשד מתפקידו, עמדת משיבי הממשלה הייתה, כי נוכח החלטת המפכ"ל בדבר הקפאת ההעברה, ונוכח הקביעה המשפטית, לפיה יש לקבל החלטה חדשה בנוגע לניצב אשד בסבב המינויים שיתקיים לאחר חודש הרמדאן, הרי שהבקשה התייתרה ואינה רלוונטית עוד.

באשר לסעד הכללי שהתבקש, אשר יאסור על השר להתערב בהפעלת הכוח המשטירתי ובמינוי בכירי המשטרה ביחס לניהול המחאה הציבורית, המדינה טענה כי מדובר בסעד כוללני שאינו מכוון כלפי מינוי קונקרטי. יחד עם זאת, הובהר כי מימוש סמכותו של השר למינוי בכירים במשטרת ישראל והעברת בעלי תפקידים מתפקידים הקבועים בסעיף 7 לפקודת המשטרה, צריך להיעשות בתיאום בין המפכ"ל לבין השר, בהתאם לנוהג ולסדר הדברים הרגיל והמקובל, לרבות בחינה משפטית של המינוי טרם השלמתו ותוך הקפדה על כללי המשפט המינהלי.

צילום תגובת המדינה מיום 23.4.23 לבקשה למתן צו ביניים מצורף ומסומן מש/12.

129. בהחלטה מיום 27.4.23 בבקשה למתן צו ביניים, קבע בית המשפט הנכבד (כב' השופט י' עמית), כי בהינתן החלטת המפכ"ל בדבר הקפאת ההעברה הבקשה התייתרה.

באשר לבקשה למתן צו המונע את התערבות השר במינויים עתידיים של בכירים במשטרה הקשורים לניהול המחאה הציבורית, בית המשפט הנכבד קבע כי מדובר בסעד כוללני שאין לו תשתית קונקרטית הנוגעת למינוי קונקרטי ודינו להידחות. לצד זאת הוסף:

"מכל מקום, רשמנו לפנינו את האמור בתגובת היועצת המשפטית לממשלה, כי מינוי בכירים במשטרת ישראל והעברתם מתפקידם "צריך להיעשות בתיאום בין המפכ"ל והשר, בהתאם לנוהג ולסדר הדברים הרגיל והמקובל [...] [ו]אינו יכול לשמש כלי להתערבות אופרטיבית עקיפה בפעולות המשטרה, בין היתר תוך העברת מסרים בעלי 'אפקט מצנן' לשדרת הפיקוד."

130. ביום 1.5.23 הגישה העותרת בבג"ץ 8987/22 הודעת עדכון מטעמה המציגה, לשיטתה, את "האירועים הרבים והמגוונים במהלכם פעל המשיב 4, השר לביטחון לאומי באופן אשר מהווה התערבות במדיניות האופרטיבית של משטרת ישראל, המשיבה 6", לרבות מעורבות בהליכי חקירה ומעצרים, לטענתה.

131. ביום 7.6.23 התקיים דיון בעתירות שבכותרת בפני בית המשפט הנכבד. בעקבותיו, ביום 18.6.23, הוציא בית המשפט הנכבד צו-על-תנאי אשר הורה למשיבים להתייצב וליתן טעם "מדוע לא יבוטל החוק לתיקון פקודת המשטרה (מס' 37), התשפ"ג-2022". במסגרת הצו-על-תנאי הובהר כי הוא אינו חל על הסוגייה שעניינה הליכי חקיקת התיקון או על סעיף 9ב לפקודה שהתווסף במסגרת התיקון המורה על פרסום הוראות המשטרה ופקודות המטה הארצי.

132. ביום 27.11.23 הגישו העותרים בבג"ץ 532/23 בקשה שכותרתה "בקשה (שנייה) למתן צו ביניים". בבקשה זו התבקש בית המשפט הנכבד להורות לשר "להימנע ממתן הוראות והנחיות, כלליות או פרטניות, במישרין או בעקיפין, בכל ענין הנוגע למימוש זכות ההפגנה וחופש המחאה, וכל זאת עד להכרעה בעתירה". זאת, בעקבות פרסום ("ציוץ" ברשת חברתית) של השר מיום 17.11.23, בעניינה של הפגנה הקשורה במלחמה המתנהלת בימים אלה ברצועת עזה, שתוכננה למחרת היום, יום 18.11.23, אשר עלה, לטענת העותרת, לכדי הנחיה קונקרטית למשטרה בדבר מניעת הפגנות.

"בהתאם להנחיית, משטרת ישראל מנעה עד כה קיום מפגני הזדהות עם הנאצים מהחמאס. לצערי, פרקליטות המדינה כפתה על משטרת ישראל להסכים להפגנה זו, וחבל שלא בדקת את העובדות לפני שאתה מצייץ נגד משטרת ישראל. במקום זה, אולי כדאי שתזמין את הפרקליטות שאתה אמור לפקח עליה לדיון בועדת חוקה, כדי לבדוק מדוע הכתיבו למשטרה שחייבים לקיים את ההפגנה".

133. בתגובה מטעם השר לביטחון לאומי לבקשה זו לצו ביניים, טען השר כי התבטאות זו משקפת את "מדיניותו", לפיה משטרת ישראל תמנע קיום מפגני הזדהות עם החמאס, נטען כי "השר עומד מאחורי הנחיה זו והוא סבור שהיא בבחינת סמכותו המובהקת" (סעיף 3 לתגובת השר לבקשה לצו ביניים).

134. ביום 1.1.24 הוגשה תגובת המדינה לבקשה זו, בה נמסר כי עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא, כי בחינת מכלול הנסיבות מובילה למסקנה כי הפרסום נושא הבקשה נעשה בחריגה מסמכות; מהווה התערבות וניסיון השפעה פסולים על שיקול הדעת האופרטיבי של גורמי המשטרה, ואינו עולה בקנה אחד עם אמות המידה שנקבעו בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.3.23.

135. בתגובתה הזכירה המדינה כי סמכותו של השר להתוות מדיניות עבור משטרת ישראל נתונה למגבלות מהותיות ופרוצדוראליות. **מהבחינה המהותית**, השר רשאי לקבוע מדיניות כללית בלבד, ואין הוא רשאי להתערב באופן הביצוע האופרטיבי והמבצעי של המדיניות, לרבות בדרך של מתן הנחיות קונקרטיות אגב התרחשותם של אירועים פרטניים. עניינים כאלה שמורים לדרג המקצועי במשטרת ישראל, ולו בלבד, בהתאם לשיקול דעתו המקצועי. הודגש, כי דברים אלה צריכים לבוא לידי ביטוי ביתר שאת בכל הנוגע לתחום חופש הביטוי והזכות להפגין, אשר בהם התווית המדיניות על-ידי השר צריכה להיעשות בזהירות רבה ובמשורה.

מהבחינה הפרוצדוראלית, הודגש כי קביעת מדיניות השר עבור המשטרה צריכה להיעשות על בסיס תשתית עובדתית ומקצועית, לאחר שהוצגו בפניו עמדותיהם של הגורמים המוסמכים במשטרה, ותוך שניתן משקל משמעותי לעמדות אלו. כמו-כן, את המדיניות הכללית שקבע השר יש לפרסם בהתאם לקבוע בחוק, לשם קיומה של ביקורת ציבורית ופרלמנטרית.

136. נוכח האמור, המדינה טענה כי בחינת "הציוץ" והרקע לפרסומו, הצביעו על כך שנחצה קו הגבול בין הסמכות הנתונה בידי השר לגבש מדיניות כללית, ובין התערבות פסולה, ישירה או עקיפה, גלויה ומוסווית, בשיקול הדעת המקצועי של גורמי המשטרה, בין היתר, ביחס לאירוע קונקרטי, וחמור מכך – ביחס לסוגי מסרים שלדעת השר יש למנוע הפגנה בעניינם.

כל זאת, במסגרת הפעלת סמכותה של המשטרה בתחום רגיש של קיום הפגנות וחופש המחאה, בו יש להבטיח ביתר שאת כי הגבולות בין סמכות השר לבין סמכות המשטרה יהיו ברורים, ובגדרו יישמר למשטרה מרחב פעולה מקצועי רחב דיו, המוגן מפני השפעה פוליטית.

צילום התגובה לעתירות מטעם משיבי הממשלה מיום 1.1.24 מצורף ומסומן **מש/13**.

137. בהחלטה מיום 10.1.24 קבע בית המשפט הנכבד, כי יש מקום להיעתר לבקשה למתן צו ביניים בחלקה. בית המשפט הנכבד קבע כי התייחסות השר לביטחון לאומי להפגנה לא עלתה בקנה אחד עם החלטתו מיום 19.3.23 בבקשות לצווי ביניים המתוארות לעיל. לפיכך, הורה בית המשפט הנכבד על מתן צו ביניים לפיו:

”השר יימנע מלתת הנחיות והוראות אופרטיביות למשטרה בדבר יישום מדיניותו בכל הנוגע למימוש זכות ההפגנה וחופש המחאה. בכלל זאת, יימנע השר מכל התייחסות לאירוע מבצעי וקונקרטי באופן שעשוי לעלות כדי מתן הוראה אופרטיבית למשטרה כיצד עליה להפעיל את סמכותה באותו אירוע – במישרין או בעקיפין, מראש או למפרע. כן יימנע השר מלהתייחס – בין היתר – לאופן השימוש בכוח באירוע כזה או אחר, דרכי השימוש בכוח, האמצעים לפיזור הפגנות, התנאים שנוגעים לזמן, למקום ולאופן עריכת האירוע ולעצם מתן אישור לקיום האירוע”.

138. לשלמות התמונה יצוין כי ביום 3.8.23 הוגשה עתירה במסגרתה התבקש בית המשפט הנכבד, בין היתר, להורות ליועצת המשפטית לממשלה לקדם הגשת כתבי אישום נגד חוסמי צירים וכבישים ונגד מובילי ומארגני חסימות הצירים במסגרת אירועי המחאה (בג”ץ 5936/23 ח”כ יצחק וסרלאוף נ’ היועצת המשפטית לממשלה).

139. ביום 20.2.24 הוגשה תגובת המדינה לעתירה זו בה נטען כי דין העתירה להידחות על הסף הן משום היותה כוללנית, והן משום שהעותרים לא הצביעו על כל נימוק רלוונטי המצדיק התערבות שיפוטית חריגה ביותר בשיקול הדעת המקצועי הרחב שמסור בידי גורמי אכיפת החוק.

140. לגופו של עניין, המדינה הדגישה את הרגישות הייחודית שבטיפול מערכת אכיפת החוק בצעדי מחאה בכלל, ובצעדי מחאה נגד השלטון בפרט. כן עמדה המדינה על החשיבות של עצמאות מערכת אכיפת החוק בהפעלת שיקול דעתה המקצועי בהקשרים אלה, תוך ניתוק הזיקה מהדרג הפוליטי. אף בהקשר זה הודגש כי קיומו של חיץ ברור בין הדרג הפוליטי לבין החלטות מערכת אכיפת החוק, ובוודאי החלטות בדבר העמדה לדין, הוא ערובה הכרחית להבטחת זכויות האדם היסודיות במשטר דמוקרטי.

טרם ניתנה החלטה בעתירה זו.

צילום תגובת המדינה בבג"ץ 5936/23 מצורף ומסומן מש/14.

141. עוד לשלמות התמונה נציין, כי ביום 13.3.24 זומן שוטר משמר הגבול לחקירה במחלקה לחקירות שוטרים (מח"ש), על רקע ירי שבוצע במסגרת הפרות סדר במהלך יום 12.3.24 במחנה הפליטים שועפאט. באותו יום הגיע השר לביטחון לאומי למשרדי מח"ש במהלך החקירה ונשא דברים שפורסמו בתקשורת. בעקבות כך, שלחה, עוד באותו היום, היועצת המשפטית לממשלה מכתב לשר לביטחון לאומי, בו נכתב כדלקמן:

1. לפי פרסום בתקשורת, הגעת הבוקר למשרדי מח"ש, במהלך חקירה פלילית בנוגע לאירוע ירי שהתרחש אתמול.
2. חקירות פליליות, גם של שוטרים, מתנהלות בעצמאות מוחלטת של גורמי החקירה, לרבות גורמי מח"ש.
3. כל התערבות מטעמן בחקירות, בדרך ישירה או עקיפה, מפרה את החוק, פוגעת פגיעה קשה בשלטון החוק ומהווה פוליטיזציה של מערכות אכיפת החוק והשפעה אסורה עליהן.
4. יש להימנע מכך לאלתר.
5. אין במכתב זה כדי להביע עמדה ביחס לחקירה המתנהלת או לחשוד, אלא רק ביחס להתנהלותן.

כמו-כן, באותו היום שלח השר לביטחון לאומי את תגובתו למכתב זה ליועצת המשפטית לממשלה.

צילום מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה מיום 13.3.24 וצילום המענה מטעם השר לביטחון לאומי מיום 13.3.24 מצורפים ומסומנים מש/15.

עמדת משיבי המדינה

הקשיים שבתיקון 37 לפקודת המשטרה

142. כאמור, טרם חקיקת תיקון 37 לפקודה, הפקודה לא כללה הוראות המסדירות את היחסים שבין השר הממונה על המשטרה, השר לביטחון לאומי, ובין המשטרה והעומד בראשה. זאת, למעט הסדרים פרטניים ספורים (לדוג' הסמכות לקבוע את הרכבה של המשטרה (סעיף 2 לפקודה), הסמכות למנות קצין משטרה בכיר, כהגדרתו בפקודה (סעיף 7 לפקודה) והסמכות להמליץ לממשלה על מינוי מפכ"ל (סעיף 8 לפקודה)).

143. כפי שהובא מעלה, סוגיית היחסים שבין השר ובין המשטרה והמפכ"ל נבחנה לאורך השנים על-ידי הייעוץ המשפטי לממשלה ועל-ידי ועדות ציבוריות, ובפרט על-ידי ועדת צדוק, אשר סברה כי נושא זה טעון הסדרה מפורטת. ואכן, כפי שעולה מפרוטוקולי הדיונים הצעת

החוק של חה"כ בן גביר מבוססת **כביכול**, בכל הנוגע לצורך ולהצדקה בקידום החקיקה, על מסקנות ועדת צדוק.

144. ואולם, בין מסקנות ועדת צדוק והתפיסה המשפטית הנוהגת שהתבססה עליהן ובין תיקון 37 כפי שנחקק, קיימים **הבדלים יסודיים ומהותיים היורדים לשורש ההסדר והמלצות הוועדה לגביו**, ואשר מגלמים את הבעייתיות החריפה והקשיים החוקתיים שבתיקון זה. ועדת צדוק, עמדה על הצורך להסדיר את היחסים בין השר הממונה למשטרה, והמליצה לעשות כן תוך קביעת מכלול של **"איזונים ובלמים"** אשר יבטיחו מהעבר האחד את מעורבותו של הדרג הנבחר בעניינים בעלי חשיבות כללית ועקרונית ובאופן סדור ושקוף; ומהעבר האחר, את עצמאות משטרת ישראל, ואת היותה גורם מקצועי וממלכתי, אשר הפעלת סמכויותיה תעשה באופן שאינו נתון להשפעה פוליטית. לשם כך ועדת צדוק הציעה לעגן את הדברים בחקיקה בדרך של קביעת **הסדר כולל ומפורט**, כפי שפורט לעיל.

145. **בניגוד לכך, ההסדר שעוגן בתיקון שונה באופן מהותי ויסודי הן מהמלצות ועדות צדוק, והן מהמצב המשפטי ששרר ערב התיקון. התיקון אשר אימץ את מסקנות ועדת צדוק באופן סלקטיבי, חד צדדי חותר תחת המלצות הוועדה והתכלית שעמדה ביסודו. בעוד שוועדת צדוק קבעה בהמלצותיה, כי יש מקום לפרוט ולהגדיר בבירור את סמכותו המיניסטרילית של השר לביטחון פנים, ולהסדיר את דרך הפיקוח על עבודת המשטרה – התיקון מעניק סמכויות לשר באופן כוללני ביותר, תוך הותרת פתח למנעד רחב של התערבויות בעבודת המשטרה; בעוד שוועדת צדוק קבעה בהמלצותיה, וכחלק בלתי נפרד מהסדרת סמכויות הדרג המדיני, כי נדרש לקבוע מנגנונים שישמרו על עצמאותה של המשטרה במימוש סמכויותיה – הרי שמהתיקון נעדרים מהתיקון כליל המנגנונים המאזנים, אשר תכליתם שמירה על עצמאותה של המשטרה, הממלכתיות והא-פוליטיות שלה; בעוד שוועדת צדוק המליצה לצמצם את סמכות המינויים במשטרה הנתונה לשר לביטחון לאומי, הרי שאף המלצה חשובה זו נעדרה כליל מהתיקון לפקודת המשטרה.**

כך, במסגרת התיקון אומצו באופן סלקטיבי מתוך מסקנות דו"ח ועדת צדוק, רק אותם האלמנטים אשר יש בהם להעמיק את מעורבות הדרג הפוליטי ביחס למשטרה, ובכוונת מכוון הושמטו כל אותם ההיבטים המאזנים את מעורבות השר, מגדרים ותוחמים אותה, ואשר תכליתם לשמור על מקצועיות המשטרה, הממלכתיות שלה והא-פוליטיות שלה, ולמעשה להציב גבולות ברורים, הן בפני הדרג הפוליטי והן בפני שרשרת הפיקוד במשטרה.

146. טרם תיקון 37 לפקודת המשטרה לא הוסדרה בחוק סמכות השר לקבוע מדיניות לעבודת המשטרה, ומנגד אף לא עוגנה בחקיקה חובת המשטרה לפעול במקצועיות, ממלכתיות, תוך שמירה על עצמאותה, ותוך יצירת חיץ ברור בין השיקולים הפוליטיים, המפלגתיים והאישיים של השר הממונה ובין הפעלת הכוח המשטרתי. אלה ואלה נתפסו כעקרונות יסוד של עבודת המשטרה כפי שהדבר בא לידי ביטוי בחוות דעת משפטיות אגב אירועים קונקרטיים (ראו סעיפים 66-69 לעיל), וכן בפסיקת בית המשפט הנכבד, תוך שרטוט

מערכת היחסים, הלכה למעשה, שבין השר לבין המשטרה. כאמור לעיל, הם גם באו לידי ביטוי במסקנות ועדת צדוק.

147. מצב דברים זה, בו לא הוסדרו בחקיקה עקרונות יסוד אלו, רחוק מלהיות מצב אופטימלי, וכאמור גם ועדת צדוק קראה להסדיר נושא זה בחקיקה. ואולם, קשה הרבה יותר, הוא מצב בו הוסדר בחקיקה נושא תשתיתי ועקרוני זה בהסדר חלקי, חד צדדי, חסר ובלתי מאוזן, המעגן היבטים חלקיים בלבד של הנושא – באופן אשר קובע את כפיפותה של המשטרה לשר, ובכוונת מכוון לא נקבע כל ביטוי מפורש לעקרון של ממלכתיותה, עצמאותה ומקצועיותה.

148. **כתוצאה מכך, התיקון שינה את מערכת האיזונים הקיימת עובר לחקיקתו בין עקרונות היסוד של עבודת המשטרה, ויצר הסדר משטרי לא מאוזן שמביא לפוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטרי.**

149. הפרת האיזון האמור בין סמכות הדרג הפוליטי ביחס לעבודת המשטרה ובין שמירה על ממלכתיותה של המשטרה, מקצועיותה ועצמאותה, באה לידי ביטוי במספר אופנים בתיקון 37:

האחד, התיקון עיגן מפורשות את סמכות השר לקבוע מדיניות, עקרונות, הנחיות כלליות וסדרי עדיפויות לעבודת המשטרה, אך במקביל הכנסת נמנעה **במכוון ובמפגיע** לכלול סעיף המעגן את ממלכתיות המשטרה, ואת חובתה לנהוג במקצועיות, א-פוליטיות וללא משוא פנים. כעולה מפרוטוקולי הדיונים בכנסת, במסגרת הליכי החקיקה הציעו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה לכלול בנוסח התיקון סעיף המשקף את העקרונות האמורים, אך הוועדה המיוחדת דחתה פעם אחר פעם הצעה זו, וקיבלה את עמדתו של המציע (כיום, השר לביטחון לאומי) אשר התנגד לכך באופן נחרץ וטען שהדבר אינו נחוץ.

דומה, כי קביעת חובה לפיה המשטרה מחויבת לנהוג בממלכתיות, מקצועיות ושוויוניות וללא שיקולים פוליטיים, אמורה הייתה להיות נקודת מוצא מוסכמת שאינה נתונה במחלוקת, שכן חובה זו יורדת לשורש אופייה הדמוקרטי של המדינה. הימנעות הכנסת במפגיע מלכלול חובה יסודית זו בחקיקה, מטרידה ביותר ומעוררת דאגה.

השני, התיקון שירטט את גבולות הסמכות של השר ביחס למשטרה במונחים רחבים ועמומים: "מדיניות, עקרונות כלליים, הנחיות". כאשר לא הוגדר בתיקון מה משמעותו של כל מונח ומונח, ומה בא בגדרו. התיקון לא הגדיר מונחים רחבים אלו ולא שרטט את גבולותיהם, וכן לא את הפרוצדורה הנדרשת לגיבושם וקביעתם. עמימות זו פותחת פתח רחב לחשש עליו עמדה כבר ועדת צדוק, כי במסווה של מדיניות תתאפשר התערבות אופרטיבית של השר בעבודת המשטרה. בכדי למנוע זאת, המליצה ועדת צדוק, בין היתר, כי תוגדר בחקיקה ההבחנה בין המדיניות אותה השר יכול לקבוע, ובין שיקול הדעת האופרטיבי המסור למשטרה בלבד. מלאכת חקיקה מורכבת זו, אשר ודאי אינה יכולה

להיעשות במסגרת תיקון חקיקה מהיר עובר להקמת ממשלה, שאינו מתבסס על עבודת מטה ממשלתית מקצועית, נעדרת מהתיקון.

נציין כי החשש מהעדר הגדרות ברורות בחקיקה, אינו בגדר חשש תיאורטי בלבד. במסגרת עתירות אלו, נדרש בית המשפט הנכבד להגדיר פעם אחר פעם את גבולות ההתערבות המותרת של השר לביטחון לאומי בעבודת המשטרה, וזאת בכסות של "קביעת מדיניות", בתוך כך, בעניין זה ממש, כאמור, ניתן צו ביניים בנוגע להתערבות השר בעבודת המשטרה בהקשר הרגיש של טיפול המשטרה בתחום ההפגנות.

השלישי, לצד המונחים הרחבים בהם נקט התיקון בקשר למעורבות האפשרית של השר והעדר הגדרתם, המחוקק גם נמנע מלקבוע גדרות וסייגים למעורבות הדרג הפוליטי בעבודת המשטרה. בתוך כך, לא נקבעו תחומים בהם על השר והדרג הפוליטי להימנע באופן מוחלט מהתערבות בעבודת המשטרה, זאת למשל ביחס לעניינים הרגישים ביותר, המשפיעים באופן עמוק וקונקרטי על זכויות אדם, כגון: מעצרים, חקירות קונקרטיות וכד'. אף לא נקבעו גבולות או בלמים ביחס לתחומים בהם לדרג הפוליטי עשוי להיות תמריץ משמעותי לפוליטיזציה של הכוח המשטרי, כגון: מחאות נגד הממשלה, מדיניותה ופעולותיה; חקירות שחיתות שלטונית; מדיניות סדר ציבורי במקומות בהם לממשלה עניין מיוחד; הוראות פתיחה באש וכד'.

הרביעי, מתן אפשרות לשר לקבוע מדיניות בתחום החקירות, כשלעצמה מעוררת קשיים משמעותיים ביותר וחשש ממשי מפני פגיעה בעקרונות יסוד דמוקרטיים. זאת, משום שעצם הענקת סמכות זו מהווה פתח להתערבות פוליטית במערכת אכיפת החוק, ובפרט בשיקול הדעת של המשטרה בסוגיה רגישה במיוחד של חקירות, אשר כרוכה בפגיעה ישירה ועמוקה בזכויות אדם.

החמישי, הימנעות מעיגון המלצת ועדת צדוק בדבר הרחבת סמכותו של המפקח"ל וקביעתו כ"רשות מוסמכת", באופן שיקנה לו שליטה מבצעית מלאה על פעולות המשטרה. במכלול האיזונים שקבעה ועדת צדוק, אשר נועדו לשרטט את אותו איזון חשוב וחיוני בין מעורבות השר, לעצמאות שיקול הדעת המבצעי, סברה ועדת צדוק כי לצד עיגון סמכותו של השר לקבוע מדיניות יש לעגן את שליטתו המבצעית של המפקח"ל על פעולות המשטרה.

השישי, הימנעות הכנסת מכלול בתיקון לפקודה את המלצת ועדת צדוק בדבר צמצום סמכות השר למינויים במשטרת ישראל. בהתאם לסעיף 7 לפקודת המשטרה לשר נתונה סמכות רחבת היקף במיוחד למינוי כלל קציני המשטרה מדרגת סגן-ניצב ומעלה. סמכות זו כשלעצמה יכולה להוות כלי להשפעה משמעותית על עבודת המשטרה, ובהקשרים מסוימים אף להשפעה פסולה (כך למשל, קידומו או מניעת קידומו של קצין שלא על רקע שיקולים מקצועיים, אלא מטעמים זרים, כדוגמת שיקולים פוליטיים והאפקט המצטנן שעשוי להיות לדבר בשמירה על זכויות אדם).

ועדת צדוק סברה – ובצדק רב – כי במסגרת ההסדרה הכוללת של מערכת היחסים בין השר למשטרה יש מקום להפקיד את הסמכות להעביר שוטרים מתפקידם ולמנות קציני משטרה מדרגת סגן-ניצב ומעלה, בידי המפכ"ל, **כשבידי השר תיוותר הסמכות לאשר את מינויים של קצינים בדרגת ניצב בלבד**. המלצה זו אף היא נועדה להבטיח את עצמאות המשטרה, מאחר שקיום הליך מקצועי, מנותק מהתערבות פוליטית, של מינוי בעלי תפקידים בכירים וסיום תפקידם, הוא ערובה מרכזית לשמירה על עצמאותה של המשטרה. כאמור גם המלצה זו לא נכללה בתיקון לפקודה, וזאת כהמשך למגמה החד צדדית של התיקון בדבר הרחבת מעורבות השר כלפי המשטרה בלבד.

150. המכלול האמור, מבטא את העיוות המהותי שיצרה חקיקתו של הסדר חלקי, המעגן את מעורבותו של השר בעבודת המשטרה, בלי שהיקף המעורבות הוגדר וגודר, ובלא שניתן בו מענה לצורך בהגנה על ממלכתיות המשטרה, ולכך שסמכויותיה יופעלו רק משיקולים ענייניים, מקצועיים, באופן שוויוני ובלי שאלו יושפעו משיקולים פוליטיים או זרים. זאת, תוך אימוץ סלקטיבי של המלצות ועדת צדוק אשר גובשו על-ידי הוועדה כמכלול. כתוצאה מכך, **תיקון 37 לפקודה יצר מבנה משטרי לא מאוזן, המאפשר השפעה פוליטית על הפעלת הכוח המשטרי. קרי, פוליטיזציה של הפעלת הכוח, ללא ערובות, בלמים ואיזונים המבטיחים הפעלה שוויונית של סמכויות המשטרה, שמירה על זכויות אדם ושלטון החוק**.

151. זאת ועוד, השילוב בתיקון לפקודה בין מתן סמכות לשר של קביעת מדיניות שהיא סמכות עמומה ורחבה, אשר לכאורה מאפשרת לשר לגבש מדיניות ולעסוק בכל תחומי פעילות המשטרה; ובין סמכותו הרחבה של השר למנות קצינים בכירים במשטרה, **אשר בניגוד להמלצת ועדת צדוק לא צומצמה בתיקון לפקודה; לצד העדרו מהתיקון של סעיף הממלכתיות והא-פוליטיות, יוצרים מכלול המעצים את פוטנציאל ההשפעה הפוליטית שבידי השר על עבודת המשטרה**.

קציני המשטרה, אשר אמורים להתמודד בחיי היום יום עם עמימות ההסדר והפגמים בו, תלויים באופן עמוק בדרג הפוליטי לשם קידום. זאת, כאשר אין לצדם כל הוראה בחוק הקובעת במפורש את גבולות התערבותו של הדרג הפוליטי. במילים אחרות: התיקון לפקודה יצר וקטור כוחות משמעותי ביותר של השפעה של השר ביחס למשטרה, ללא כל רכיב מאזן מנגד, אשר יהא בו לבלום ולמנוע את חדירת השיקולים הפוליטיים לעבודת המשטרה.

152. יש לומר דברים כהווייתם. מצב בו הכנסת מסרבת לקבוע במפורש ולעגן בחוק את עקרון היסוד לפיו המשטרה תהא מחויבת לנהוג במקצועיות, בממלכתיות ובא-פוליטיות, בה בעת שהיא עוסקת בעיגון ובהרחבת תחום השפעתו של השר הממונה על המשטרה, הוא מצב קשה, המעורר דאגה עמוקה באשר להשלכותיו של הפגם המשטרי העולה מהתיקון. בדיוני הכנסת, לא הוצג כל נימוק ענייני להימנעות זו.

הנפקויות החוקתיות של הקשיים בתיקון לפקודה 37

153. חוק המסדיר את עבודת המשטרה ומעצב את מערכת היחסים בינה ובין הדרג הפוליטי, הוא חוק **משטרי-תשתיתי**, הנוגע לליבת אופייה הדמוקרטית של המדינה. קביעת הסדר חקיקתי אשר מאפשר פוליטיזציה בהפעלת הכוח המשטירתי ואינו קובע ערובות למניעתה, יוצרת חוסר איזון שיורד לשורש עקרונות היסוד של המשטר הדמוקרטי ושלטון החוק במדינת ישראל.

154. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, תיקון הפקודה, בדרך של קביעת הסדרים עמומים חלקיים ולא מאוזנים, יצר מבנה חקיקתי שפוגע בערובות החוקתיות הבסיסיות ביותר הנדרשות להסדרת ההפעלה של הכוח המשטירתי וסמכויות המשטרה במדינה דמוקרטית. בשל האופי הפוגעני של הכלים שבידי המשטרה, פערי הכוחות האדירים בין המשטרה לבין מי שכלפיו מופעלות סמכויותיה, החיכוך היומיומי בין המשטרה לבין אזרחי המדינה, ובהיות המשטרה פועלת בהקשרים הרגישים ביותר בחברה הדמוקרטית, התיקון אינו עומד באמת המידה החוקתית, בשני מישורים:

במישור האחד, התיקון כשלעצמו, כיוון שהוא נעדר את אותם האיזונים והבלמים הנדרשים, יצר חשש מובנה להטיה של הפעלת הכוח הכופה של המשטרה בשל שיקולים פוליטיים, נוכח מעורבות של דרג פוליטי, ובכך יצר פגיעה, מניה וביה, בעקרון שלטון החוק ובליבת זכויות היסוד. בכך גלומה פגיעה בעצם הלגיטימיות של הפעלת הכוח המשטירתי.

במישור השני, בעקבות התיקון לפקודה, עולה חשש מידי וממשי כי סמכויות המשטרה בעקבות התיקון, בהתאם לאותן הנחיות שיינתנו על-ידי השר, יופעלו באופן שיפגע פגיעה משמעותית בזכויות יסוד, בעקבות חדירתם בפועל של שיקולים זרים לעבודת המשטרה. כן מתעורר חשש כי בכסות של התוויית מדיניות תהיה התערבות פוליטית בשיקול הדעת המקצועי ובפעולות אופרטיביות. חששות אלו אינם בעלמא, אלא מבוססים גם על הניסיון המצטבר מאז חקיקתו של התיקון.

155. **באשר למישור הראשון**, בניתוח הפגיעה בענייננו ניתן להקיש מהקביעות בעניין **בתי הסוהר**, שם נקבע ביחס לפגיעה הנגרמת מעצם מתן הסמכות לגורם פרטי כי "**השאלה האם הגורם השולל את החירות פועל בראש ובראשונה על מנת לקדם את האינטרס הציבורי (יהא אשר יהא), או שמא בראש מעייניו עומד אינטרס פרטי כלשהו היא שאלה קריטית הניצבת בגרעין הקשה של הזכות לחירות אישית**" (פס' 22 לפסק הדין). מוקד הגדרת הפגיעה בעניין בתי הסוהר, היתה זהותו של הגורם אשר יממש את הסמכות הכרוכה בשלילת חירותו של אדם, בשל השיקול או האינטרס המניע את פעולתו של אותו גורם לשלילת החירות. בהמשך לכך נאמר בפס' 22 בעניין **בתי הסוהר**:

"התשובה לשאלה האמורה היא בעלת חשיבות ביחס לעצם הלגיטימיות של שלילת החירות. בהתאם לתפיסות היסוד של המחשבה המדינית המודרנית, הפגיעה בזכות לחירות

אישית כתוצאה מהקניית הסמכות לשלילת החירות לשם
אכיפת הדין הפלילי לידי גורם פרטי, נובעת מכך שהמדינה
מעבירה לידי אותו גורם את אחת מסמכויות הבסיסיות
והפוגעניות ביותר; בכך מאבד השימוש באותה סמכות חלק
ניכר מהלגיטימיות שלו".

156. אכן, בענייננו, בשונה מעניין **בתי הסוהר**, אין מדובר במתן סמכות לגורם פרטי או בחשש
מהשפעה של שיקולים כלכליים זרים, כי אם בהגברת מעורבותו של גורם מיניסטרילי-
פוליטי בעבודת המשטרה, המחויב גם הוא בשמירה על האינטרס הציבורי. ואולם, הנלמד
מעניין **בתי הסוהר** הוא, שבחינת החוקתיות של החוק בהיבט של פגיעתו בזכויות האדם
מתמקדת, בין היתר, בזהותו ומיחותו של הגורם שבידיו ניתנו סמכויות שלטוניות פוגעניות,
בנפרד מבחינת הפעלתן הלכה למעשה.

במקרה דנן, פרשנות לפיה תיקון 37 מגביר את מעורבותו של גורם מיניסטרילי-פוליטי
בעבודתה של משטרת ישראל, ללא קביעת מנגנונים מאזנים שימנעו את חדירת השיקולים
הפוליטיים למימוש סמכויותיה של המשטרה, דומה במהותה להגדרת הפגיעה בזכויות
היסוד, כפי שזו נקבעה על-ידי דעת הרוב בעניין **בתי הסוהר**, ואף חמורה ממנה נוכח היקף
התפרשותה. שכן, עצם הקניית סמכות רחבה ועמומה לגורם פוליטי, שאינו גורם מקצועי,
המאפשרת התערבות במימוש הסמכויות המקצועיות, הייחודיות והרגישות ביותר
שהופקדו בידי המשטרה מכוח חוק ואשר להן השפעה עמוקה על ליבת זכויות האדם, בלי
להגדיר במפורש ולגדר סמכות זו, מעוררת כשלעצמה קושי חוקתי ממשי. זאת נוכח החשש
המובנה שהאינטרס או השיקול הניצב בבסיס מימוש הסמכות, שפוגעת בזכויות יסוד
בצורה משמעותית, אינו שיקול אובייקטיבי, מקצועי ונטול פניות כנדרש.

157. לצורך המחשת הדברים יאמר, כי אין דומה הפגיעה בזכויות יסוד, ובפרט בזכות לחירות
ובזכות לכבוד, הנגרמת לאדם אשר נעצר על ידי המשטרה כאשר זו פועלת כגוף עצמאי וא-
פוליטי, כפגיעה הנגרמת לו כאשר הוא נעצר על ידי גוף שקיים לגביו חשש אינהרנטי כי
שיקול דעתו מונחה משיקולים פוליטיים, הזרים לעבודתו המקצועית, והאחרון טומן
בחובו **פגיעה נוספת ועצמאית** בצבר זכויות אדם. מכאן, כי התיקון לפקודה המקנה
סמכויות לשר כלפי המשטרה באופן רחב ועמום, עלול להוביל לפגיעה ממשית בגרעין
הקשה של זכויות היסוד, שהיא נוספת לפגיעה בזכויות הכרוכה ממילא בעבודת המשטרה
ובמימוש סמכויותיה.

158. **באשר למישור השני**, עמדת היועצת המשפטית לממשלה היא, כי התיקון לפקודה מעלה
קושי חוקתי משמעותי אף בשל החשש כי הלכה למעשה מימוש סמכויות המשטרה עצמן,
כגון: מעצרו של אדם, זימונו לחקירה, פיזור הפגנה, קביעת הוראות פתיחה באש וכדו',
יושפעו במקרים כאלה ואחרים מטעמים פוליטיים ולא אך ורק מטעמים ענייניים,
מקצועיים ושוויוניים ובהתאם לגדרי הדין הרלוונטיים. מדובר בחשש ממשי ומידי לפגיעה
קשה וחמורה בליבת זכויות האדם בחברה דמוקרטית, כתוצאה מאופן המימוש בפועל של
סמכויות המשטרה, בעקבות התיקון לפקודה.

159. על-כן, נוכח היותו של החוק חוק משטרי תשתיתי ונוכח טיב הסמכויות הנתונות למשטרה אשר הפעלתן כרוכה בפגיעה בליבת זכויות האדם, קביעת הסדר המאפשר הגברת המעורבות המיניסטריאלית באופן משמעותי בעבודת המשטרה, שיש בה כדי לאפשר באופן בלתי נמנע חדירה של שיקולים פוליטיים להפעלת הסמכויות המשטריות, ללא קביעת גדרות ומנגנונים שיבטיחו את עצמאותה, מקימה פגיעה בעצמאות המשטרה. כאמור, מצב דברים זה, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, מאיין את הערובות החוקתיות החיוניות הקיימות להגנה על זכויות האדם בפעולת המשטרה, ומקים חשש ממשי לפגיעה בשורה ארוכה של זכויות יסוד חוקתיות, לצד פגיעה עמוקה באמון הציבור במערכת אכיפת החוק.

160. ודוק, בחינת השתלשלות הדברים ממועד חקיקת התיקון לפקודה ועד לעת הזו, מלמדת שאין מדובר בחשש בעלמא. כך, דומה כי השר לביטחון לאומי נסמך בפועל על פרשנות מרחיבה ביחס לסמכויות שהוקנו לשר במסגרת תיקון 37 לפקודה, באופן שממחיש כי הלכה למעשה, התיקון לפקודה פוגע באיזון בין עצמאות המשטרה ובין המעורבות של הדרג הפוליטי בפעילותה, באופן המאפשר פגיעה מוגברת בזכויות.

לעניין זה, ראו את הפירוט המובא בסעיפים 107-137 לעיל ביחס להליכים שהתקיימו בבקשות לצווי ביניים אגב ניהול העתירות דן והרקע שקדם להן, שעניינו בהתערבות מצד השר בהיבטים אופרטיביים בפעילות המשטרה אגב אירועים קונקרטיים. כן ראו את מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לשר מיום 13.3.24, על רקע הגעתו למשרדי מח"ש בעת קיומה של חקירה פלילית (ראו: **מש/15** לעיל).

161. מצב דברים זה התאפשר, בין היתר, **משום שהתיקון נקט במונח "מדיניות" אשר הוא מטבעו עמום, ומשום שהתיקון נעדר מנגנונים מאזנים שיהוו ערובה לאי חדירת השיקולים הפוליטיים למימוש סמכויות המשטרה, ויבהירו לכל המערכת המשטרית, כי מעורבות של הדרג הפוליטי באופן זה היא פסולה.**

162. הקשיים החוקתיים המתוארים ביחס למעורבות השר בעבודת המשטרה בעקבות התיקון הלוקה בחסר, כמפורט מעלה, אינם עומדים בפני עצמם. בהערכת משמעותו החוקתית של התיקון על רקע מארג הסמכויות של השר, יש להביא בחשבון גם את אותן הסמכויות שהיו נתונות לשר ערב התיקון ואשר מעניקות לו השפעה על המשטרה. לעניין זה נשוב ונציין את סמכות המינויים של קציני משטרה בכירים לפי סעיף 7 לפקודת המשטרה, אשר כאמור ועדת צדוק המליצה לצמצמה. מכוח סמכות זו ממנה השר את כלל הקצינים מדרגת סגן-ניצב ומעלה. כמפורט לעיל, סמכות המינויים כשלעצמה, עשויה להוות כלי רב עוצמה להשפעה על עבודת המשטרה, אשר בהקשרים מסוימים עשויה לעלות כדי השפעה פסולה. הדברים מקבלים משנה תוקף ככל שמדובר במינויים של בעלי תפקידים שמחזיקים בתפקידים רגישים או בסמכויות רגישות בתחומי הפגיעה בזכויות אדם ושמירת שלטון החוק.

לענייננו, השילוב בין סמכות המינויים הנרחבת המסורה לשר, לצד יתר הסמכויות שעוגנו בתיקון 37 לפקודה, מחמירים את הפרת האיזון החוקתי אשר תואר בהרחבה, ואף הם מוספים מורכבות לשאלה האם יש בפרשנות המקיימת ליתן מזור, אשר יצדיק חרף כלל האמור להימנע מפסלות הוראות התיקון.

163. הפרת האיזון החוקתי באה לידי ביטוי אף בבחינת התיקון לפקודה בראי מבחני פסקת ההגבלה הקבועים בסעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו (לפירוט נוסף בכל הנוגע ליישום מבחני פסקת ההגבלה ראו בסעיפים 218-222 להלן). נעמוד כאן על הדברים בתמצית בלבד.

164. באשר ל**זכויות הנפגעות** כתוצאה מהתיקון לפקודה, כמפורט לעיל, קביעת מדיניות לעבודות המשטרה, ללא הסדרים מאזנים שמבטיחים את עצמאות המשטרה בהפעלת סמכויותיה, כורכת עמה פגיעה בכל אותן זכויות יסוד הנפגעות כתוצאה מימוש הסמכויות הללו. כגון: כבוד האדם, הזכות לחירות, חופש התנועה, האוטונומיה של הפרט, חופש הביטוי וההפגנה ועוד. המדובר בזכויות אשר חלקן מנויות בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, וחלקן פורשו בפסיקה כנגזרות מכבוד האדם.

165. בכל הנוגע לפסקת ההגבלה יצוין כי הסדרת נושא יסודי ותשתיתי זה, העוסק בקשר שבין הדרג הפוליטי להפעלת הכוח המשטרי, בדרך שאינה מאוזנת, תוך הימנעות מ**מכוונת** מהכללת הרכיבים המאזנים החיוניים לשמירה על אי התלות של המשטרה ובפרט ההימנעות המכוונת מהכללת הסעיף שיקבע את חובת המשטרה לנהוג בממלכתיות, מקצועיות, שוויוניות, א-פוליטיות וללא משוא פנים, מעוררת שאלות קשות בכל הנוגע לתכלית שביסוד התיקון, וזו מקימה חשש כי התיקון לא נועד אלא לאפשר השפעה פוליטית על עבודת המשטרה. **למותר לציין כי תכלית של מתן אפשרות להשפעה פוליטית על המשטרה היא תכלית פסולה**. אף בלי לקבוע מסמרות בעניין זה, הרי שמתעורר ספק רב באשר להיות התיקון עומד בהלימה לעקרונות היסוד של המדינה כמדינה יהודית ודמוקרטית, וככזה שמבקש להגשים תכלית ראויה.

166. באשר ל**מבחני המידתיות**, הרי שעמדו בפני הכנסת חלופות להסדרת מערכת היחסים שבין השר לבין המשטרה באופן אשר היה מגשים את התכלית של הסדרת מערכת יחסים זו, בלי שיהיה בכך כדי להוות פתח לפגיעה לא מאוזנת ולא מרוסנת בזכויות אדם.

כלל ההיבטים המאזנים והדרושים בקביעת הסדר זה, פורטו כאמור בדו"ח צדוק וכן הוצגו במפורש ובאופן חד משמעי על-ידי המשנים ליועצת המשפטית לממשלה, אשר עמדו בדיונים בכנסת פעם אחר פעם על הצורך להוסיף לתיקון לפקודה. חרף זאת, היבטים אלו לא נכללו בתיקון. מעבר לכך, מתן סמכות לשר לגבש מדיניות לעבודת המשטרה, ללא הכללת הסדרים מאזנים המבטיחים את עצמאות המשטרה בהפעלת סמכויותיה, כרוכה בפגיעה ישירה ועמוקה בליבת זכויות היסוד. דומה כי קשה להצביע על תועלת חברתית הצומחת מהסדר, המפר איזון עדין ומורכב בקשר שבין הדרג הפוליטי להפעלת הכוח המשטרי, ומביא בכך לפגיעה עמוקה בזכויות יסוד, במערכת אכיפת החוק ובאמון

הציבור בה; ובוודאי לא ניתן להצביע על תועלת אשר יהיה בה להצדיק את הפגיעות האמורות.

לאור האמור, מעבר לסוגיית התכלית שביסוד התיקון, הוא גם אינו צולח את מבחני המידתיות.

תוצאות הפגמים החוקתיים שבתיקון 37 לפקודה

167. מכלול הקשיים החוקתיים החמורים האמורים והצטברותם, כמו גם חשיבותו של הסדר משטרי-תשתיתי זה, מובילים למסקנה כי לפי פשוטו, התיקון אינו עומד במבחן החוקתי. במצב זה מתעוררת שאלה מורכבת – האם התיקון בטל או שמא קיים אמצעי אחר, בדמות פרשנות מקיימת, היכול לרפא פגמים משמעותיים ויסודיים אלו, ליתן מענה לחוסר באותן ערובות למניעת פגיעה בזכויות אדם, אשר נעדרו בכוונת מכוון מהתיקון, ולהעביר את התיקון, גם אם בדוחק, חזרה למרחב החוקתי הלגיטימי.

168. הניסיון המצטבר בתקופה שחלפה, באשר ליישום התיקון הלכה למעשה, והקשיים הרבים והתכופים שהדבר עורר (אשר בין היתר הביאו למתן צו ביניים), חידדו את מורכבות הדברים, כפי שזו באה לידי ביטוי גם בהערות בית המשפט הנכבד בדיון המקדמי בעתירות (דיון מיום 7.6.23).

169. מושכלות יסוד הן כי דבר חקיקה שהתקבל על ידי הכנסת משקף את רצון נבחר הציבור, אשר מכוח ההליך הדמוקרטי הופקדה בידם מלאכת החקיקה. על-כן, ומטעמים של הפרדת רשויות והכיבוד ההדדי בין רשויות השלטון, בית המשפט הנכבד נוקט באיפוק וריסון מירבי בביטול חקיקה ראשית של הכנסת (בג"ץ 366/03 עמותת מחויבות לשלום וצדק חברתי נ' שר האוצר (12.12.05); וכן ראו מבין רבים: בג"ץ 6304/09 לה"ב - לשכת ארגוני העצמאים והעסקים בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פס' 62 (2.9.10); בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים, חטיבת זכויות האדם נ' שר האוצר, פ"ד סג(2) 545, פס' 14)).

170. פסילת חקיקה ראשית של הכנסת היא בבחינת אמצעי אחרון, אשר יש לפנות אליו רק "כאשר כלו כל הקיצין" (בג"ץ 9098/01 גניס נ' משרד הבינוי והשיכון, פ"ד נט(4) 286 (2004); בג"ץ 5239/11 אורי אבנרי נ' הכנסת (15.4.15)). לפיכך, גם כאשר מתעורר ספק בנוגע לחוקתיות הסדר שנקבע בחוק "שומה על בית המשפט לבחון תחילה אם אפשרית פרשנות סבירה, אשר תימנע את הצורך להכריע בחוקתיותו ותאפשר קיומו של החוק בהתאמה לעקרונות היסוד של החוקה והשיטה" (שם, בעמ' 290-291)). ראו גם את שנקבע לעניין זה בבג"ץ 5113/12 שלומי פרידמן נ' הכנסת פס' 5 (7.8.12):

"בית משפט זה חזר ואמר לא אחת כי כאשר תוקפו של חוק מועלה לדיון ומתעורר ספק בדבר חוקתיותו, שומה על בית המשפט לבחון תחילה אם אפשרית פרשנות סבירה אשר תמנע את הסתירה בינו

לבין חוק היסוד. זאת, כמובן, כל עוד פרשנות כזו אפשרית ואינה נוגדת את לשונו הברורה והמפורשת של החוק".

ראו גם בג"ץ 3809/08 **האגודה לזכויות האזרח נ' משטרת ישראל** פס' 15 (28.5.12).

171. על יסוד האמור נקבע, כי מקום בו ישנן שתי אפשרויות פרשניות לדבר חקיקה, כאשר האחת פוגעת שלא כדין בזכויות חוקתיות או בעקרונות יסוד, והשנייה מקיימת אותן, יש להעדיף את הפרשנות המקיימת, על פני פרשנות אחרת שעלולה להוביל לאי חוקתיות החוק (בג"ץ 781/15 **ארד-פנקס נ' הוועדה לאישור הסכמים לנשיאת עוברים על פי חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד הילוד)**, התשנ"ו-1996 (27.2.20)).

172. ואולם, **אין בכוחה של הפרשנות המקיימת לרפא כל פגם חוקתי**. בפסק הדין בעניין התיקון לחוק-יסוד: השפיטה (תיקון מס' 3), אשר עסק בביטול עילת הסבירות, נדרש בית המשפט הנכבד לגבולות כוחה של הפרשנות המקיימת ככלי המועדף לביקורת חוקתית (בג"ץ 5658/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת** (1.1.24)).

ראו לעניין זה את דברי כב' הנשיאה א' חיות, אשר הדגישה כי מלאכת הפרשנות חייבת אחיזה בלשון החוק וצריכה להילמד בראש ובראשונה מתוכו. במובן זה, האחיזה הלשונית בדבר החקיקה, הגם שאינה חזות הכול, מבחינה בין "כתיבתה של יצירה חדשה לבין פירושה של יצירה קיימת":

"123. ואולם, מלאכת הפרשנות, והפרשנות החוקתית בפרט, צריכה עיגון בלשון הטקסט והיא נלמדת בראש ובראשונה מתוכו (אהרן ברק פרשנות במשפט – פרשנות חוקתית 135 (1994); אהרן ברק "פרשנותם של חוקי-יסוד" משפטים כב 31, 34-35 (1992)). בהקשר זה כבר נפסק כי:

"הטעמים החוקתיים המגבילים את כוחו של שופט כפרשן פועלים במלוא עוצמתם כאשר השופט מפרש טקסט חוקתי. דווקא במצב דברים זה עליו לגלות זהירות מרובה שלא לחצות את גבול הלשון ושלא ליצור טקסט חוקתי חדש" (בג"ץ 2257/04 סיעת חד"ש – תע"ל נ' יושבת-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-17, פ"ד נח(6) 685, 710 (2004)).

לשונו של הטקסט החוקתי היא, אם כן, לעולם נקודת המוצא בבואנו לפרש את הוראותיו. היסוד הלשוני, אף שאינו הרכיב היחיד בפרשנות, הוא המבחין בין "כתיבתה של יצירה חדשה לבין פירושה של יצירה קיימת" (אהרן ברק "פרשנות ושפיטה: יסודות לתורת פרשנות ישראלית" מבחר כתבים כרך א 121, 138 (התש"ס);

ראו גם: ע"א 8569/06 מנהל מיסוי מקרקעין, חיפה נ' פוליטי, פ"ד סב(4) 280, 307 (2008) (להלן: עניין פוליטי); דנ"א 5783/14 צמח נ' אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ, פסקה 52 (12.9.2017). (סעיף 123 לפסק הדין של כב' הנשיאה חיות)

173. כמו כן, כב' השופט י' עמית, אשר הפנה והצטרף לדברי כב' הנשיאה א' חיות בעניין זה, הדגיש כי פרשנות מקיימת של חוק חייבת בכל מקרה להיות "אפשרית וסבירה" (סעיף 120 לפסק דינו של השופט י' עמית).

174. באשר לקושי הטמון באימוץ פרשנות מקיימת שסותרת את כוונתו המפורשת של המחוקק, ראו לדוגמה את דברי כב' ממלא מקום הנשיא ע' פוגלמן (סעיפים 20-13 לפסק הדין) ודברי כב' השופט ע' גרוסקופף (סעיף 71 לפסק הדין). כמו כן ראו את דברי כב' השופטת י' וילנר, אשר סברה כי ניתן לפרש בפרשנות מקיימת את תיקון סעיף 3 לחוק-יסוד: השפיטה, ועמדה על כך שיש הכרח לאמץ פרשנות מקיימת של חוק, אם זו "אפשרית מבחינה לשונית, אשר מתיישבת עם תכליותיו, ואינה שוללת את הזהות הדמוקרטית של מדינת ישראל" (סעיף 40 לפסק הדין של כב' השופטת וילנר).

175. על יסוד אמות המידה שהותוו בפסיקת בית המשפט הנכבד, לפיהן יש לבחון תחילה אם ישנה פרשנות מקיימת אשר תמנע התערבות שיפוטית בדבר חקיקה של הכנסת, נבחן את האפשרות לבסס פרשנות מקיימת במקרה דנן.

בחינת אפשרות יישום הפרשנות המקיימת במקרה דנן

176. במקרה דנן, אימוץ ויישום הכלי של פרשנות מקיימת, אשר יחזיר את נקודת האיזון החוקתית שהופרה בתיקון 37 לפקודה ויסיט אותה עד למעבר לסף החוקתי, אשר לא יחייב את פסילת הוראות התיקון, מחייב מלאכה פרשנית מורכבת.

177. שני עוגנים מרכזיים למלאכת פרשנות מקיימת של תיקון 37 לפקודת המשטרה:

א. פירוש התיקון ככולל ערובות שיבטיחו ויעגנו את חובת המשטרה והדרג הפוליטי להבטיח כי המשטרה תפעל בממלכתיות ובאופן א-פוליטי; כמו כן יבטיחו שהפעלת הכוח והסמכויות המשטרתיות יעשו בהתאם לשיקול דעת מקצועי עצמאי, באופן שוויוני, נטול שיקולים זרים; תוך כפיפות בהפעלת הכוח המשטרתי למרות הדין.

ב. יציקת תוכן למונחים העמומים בהם נוקט התיקון, ובפרט למונח מדיניות, תוך נקיטה בפרשנות מצמצמת, ותיחום גבולות הסמכות, כך שייקבע כי אין בסמכויות אלו כדי לאפשר לשר לביטחון לאומי להתערב באופן הפעלת הכוח המשטרתי במקרה פרטני, בין במישרין ובין בעקיפין, כל זאת באופן המותיר מרחב שיקול דעת מקצועי לגורמי המשטרה.

באשר לעוגן הראשון: יוזכר כי במסגרת הליכי החקיקה ביקשו המשנים ליועצת המשפטית לממשלה לכלול בנוסח התיקון סעיף הדומה בהוראותיו סעיף 4(ג) לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002, בו ייקבע: "[...] במילוי תפקידה ובהפעלת סמכויותיה תפעל המשטרה באורח ממלכתי, נטול אינטרסים מפלגתיים-פוליטיים וללא משוא פנים כשעליה מרותו של החוק בלבד".

בהתאם לעקרון פרשני זה יש לקבוע כי התיקון לא גרע מחובתה היסודית של משטרת ישראל להפעיל את כוחה והסמכויות הנתונות לה באופן מקצועי, עצמאי, ממלכתי, חף משיקולים זרים ופוליטיים ובגדרי הדין בלבד, כפי שמתחייב מההגנה על זכויות יסוד חוקתיות וכפי שנדרש בהתאם לכללי המשפט המינהלי מכל רשות מינהלית. כלומר, לעניין זה, אין לראות בתיקון ככזה אשר שינה בפועל את נקודת האיזון שהייתה קיימת ערב התיקון בין הפיקוח המיניסטרילי של הממשלה והשר כלפי המשטרה, לבין עצמאותה האופרטיבית, אלא אך ורק הבהיר את המצב המשפטי שהיה קיים עובר לתיקון.

פרשנות זו נשענת על לשון התיקון, המסמיכה את השר להתוות מדיניות עבור המשטרה, ומדיניות בלבד. הרי, אף אם ביקש המחוקק לעגן הסדר שיסנה את המצב באופן שיפגע בעצמאותה של המשטרה, תוך כרסום בהגנה המוקנית לזכויות האדם החוקתיות בקשר עם פעולתה, ובניגוד לעקרונות המקובלים והנדרשים, היה עליו לקבוע זאת בדרך מפורשת ובאמצעות הסדרים מפורטים. זאת, נוכח ההשפעה הישירה והפוגענית של ההסדרים על הגרעין הקשה של זכויות האדם החוקתיות בישראל, כמוסבר לעיל.

אכן, התיקון עיגן עלי-ספר את מעמדו של השר לביטחון לאומי ביחס למשטרה, אשר עד עתה לא הוסדר בחקיקה. ואולם, בהינתן העמימות שבה הסדרה זו נעשתה והקושי החוקתי הגלום בה, הפרשנות המקיימת צריכה לקבוע כי אין בתיקון הפקודה כדי לשנות את גבולות הגזרה הבסיסיים שבגדריהם מוסמך השר לפעול ביחס למשטרה, נוכח החיוניות הרבה שבעצמאותה ותפקידה המיוחד בחברה דמוקרטית. **פרשנות זו עומדת בהלימה ללשון התיקון, ועולה כאמור בקנה אחד עם ההגנה המתחייבת על זכויות היסוד והעקרונות החוקתיים.**

באשר לעוגן השני (סעיף ב'): יציקת תוכן למונחים העמומים שבתיקון, תוך נקיטה בפרשנות מצמצמת, ותיחום גבולות הסמכות נתמכים ב"כלל ההסדרים הראשוניים" שנקבע בפסיקתו של בית המשפט הנכבד. כאמור, הפעלת סמכויות המשטרה כרוכה לעיתים קרובות בפגיעה בגרעין הקשה של זכויות אדם, ומעורבות של השר בהחלטות אלה כשלעצמה, באופן אינהרנטי, תפגע באותן זכויות. לפיכך, הרחבה של סמכויות השר טעונה הסמכה מפורשת ומפורשת. זאת, בניגוד לאופן העמום שבו הדברים עוגנו בתיקון לפקודה. מכאן, כי ניתן לעשות שימוש בכלל ההסדרים הראשוניים ככלי פרשני של התיקון, ולקבוע כי אין בהסמכה העמומה שבתיקון כדי להרחיב את מנעד הסמכויות של השר ביחס למצב הקיים.

מאחר שהפעלת סמכויות המשטרה כרוכה כאמור בפגיעה ישירה בגרעין הקשה של זכויות האדם, הפרשנות המתחייבת כדי להעביר את התיקון אל תוך הרף החוקתי, היא שהתיקון לא הסמיך את השר לביטחון לאומי להתערב באופן הפעלת סמכויות אלו, אלא עיגן באופן מפורש את גדר הסמכות שממילא הייתה נתונה לשר טרם התיקון לקבוע מדיניות ועקרונות כלליים בלבד, אשר אין בהם לפגוע בעצמאות שיקול הדעת המשטרתית, כפי שיפורט להלן.

ומכאן – בהתבסס על העקרונות האמורים – נפנה ליישום הפרשנות המקיימת ביחס לסעיפי התיקון:

סעיף 8ב לתיקון 37 לפקודת המשטרה

180. **סעיף 8ב קובע כי משטרת ישראל נתונה למרות הממשלה והשר לביטחון לאומי הוא השר הממונה על המשטרה מטעמה של הממשלה.** כאמור, אין חולק שהמשטרה נתונה למרות הממשלה, וכי השר לביטחון לאומי, הוא השר הממונה על המשטרה מטעמה של הממשלה. זה המצב שהיה קיים אף טרם התיקון לפקודה. לצד זאת, הפרשנות אשר יש להעניק לסעיף זה צריכה לקבוע כי האחריות המיניסטריאלית הקבועה בו אינה יכולה להקים סמכות להתערב בפעולותיה האופרטיביות של המשטרה, ומעבר לכך בכל היבטי פעילותה של המשטרה עליה לפעול באופן מקצועי, ענייני, שוויוני, וא-פוליטי.

בעניין זה יוסף, כי כעולה מדיוני החקיקה, נוסחו של סעיף 8ב נלקח מחוק-יסוד: הצבא (ראו: סעיף 2 לחוק היסוד האמור). ואולם, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, יש הבחנה מהותית בין הסדרים הקבועים ביחס לצבא ולמשטרת ישראל. זאת, נוכח השוני המהותי הקיים בשיטות משטר דמוקרטיות בין ייעודו ותפקידו של הצבא לבין ייעודה ותפקידה של המשטרה.

ראשית ועיקר, המשטרה מהווה חלק מרכזי במערך אכיפת החוק במדינה ולפיכך עצמאותה מחויבת; בשונה מכך, הצבא מהווה זרוע ביצוע של הממשלה לשם הגנה על ביטחון המדינה. שנית, הצבא מופקד על שדה הביטחון בעוד המשטרה על שדה ביטחון הפנים. הצבא, ככלל, אינו פועל כלפי אזרחי המדינה ותושביה, אלא עיקר ייעודו ותפקידו הוא להתגונן מפני אויבי המדינה, וככלל מדובר ב"איומים חיצוניים". לפיכך, מקובל לומר כי סמכויותיו של הצבא בהקשרים אלו מקורם בדין הבינלאומי (דיני מלחמה). סייג לכך הוא ההסדרה בחקיקה ראשית של כל אותם ההיבטים שהצבא מפעיל בהם סמכויות כלפי אזרחים בעניינים הקשורים בתפקידו, כגון: גיוס חובה, מילואים, סמכויות בחירום וכד'.

לעומת זאת, תפקיד המשטרה הוא "ב[מניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש" (סעיף 3 לפקודת המשטרה). מתוקף תפקידה זה הוענקו למשטרה סמכויות אכיפה רבות כלפי אזרחי ותושבי המדינה, אשר בשונה מסמכויות הצבא הוגדרו באופן מפורש ומפורט בחקיקה ראשית של הכנסת.

על רקע השוני המהותי בין הייעוד, התפקיד והסמכויות של הצבא לבין אלה של המשטרה בשיטת המשטר הישראלית, בדומה למקובל בשיטות המשטר הדמוקרטיות בעולם, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה אין כל מקום לגזור גזירה שווה בין הצבא והמשטרה לשם יצירת הסדרים מקבילים, ובכך לוקה התיקון בנקודת מוצא מוטעית. לפיכך, יש להבטיח כי הכפיפות של מפכ"ל המשטרה לשר לביטחון לאומי ולממשלה כולה תביא לידי ביטוי את מהותה ואופיה הייחודי של המשטרה. בהקשר זה, עצמאותה המקצועית של המשטרה ושיקול הדעת המקצועי המסור למפקדיה בהפעלת הכוח, הם ערובות מרכזיות לשמירה על זכויות אדם.

עוד יצוין ביחס לצבא, כי הוראת הפיקוד העליון 2.0613 בעניין "**הפרקליטות הצבאית**", שהיא בעלת מעמד של דין, המסדירה את מעמדו של הפרקליט הצבאי הראשי, העומד בראש מערכת אכיפת החוק הצבאית, מעגנת באופן מפורש את עצמאותו המקצועית וקובעת כי: "**בעניינים מקצועיים אין עליו אלא את מרותו של החוק**". עוד קובעת ההוראה כי "**חוות דעתו של הפרקליט הצבאי הראשי קובעת, לגבי צה"ל ורשויותיו, את המצב המשפטי הקיים**". כלומר, ביחס לגורמי אכיפת החוק בצבא, מובטחת עצמאותם המקצועית, על אף כפיפותו של הצבא לשר הביטחון ולממשלה.

181. כמו כן, יש להבטיח כי סעיף 8ב לפקודה לא יפורש באופן אשר גורע מהסמכויות של הממשלה כולה כלפי המשטרה.

יש אירועים משמעותיים חריגים להם השלכות ציבוריות חריגות ביותר בתחום המדיני-ביטחוני-אסטרטגי, אשר נדרש לשקול בעניינם שיקולים רחבים יותר מאלו הנדרשים לצורך הבטחת הסדר הציבורי ושלווה הציבור בלבד, עליהם אמונים המשטרה והשר לביטחון לאומי. הטיפול באירועים רגישים וחריגים מעין אלה, מצריך מטבע הדברים מעורבות מצד דרג מדיני רחב יותר שיידרש לעניין (ראש הממשלה, שר הביטחון, שר החוץ או אף הקבינט המדיני-ביטחוני), וכך הדבר נהג גם ערב התיקון.

סעיף 8ב לתיקון הקובע כי השר הממונה על המשטרה מטעם הממשלה הוא השר לביטחון לאומי דווקא, לצד סעיפים 8ג-8ד הקובעים את סמכותו של השר לקבוע את מדיניות המשטרה, מעלים שאלה האם יש בהם למנוע את מעורבותה האמורה של הממשלה, ושל העומד בראשה, באירועים חריגים ואסטרטגיים. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, יש לפרש סעיף זה בהלימה ובכפיפות לאחריותה המשותפת של הממשלה הקבועה בסעיף 4 לחוק יסוד: הממשלה, כך שאין בו כדי למנוע את מעורבות הגורמים הרלוונטיים בממשלה במישור המדיניות בעניינים בעלי חשיבות עקרונית. פרשנות זו אף נתמכת בלשון סעיף 8ב שהרי השר הממונה על המשטרה **מטעם הממשלה**.

לסיכום, הפרשנות המקיימת לסעיף 8ב צריכה לקבוע:

א. כי האחריות המיניסטריאלית הקבועה בו אינה מקימה סמכות להתערב בפעולותיה האופרטיביות של המשטרה, ולפגוע בעצמאותה המקצועית ובא-פוליטיות של עבודתה על כל היבטיה, ויש להבטיח כי הפרשנות שתינתן לסעיף זה לא תוביל לכך.

ב. כי התיקון אינו גורע מהסמכויות של הממשלה כולה כלפי המשטרה.

סעיף 8ג לתיקון 37 לפקודת המשטרה

182. **סעיף 8ג לתיקון, הנושא את הכותרת "התווית מדיניות ועקרונות"** קובע כדלקמן:

"(א) השר יתווה את מדיניות המשטרה ואת העקרונות הכלליים לפעילותה, לרבות לעניין סדרי העדיפויות, תוכניות עבודה, הנחיות כלליות, ההוראות הכלליות שבסעיף 9א(א) ומימוש כלל סמכויותיו בכל הנוגע לתקציב המשטרה, בהתאם לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, וההוראות לפיו, וכן יקיים פיקוח ובקרה על פעילות המשטרה ועל רמת מוכנותה.

(ב) השר ידווח לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת, אחת לכנס, על המדיניות שהתווה; השר יפרסם את המדיניות שהתווה באתר האינטרנט של המשרד לביטחון הפנים".

183. כאמור, הסעיף אינו מגדיר את המונח מדיניות. לפיכך, מלאכת הפרשנות ביחס לסעיף זה, המבקשת למתן במידה מספקת את הפגמים שנפלו בו, חייבת להידרש לאמות המידה להפעלת סמכותו של השר להתוות מדיניות כללית עבור המשטרה, בשים לב לעקרונות היסוד העומדים בבסיס התכלית האובייקטיבית של הסדרת מערכת היחסים בין השר לבין המשטרה, ובהתייחס לכללי המשפט המינהלי החלים על מימוש סמכותו של השר.

184. אין ספק כי מלאכה זו אינה קלה, שכן קו הגבול שבין "מדיניות" לבין "החלטות אופרטיביות לביצוע המדיניות" אינו תמיד ברור, ודורש בחינה פרטנית ביחס לנסיבות הקונקרטיות של כל מקרה. יחד עם זאת, עמדת היועצת המשפטית לממשלה, היא כי עקרונות היסוד הרלוונטיים לענייננו וכללי המשפט המינהלי, מחייבים פרשנות התוחמת את סמכות השר במגבלות **מהותיות ופרוצדורליות** החלות על הפעלתה.

185. **מבחינה מהותית**, יש להעניק לסעיף 8ג פרשנות לפיה השר רשאי לקבוע מדיניות כללית בעניינים בעלי חשיבות עקרונית בלבד. לעומת זאת, אין הוא רשאי להתערב באופן הביצוע האופרטיבי והמבצעי של המדיניות, השמור לדרג המקצועי במשטרת ישראל, ולו בלבד, בהתאם לשיקול דעתו המקצועי. **כמו כן, סמכות השר לקבוע מדיניות כללית ועקרונית**

אינה גורעת מתפקידו של מפכ"ל המשטרה, כמי שעומד בראש הארגון, לקבוע את מדיניות הארגון כנדרש לצורך מימוש תפקידו. עקרון זה מתחייב מכוח החובה המוטלת על המשטרה לפעול במקצועית ובאי תלות בדרג המיניסטרילי, בנושאים המקצועיים המסורים לשיקול דעתה.

186. לפיכך, על הפרשנות המקיימת לסעיף זה לקבוע כי סמכות השר להתוות מדיניות עבור המשטרה, תחומה למדיניות כללית בלבד, המותירה לגורם המוסמך מרחב שיקול דעת רחב בקבלת ההחלטה הקונקרטית, בהתאם לאופיים של המקרים והנסיבות, תוך עריכת האיזונים הנדרשים בנסיבות המקרה הקונקרטי בין האינטרסים הציבוריים הרלוונטיים לבין זכויות הפרט. בכל הנוגע להיבטים האופרטיביים-מבצעיים וליישום המדיניות, פרשנות המקיימת את הוראות הפקודה צריכה לקבוע כי סמכותו של השר אינה יכולה לפגוע בעצמאות שיקול הדעת המקצועי של המשטרה, כאשר עליה מרותו של הדין בלבד.

187. בנסיבות אלה, ובשל המורכבות הרבה שביישום הבחנה זו, יש להבהיר כי התיקון אינו משנה מהמצב שהיה קיים עוד קודם לכן, שבמסגרתו נאסר על השר, בכסות של התווית מדיניות עבור המשטרה, ליתן הנחיות אופרטיביות ומבצעיות לגורמי המשטרה השונים. כך, לדוגמה, התבטאות של שר אגב התרחשות של אירוע מבצעי פרטני, המאזכרת את המדיניות שלו, עלולה להתפרש כהנחיה אופרטיבית, ובתור שכזה, היא תהיה בגדר חריגה מסמכותו (ראו את החלטת בית המשפט הנכבד מיום 19.3.23). נציין בעניין זה, כי אף ועדת צדוק עמדה על הצורך להבחין בין סוגיות עקרוניות "לבין עניינים ספציפיים שינתן להם לבוש של סוגיות עקרוניות" (עמ' 49 לדו"ח ועדת צדוק).

188. כמו כן, עקרון החוקיות מחייב כי סמכותו של השר להתוות מדיניות כללית עבור המשטרה כפופה אף למגבלות החוק. כך, על מדיניות השר להיות בהלימה לקווים המנחים שהותוו בפסיקת בית המשפט הנכבד בעניין גדר הסמכות הנתונה למשטרה ואופן הפעלתה, בשים לב לאיזונים המתאימים בין האינטרס הציבורי העומד על הפרק לבין חריות וזכויות הפרט. כך לדוגמה, מקום בו הפסיקה הגבילה את הסמכות המשטרתית ביחס לבחינת תוכן הפגנה בבקשת רישיון, קביעת המדיניות חייבת להיות בהלימה למגבלות אלו וברור כי אינה יכולה להשתרע מעבר להן. מכל מקום, אין התיקון מסמך את השר לפרש את הדין או לקבוע את גבולות הסמכות של המשטרה לפי הדין.

189. מבחינה פרוצדורלית, בשים לב לכללי המשפט המנהלי החלים על ביצוע סמכותו של השר, קביעת מדיניות, כללים, עקרונות וסדרי עדיפויות על ידי השר צריכה להיעשות באופן מנומק (ראו למשל: בג"ץ 5646/14 ארגון סגל המחקר במערכת הבטחון ברפא"ל ובמשרד ראש הממשלה נ' בית הדין הארצי לעבודה בירושלים (25.6.18)), על יסוד תשתית עובדתית מלאה (ראו למשל: בג"ץ 8082/15 עמותת הל"ה העמותה למען הקשיש נ' משרד הרווחה והשירותים החברתיים (10.7.16)), לאחר שמיעתם של הגורמים הרלוונטיים (ראו למשל: בג"ץ 5303/16 יעל גרמן נ' שר הבריאות (13.11.18)), ובתוך כך גורמי המשטרה הבכירים והרלוונטיים לעניין, תוך מתן המשקל המשמעותי הנדרש לעמדתם (ראו: עע"ם

343/09 הבית הפתוח בירושלים לגאווה וסובלנות נ' עיריית ירושלים, פס' 37 (2010); בג"ץ 3792/95 תיאטרון ארצי לנוער נ' שרת המדע והאמנויות (31.8.97).

בשים לב לאמור לעיל, מתן פרשנות מקיימת למונח מדיניות אף צריך לקבוע כי הליך של התוויית מדיניות של השר, אינו עניין של "הודעה" פומבית לציבור או למשטרה בדבר מדיניותו, אלא מחייב עבודת מטה סדורה שבמסגרתה יינתן משקל משמעותי להמלצות הדרג המקצועי והמשפטי. קביעת מדיניות שלא באופן האמור, תעלה ספק משמעותי האם אין מדובר בהנחיה פסולה בכסות של מדיניות.

190. כמו-כן, תיקון 37 לפקודת המשטרה קובע גם דרישות תהליכיות קונקרטיות, לפיהן על השר לדווח לוועדה לביטחון לאומי של הכנסת על המדיניות שהתווה, וכן עליו לפרסם את המדיניות שהתווה באתר האינטרנט של המשרד לביטחון לאומי. היבטים תהליכיים אלה נועדו לאפשר את הביקורת הפרלמנטרית, וכן לאפשר לציבור לבחון את מדיניות השר, ולהשיג עליה, ככל שיהיה גורם שיחפוץ בכך. העדר האיזון שבהסדר החקיקתי מחייב הקפדה יתרה על הדרישות התהליכיות, על מנת להבטיח שאכן המדיניות שהתווה השר – בהתבסס על הלשון הרחבה של התיקון – תיעשה בגבולות הדין.

191. נוסף על המגבלות המהותיות והפרוצדורליות האינהרנטיות לסמכותו של השר, דומה כי פרשנות מקיימת של הוראות התיקון מחייבת גם הידרשות לנושאים רגישים במיוחד, בהם נדרש השר לנהוג במשנה זהירות, הן ביחס למגבלות המהותיות המוטלות על הפעלת סמכותו, והן ביחס לתהליכים החלים על אופן גיבוש מדיניותו.

192. יתר על כן, יש מקום לקבוע כחלק מהפרשנות המקיימת של הוראות התיקון כי יש נושאים בהם השר מוגבל אף בקביעת מדיניות, לגביהם יש מקום לוודא בהקפדה יתרה, למשל, שהמדיניות הכללית שהתוותה אינה מסווה להחלטה פרטנית. כך, למשל, קיים חשש אינהרנטי כי מדיניות כללית כביכול בנושא מחאות וחופש הביטוי תשמש במסווה כלי לצמצום, הגבלה או הכבדה על מחאות נגד השלטון. לכן, הפרשנות המקיימת ביחס לנושאים רגישים אלה צריכה לשקף את המגבלות הייחודיות על הכוח השלטוני של השר בעניינים אלו.

193. לצד הסמכות המוקנית בסעיף 8 לשר לקבוע מדיניות כאמור לעיל, עיגן הסעיף גם את סמכות השר לקבוע עקרונות כלליים, הנחיות כלליות וסדרי עדיפויות. בדומה למדיניות, אף מונחים אלו לא הוגדרו בתיקון, וכן לא הוגדרה ההבחנה בינם ובין המונח מדיניות. מכל מקום, מתן הסמכות לקבוע עקרונות והנחיות אינו יכול לשמש אפיק להתערבות אופרטיבית בעבודת המשטרה, לא ישירה ולא עקיפה. קביעתם של אלו צריכה להיות ברמת הפשטה גבוהה, שלא אגב אירוע קונקרטי או במהלך התרחשותו. הדברים דומים אף ביחס לקביעת סדרי עדיפויות. מעבר לכך שלא ברורה ההבחנה בין קביעת סדרי עדיפויות למדיניות, הרי שתיעדוף זה יכול להיות אף הוא כללי וברמת הפשטה גבוהה בלבד, ולא כלי להתערבות אופרטיבית עקיפה.

ערובה תהליכית משמעותית לכך שקביעת עקרונות והנחיות כלליים לא תפלוש לגדרי סמכותה העצמאית של המשטרה ותעמוד בגדרי אמות המידה של הדין, היא חובתו של השר במקרים שמעוררים קושי או ספק, להיוועץ ביועץ המשפטי של המשרד לביטחון לאומי, אשר במידת הצורך גם יפנה לקבלת הנחייתו של היועצת המשפטית לממשלה.

194. סעיף 8 לפקודה כולל איזכור לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן: **חוק יסודות התקציב**), הפרשנות העולה מלשונו ה**ברורה** של הסעיף, כמו גם זו המשתלבת בעקרונות הפרשנות אשר פורטו לעיל, היא שההפניה לחוק יסודות התקציב בסעיף זה אינה מקנה לשר לביטחון לאומי כל סמכות עודפת ביחס לתקציב המשטרה מעבר לזו הנתונה לו כ"ממונה על סעיף תקציב" כהגדרתו בסעיף 1 לחוק יסודות התקציב. בהקשר זה יודגש, כי התערבות בתקציב המשטרה יכולה לשמש בפועל אמצעי "עוקף" להשפעה פסולה על פעילותה, למשל, באמצעות קיצוץ משמעותי בתקציב של יחידות שאחראיות על תחומי פעולה מסוימים, בניגוד לעמדת גורמי המקצוע המשטרה.

לסיכום הפרשנות המקיימת לסעיף 8: הפרשנות המקיימת לסעיף זה צריכה לקבוע כי הסמכות לקביעת מדיניות ועקרונות כלליים כפופה למגבלות **מהותיות ופרוצדורליות**. כך, **מבחינה מהותית**, השר רשאי לקבוע מדיניות כללית בעניינים בעלי חשיבות עקרונית בלבד, המותירה לגורמים המוסמכים במשטרת ישראל מרחב שיקול דעת רחב בקבלת ההחלטות הקונקרטיות, והמדיניות אינה יכולה להוות כסות למתן הנחיות אופרטיביות לפעולת המשטרה. **מבחינה פרוצדורלית**, יש לקבוע כי גיבוש מדיניות מחייבת קיום עבודת מטה סדורה שבמסגרתה יינתן משקל משמעותי להמלצות הדרג המקצועי. זאת, בנוסף להקפדה בקיום הדרישות התהליכיות הקונקרטיות הקבועות בסעיף – פרסום המדיניות ודיווח לכנסת.

סעיף 9 לתיקון 37 לפקודת המשטרה

195. **באשר לתיקון סעיף 9 לפקודה שעניינו "תפקיד המפקח"**, קודם לתיקון 37 נוסחו היה כדלקמן: "המפקח הכללי יפקח על משטרת ישראל, על סדרי ניהולה ועל הפעלתה, ויהיה אחראי להשגחה על כל ההוצאות הכרוכות בה ולאפסניה שברשותה". בתיקון 37 הוספה סיפא לסעיף זה: "והכל בהתאם להתוויית המדיניות ולעקרונות הכלליים של השר כמפורט בסעיפים 8 ו-ד8".

196. בהמשך לכל האמור לעיל, נוכח החשיבות הרבה שבהבטחת עצמאותו ואי תלותו של המפקח"ל, העומד בראש המשטרה ואמון על הפעלתה, יש מקום להבהיר ביחס לתוספת לסעיף 9 לפקודה, כי אין בסמכותו של השר להתוות מדיניות ועקרונות כלליים בעניינים בעלי חשיבות עקרונית, כדי לפגוע במעמד המיוחד של המפקח"ל, המעוגן בסעיף 9 לפקודה, לגרוע מסמכותו למלא את תפקידיו, או לפגוע במרחב שיקול הדעת המסור לו לשם כך.

197. כעולה מלשונו של סעיף 9, וכן מהמלצותיה של ועדת צדוק, תפקיד מפכ"ל המשטרה הוא בין היתר לפקח על המשטרה ועל סדרי ניהולה והפעלתה. בהקשר זה ועדת צדוק סברה, כי הסדר כולל יידרש להבהיר כי המפכ"ל מוסמך לקבוע את הרכב המשטרה, להורות על דרכי ביצוע תפקידיה ולקבוע פקודות כלליות (לעניין אחרון זה ראו סעיף 9א לפקודה).

198. פרשנות מקיימת להוראות סעיף זה תקבע כי מפכ"ל המשטרה, האמון על דרכי ביצוע תפקידיה של המשטרה, מוסמך לקבוע את המדיניות הארגונית והמבצעית של המשטרה, כמו גם אופן יישום המדיניות בשטח ופרטי הביצוע בהיבטים אופרטיביים. זאת, בשים לב למדיניות העקרונית שהתווה השר, אך מבלי שיש בכך כדי לפגוע בעצמאותו או באי-התלות של המפכ"ל בדרג הפוליטי.

סיכום יישום הפרשנות המקיימת

199. סיכומם של דברים אלו, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, נקיטה בפרשנות מקיימת ביחס לסעיפי התיקון האמורים אינה חפה מקשיים. כמפורט לעיל, הקשיים שבתיקון הם רבים וכבדי משקל. המדובר בהסדר משטרי-תשתיתי שעניינו הפעלת כוח שלטוני הפוגע בזכויות יסוד בהיקף נרחב, אשר נחקק כחלק מהסכם קואליציוני כתנאי להקמת הממשלה, על בסיס הצעת חוק פרטית שהוגשה לכנסת ללא כל עבודת מטה ממשלתית, ואשר נדונה ואושרה בהליך חקיקה מזוהז. לשונו של התיקון חסרה את הערובות החיוניות להגנה על זכויות אדם ושלטון החוק. מלאכת הפרשנות המקיימת המוצעת היא מורכבת ועליה לתת מענה **ברור** ומספק, באמצעות כלים פרשניים, הן להעדרו המכוון של הסעיף המאזן הקובע את חובת המשטרה לנהוג בממלכתיות, בהתאם לשיקול דעת עצמאי, באופן שוויוני, נטול שיקולים זרים ופוליטיים, והכפיפות בהפעלת הכוח המשטירי למרות הדין בלבד; והן ליצוק תוכן לאותם מונחים עמומים בהם נקט התיקון, ובפרט ביחס לסמכות לקביעת "מדיניות" כמתואר לעיל.

200. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, למעט ביחס לסעיף 48 שעניינו ידון להלן, אימוץ פרשנות מקיימת כאמור, אם תקבע בצורה ברורה וחד משמעית את הרכיבים החיוניים כמתואר לעיל, ותבהיר כי התיקון הנדון לא שינה את מערכת האיזונים העדינה והמורכבת בין אחריותו המיניסטריאלית של השר לבין עצמאות המשטרה, כפי שעוצבה בפסיקה ובהנחיות הייעוץ המשפטי לממשלה לאורך השנים, במטרה לשמור על עקרונות דמוקרטיים בסיסיים, יוכל להעביר את התיקון **בדוחק רב** אל מעבר לרף החוקתי, הגם שאין בה כאמור לרפא את כלל הפגמים שבו.

על הפרשנות המקיימת ליצוק תוכן פרשני ברור לחוסר האיזון שבין עקרונות הכתובים כעת עלי ספר בחוק – סמכות השר ביחס למשטרה, לבין יתר העקרונות שנעדרים ממנו – עצמאות המשטרה והיותה גוף ממלכתי וא-פוליטי. רק תוכן פרשני שכזה יאפשר, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, הימנעות משימוש בסעד חוקתי של בטלות. כלומר, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, אלמלא תאומץ הפרשנות המקיימת במתווה המוצע לעיל,

דינו של התיקון בכללותו הוא בטלות, נוכח הפגיעה העמוקה והישירה הגלומה בו בעקרון עצמאות המשטרה ובזכויות אדם ובשלטון החוק.

201. יודגש, כי לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, מקום בו חוק מעגן הסדר שעלול להתפרש באופן המגביר פגיעה בזכויות אדם, נדרש כי מערכת האיזונים והערובות לכך שפגיעה זו לא תחרוג מגדריהן של אמות המידה החוקתיות, תהיה מעוגנת אף היא באופן מפורש במסגרת דבר החקיקה. מצב בו אותה מערכת איזונים היא פרי של פרשנות בלבד, הוא בלתי מאוזן, ועל כן אין בפרשנות כדי לאיין לחלוטין את הפגם החוקתי. ואולם, מתוך כיבוד מעמדה של הכנסת, ובהסתמך על עקרון הפרשנות המקיימת כאמור, ניתן בנסיבות העניין – הגם שבדוחק – לצלוח לעת הזו את הקושי החוקתי המתואר, ובלבד שהאיזונים והערובות הנדרשים יעוגנו באופן מפורש בפסיקת בית המשפט הנכבד, כך שיהוו חלק מהדין המחייב.

לא זו אף זו, לאור החשש לפגיעה ממשית בזכויות יסוד בדרך של קביעת מדיניות על-ידי השר, מצד אחד, ובשל נקיטה במונחי שסתום עמומים ביחס לסמכות השר בסעיף 8ג, מצד שני, יש לשוב ולהדגיש את חובתו של השר לפרסם לאלתר כל מדיניות כללית שהתווה, ככל שהתווה כזו, כדי שניתן יהיה להביאה במידת הצורך לביקורת שיפוטית, גם ללא תלות באירוע קונקרטי.

בצד האמור, כאמור, לא ניתן להתעלם מכך שאין בכוחה של הפרשנות המקיימת להביא לאיזון המיטבי הנדרש מחקיקה תשתיתית שכזו. בהתאם לכך, במבט צופה פני עתיד, הפגם המהותי שבתיקון, על הפרת האיזון שהוא מגלם, צריך לקבל ביטוי בתיקון הפקודה על-ידי הכנסת, כך שתכלול הסדר שלם ומאוזן, כפי שהוצגה על-ידי ועדת צדוק, ובכלל זאת תאמץ בלשונה המפורש עקרונות יסוד של עצמאות מקצועית וא-פוליטיות.

202. בסיכום דברים אלו נחזור ונבהיר: אין כל סתירה בין העמידה והשמירה הבלתי מתפשרת על ממלכתיות המשטרה והא-פוליטיות שלה, ובין יכולתו וחובתו של השר למלא אחר האחריות המיניסטריאלית בדבר פיקוח על עבודת המשטרה. השר יכול ואף חייב להפעיל את סמכויות הפיקוח המסורות לו ביחס לעבודת המשטרה במגוון דרכים העולות בקנה אחד עם שמירה על עקרונות אלו. כך למשל, השר רשאי להתוות מדיניות כללית למשטרה בנושאים בעלי חשיבות, לאשר תוכניות עבודה של המשטרה וכד'. מילוי אחריותו המיניסטריאלית של השר אינו, ומעולם לא היה יכול להיות כרוך בהשפעה פוליטית פסולה על המשטרה או בהתערבות אופרטיבית או בפרטים אחרים המסורים לשיקול הדעת המבצעי של המשטרה. דבר החקיקה המשטרי-תשתיתי הקובע את אופן פעולה המשטרה, נדרש להבהיר את האיזונים האמורים ולהציב גבולות, הן בפני הדרג הפוליטי והן בפני שרשרת הפיקוד.

בטלות סעיף 28, קביעת מדיניות חקירות

203. שונה המצב ביחס לסעיף 28 לתיקון, הנושא את הכותרת "התוויית מדיניות בחקירות" וקובע כדלקמן:

"(א) השר רשאי להתוות מדיניות כללית בתחום החקירות, לרבות קביעה של סדרי עדיפויות עקרוניים, לאחר ששמע את עמדת היועץ המשפטי לממשלה ולאחר התייעצות עם המפקח הכללי והמופקדים במשטרה על נושא החקירות.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובתה של משטרת ישראל לפי כל דין בעניין חקירה או תיק, לרבות לעניין פתיחתם, ניהולם או סגירתם, ואין בהן כדי לגרוע מחובתה לפתוח בחקירה אם נודע לה על ביצוע עבירה כאמור בסעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982".

204. סעיף 28 מקנה לשר לביטחון לאומי סמכות להתוות מדיניות כללית בתחום החקירות, לרבות קביעה של סדרי עדיפויות עקרוניים בתחום החקירות, וזאת לאחר שהשר שמע את עמדת היועצת המשפטית לממשלה, ולאחר קיום התייעצות עם המפקח הכללי והמופקדים במשטרה על נושא החקירות.

205. פתיחה בחקירה נגד אדם מהווה צעד אשר לא ניתן להמעיט בהשלכותיו על הנחקר וסביבתו. עצם פתיחה בחקירה כרוכה בפגיעה עמוקה בשורה של זכויות יסוד, בין היתר, פגיעה בכבוד האדם, בזכות לשם טוב, בזכות לפרטיות, באוטונומיה של הפרט; לעיתים פתיחה בחקירה כרוכה אף בפגיעה בחירות ובחופש התנועה. בשל עוצמת הפגיעה האמורה, כלי החקירה כשלעצמו הוא כלי רב עוצמה הנתון בידי המשטרה, ובכוחו אף לשמש כלי פוטנציאלי ליצירת הרתעה משמעותית על הפרט. זאת, גם אם ההחלטה על הגשת כתב אישום בשלב מאוחר יותר נתונה בחלק מהמקרים בידי גוף עצמאי, שאיננו נתון להשפעה פוליטית.

אף החלטה בדבר אי-פתיחה בחקירה עשויה להיות בעלת השלכות משמעותיות מאחר שהיא יכולה להביא לצמצום או למניעת אכיפה בתחומים מסוימים, ובכך למעשה לתת לגיטימציה, בעקיפין, לביצוע אותן העבירות המצויות בתת-אכיפה. הדברים נכונים גם ביחס לסגירת תיקי חקירה, סמכות אשר ביחס לעבירות מסוג עוון, מצויה בידי המשטרה.

206. סמכות החקירות קשורה בטבורה ומהווה חלק ממערכת אכיפת החוק בכללותה. החקירה מהווה אחד מהשלבים הראשוניים והמחויבים לצורך העמדה לדין. החקירה היא אמצעי לגילוי העבירות, והכלי לבירור העובדות וליצירת התשתית הראייתית לצורך העמדה לדין, מקום בו התגבש חשד סביר (ראו: ע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל, נו(3) 73(2002); בג"ץ 3921/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי

לממשלה (22.7.21); (דנג"ץ 7516/03 נמרודי נ' היועץ המשפטי לממשלה (12.2.04); בג"ץ 9018/17 טביש נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 34 (26.11.18)).

שלב החקירות, אפוא, מהווה שלב הכרחי ומשמעותי בהליכי האכיפה. בין שלב החקירות ושלב העמדה לדין כאמור מתקיים קשר הדוק. זאת משום שכל תכלית החקירה היא עריכת בירור עובדתי וראייתי לצורך העמדה לדין, מקום בו התגבש חשד סביר; ושלב העמדה לדין תלוי כולו בקיומה של החקירה וממצאיה.

207. ודוק, חקירה אינה יכולה להתקיים ככלי עצמאי המנותק משלב העמדה לדין. בהעדר אפשרות להעמדה לדין, נשמטת ההצדקה לקיום החקירה ולפגיעה בזכויות יסוד הכרוכות בה. לכן, שלב החקירה ושלב העמדה לדין השלובים זה בזה, מהווים יחד את לב ליבה של מערכת אכיפת החוק. בשל הקשר ההדוק ביניהם, שלב החקירות ושלב העמדה לדין צריכים לשקף מדיניות אכיפה קוהרנטית, המהווה מכלול אחד. לפיכך, לא תיתכן מדיניות חקירות שאינה בהלימה למדיניות העמדה לדין, ולא תיתכן מדיניות חקירות הנתונה להשפעה פוליטית, בלי שיהיה בכך כדי לפגום בשלבים הנוספים של הליך אכיפת הדין.

208. עקרון יסוד הוא כי מערכת אכיפת החוק מחויבת להפעיל שיקול דעת עצמאי לחלוטין באכיפת הדין, נטול כל השפעה פוליטית או שיקולים זרים, וזאת, לאורך כל השלבים של הליך אכיפת החוק. עצמאותה של מערכת אכיפת החוק מהווה ערובה מרכזית לשמירת זכויות אדם, שלטון החוק ואמון הציבור במערכת אכיפת החוק. לפיכך, אין כל מקום לאפשר חדירה של שיקולים פוליטיים למערכת אכיפת החוק, בשום שלב של התהליך וביחס לאף אחד מהגורמים שמחזיקים בסמכות ביחס להליך זה. מתן אפשרות כזו, עלולה להביא להרס מערכת אכיפת החוק במדינת ישראל.

209. הדברים ברורים: הגם שמערכת אכיפת החוק מהווה חלק ממוסדות הרשות המבצעת, היא בשום אופן אינה יכולה לשמש כלי בידי השלטון לקידום עניינו או צרכיו; וחלילה שמערכת אכיפת החוק תיתפס על-ידי הציבור ככזו שמושפעת משיקולים פוליטיים בקבלת החלטות על העמדה לדין.

210. מערכת אכיפת החוק מחויבת להפעיל את הסמכויות שנמסרו לה בדין, באופן מקצועי ועצמאי. עצמאות זו מהווה ערובה מרכזית לשמירה על זכויות האדם ואמון הציבור. יש להקפיד כי יתקיים חיץ מוחלט בין הדרג הפוליטי ושיקוליו, ובין החלטה בדבר חקירת אדם או העמדתו לדין. שמירה על "חומת מגן" הרמטית זו היא חיונית לשמירה על עצמאות המערכת והגנה על זכויות אדם. בעניין זה השוו לאמור בפס' 23 לפסק דינו של השופט מ' מזוז בבג"ץ 1983/17 מני נפתלי נ' היועץ המשפטי לממשלה (27.4.17):

"ראוי לבסוף להדגיש כי היועץ המשפטי לממשלה, בתפקידו כראש מערכת האכיפה הפלילית, מפעיל סמכות מעין שיפוטית (ראו דר"ח ועדת המשפטים בדבר סמכויות היועץ המשפטי לממשלה, הידוע כדר"ח אגרנט, 1962, וכן דר"ח הוועדה הציבורית לבחינת דרכי

המינוי של היועץ המשפטי לממשלה ונושאים הקשורים לכהונתו, הידוע כד"ח שמגר (1998). סמכות כזו צריכה להיות מופעלת באופן עצמאי, ללא תלות בממשלה ובמערכת הפוליטית בכלל, וללא השפעות חיצוניות אחרות. החלטות היועץ המשפטי לממשלה, בדומה להחלטות בתי המשפט, ובשונה מהחלטות נבחרים ציבור, אינן אמורות להיות מושפעות מדעת קהל או מלחץ ציבורי, אלא לשקף את החוק ואת האינטרס הציבורי שבאכיפת החוק".

ראו גם: בג"ץ 6536/17 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משטרת ישראל, פס' 23 (8.10.17); כן השוו לקביעת בית המשפט הנכבד בבג"ץ 2534/97 חבר-הכנסת יונה יהב נ' פרקליטת המדינה, פ"ד נא(3) 1, 30-29 (1997).

עקרונות אלו, באשר לאי תלות מערכת אכיפת החוק, נכונים אף ביחס למשטרה בהפעלת סמכות החקירות, אשר מהווה כאמור חלק בלתי נפרד ממערכת האכיפה. מכאן, כי פגיעה בעצמאות המשטרה, שהיא חוליה במערכת אכיפת החוק, תביא גם לפגיעה קשה באמון הציבור במכלול מערך האכיפה, לרבות בתביעה ובמערכת בתי המשפט.

211. על יסוד האמור, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, סעיף 8ד, הקובע באופן ייחודי הוראה המסמיכה את השר לקבוע מדיניות חקירות, מאפשר חדירת שיקולים פוליטיים למערכת אכיפת החוק והשפעה פוליטית על החלטות מקצועיות של מערכת אכיפת החוק. היינו, חדירת שיקולים פוליטיים לתחום החקירות, שהוא רכיב משמעותי בשרשרת אכיפת החוק, מביאה להשפעה מהותית של שיקולים אלו על כל תחום אכיפת הדין. לפיכך, סעיף 8ד חותר תחת העקרון כי מערכת אכיפת החוק חייבת להיות עצמאית לחלוטין, כשלגד עיניה הוראות החוק בלבד, ורק הן.

212. מתן סמכות לשר לקבוע את מדיניות החקירות המשטרתית, פוגע הלכה למעשה באותו חייץ הכרחי וחיוני בין הדרג הפוליטי, למערכת אכיפת החוק, תוך פגיעה ישירה בעצמאות מערכת אכיפת החוק. פגיעה מסוג זה כורכת עמה, בהכרח, פגיעה ישירה בזכויות אדם.

213. סעיף 8ד אף חותר תחת העקרון כי מדיניות אכיפת החוק צריכה לבטא מכלול שלם, המשתרע הן על שלב החקירה והן על שלב ההעמדה לדין, בהיותו מקנה סמכות להתוות מדיניות ביחס למרכיב אחד של המכלול בלבד. אף פגיעה זו כרוכה, מניה וביה, בפגיעה ישירה ועמוקה בזכויות אדם, משום שהיא מנתקת את הקשר האימננטי בין הפעלת סמכויות החקירה לבין התכלית של העמדה לדין, ועלולה להוות בסיס להפעלת סמכויות חקירה פוגעניות ביותר ללא כל הצדקה. מערכת אכיפת החוק, החל משלב החקירה וכלה בשלב ההעמדה לדין, היא מקשה אחת, שכול שלביה ורכיביה צריכים להנות מעצמאות מוחלטת בפעולתם. לפיכך, הסמכות הקבועה בסעיף 8ד פוגעת בעקרון לפיו מערכת אכיפת החוק חייבת לפעול באופן שוויוני, בלי חשש להשפעה של שיקולים פוליטיים, סקטוריאליים, קואליציוניים וכדומה.

214. אכן, במסגרת סמכות השר לקביעת מדיניות כללית לפעילות המשטרה, אשר עוגנה בסעיף 8 לפקודה, גלומה האפשרות כי המדיניות שתגובש תהא בעלת השפעה גם על מדיניות החקירות המשטרתית. לצורך המחשת הדברים, לדוגמא, וכפי שאף עלה בדו"ח ועדת צדוק, בסמכות השר לקבוע מדיניות כללית המצביעה על עבירה מסוימת כ"מכת מדינה", באופן אשר ישפיע, בכפוף למרחב שיקול הדעת המסור לגורמי המשטרה, על תחומי פעולותיה השונים של המשטרה, ובכלל זה תחום החקירות.

בכל מקרה, הסמכות להתוות את מדיניות אכיפת הדין במדינה, שמדיניות החקירות היא חלק מובנה בה, צריכה להיות מסורה בידי היועצת המשפטית לממשלה וגורמי המקצוע במערכת אכיפת החוק בלבד. זאת, במובחן ובשונה מהסמכות שנקבעה בסעיף 18 לפקודה לאחר התיקון, אשר מעניקה לשר סמכות ישירה וממוקדת לקביעת מדיניות החקירות עצמן, אשר מאפשרת השפעה פוליטית ישירה וממשית על אחד מרכיביה המרכזיים של מערכת אכיפת החוק ופוגעת פגיעה קשה בעצמאות מערכת אכיפת החוק.

כמו כן, בהתאם להמלצות ועדת צדוק, טרם קביעת מדיניות כללית לפעילות המשטרה, על השר **להיוועץ** עם היועצת המשפטית לממשלה, ביחס להשפעה האפשרית של המדיניות הכללית שהוא מבקש לקבוע על תחום החקירות ואכיפת הדין, וזאת לנוכח מעמדה של היועצת המשפטית לממשלה כעומדת בראש התביעה הכללית וכבעלת הסמכות להעמדה לדין (ראו: סעיפים 11-12 ו- 62 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982), וכן כפרשנית המוסמכת של החוק, ולתת את המשקל המחייב לעמדתה.

ודוק, אין מדובר בהתערבות ממוקדת של השר במדיניות החקירות עצמן, במנותק מהמדיניות הכללית שלו ביחס לפעילות המשטרה; שכן ביחס לתחום החקירות כאמור, אין מקום לכל מעורבות פוליטית.

לעניין זה נבקש לשוב ולהפנות לאמור בדו"ח ועדת מירון, בו נקבע בין היתר כדלקמן:

"התפיסה העקבית לאורך השנים, לפי המצב החוקי שקדם לאותו תיקון, היא **שבנושאים שאינם קשורים לחקירות**, השר לביטחון הפנים רשאי להתערב בהחלטות אסטרטגיות של המשטרה, לתת לה הנחיות כלליות, להתוות את מדיניותה ולפקח עליה בעניינים בעלי חשיבות עקרונית. אולם, אין הוא רשאי להתערב בפרטים הנוגעים לביצוע האופרטיבי" (הדגשה נוספה).

215. בהקשר זה נבקש להזכיר את מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לשר מיום 13.3.24, על רקע הגעתו למשרדי מח"ש בעת קיומה של חקירה פלילית אליה זומן שוטר מג"ב בעקבות ירי שבוצע במהלך פיזור הפרות סדר ביום 12.3.23 (ראו **מש/15** לעיל).

216. בהקשר האחרון, יש לקבוע כי השר אינו יכול לקבוע מדיניות בתחום החקירות. זאת מאחר שקביעת מדיניות זו צריכה להיוותר בידי גורמי האכיפה והתביעה בלבד, כדי למנוע את

הפגיעה בעצמאות מערכת אכיפת החוק, בדרך של חדירת שיקולים פוליטיים וכתוצאה מכך, פגיעה עמוקה בשורה של זכות יסוד.

217. זאת ועוד: נוסח סעיף 8 מעורר כשלעצמו קשיים, מאחר שהוא מעניק לשר סמכות רגישה ביותר, בלי להגדיר ולגדר סמכות זו, וללא עיגון כל אותם הבלמים והאיזונים הנחוצים, וכן על רקע הנקיטה המפורשת של התיקון במונח "שמיעה" בלבד ביחס לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, באופן שמרחיב עוד יותר את המעורבות של השר בתחום החקירות. אולם, מאחר שלעמדת היועצת המשפטית לממשלה, עצם מתן הסמכות לקבוע מדיניות בתחום החקירות, פוגע בחיץ המוחלט הנדרש בין הדרג הפוליטי למערכת אכיפת החוק, הרי שסעיף זה בכל מקרה אינו עומד באמות המידה החוקתיות, ולא ניתן באמצעות כלים פרשניים למתן את הפגיעה החוקתית האמורה.

א. בחינת סעיף 8 בראי פסקת ההגבלה

218. בחינת הדברים בהתאם למבחנים הקבועים בפסקת ההגבלה שבסעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, מביאה למסקנה כי סעיף 8 אינו צולח את המבחנים האמורים. בהתאם לסעיף 8 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, ישנם ארבעה תנאים אשר בהתקיימם ניתן למצוא הצדקה לפגיעה בזכות החוקתית המוגנת בו. הפגיעה צריך שתהא בחוק או לפי חוק מכוח הסמכה מפורשת בו; על החוק להלוו את ערכיה של מדינת ישראל; עליו להיות לתכלית ראויה; ועל הפגיעה בזכות להיות במידה שאינה עולה על הנדרש.

219. על-פי מודל הביקורת השיפוטית החוקתית המקובל בשיטתנו, נדרש הטוען לאי-חוקתיות הוראת חוק להצביע על פגיעתו באחת מן הזכויות החוקתיות הקבועות בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, או בחוק-יסוד: חופש העיסוק. כן, יש לעמוד על עצם מאפייניה של הזכות החוקתית הנפגעת ועל עוצמתה, טרם המעבר לבחינת עמידתה של הפגיעה בדרישות פסקת ההגבלה (ראו למשל: בג"ץ 4128/02 **אדם טבע ודין – אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל**, פ"ד נח(3) 503; בג"צ 7052/03, **עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הפנים**, פ"ד סא(2) 202 (14.5.2006)).

220. באשר לזכויות הנפגעות, כפי שפורט לעיל, הסדר חקיקתי המאפשר חדירה של שיקולים פוליטיים לתחום החקירות, מביא בכך לזיהום הליך אכיפת החוק, ומקים פגיעה ישירה ועמוקה בשורה של זכויות אדם. חשש כי המשטרה הפעילה סמכויות חקירה לא מטעמים מקצועיים וענייניים גרידא, אלא שנעשה שימוש בסמכויות אלו לקידום אינטרסים פוליטיים של השר הממונה, מביא עמו פגיעה בכל זכויות היסוד הנפגעות בפתיחה בחקירה. שכן, ככל שמדובר בשיקולים שאינם מקצועיים וענייניים נשמטת ההצדקה לפגיעה בכל אותן הזכויות. לכן, התיקון לפקודה המאפשר חדירה של שיקולים פוליטיים לתחום החקירות, כורך עימו פגיעה קשה בכבוד האדם, בשם הטוב, בזכות לפרטיות, באוטונומיה של הפרט, בשוויון, וכאמור במצבים מסוימים חקירה כרוכה בפגיעה בחירות ובחופש התנועה. המדובר בזכויות שחלקן מנויות בחוק-יסוד: כבוד האדם באופן מפורש וחלקן כלולות בזכות לכבוד האדם (על היקף הזכות לכבוד האדם, ראו בג"ץ 6427/02 **התנועה**

לאיכות השלטון נ' הכנסת (11.5.06); על הזכות לשם טוב ראו למשל: בג"ץ 6126/94 **גירא סנש נ' רשות השידור**, פ"ד נג(3) 817 (1999); על היקף ההגנה על הזכות לשוויון ראו למשל: בג"ץ 6427/02 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' כנסת ישראל**, פ"ד סא(1) 619, ((2006)).

221. **באשר להלימת התיקון לערכיה של מדינת ישראל**, כפי שצוין לעיל, התיקון לסעיף 28 מאפשר השפעה פוליטית על אחת מסמכויותיה הרגישות ביותר של המשטרה – תחום החקירות. בכך, למעשה, התיקון לפקודת המשטרה מביא לפגיעה ממשית וקשה בעצמאות מערכת אכיפת החוק ואמון הציבור בה. בנסיבות אלה, קשה לראות כיצד הוא עולה בקנה אחד עם ערכיה היסודיים של מדינת ישראל כמדינה דמוקרטית.

222. **באשר לבחינת תכלית התיקון**, בהתאם לפסיקת בית המשפט הנכבד, הדרישה לתכלית ראויה משמעה היא כי תכלית החוק "משרתת מטרות ציבוריות חשובות למדינה ולחברה במטרה לקיים תשתית לחיים בצוותא ולמסגרת חברתית המבקשת להגן על זכויות אדם ולקיימן" (בג"ץ 4769/95 **מנחם נ' שר התחבורה**, פ"ד נו(1) 235, 264 (2002)).

עניינו של סעיף 28 הוא בהסדרת נושא יסודי ותשתיתי המצוי בלב מערכת אכיפת החוק – תחום החקירות המשטרתיות. מעבר לקושי הרב הטמון במתן סמכות לגורם פוליטי להשפיע על תחום רגיש של חקירות משטרתיות, הרי שמהאופן בו בחר המחוקק לנסח את הדברים, ניתן להסיק אודות תכלית החקיקה. הסעיף בלשונו ביקש "לשנמך" במכוון את משקל עמדת היועצת המשפטית לממשלה, לעומת המלצות דו"ח ועדת צדוק, בכך שקבע כי השר רשאי לקבוע מדיניות חקירות, לאחר **שיוועץ** במפכ"ל **וישמע** בלבד את היועצת המשפטית לממשלה, והדבר מלמד בבירור כי תכליתו של סעיף 28 היא לאפשר השפעה פוליטית על עבודת המשטרה בתחום החקירות. למותר לציין כי תכלית זו, של מתן אפשרות להשפעה פוליטית על חקירות המשטרתיות, היא תכלית פסולה מיסודה (באשר לקשר שבין התכלית להסדר עצמו והשלכתו על בחינת התכלית, ראו את פסק דינו של השופט י' עמית בבג"ץ 2293/17 **אסתר צגיי גרסגהר נ' כנסת** (23.04.20)).

בנסיבות אלו, אף אין צורך לבחון אם התיקון עומד במבחני המידתיות. כך, בהתייחס **למבחן הקשר הרציונאלי**, יש קושי להחיל מבחן משנה זה, משנמצא שהבעייתיות מצויה כבר במישור התכלית. אף ביחס למבחן המשנה השני של המידתיות, שבמרכזו ניצבת השאלה **האם קיים אמצעי חקיקתי חלופי, שפגיעתו בזכות החוקתית פחותה**, ואשר יהיה בכוחו להגשים את התכלית החברתית באותה המידה, נוכח התכלית הפסולה שביסוד הסעיף, בדבר מתן השפעה לדרג פוליטי על תחום החקירות המשטרתיות, יש קושי רעיוני בעצם איתור חלופה מידתית להשגת תכלית אשר אינה ראויה כמפורט לעיל.

ולבסוף, באשר למבחן המידתיות השלישי, **מבחן המידתיות במובן הצר**, אשר עורך השוואה בין הפגיעה הנטענת בזכות החוקתית, לבין התועלת החברתית שגלומה ביישום ההסדר החוקי, הרי שקשה להצביע על תועלת חברתית כלשהי הצומחת מהסדר היוצר פגיעה כה

עמוקה בזכויות יסוד, במערכת אכיפת החוק ובאמון הציבור בה; ובוודאי לא ניתן להצביע על תועלת כלשהי אשר יהיה בה להצדיק את הפגיעות האמורות.

ב. הסעד ביחס לסעיף 18

223. ידועה ההלכה הפסוקה לפיה "ההכרזה על בטלותו של חוק או חלק ממנו היא עניין רציני. לא על נקלה יעשה כן השופט" (בג"ץ 1715/97 לשכת מנהלי השקעות בישראל נ' שר האוצר, פ"ד נא(4), 376, 386 (1997)).

224. **עם זאת, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה יש להורות על בטלות סעיף 18 לפקודת המשטרה נוכח הפגיעה הקשה הגלומה בו בזכויות אדם, בעצמאות מערכת האכיפה ובעקרון שלטון החוק.**

225. על רקע לשונו הברורה של סעיף 18, ולאחר שסוגיית החקירות התחדדה בפני בית המשפט הנכבד בדיון המקדמי והדברים שבו ונבחנו לעומקם, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה לא ניתן לעשות שימוש בכלים פרשניים על מנת להעניק לסעיף זה פרשנות מקיימת. פתיחת הצוהר הרחב לשר לקבוע מדיניות בנושא חקירות, להבדיל מקביעת מדיניות כללית עבור המשטרה, אינה מאפשרת שימוש בכלים פרשניים על מנת למתן את הפגיעה החוקתית במערכת אכיפת החוק ובשורה של זכויות יסוד. על רקע האמור, לעמדת היועצת המשפטית לממשלה אין מנוס מנקיטה בסעד השיפוטי החריג של הכרזה על בטלות הסעיף.

סוף דבר

226. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, תיקון הפקודה יצר מבנה חקיקתי בלתי מאוזן הפוגע בערובות החוקתיות הבסיסיות ביותר הנדרשות להסדרת ההפעלה של הכוח המשטירי וסמכויות המשטרה במדינה דמוקרטית. בתוך כך, התיקון נמנע מלהבהיר באופן מפורש, דבר שלא אמורה להיות עליו כל מחלוקת: על משטרת ישראל להיות מקצועית, ממלכתית, אה-פוליטית, ולהפעיל את סמכויותיה ואת האמצעים הפוגעניים שנמסרו בידה בעצמאות מקצועית ובשוויוניות, בלא כל השפעה פוליטית. התיקון על מכלול היבטיו ובדרך של בחירה סלקטיבית של הסדרים חלקיים שהוצעו על-ידי ועדת צדוק- יצר מבנה משטרי המאפשר פוליטיזציה של הפעלת הכוח המשטירי, ללא ערובות, בלמים ואיזונים המבטיחים הגנה על זכויות אדם ושלטון החוק. בנסיבות אלה, התיקון על פי לשונו אינו עומד במבחן החוקתי.

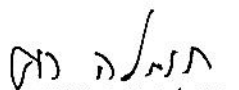
227. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, בהעדר התייחסות מפורשת בחקיקה לערובות הנדרשות לשמור על עקרונות היסוד של מדינה דמוקרטית, אין בכוחה של הפרשנות המקיימת להביא לאיזון המיטבי הנדרש מחקיקה תשתיתית שכזו. יחד עם זאת, פרשנות מקיימת להוראות התיקון (למעט סעיף 18), המבהירה ומעגנת בדין באופן ברור וחד-משמעי את חובת המשטרה לנהוג בממלכתיות, בהתאם לשיקול דעת מקצועי עצמאי, באופן שוויוני ונטול שיקולים זרים ופוליטיים, כמו גם את חובת הדרג הפוליטי להימנע

באופן מוחלט מהשפעה פסולה, יוצקת תוכן למונחים העמומים בהם נקט התיקון. זאת, לצד, מילוי קפדני של חובת הפרסום מראש של המדיניות שהתווה השר, כדי שניתן יהיה להעמידה לביקורת שיפוטית, יכולה להעביר את התיקון **בדוחק רב** אל מעבר לרף המחייב בטלות, הגם שאין בה כדי לרפא את כלל הפגמים שבו, ובייחוד את הליקוי הנובע מכך שהערובות לשמירה על זכויות האדם לא נקבעו במפורש בחוק, שחור על גבי לבן.

228. שונים הדברים ביחס לסעיף 8 לתיקון אשר עניינו סמכות השר להתוות מדיניות בנושא החקירות. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, יש להורות על בטלות סעיף 8 לפקודה, נוכח הפגיעה הקשה הגלומה בו בזכויות אדם, בעצמאות מערכת האכיפה ובעקרון שלטון החוק אשר אינה עומדת באמות המידה החוקתיות.

היום, י"ח אדר ב תשפ"ד

28 מרץ 2024


תהילה רוט, עו"ד

סגנית בכירה א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה


דניאל מארקס, עו"ד

ממונה במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה


ענר הלמן, עו"ד

מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

נספח 2

כתבתם של מאיר תורגימן ומורן
אזולאי "עוקף את המפכ"ל, בזמן
ההפגנות" ynet מיום 11.7.2023

עמ' 96

עוקף את המפכ"ל, בזמן ההפגנות: שיחת בן גביר עם מפקד המחוז, הנזיפה והטעות

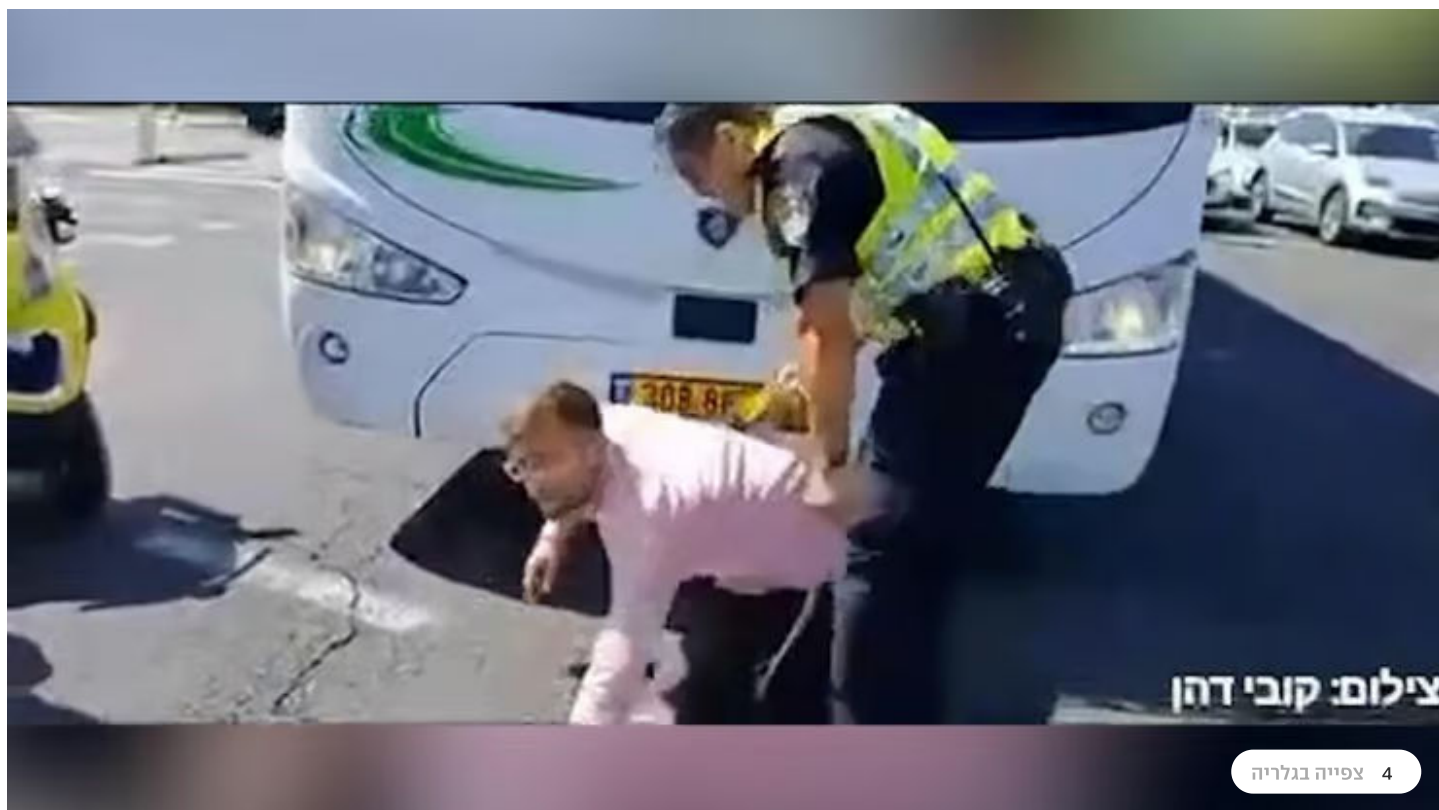
לאחר ששוטר אחז בטייזר מול מפגין ימין שחסם צומת, פנה השר לביטחון לאומי למפקד מחוז המרכז והתרעם על "אפליה באכיפה". מפקד המחוז אמר שהנחה על טיפול משמעותי, אבל אז התברר שהשוטר שייך בכלל למשטרת התנועה. איזנקוט: "פניית בן גביר לניצב - שבירה של שרשרת הפיקוד. המפכ"ל צריך לנקוט בצעדים"

216 תגובות

מאיר תורג'מן, מורן אזולאי | 11.07.23 | 12:57
תגיות המהפכה המשפטית איתמר בן גביר שוטרים

השר לביטחון לאומי עוקף את המפכ"ל, ובזמן ["יום השיבוש" והמחאות ההמוניות](#) פונה למפקד מחוז ודורש ממנו תשובות בעקבות מה שהוא מכנה "אפליה באכיפה". הרמטכ"ל לשעבר גדי איזנקוט אמר ל-ynet כי מדובר ב"שבירה של שרשרת הפיקוד", וקרא למפכ"ל "לנקוט בצעדים המתבקשים".

השר [איתמר בן גביר](#) שוחח היום (שלישי) עם מפקד מחוז מרכז, ניצב אבי ביטון, ולפי הודעתו "ביקש להבין מדוע קיימת אפליה באכיפה בין מפגיני ימין ומפגיני שמאל, ומדוע שוטר שלף אקדח טייזר אל מול מפגין ימין בודד, בעוד דבר כזה לא קרה מול אלפי מפגיני שמאל מהבוקר. מפקד המחוז הודיע לשר בעקבות פניית השר, כי ינחה על טיפול משמעותי לשוטר".



השוטר והמפגין, בצומת שילת (צילום: קובי דהן)



שבתאי וכן גביר. "זו שבירה של שרשרת הפיקוד" (צילום: אלכס קולומויסקי, רפי קוץ)
המקרה שבעקבותיו שוחח בן גביר עם ניצב ביטון אירע בצומת שילת, שם פעיל ימין בודד שהפגין מול המוחים נגד
המהפכה המשפטית, ירד לכביש וחסם אוטובוס. מסביבת בן גביר אמרו כי "הצומת היה חסום במשך שעות לפני כן על
ידי מתנגדי הרפורמה, ואז מפגין ימין ירד לכביש - וכבר מסתערים עליו".

שוטר שהיה במקום אחז באקדח הטייזר שלו, פינה את מפגין הימין מהמקום ופתח את הצומת לתנועה. האירוע הגיע
לידיעת בן גביר, והוא שוחח עם מפקד מחוז ביטון. השיחה היא למעשה מסר למפקדי המחוזות ליישר קו, ומראה כי
השר בוחן אותם בזכוכית מגדלת.



ניצב אבי ביטון. השוטר בכלל לא מהמחוז שלו (צילום: דוברות המשטרה)



איזנקוט. "המפכ"ל צריך לנקוט בצעדים המתבקשים" (צילום: רפי קוץ)

לאחר השיחה, ואמירתו של ביטון לשר כי ינחה על טיפול משמעותי לשוטר, אמרו במחוז מרכז כי השוטר שייך בכלל למשטרת התנועה הארצית.

הרמטכ"ל לשעבר ח"כ גדי איזנקוט (המחנה הממלכתי) אמר ל-ynet בתגובה לשיחתו של השר בן גביר עם מפקד מחוז מרכז: "פנייה של שר ישירות למפקד מחוז ומתן הנחיות היא שבירה של שרשרת הפיקוד, והחלשה נוספת של המשטרה על ידי השר הממונה עליה איתמר בן גביר. המפכ"ל חייב לנקוט בצעדים מתבקשים - להורות למפקדי המחוזות לקבל הנחיות אך ורק בציר הרשמי והמקובל".

מפכ"ל לשעבר אמר ל-ynet: "זה חמור מאוד שהשר לביטחון לאומי בן גביר עוקף את המפכ"ל ובאמצע פעילות בשטח של אלפי שוטרים מחייג ישירות למפקד מחוז מרכז ודורש הסברים על פעילות של שוטר להזיז מפגין. גם אם השר מבקש להתעניין באירוע שנחשף אליו, זאת זכותו בצינורות המקובלים, דרך המפכ"ל. בעצם הוצאת ההודעה לתקשורת השיג השר את מבוקשו - להטיל אימה על מפקדי המחוזות ועד לאחרון השוטרים. איך ינהג השוטר שהמפקדים שלו הודיעו לשר בן גביר שיפתחו נגדו בבדיקה כשהוא עדיין בפעילות בשטח וכיצד השוטר וחבריו ינהגו היום מול המפגינים בנתבג?".

נספח 3

כתבתו של ג'וש בריינר "בכירים
במערכת הביטחון מתריעים כי
המשטרה נכבשת בידי בן גביר. כך
זה קרה" הארץ מיום 11.6.2024

עמ' 101

מגזין חדשות

בכירים במערכת הביטחון מתריעים כי המשטרה נכבשת בידי בן גביר. כך זה קרה

בן גביר בטקס חילופי מפקד מחוז חוף, בשנה שעברה. "השר מטיל אימה על כל צמרת המשטרה", אומר מקור ביטחוני בכיר מאוד
צילום: פאדי אמון

**הוא מנחית הוראות לקציני משטרה, מתערב במינויים
ומקדם קצינים שנויים במחלוקת. הוא מטיל אימה על
מתנגדים ומנחיל את משנתו הפוליטית לתוך המשטרה.
עכשיו גם במערכת הביטחון מוטרדים מכך שבן גביר הוא
כבר הרבה יותר מהשר הממונה**

התראות במייל

יהושע (ג'וש) בריינר

11 ביוני 2024

שום כביש לא נחסם במוצאי השבת האחרונה בהפגנות המסורתיות של סוף השבוע בתל אביב. ועדיין, קצת לאחר השעה עשר בלילה ניתן האות המוכר בצומת קפלן-בגין: פרשים, כוחות יס"מ ומג"ב ומכת"זיות נכנסו לפעולה, והשוטרים עצרו מפגינים בכוח ובלא הבחנה. 33 איש ואישה שלא העמידו כל סכנה סיימו את הערב הזה באזיקים, ושוחררו למחרת בלי תנאים מגבילים. אחרים סתם נרטבו, נדחפו והופלו.

אף שהאירועים הללו היו חריגים אפילו לעומת מחאות קודמות בעיר, הם גם חלק ממגמה; היחס של משטרת מחוז תל אביב למפגינים השתנה מאוד בשנה האחרונה, מאז הודח מפקד המחוז עמי אשד והוחלף בניצב פרץ עמר. עמר, בעל שאיפות לקבל את תפקיד המפכ"ל, כנראה הפנים שעליו לרצות את השר הממונה, איתמר בן גביר. הוא החליף את הפיקוד וגם את רוח המפקד. אם בעבר דאג השר לביטחון לאומי לבוא לחפ"ק בתל אביב, היום הקצינים ממלאים את רצונותיו כברירת מחדל: תחילה מפעילים כוח, ואחר כך כל השאר. עמר אינו היוצא מהכלל, הוא דוגמה לכלל. "השר מטיל אימה על כל צמרת המשטרה", אומר מקור ביטחוני בכיר מאוד, ובדבריו מהדהד את קולותיהם של בכירים כמותו: "המשטרה נכבשת על ידי בן גביר, המשמעויות הרסניות. המשטרה לא תמלא את הנחיות הממשלה — אלא את נחמותיו של השר לפי איך שהוא רוצה".

בן גביר וניצב אמיר כהן בטקס חילופי מפקד מג"ב, בשנה שעברה. לפי מקורות, מחוז דרום בפיקוד כהן גרר רגליים בתיאומים מול צה"ל צילום: מוטי מילרוד

נדמה שהשתלטות זו נהפכה למוסכמה החוצה את כל ארגוני הביטחון, משב"כ ומהמטה לביטחון לאומי ועד המשטרה עצמה — כך מספרים קצינים בכירים. בן גביר מדבר עם קצינים בשטח, מגבה אותם על הפעלת כוח, ומשוחח עם בכירים, ובהם מפקדי מחוז, תוך עקיפת המפכ"ל קובי שבתאי. אולי הוא אינו השוטר מספר 1 בהגדרה, אך במהות, אומרים מקורות, זה הכוח שלו, תרתי משמע.

במשך החודשים שחלפו מאז נכנס בן גביר ללשכת השר, ובזמן שהשפעתו שם רק הלכה וגברה, אף הועברו אזהרות בעניין לדרג המדיני. אך בשטח כמעט דבר לא השתנה.

שבתאי בבת המצווה של הבת של בן גביר בקריית ארבע, ב-2022. מקורות אומרים שזהו הרגע שבו הבין שהמפכ"ל מתרפס וחלש צילום: אוהד צויגנברג

קו ישיר למפקד

הסימנים למה שעתיד לבוא החלו להופיע עוד לפני המינוי הרשמי של בן גביר לתפקיד, כך יודעים לספר שלל מקורות. הרקע ידוע: משטרה שהעומד בראשה סבל מסגל פיקודי בכיר שלא ראה בו ראוי לפיקוד;

מאבקים בלתי פוסקים מצידו בדיונים מול מפקדי מחוזות; ומעל לכל — ניסיון תמידי לרצות את הדרג הפוליטי. אבל היה גם יום אחד שנצרב בזיכרונם של בכירים לא מעטים במערכת הביטחון: חגיגת בת המצווה לבתו של בן גביר בקריית ארבע. באותו היום התקיים טקס הענקת דרגה למפקד מג"ב איו"ש, אך שבתאי לא נכח בו בטענה שהוא חולה. ובכל זאת, כמה שעות אחר כך התיישב המפכ"ל ובידו מתנה לצד בן גביר, שאז אפילו טרם נכנס לתפקיד השר לביטחון לאומי. "באותה השנייה", אומר בכיר במשטרה, "בן גביר הבין שיש פה מפכ"ל מתרפס וחלש".

ואכן, אומרים המקורות, בן גביר "לא ספר" את שבתאי כבר למן ההתחלה. אחת הדוגמאות לכך היא סיפור מחג סוכות האחרון, לפני 7 באוקטובר. באחד הבקרים פנו יהודים לשר לביטחון לאומי והתלוננו באוזניו כי המשטרה עושה חיפוש משפיל בכליהם כשהם רוצים לעלות להר הבית. במחוז ירושלים חששו אז מאוד מפני פרובוקציות של מתפללים יהודים, ובפרט מהכנסת גדיים להקרבה בהר. בן גביר זעם, והחליט לפנות ישירות למפקד המחוז, דורון תורג'מן. על הנייר הוא אמור להעביר הכל באמצעות המפכ"ל, אך בן גביר עקף את שבתאי. שוטרים משפילים את המתפללים, אמר לתורג'מן. "אצלי לא תהיה אפליה", הוסיף, והורה לו לעדכן בעניין גם את המפכ"ל ואת ראש שב"כ. על פי כמה מקורות, הזעם של השר הוליד שינוי בהנחיות לשוטרים בהר.

בן גביר נוהג לגבות את השוטרים בשטח כשאלה מפעילים כוח, כל עוד מי שסופג את נחת זרועם הוא מתנגד של הממשלה ושל מדיניותה

יהודים בהר הבית, במרץ. הזעם של בן גביר הוליד שינוי בהנחיות לשוטרים במתחם צילום: ג'וש בריינר

בן גביר ניסה עוד כמה פעמים לתת הנחיות נוספות למפקדים בשטח, ובעיקר על הטיפול בהפגנות בתל אביב, עד שפסיקת בג"ץ במרץ אשתקד אשרה עליו לעשות זאת. אלא שהוא המשיך, והעביר הנחיות ישירות למפקדי מחוזות תוך עקיפת המפכ"ל. לא אחת נענו המפקדים

להנחיותיו. אחד המקומות שבהם זה בלט יותר מבאחרים הוא מחוז חוף. מפקדו, ניצב דני לוי, עומד בחודשים האחרונים בקשר ישיר עם בן גביר ועם לשכתו. וכן הוא פועל לצמצום המחאות מול בית ראש הממשלה בקיסריה וכן בהפגנות לעצירת המלחמה בחיפה וביישובים ערביים — כולם בתחום אחריותו. פעם אחר פעם שוטרו עוצרים את המפגינים בתואנות שווא ומקבלים ביקורת נוקבת מבית משפט השלום בחדרה — ולאחר מכן גם מהמחוזי בחיפה. למרות הערות השופטים, המאמצים נגד המפגינים נמשכים.

מחוז חוף מצטיין גם בדבר נוסף: אכיפת האיסור — שאינו קיים בחוק — להניף דגלי פלסטין. אבל לא מדובר רק בניצב לוי, בניסיון לקרוץ לבן גביר — גם מפקדי מחוזות אחרים החלו לאכוף ביתר שאת את ה"איסור". כל אחד מהם גם זכה להודעה פומבית מגבה מטעם השר. בכלל, בן גביר נוהג לגבות את השוטרים בשטח כשאלה מפעילים כוח, כל עוד מי שסופג את נחת זרועם הוא מתנגד של הממשלה ושל מדיניותה.

המכתב החריג של צה"ל

ולפעמים זה עובד גם בכיוון ההפוך. לא אכיפת חוק או אכיפת אין חוק, אלא אי־אכיפה כלל. דוגמה עדכנית היא פרשת משאיות הסיוע לעזה וההתנכלות של פעילי ימין אליהן. "זו העדות הטובה ביותר לרוח של בן גביר במשטרה", מעיד בכיר ביטחוני, "עשו הכל — רק לא לקיים החלטת קבינט מפורשת, ובכך פגעו בביטחון המדינה, חד וחלק". על פי כמה מקורות, במחוז דרום, שניצב אמיר כהן מפקד עליו, גררו רגליים במתכוון, בתיאומים מול צה"ל, באבטחת המשאיות — כבר מתחילת השנה.

בן גביר זעם על טענות המתפללים היהודים בהר הבית, והחליט לעקוף את שבתאי ולפנות ישירות למפקד המחוז, דורון תורג'מן. הוא הורה לו לעדכן בעניין גם את המפכ"ל ואת ראש שב"כ

ל"הארץ" נודע כי בצעד חריג נשלח בחודש פברואר מכתב מלשכת הרמטכ"ל לראשי מערכת הביטחון. לפי המכתב, בשל התנהלות המשטרה והיד הרכה שנקטה מול פעילי הימין, משאיות רבות הוכנסו לעזה בלי בידוק ישראלי תחילה. במכתב דרש צה"ל כי המשטרה תממש את אחריותה על פי הנחיות הדרג המדיני ולא תקל ראש בהתנהגות מפגיני הימין הקיצוני. התנהלות המשטרה, כך אומרים במערכת הביטחון, היתה כדי לרצות את בן גביר. "התוצאה היתה שכל העולם ראה שמשאיות נחסמות, מועלות באש, שהסיוע שהובטח לא הוכנס", אומר בכיר ביטחוני. "נזק אדיר". ומנגד לא הוגש אפילו כתב אישום אחד, והמעטים שנעצרו שוחררו כעבור זמן קצר.

פעילי ימין חוסמים משאיות סיוע לעזה, באפריל. בן גביר צעק על מפקד מחוז דרום והמפכ"ל בעקבות אבטחת השיירות צילום: אליהו הרשקוביץ

זה המשיך חודשים עד שבחודש שעבר, לאחר הצתת שתי משאיות במעבר תרקומיא, זיהו במערכת הביטחון כי המשטרה שינתה כיוון. זאת בעקבות התערבות של משרד ראש הממשלה מול המפכ"ל ודרישה שהמשטרה תקצה די כוחות לאבטחת המשאיות. ראש המל"ל צחי הנגבי אף כתב מסמך מפורט בעניין, והוא הועבר למשטרה.

ל"הארץ" נודע כי בצעד חריג נשלח בחודש פברואר מכתב מלשכת הרמטכ"ל לראשי מערכת הביטחון. לפי המכתב, בשל התנהלות המשטרה והיד הרכה שנקטה מול פעילי הימין, משאיות רבות הוכנסו לעזה בלי בידוק ישראלי תחילה

שבתאי החליט לתת את המשימה לידי היחידה הטקטית של מג"ב. בן גביר לא קיבל זאת יפה. לדברי כמה מקורות, הוא השתולל מזעם. "על זה אני משלם להם משכורות? לאבטח משאיות?" צעק על מפקד מחוז דרום וכן על המפכ"ל. המפכ"ל הבין את המסר ודיווח ליועמ"שית, גלי בהרב־מיארה, שהשר מפר את הנחיות בג"ץ.

שקט, השר מדבר

גישת בן גביר אינה ממוקדת רק ביחס עם קצינים, רוחו באה לידי ביטוי גם במקומות אחרים, למשל בדיונים בצמרת מערכת הביטחון והמשפט. "קצינים במשטרה מפחדים לומר את מה שהם חושבים, ומבטאים את העמדות של השר", מעידים כמה מהקצינים המשרתים באחת מזרועות הביטחון. הדיונים בחדרים הסגורים מלווים בצעקות ובדפיקות של בן גביר על השולחן, וכמה בכירים במשרד לביטחון לאומי ובמשטרה כבר היו על לוח המטרה שלו. "זה ילד קטן שלא רואה מעבר למהדורה של הערב", מגדיר אותו אחד הבכירים, "מציע רעיונות מטורפים מבלי לחשוב על ההשלכות שלהם ולו לרגע".

שבתאי ובן גביר באירוע הקמת כיתת כוננות בירושלים, באוקטובר. "אני חולה בגללו", חוזר המפכ"ל לא אחת בשיחות סגורות צילום: נעם ריבקין פנטון

גם המפכ"ל לא הצליח לעמוד בפני בן גביר. לדברי כמה וכמה מקורות, שבתאי סבר שאם תחילה ירכין ראש, הגל הזה יעבור. ואולם לדבריהם זה רק הגביר את התיאבון של השר — ושבתאי הובס. המפכ"ל כן עמד מול בן גביר בכמה רגעים חשובים, בדבריו נגד ניסיון בן גביר לשנות את פקודת המשטרה, בהתנגדותו להכפפת המשמר הלאומי לשר ובעמדתו נגד עליית יהודים להר הבית בסוף חודש רמדאן. בטקס חילופי מפקד מג"ב אמר שבתאי כי למשטרה בפיקודו "יש רק מצפן אחד — והוא החוק והדין", ואילו בן גביר הגיב כי על המשטרה לפעול לפי מדיניותו.

אלא שבין לבין כשל שבתאי בשמירה על עצמאות המשטרה. להתנהלות זו היו השפעות על המפכ"ל. "אני חולה בגללו", הוא חוזר לא אחת בשיחות סגורות, בעודו סופר את הימים לסיום כהונתו. אבל לא מדובר רק בו, גם קצינים בכירים אחרים הפנימו שיש להם שתי ברירות: להתיישר עם השר או לסבול מנחת זרועו.

לדברי מקורות, שבתאי סבר שאם תחילה ירכין ראש, הגל הזה יעבור. ואולם לדבריהם זה רק הגביר את התיאבון של השר לביטחון לאומי — ושבתאי הובס

דוגמאות לכך לא חסרות. אחת מהן היא השינוי בנוגע לתפילות יהודים
בהר הבית ברמזדאן. "פתאום הקצונה הבכירה של המשטרה תמכה
בזה מאוד", אומר מקור בכיר, "לפתוח כמה שיותר". דוגמה אחרת היא
העיסוק בטרור יהודי בגדה המערבית. לפני כשלושה שבועות כונס דיון
דחוף אצל פרקליט המדינה בסוגיית העלייה העיקשת בתופעה.
בשב"כ התריעו כי הגדה על סף הסלמה, אך נציגי המשטרה המעיטו
בחשיבות העניין, ולפי כמה מקורות שמו דגש דווקא בעניין אחר:
"מעורבות אנרכיסטים מתל אביב בחיכוכים בדרום הר חברון". קציני
המשטרה אמרו שצריך לשים את הדגש בטרור פלסטיני, לא יהודי. "זה
היה כאילו בן גביר דיבר שם ולא המשטרה", מעיד אחד הנוכחים.

הפגנה בתל אביב, בחודש שעבר. בן גביר ניסה לתת הנחיות למפקדים בשטח, ושם את הדגש במחאות
צילום: תומר אפלבאום

זמן קצר לאחר מינויו הבין בן גביר כי מלבד הצלחות מבצעיות ולחימה
בפשיעה, את קציני המשטרה, ובעיקר את המפכ"ל, מעניין דבר אחד
עיקרי — מינויים. עד בואו של בן גביר קידם שבתאי לא מעט קצינים
מסביבתו לכמה תפקידים. אך לבן גביר היו גם דרישות משלו, ובשנה
וחצי האחרונות הצליח לקדם מועמדים רבים מטעמו, גם במחיר
עימות עם המפכ"ל.

על פי חוק, בן גביר אמור לאשר כל מינוי מדרגת סגן ניצב ומעלה.
מאחר שמדובר במאות קצינים בשנה, נהגו קודמיו בתפקיד להתמקד
בדרגות הבכירות ביותר. לא בן גביר. השר הבין כי השפעתו על
הקצינים הממונים יכולה להיות גדולה בהרבה אם יראיין את
המועמדים בעצמו. השאלות שלו חרגו מהנהוג. "איך תישם את
המדיניות שלי?" שאל למשל את אחד הקצינים הבכירים יותר.

אבל בן גביר התעקש לשוחח גם עם זוטרים. כך למשל הוא ריאין
אפילו קצינים בדרגת רב־פקד (דרגה המקבילה לרב־סרן בצבא),
המועמדים לסגן־ניצב. "זה ניסיון שלו להראות לכל הקצינים במשטרה
מי באמת המפכ"ל, ומי הבוס", אומר בכיר במשטרה, "ולאיזו רוח הוא
מצפה מהקצינים גם בדרגות זוטרות ובתפקידים לא מרכזיים".

רשימה חלקית של קצינים שריאין בן גביר כוללת מועמדים למפקדי תחנות קריית מלאכי, שדרות ורהט; מועמדים למפקד יס"מ יהודה, שבתחום אחריותו מתגורר בן גביר; מפקד גדוד מג"ב בעיר העתיקה בירושלים, וקצין אגף מבצעים במרחב כרמל. "בן גביר מחזיק בקצינים ובמשטרה כבני ערובה ועושה שימוש ציני בסמכותיו בשל נקמנות אישית, לצד רצון שלו שקצינים יבינו שצריכים לנהוג לפי רוח השר ולא רוח המפקד", אומר קצין בכיר.

דוגמה קיצונית לכך הומחשה בחודש שעבר כאשר בחשבונות של עוצמה יהודית ברשת הופיעה הודעה על מינוי של סגן ניצב אברהם מבורך לתפקיד סגן מפקד מרחב לכיש. "זה מדיף ריח פוליטי בהליך המינויים", אמר מקור במשטרה. ואחר מוסיף: "כולם מבינים מה בן גביר רוצה לשמוע, ומבינים שכך יקודמו".

לשמוע, ואולי גם לראות, כפי שמלמד קידומו של רב־פקד מאיר סוויסה, קצין מבצעים במחוז תל אביב. סוויסה, שנחקר פעמיים במח"ש בחשד לתקיפת מפגינים, קודם מטעם בן גביר למפקד תחנת משטרת לב תל אביב. עניין אחר הוא קידומו של יוסי צעאדה — אחד הנחקרים בנוגע להכאת הנער אמיתי עבודי — למפקד יס"מ תל אביב. גוף זה, מרכזי בדיכוי ההפגנות בעיר, קרוב לליבו של השר, והוא גם בא לביקור במקום. השוטרים שם, אומרים מקורות, מרגישים שיש להם גב מגבוה.

אבל נדמה שהשאלה אינה רק אם נוקטים יד חזקה, אלא גם כלפי מי. כך למשל קצינים שתועדו פועלים באלימות מול חרדים קיבלו ביקורת נוקבת מבן גביר. מקרה בולט מסוג זה הוא התקרית בהר מירון בחודש שעבר, שבה פנה השר ישירות למפקד מג"ב, מעל לראשו של המפקד, ודרש להשעות את השוטרים. שבתאי פנה שוב לבהר־מיארה, ו-24 שעות אחר כך כבר ניסה בן גביר לפטרו מתפקידו — אף על פי שאין לו סמכות לכך. אמנם ניסיונו לא צלח, אך בכל האמור במערכה שלו מול צמרת המשטרה, נדמה שזה היה רק קרב אחד שאינו מעיד על התמונה כולה.

חצי שנה קריטית

ערב סיום הקדנציה של שבתאי בתפקיד מפכ"ל המשטרה, השר בן גביר כבר בישר כי המועמד שלו להחליפו הוא סגנו, ניצב אבשלום פלד. ואולם מינוי זה עודנו טעון את אישור הוועדה למינוי בכירים, וזו עשויה להתעכב על המלצת מח"ש מ-2015 שלא לקדמו לדרגת ניצב. בינתיים פלד כבר הביע הסכמה למנות את תא"ל עופר וינטר לתפקיד במשטרה — לבקשת בן גביר. "איך אפשר להסכים לדבר כזה אפילו בלי עבודת מטה מסודרת, בלי פגישה מסודרת? הוא מתאים בכלל?" תוהה בכיר במשטרה. "כבר מעכשיו פלד נכנע לו".

בן גביר הבין כי השפעתו על הקצינים הממונים יכולה להיות גדולה בהרבה אם יראיין את המועמדים בעצמו. השאלות שלו חרגו מהנהוג. "איך תיישם את המדיניות שלי?" שאל את אחד הקצינים הבכירים יותר

מלבד המפכ"ל יש עוד כמה תפקידי מפתח שיאוישו בחצי השנה הקרובה. אחד מהם הוא ראש אנף החקירות והמודיעין, הנחשב לתפקיד הרגיש ביותר במשטרה; מפקד מחוז ירושלים; ומפקד מחוז ש"י, החולש על הגדה המערבית וההתנחלויות שבה. גם מפקד מחוז תל אביב עתיד לפרוש, עמדה קריטית גם בכל האמור בהפגנות בעיר. הרוח הנושבת מלשכת השר לביטחון לאומי בוודאי מורגשת ערב המינויים האלה.

בשבוע שעבר הוזמן המזכיר הצבאי של ראש הממשלה בנימין נתניהו, אבי גיל, לשיחה עם סגל הפיקוד הבכיר של המשטרה. זה היה חלק מסבב שיחות פרידה עם בכירי מערכת הביטחון לרגל סיום הקדנציה שלו, שנמשכה שלוש שנים. בכל העת הזאת ראה מקרוב את תהליך ההיחלשות של אנשי המקצוע ושל קציני משטרה. את שמו של בן גביר, אומרים כמה מקורות, הוא לא הזכיר בשיחה, אך כן היתה לו

בקשה מפורשת מהניצבים סביבו: "תעמדו על דעתכם ועל הערכים שלכם, הרבה מגורל המדינה תלוי בכם, במצפן ובמצפון".

אבשלום פלד (משמאל) ושבטאי בטקס חילופי דרגות במטה המשטרה הארצי בירושלים, בחודש שעבר. בן גביר כבר בישר כי פלד הוא המועמד שלו לתפקיד המפק"ל צילום: אורן בן חקון

זמן לא רב אחר כך באו כמה מאנשי הפיקוד הבכיר לכנס מיוחד שנערך בכנסת. בשעת הכנס הם הסתודדו עם בן גביר ועם אנשי לשכתו. שבתאי ישב בצד, ספון בכיסאו. את ידו של בן גביר לחץ באדישות. ניצב פלד "המיועד" ונציב שב"ס קובי יעקבי — שהיה מזכירו הביטחוני של השר בטרם מונה לתפקיד הבכיר למרות חוסר ניסיונו — זכו לחיבוק חם. המסר הועבר.

ממשטרת ישראל נמסר: "צר לנו על הניסיון לגרור את משטרת ישראל לשיח פוליטי ולייחס לפעולותיה הטיה פוליטית כלשהי או כל מניע זה. משטרת ישראל היתה אפוליטית ותשאר אפוליטית. המשטרה תמשיך לשמור על עקרונות אלו כחומה בצורה ולשמש גוף אוכף חזק נטול השפעות חיצוניות, גם אם לצערנו כלפי חוץ ובכלי התקשורת יש מי שמתבטא אחרת ועל כך אין למשטרה כל שליטה. אשר להתערבות במינוי קצינים נציין כי בממשטרת ישראל משרתים קצינים ומפקדים מצוינים בעלי ניסיון פיקודי ומקצועי רב ולתפקידים השונים נבחרים הקצינים המתאימים ביותר בסיום הליך סדור ובהתאם לכלל ההליכים והאישורים הנדרשים בטרם קידום קצינים.

אשר לטענות בדבר אי-אכיפה משאיות להעברת סיוע הומניטרי לעזה נציין כי משטרת ישראל מסייעת לצה"ל במשימה לאומית זו, בהתאם להנחיות הדרג המדיני-ביטחוני ובהנחיית מפק"ל המשטרה הקצתה לשם כך כוחות מיוחדים על מנת לממש את אחריותה בתחום זה. נמשיך לפעול בנחישות וברגישות רבה בכדי לאפשר את החלטות הדרג המדיני-ביטחוני. אשר לטענות הנוגעות לביקורים בהר הבית נציין כי אין כל שינוי בנושא פעולות האכיפה המתנהלת כסדרה בהתאם להפרות בהר הבית. ממ"ז ירושלים פועל בהתאם לנוהל הקיים במקום מזה שנים רבות, ויעידו על כך המועדים הרבים שהיו בירושלים בחודשים האחרונים. פעילות המשטרה בירושלים ושיקול

דעת של מפקד המחוז והמפקדים בשטח, הייתה ותמשיך להיות
מקצועית ועניינית".

מלשכת השר לא נמסרה תגובה עניינית לטענות.

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו
מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר
האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח 4

כתבתו של רונן ברגמן "המפכ"ל:
"עצרתי ניסיונות פוליטיים להשתלט
על המשטרה" ynet מיום 21.9.2023

עמ' 113

המפכ"ל: "עצרתי ניסיונות פוליטיים להשתלט על המשטרה"

4 חודשים לפני סיום כהונתו, רב-ניצב שבתאי עולה להתקפה: "בכל פעם שבן גביר הלך איתי ראש בראש - הוא הפסיד". על השר: "לא מסתפק רק בלשמוע ולשאול, אלא נותן גם 'הצעות' איך לפעול". עוד שנה בתפקיד? "ככה לא אוכל להמשיך. לכל דבר יש גבול". הריאיון המלא - מחר ב"ידיעות אחרונות" וב-ynet

67 תגובות

רונון ברגמן | 21.09.23 | 07:43



תגיות: משטרה מפכ"ל איתמר בן גביר יעקב שבתאי



3 צפייה בגלריה

(צילום: זיו קורן)

רב-ניצב [יעקב שבתאי](#) נכנס לתפקיד המפכ"ל [בינואר 2021](#), במטרה להוכיח שאפשר להימנע מהתנגשות עם השר שמעליו. זה לא קרה. בריאיון בלעדי ל"ידיעות אחרונות", המתבסס על סדרת שיחות עם המפכ"ל, צוות הפיקוד הקרוב אליו וגורמים בכירים נוספים, הוא חוזר לרגעים המשמעותיים בכהונה המתוחה.

["שיטות עבודה כוחניות": מנכ"ל המשרד של בן גביר התפטר בגלל חילוקי דעות](#)



קובי שבתאי באחת מההפגנות בקפלן (צילום: זיו קורן)

שבתאי הודה כי לא חסרו לו ויכוחים עזים עם שני שרי ביטחון הפנים הקודמים – [אמיר אוחנה](#), שמינה אותו לתפקיד, ו**עמר בר-לב**, וציין: "הם שני אנשים מאוד שונים, אבל שניהם ידעו את הגבול". ואז הגיע השר איתמר בן גביר. "בכל פעם שבן גביר הלך איתי ראש בראש, הוא הפסיד", הוא טוען. "הייתי אחד משומרי הסף. עצרתי ניסיונות פוליטיים להשתלט על המשטרה. גיליתי שהשר לא מסתפק רק בלשמוע ולשאול, אלא נותן לקצינים 'הצעות' כיצד לפעול".

במהלך כהונתו, התמודד שבתאי גם עם אתגר המחאות. לפני כשבועיים וחצי [אמר](#) כי "התנהלות המשטרה במחאות – ראוי שתירשם בדפי ההיסטוריה". בריאיון, הוא מסביר: "הבנתי שהמבחן הגדול שלי הוא למנוע מלחמת אחים. זה הפך למשימת חיי". על ההתערבות לכאורה של בן גביר, שעליה הוא מעיד בריאיון, סיפר: "בכל פעם שאיילון נחסם, הוא (בן גביר – ר"ב) היה דוחק בי לתת פקודות שונות מאלה של עמי אשד". שבתאי העריך לפני כשבועיים וחצי כי "בין שישה לשבעה מיליון אנשים השתתפו במחאות – עם כ-4,400 מוקדים".

אתגר גדול נוסף במהלך כהונתו היה ההתמודדות עם הפשיעה הגוברת במגזר הערבי. גם אז, צפה המתיחות מול השר בן גביר כשנחשפו אמירות שלו ב**הקלטות סתר מפגישות עם השר**: "אתה אומר לעצמך: רגע, איך אני ממשיך מכאן? האם אני מרים ידיים, או בדיוק הפוך – כי צריך פה שומר סף. בהקלטה בחרו בכוונה משפט שיוציא אותי גזען". על הכהונה המסתיימת, הסביר: "בתחילה חשבתי לבחון את האפשרות הזו באופן חיובי, אבל ככל שעבר הזמן התגבשה אצלי ההכרה כי בתנאים הללו לא אוכל להמשיך. לכל דבר יש גבול".



המפכ"ל והשר, מחויכים. "לכל דבר יש גבול" (צילום: דוברות המשטרה)

שבתאי ובן גביר [סיכמו בחודש יוני האחרון](#) כי המפכ"ל יסיים את תפקידו ב-17 בינואר 2024, ולא יקבל שנה רביעית בתפקיד – כך שהשר ימנה את מחליפו. עם המועמדים להחליפו נמנים ניצב יורם סופר, סמפכ"ל המשטרה ניצב אבשלום פלד, ניצב בדימוס יורם הלוי, ניצב בדימוס דורון ידיד, וגם מי שמשמשים כיום כמפקדי מחוז מרכז וירושלים – ניצב אבי ביטון וניצב דורון תורג'מן. ראש הממשלה נתניהו אף [זימן קצינים בכירים לריאיון בלשכתו](#), ללא תיאום עם השר בן גביר – שעדיין לא ראיין את המועמדים.

הריאיון המלא עם שבתאי – מחר במוסף "7 ימים" של "ידיעות אחרונות" וב-ynet

נספח 5

כתבתם של גיוש בריינר וניר חסון
"על אף איסור בג"ץ, פעילי ימין
התהדרו כי שוחררו ממעצר הודות
להתערבות של בן גביר" הארץ מיום
23.4.2024

עמ' 117

משפט ופילים

על אף איסור בג"ץ, פעילי ימין התהדרו כי שוחררו ממעצר הודות להתערבות של בן גביר

הפעילים נעצרו בדרכם להר הבית עם גדי שיועד לשחיטה כקורבן פסח ושוחררו אחרי שכבר הודיעו לעורכי דינם כי יישארו במעצר בחג. במקביל, הפיצו פעילים אחרים הודעות הזוקפות את ההחלטה לזכות השר. פעיל ששוחרר: "לא יודע בוודאות שזה בן גביר, אבל פנו אליו והוא אמר שהוא ינסה לעזור"

יהושע (ג'וש) בריינר וניר חסון

23 באפריל 2024



פעילי ימין שביקשו לשחוט גדי על הר הבית ונעצרו אתמול (שני) בירושלים התהדרו בכך שהתערבות של השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר הביאה לשחרורם. קצין משטרה כבר הודיע לעורכי דינם של החשודים כי הם יישארו במעצר במשך החג, אך כעבור זמן קצר הם שוחררו, ובקבוצות ווטסאפ של פעילים בתנועות הר הבית נכתב כי זה קרה "הודות להתערבותו של השר בן גביר". על פי הוראת בג"ץ, לבן גביר אסור להתערב בהחלטות אופרטיביות של קציני משטרה, אלא להתוות מדיניות בלבד.

שלושת הפעילים נעצרו בחשד כי התכוונו להיכנס עם גדיים לשטח ההר ולשחוט אותם שם בניסיון להקריב קורבן פסח ונלקחו לתחנת מרחב דוד. ארגון חוננו הפיץ הודעה בשעה 17:51 שלפיה קצין המשטרה הודיע לעורכי הדין של השלושה כי הם יישארו בחג במעצר. "מדובר במעצר שערורייתי שכל כולו נקמה. משטרת ישראל בכוונה השתתה בחקירת הצעירים וזאת על מנת למנוע ביקורת שיפוטית על המעצר שהינו מעצר בלתי חוקי", נכתב בהודעה.

טקס הקרבת קורבן הפסח של פעילים בתנועת נאמני הר הבית, בשנה שעברה צילום: אוליביה פיטוסי

אלא שכעבור פחות משעה השלושה שוחררו, וב-18:38 כבר הודיעו שני פעילי ימין בשתי קבוצות ווטסאפ שונות כי ההחלטה התקבלה הודות לבן גביר. "שוחררו ברוך ה' עקב הלחצים, בין השאר הודות להתערבותו של השר בן גביר", כתב אברהם יצחק גרוסמן, פעיל ימין מוכר. ארנון סגל, פעיל בולט לעליית יהודים להר הבית כתב בקבוצה אחרת: "שוחררו בהתערבות בן גביר".

אחד הפעילים שנעצרו הוא רפאל מוריס, יו"ר תנועת "חוזרים להר". מוריס העיד כי השוטרים כבר הודיעו לשלושה כי הם יישארו במעצר, אך לדבריו "ההחלטה התהפכה" אחרי פנייה בנושא לבן גביר. "בהתערבות גורמים בכירים שוחררנו, אני לא יודע בוודאות שזה בן גביר, אבל פנו אליו והוא אמר שהוא ינסה לעזור ובאמת אחרי כמה דקות ההחלטה התהפכה", סיפר.

בג"ץ אסר בפירוש על בן גביר להתערב בהחלטות אופרטיביות של קציני משטרה ואישר לו התווית מדיניות בלבד. בן גביר, שדובר משמש כפעיל בנושא בעצמו, פועל רבות לטובת עליית יהודים להר. גם רעייתו אילה נחשבת לפעילה בולטת בנושא המקורבת לקציני מחוז ירושלים סביב פעילותה ב"צוות ההיגוי" בנושא, שפועל בשיתוף מרחב דוד.

בן גביר בהר הבית, בשנה שעברה. דוברו של השר משמש כפעיל לעליית יהודים להר - צילום: Minhelet Har-
Habait (Temple Mount Administration) / AFP

בארגון "חוזרים להר" אמרו שאתמול נעצרו כ-25 פעילים בדרכם להר עם שבעה גדיים שיועדו לשחיטה. חלק מהפעילים נתפסו בתוך חומות העיר העתיקה, לא רחוק משערי ההר. מדי שנה מנסים פעילי הארגון להיכנס להר עם גדי לשחיטה ונעצרים על ידי המשטרה, אולם השנה מדובר במספר גדול בהרבה ביחס לשנים קודמות.

מהמשטרה נמסר בתגובה: "אמש, שוטרי מחוז ירושלים עיכבו לחקירה למעלה מ-20 חשודים בגילים שונים, בחשד לכוונתם להפר את הסדר בהר הבית. במהלך פעילות השוטרים ברחבי העיר, זיהו השוטרים מספר חשודים במקרים שונים, כשברשותם נתפס בעל חיים. החשודים הועברו להמשך חקירה ביחידה המרכזית במחוז

ירושלים ובמרחב דוד, ובעל החיים הועבר להמשך טיפול וטרינר.
בסיום חקירת החשודים, הוחלט על ידי קצין משטרה מתוקף סמכותו
בחוק לשחררם בתנאים והחקירה נמשכת".

השר בן גביר לא הגיב לפניית "הארץ" בנושא.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ משטרה

+ הר הבית

+ איתמר בן גביר

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו
מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר
האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח 6

**עמדת מפכ"ל המשטרה היוצא, רב-
ניצב שבתאי, ביחס לתיקון מס' 37
לפקודת המשטרה מיום 18.6.2024**

עמ' 121

3. המשרד לביטחון הפנים

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

4. כנסת ישראל

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת
קרית בן גוריון, ירושלים
טלפון: 02-6408636; פקס': 02-6408650

ה מ ש י ב י ם בבג"ץ 179/23

1. השר לביטחון הפנים, ח"כ איתמר בן גביר

3. היועצת המשפטית לממשלה

על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

2. הכנסת

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת
קרית בן גוריון, ירושלים
טלפון: 02-6408636; פקס': 02-6408650

ה מ ש י ב י ם בבג"ץ 99/23

1. הכנסת

על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת
קרית בן גוריון, ירושלים
טלפון: 02-6408636; פקס': 02-6408650

2. השר לביטחון לאומי

המשיב 2, ע"י עוה"ד נדב העצני או עוה"ד אורית יפת
מרח' החרתום 19, בית בינת, ירושלים
טל: 02-6240999; פקס: 02-6235888

3. היועצת המשפטית לממשלה

המשיבה 3 על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925590; פקס': 02-6467011

ה מ ש י ב י ם בבג"ץ 2985/23

הודעה מטעם משיבי המדינה

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מהיום, מוגשת בזאת עמדת מפכ"ל המשטרה.

היום, י"ב בסיון תשפ"ד,

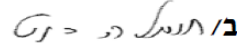
18 ביוני 2024

 תהילה רוט, עו"ד

סגנית בכירה א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

 דניאל מארקס, עו"ד

ממונה במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

 ענר הלמן, עו"ד

מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

- בלמס -

לשכת המפקח הכללי
טלפון: 02-5428100
פקס: 02-5428118
18/06/2024
י"ב בסיון, התשפ"ד
סימוכין לשכ"מ: 53174224

הנדון: עמדת מפכ"ל המשטרה ביחס לתיקון 37 לפקודת המשטרה בבג"צ 8987/22 דיון מיום 18.6.24

בהמשך לדיון שהתקיים בבית המשפט בעתירות ביחס לתיקון 37 לפקודת המשטרה ולבקשתי להביא בפני בית המשפט את עמדתי בסוגיות הנדונות, להלן תפורט עמדתי: ההכרעות שיתקבלו בעתירה זו הן קריטיות לעתיד המשטרה ולתיפקודה. הן ישפיעו באופן עמוק על דמותה של המשטרה; על יכולתה לבצע את משימותיה באופן ממלכתי, מקצועי וא-פוליטי, ועל יכולתה למלא את ייעודה על פי החוק באופן חוקי. משטרה שאינה ממלכתית; משטרה המושפעת משיקולים זרים; לא יכולה לבצע את תפקידה, ובהכרח תאבד את אמון הציבור. אני עומד לסיים בקרוב את כהונתי כמפכ"ל לאחר כ- 38 שנות שירות, רובם בתפקידים מבצעיים ולאחר כהונה של שלוש וחצי שנים כמפכ"ל, בהם עבדתי עם שלושה שרים. עתידה של המשטרה ושל החברה בישראל חשוב לי ועל כן בחרתי להתייחס לנושאים הנדונים בעתירה. לכן ומתוך דאגה לעתיד המשטרה, אני מבקש להציג בפני בית המשפט הנכבד, בתמצית, את התובנות שלי בנושאים אלה, בהם עוסקת העתירה על פי ניסיוני הרבה ועל בסיס היכרות מעמיקה של עבודת המשטרה והממשק שלה עם הציבור. איני מתכוון להתייחס כאן להיבטים אישיים כלשהם או לענייני הרגע, אלא אך ורק לסוגיות מקצועיות, וליסודות העקרוניים הנדרשים לשם תפקודה התקין של משטרת ישראל, ולממשק הראוי בינה לבין הדרג המדיני, כפי שאני רואה אותו מניסיוני. ההתייחסות להלן אינה עוסקת בהיבטים משפטיים שאינם בתחום מומחיותי ואינני מתכוון להתייחס לסוגיות החוקתיות. אני כן מבקש להתייחס למה, שלהבנתי, חסר בחוק, וצריך היה להיות בו.

בראשית הדברים אציין, כי מאז שנחקק החוק אנו עדים לתהליך התערערות עקרונות בסיסיים מאוד של עבודת המשטרה – משטרה מקצועית, ממלכתית, א-פוליטית, אשר פועלת אך ורק על בסיס שיקולים מקצועיים.

אבהיר את המובן מאליו - אין חולק כי המשטרה כפופה לדרג המדיני.

אין חולק כי השר, הממונה על המשטרה מטעם הממשלה, רשאי לקבוע מדיניות וסדרי עדיפויות בעבודת המשטרה. את כל זאת, עליו לעשות תוך שיח מקצועי שוטף עם המפקח"ל וגורמי המקצוע במשטרה, כפי שאפרט מיד.

כך היה תמיד ולשם כך אין צורך בתיקון חקיקה.

כבר כאן ראוי לציין, כי משטרת ישראל, כמשטרה לאומית אחת, אשר ממלאת מגוון עצום של משימות מגוונות בתחום ביטחון הפנים, אינה עשויה מיקשה אחת.

גם ביחס לקביעת המדיניות, יש להתייחס באופן שונה לתחומים רגישים במיוחד, כגון הטיפול במחאות, בפרט הפגנות וחופש ביטוי.

אני מבקש להדגיש שני עקרונות בסיסיים בעבודת המשטרה, אשר מבהירים את ההכרח בעצמאות המשטרה, ואת ההפרדה הרעיונית בפעילותה מול הדרג המדיני:

העיקרון המרכזי הוא שהשוטר מפעיל סמכויות כלפי אזרחי המדינה ולא כלפי האזרח.

בעת שהוא עושה זאת הוא מייצג את החוק ולא את הממשלה, ובוודאי שלא שר כזה או אחר.

כאשר שוטר ניגש לאזרח לצורך הפעלת סמכות, בין אם מדובר על נהג או על חשוד או על פיזור

מחאה בלתי חוקית – האזרח חייב לראות לפניו את החוק ולא את הממשלה או שר פלוני.

זה כוחה וזו מהותה של משטרה אוכפת חוק ועל כך מבוסס אמון הציבור במשטרה. על מנת לוודא זאת, חייבת להיות הפרדה ברורה בין שיקולים פוליטיים לבין הפעלת הסמכות.

עיקרון שני הוא, שהמשטרה היא מערכת הירארכית, שפועלת על פי פקודות. שוטרים נדרשים לפעול בתנאים לא פשוטים, החל מלחימה של ממש וסיכון חיים, אירועים מורכבים המחייבים הפעלת כח ועימות פיסי וכן פעילות מאומצת בתנאים קשים ומורכבים, לעיתים במשך שעות רבות, ימים ולילות.

גם מרכיב זה מחייב לחזק את עצמאות הגורם הפוקד, הגורם המקצועי, המפעיל את הכח.

לאור זאת, חייבת להיות הפרדה ברורה בין קביעת המדיניות העקרונית לבין הפעלת הכח. לפי הבנתי, ההפרדה הזו חייבת לקבל ביטוי חוקי ברור.

במקביל לקביעת סמכות הממשלה והשר לקבוע מדיניות וסדרי עדיפויות כלליים, נדרש לקבוע כלים אשר יאפשרו למפכ"ל להציב גבולות ברורים ככל הניתן בין קביעת המדיניות לבין העצמאות התפקודית שהיא קריטית ליכולת המשטרה למלא את ייעודה. הגדרות אלה נדרשות הן מול הדרג המדיני והן מול הארגון.

הפרדה זו אינה יכולה להיות רק רעיונית אלא חייבת לבוא לידי ביטוי במנגנונים מובנים הלכה למעשה. מצב חוקי עמום, שאינו מגדיר את הכלים למימוש ההפרדה עלול להביא להתערבות פסולה בעבודת המשטרה.

על בסיס ניסיוני אני מבקש להצביע על ארבעה נושאים מרכזיים כאלה:

1. מניעת התערבות באירועים קונקרטיים: כפי שנקבע גם במסגרת ההחלטות בעתירה הזו,

חייבת להיות הבחנה ברורה בין קביעת מדיניות כללית לבין התערבות של הדרג הפוליטי בשאלת ה"איד".

הניהול האופרטיבי של אירועים מבצעיים חייב להיות באחריות וסמכות מלאה של המפכ"ל ושל המפקדים, ללא התערבות ישירה או עקיפה.

הדברים אמורים במיוחד ביחס לנושאים בהם המשטרה פועלת באופן ישיר בכפיפות למערכת אכיפה החוק, היועצת המשפטית לממשלה, ופסיקת בתי המשפט. הדגש הוא כמובן לכל נושא החקירות בתחום הפלילי וכן לסוגיית הטיפול במחאות וההפגנות. נושאים אלה חייבים לקבל התייחסות נפרדת ייחודית.

2. הקצאת כוחות: אופן חלוקת הכוחות והקצאתם ברמה הארצית והמקומית חייב להיות

נתון להחלטות המפכ"ל.

תיעדוף המשימות העומדות בפני המשטרה, שתמיד תהיה בחסר של כח אדם, מחייב הכרעות יומיומיות שהן בעיקרן החלטות מבצעיות ומקצועיות. מה דחוף ומה דחוף יותר, כמה כח אדם נדרש לכל משימה וכיצד לתכנן את המשימות השונות ולקבוע סדרי עדיפויות פרטניים בכל זמן נתון.

חשוב לזכור שאותו כח אדם צריך להיות זמין הן למשימות ביטחוניות, הן למשימות אכיפת חוק ופשיעה, הן למשימות סדר ציבורי והן לתנועה. כך שכל החלטה בענין זה משפיעה באופן ישיר על יכולתה של המשטרה למלא את תפקידה כמי שאחראית על הסדר הציבורי ואכיפת החוק. אלו החלטות שחייבות להישאר בסמכות המפקדים.

3. קשר ישיר בין השר לדרגי השטח: על מנת לשמר את אחריותו וסמכותו של המפקד כדרג הפוקד היחיד על השוטרים, חובה למנוע התערבות ישירה של השר או גורמים פוליטיים אחרים באופן ישיר מול דרגי השטח.

קשר כזה מייצר השפעה קונקרטית על התנהלות המפקדים באירועים ופוגע בשרשרת הפיקודית וביכולת המפקד להמפקדים לממש את אחריותם כפי שהצגתי קודם לכן. קשר כזה גם פוגע כמובן בנראות של מעמד המשטרה ובלגיטימיות של פעולותיה.

4. מינויים: סוגיית המינויים היא תמיד כבדת משקל, בפרט בארגונים הירארכיים הפועלים על בסיס דרגות. מינויים לתפקידים נחשקים, בודאי בכירים, הוא אחד המנופים החזקים ביותר בניהול ארגון וביכולת השפעה על הארגון בזמן אמת - גם במשטרת ישראל. במשטרה מתקיימים הליכי מינוי סדורים, על בסיס פקודות ונהלים. יש חשיבות עליונה להקפיד בתחום זה על מסגרת פורמלית סדורה. על פי חוק, השר לביטחון לאומי מוסמך למנות כל קצין מדרגת סגן ניצב ומעלה. אזכיר, כי בצה"ל, מעורבות השר מצומצמת הרבה יותר. בית המשפט העליון התייחס בעבר לנושא המינויים וקבע, כי גם ביחס למינויים הבכירים, הליך המינוי מתבצע במשטרה והמפקד מציג לשר את המועמד מטעמו על בסיס ההליך המקצועי. המקרים בהם השר יכול שלא לאשר מינוי כזה צריכים להיות חריגים ורק בשל נימוקים כבדי משקל.

לצער, הסוגיה הזו, נשחקה במהלך השנים. זו נקודה קריטית שיש לה השפעה דרמטית על הארגון ועל המשרתים בו ונדרש לוודא שהמנגנון האמור נשמר, ושהמינויים במשטרה אינם מינויים פוליטיים אלא מקצועיים.

לסיכום:

עצמאות המשטרה והא-פוליטיות שלה במסגרת הפעלת סמכויותיה ומילוי תפקידה היא קריטית ליכולתה לתפקד ולאכוף את החוק.

שוטר המפעיל סמכות כלפי אזרח מייצג את החוק ולא את השר.

הבהרתי כבר, כי איני מתנגד להסדרה חוקית של תפקיד השר לבלי"מ ביחס למשטרה. הסדרה כזו אף תהיה מבורכת.

חקיקה מסוג זה יש לעשות בזהירות ולאחר עבודת מטה מעמיקה אשר תגדיר את 'הרעיון המסדר' שממנו ניתן יהיה לגזור את ההסדר הראוי.

כמו כן, החקיקה נדרשת לעסוק לא רק בסמכויות השר אלא במקביל לבסס את עצמאות המשטרה בהפעלת שיקול הדעת ואת הא-פוליטיות שלה, כפי שנקבע גם בוועדות קודמות ובפסיקה של בית המשפט הזה. בחוק הנוכחי חסרות הקביעות האלה.

יתרה מכך, הסעיף היחיד בפקודת המשטרה, אשר מתייחס לתפקיד המפקד"ל כמי שמופקד על ניהול המשטרה בפן האופרטיבי ובפן הניהולי, הוא סעיף 9. **גם בסעיף זה נעשה תיקון, שבפועל עלול להחליש את מעמדו של המפקד"ל מבלי לייצר את האיזון החיוני בענין זה.**

כפי שהסברתי, 'עצמאות המשטרה' אינה רק סיסמא אלא יש לה ביטויים מעשיים פרטניים בולטים, אותם תיארתי בתמצית: איסור על התערבות באירועים קונקרטיים; הקצאת כוחות; מניעת קשר ישיר עם גורמי השטח וסוגיית המינויים.

אני משוכנע, כי כל הליך מעמיק, אילו היה מתבצע, היה נותן ביטוי לסוגיות אלה והיה מעניק כלים לשמירה על אופיה הממלכתי של המשטרה, ואני סבור כי חשוב שבית המשפט יראה לנכון להתייחס לחוסר הקיים כיום בכלים אלה.

בברכה,
יעקב שבתאי, רב ניצב
המפקח הכללי

נספח 7

**מכתבו של מפכ"ל המשטרה היוצא
אל היועצת המשפטית לממשלה**

מיום 27.5.2024

עמ' 128

- בלמ"ס -

לשכת המפקח הכללי
טלפון: 02-5428100
פקס: 02-5428118
27/05/2024
י"ט באייר, התשפ"ד
סימוכין לשכ"מ: 46351424

היועצת המשפטית לממשלה

הנדון: התערבות השר לביטחון לאומי באירועים קונקרטיים

בסימוכין ל: בג"צ 532/23

בהמשך להחלטות בג"צ בעתירה שבסימוכין, לפנייתך בעניין אבטחת השיירות לאספקת הסיוע ההומניטרי לרצועת עזה ובהמשך לשיחות עם לשכתך מאמש, אבקש לעדכןך כדלקמן:

1. בתאריך 13.01.24 יצר איתי קשר טלפוני הרמטכ"ל בנוגע לליווי שיירות הסיוע ההומניטרי. בעקבות שיחה זו, התקשרתי לממ"ז דרום על מנת לבדוק את הסוגיה ונאמר לי כי התקיימה שיחת ועידה בהשתתפות השר לביטחון לאומי, הסמפכ"ל וממ"ז דרום, שבמסגרתה הנחה השר לביטחון לאומי כי המדיניות שלו היא כי אין לסייע בנושא כיוון שזו אחריות צה"ל. בשיחתי עם השר לביטחון לאומי, נאמר לי ע"י השר כי המשימה היא משימה שבתחום אחריות צה"ל ולא משטרת ישראל. הבהרתי לשר כי מדובר במשימה של משטרת ישראל והשר מחה בפניי והבהיר כי יהיו לכך השלכות.

2. ביום 14.5.24 פנה אליי השר לביטחון לאומי ביחס לפעילות המשטרה לאבטחת שיירות הסיוע. בעת נסיעה של השר לאזור שדרות, הבחין השר ככל הנראה בכוחות משטרה המאבטחים את השיירות. השר ניגש לשוטרים ולקצינים בשטח והבהיר להם את התנגדותו לפעילות זו.

3. בהערכת המצב השבועית שהתקיימה בתאריך 23.05.24 מחה בפניי השר לביטחון לאומי על השקעת כוחות המשטרה הרבים בפעילות ליווי השיירות, שכזכור נעשית על פי החלטה של הקבינט והנחיות מפורשות של רה"מ. הבהרתי לשר כי המשטרה מבצעת ותמשיך לבצע את תפקידה גם בסוגיה זו.

4. אתמול פעלה המשטרה בהר מירון להרחקת גורמים שניסו להתקהל במקום בניגוד לחוק ולצו אלוף הפיקוד. במהלך האירוע התרחשו מספר אירועים של הפעלת כוח על ידי שוטרים שהביאו לביקורת חריפה כלפי המשטרה. מאמצעי התקשורת התברר לי כי השר שוחח עם ממ"ז צפון ועם מפקד מג"ב וסיכם עם מפקד מג"ב על "השעיית" חלק מהשוטרים המעורבים. שיחה זו, התייחסה כאמור להתנהלות המשטרה באירוע

קונקרטי, ישירות מול המפקדים וללא תיאום איתי וללא ידיעתי. בשולי הדברים אציין, כי הן לשר והן למפקד מג"ב אין סמכות להשעות את השוטרים, ודאי בטרם בירור האירוע ועל כן בתיאום עם מפקד מג"ב הנחיתי כי השוטרים לא יושעו אלא יורחקו מפעילת מבצעית עד לקיום בירור בנושא.

בברכה,
יעקב שבתאי, רב ניצב
המפקח הכללי

נספח 8

**מכתבו של השר בן גביר למפכ"ל
המשטרה היוצא מיום 27.5.2024**

עמ' 131



המשרד לביטחון לאומי

יום שני י"ט אייר תשפ"ד, 27 מאי 2024

לכבוד
מפכ"ל המשטרה
רנ"צ יעקב שבתאי
שלום רב,

הנדון: אי תפקוד מפכ"ל משטרת ישראל

- א. כידוע, ע"פ החלטת ועדת החקירה לעניין אסון מירון, "הממצאים שפורטו, היו מביאים אותנו להמליץ לסיים את תפקידו של רב ניצב יעקב שבתאי. ואולם, ב-17 בינואר בצוק העיתים על רקע המלחמה הווארכה כהונתו של המפכ"ל בחצי שנה. בהתחשב בנסיבות מיוחדות אלה, אנו מותירים לממשלה לקבוע את המועד הנכון לסיום תפקידו".
- ב. בהתאם לכך, החלטתי כי הדבר הנכון באותה עת הינו שלא לערוך שינויים במועד הנ"ל, בפרט על רקע הסיום הקרוב של הכהונה, ולאור תפקודך באירועי השבעה לאוקטובר.
- ג. ואולם, בתקופה האחרונה מתרבים הסימנים ומתרבות הטענות לאי תפקודך הכללי, באופן המשליך לרעה על תפקודה של משטרת ישראל בכלל, ובתקופה מלחמתית זו בפרט. כך למשל, בהכנות לאירועי מירון נעדרת כליל, לא הופעת להערכת המצב המסכמת בנושא, גם לא ביקרת בחפ"ק בשטח, ולדברי בכירים במשטרה – היית "מנותק קשר" לחלוטין.
- ד. דברים אלו מצטרפים לאי קיומם של ישיבות עומק וישיבות סטטוס בראשותך בנושא הפשיעה במגזר הערבי וארגוני פשיעה על אף הנחיותי בעניין, ולהעדרם של דיונים והנחיות בעניין גניבות הרכבים, גיוסים למשטרה, מימוש תקציבים, הצטיידות ורכש, וניהול כללי של המשטרה, כאשר במשטרה מדווחים לי על היעדרותך הכללית מעבודתך.
- ה. למעשה, הדבר היחיד בו הינך מתפקד, הינו קידום קצינים מקורבים בלבד. בהערת אגב יצוין, כי קצינים רבים במשטרה טוענים כי "אין מה לדבר עם המפכ"ל, המפכ"ל בפועל הוא ערן היועץ האסטרטגי".
- ו. כידוע, מוטלת על השר אחריות מיניסטרילית לתפקודה של המשטרה, והוא אינו יכול להסתתר "כמשקיף מן הצד", בכל הנוגע להתנהלות דרגי הביצוע.
- ז. לאור כל האמור לעיל ובטרם אכריע בעניין המלצה לממשלה על הקדמת סיום כהונתך, אאפשר לך את זכות השימוע בפניי באשר לטענות דלעיל.
- ח. לאור האמור, אבקשך להגיע ללשכתי ביום רביעי בשעה 11:00.
- ט. בפגישה תהיה רשאי להציג את מלוא טיעוניך ואתה רשאי להעלות טיעונים בכתב. כמו כן, אתה רשאי להגיע עם כל אדם מלווה וכן עם עו"ד מטעמך, והדברים יירשמו בפרוטוקול.

באהבת ישראל,

ח"כ איתמר בן גביר
השר לביטחון לאומי

העתקים:

ראש הממשלה, מר בנימין נתניהו
היועצת המשפטית לממשלה, עו"ד גלי בהרב מיארה
היועץ המשפטי למשרד לביטחון לאומי, עו"ד אריאל סיוזל

נספח 9

**מכתבה של היועצת המשפטית
לממשלה לשר בן גביר מיום**

28.5.2024

עמ' 133



היועצת המשפטית לממשלה

כ' אייר תשפ"ד
28 במאי 2024

אל:

ח"כ איתמר בן גביר, השר לביטחון לאומי

שלום רב,

הנדון: החלטה שלא כדין לזמן את מפכ"ל המשטרה לשימוע

סמך: מכתבך למפכ"ל המשטרה מיום 27.5.2024

1. השימוע עליו הודעת למפכ"ל המשטרה אינו כדין ואין לקיימו. נוכח קוצר הזמן, אפרט להלן את תמצית הטעמים העיקריים לכך.
2. השבוע הודיע המפכ"ל, כי פנה אליי ודיווח כי אתה שב וחורג מסמכותך כלפי משטרת ישראל. סמוך לאחר מכן הודעת למפכ"ל, כי אתה מזמנו לשימוע.
3. סמיכות הזמנים מעוררת חשש כבד, כי במסווה של טענות עקרוניות כביכול נגד המפכ"ל אתה מבקש למעשה "להענישו" על כך שביקש למנוע ממך להתערב באופן פסול בעבודת המשטרה, וכל זאת שעה שאתה פועל לכאורה בניגוד להחלטה מפורשת של בג"ץ. כן מתעורר חשש כבד שאתה מבקש להעביר מסר לכל שרשרת הפיקוד במשטרה, למען יראו וייראו.
4. הדברים מתחברים לכך שזימון מפכ"ל לשימוע היא החלטה מינהלית כבדת משקל. בהתאם, נדרשת הנחת תשתית עובדתית מספקת המצדיקה את הצעד החריג. זאת, ביתר שאת שעה שכהונת המפכ"ל, שאתה יזמת את הארכתה אך לפני חודשים ספורים, צפויה להסתיים בתוך פחות מחודשיים, ושעה שמדינת ישראל נמצאת במלחמה.
5. מכתבך שבסמך אינו מציג תשתית כאמור. זהו פגם משמעותי בפני עצמו והוא מעצים את החשש לפיו שיקולים זרים הנחו אותך בפעולתך.
6. על כן, כאמור, יש מניעה משפטית לקיום השימוע.

בברכה,

גלי בהרב - מיארה



היועצת המשפטית לממשלה

העתק :

מפכ"ל משטרת ישראל

פרקליט המדינה

מנהל מערך ייעוץ וחקיקה, המשנה ליועצת המשפטית לממשלה

המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי)

מנהל מחלקת בג"צים, פרקליטות המדינה

היועץ המשפטי למשרד לביטחון לאומי

היועץ המשפטי למשטרת ישראל

נספח 10

כתבתם של מאיר תורג'מן, טובה
צימוקי ומורן אזולאי "אבשלוס פלד
הסיר את מועמדותו למפכ"ל - בן
גביר הציע ניצב אחר" ynet מיום
29.7.2024

עמ' 136

אבשלום פלד הסיר את מועמדותו למפכ"ל - בן גביר הציע ניצב אחר

מפלה לשר לביטחון לאומי: על רקע ההתלבטות בעניינו בוועדה למינוי בכירים, החליט ממלא-מקום המפכ"ל פלד לוותר על המשך כהונתו במשטרה. בן גביר תקף: "מהרגע הראשון היועצת המשפטית לממשלה והוועדה למינוי בכירים חיפשו את פלד. כך נראה סיכול ממוקד". המועמד החדש: מפקד מחוז חוף ניצב דני לוי

75 תגובות

מאיר תורג'מן, טובה צימוקי, מורן אזולאי | 29.07.24 | 16:50
תגיות איתמר בן גביר משטרת ישראל אבשלום פלד

השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר הודיע כי המועמד שלו לתפקיד המפכ"ל, ניצב [אבשלום \(אבשי\) פלד](#), הסיר את מועמדותו. במקומו הוא מתכוון להציע את מפקד מחוז חוף, ניצב [דניאל \(דני\) לוי](#), לתפקיד המפכ"ל. פלד, שימשיך בכהונתו כממלא-מקום המפכ"ל עד מינוי קבוע, ציין: "החלטה זו אינה קלה עבורי, אך לאחר התייעצות ומחשבה מעמיקה, הגעתי למסקנה כי זהו הצעד הנכון והמתאים ביותר בעבורי ובעבור הארגון בנסיבות העניין".

75



ניצב פלד וניצב לוי (צילום: דוברות המשטרה)

Promoted Links by Taboola

הגיע פא רומיאו טונאלה

קראו עוד

Alfa Romeo

אוסטריה על ביטול הופעות טיילור סוויפט: "מנענו טרגדיה". מצוד אחר 3 מחבלים

חדשות

"הסעודית גרמה לה לבכות": ההפסד ב"קרב החיג'אב"

ספורט

פלד משמש כממלא-מקום המפכ"ל מאז סיים יעקב שבתאי את תפקידו. לטענת בן גביר, "מהרגע הראשון היועצת המשפטית לממשלה והוועדה למינוי בכירים חיפשו את ניצב פלד, משום שמי שבחר בו לתפקיד המפכ"ל הוא השר בן גביר. ניצב פלד נקי מכל רבב, וכאשר קודם בעבר בתפקידיו במשטרה לא נטען נגדו דבר. כך נראה סיכול ממוקד של מועמד לתפקיד המפכ"ל, בידי פקידה שלא נבחרה בידי איש, ופועלת להצרת צעדי מהיום הראשון בו אני מכהן בתפקיד".

השר הוסיף: "אני מבקש להודות לניצב פלד על שירות כל כך משמעותי למען עם ישראל. ניצב פלד שירת את מדינת ישראל 40 שנה, ועם ישראל חייב לו רבות. אני מודה לניצב פלד שנענה לבקשתי להגיש את מועמדותו כמפכ"ל המשטרה ומאחל לו הצלחה בהמשך הדרך".

במקביל הודיע כאמור השר בן גביר כי בכוונתו להגיש לוועדה למינוי בכירים את מועמדותו של מפקד מחוז חוף, ניצב דניאל (דני) לוי, לתפקיד המפכ"ל. "ניצב לוי התגייס למשטרה בשנת 1985", מסר. "לוי שימש כקצין אג"ם במרחב יפתח, מפקד תחנת שכונות במחוז ת"א, מפקד תחנת לב ת"א וקצין אגף מבצעים במחוז ת"א. בהמשך, שימש לוי כמפקד מרחב יפתח, מפקד מרחב ירקון, סגן מפקד מחוז ירושלים ומכהן כעת כמפקד מחוז חוף. לוי בוגר תואר ראשון בלימודים כללים, ותואר שני במדעי החברה".

גורמים משפטיים בכירים העריכו בשבוע האחרון כי לוועדה למינוי בכירים בראשות נשיא בית המשפט העליון בדימוס השופט אשר גרוניס יהיה קשה לאשר את מינויו של פלד לתפקיד כה רגיש שהעומד בו צריך להיות אדם ללא רבב.

פלד נחקר במח"ש ב-2015 בעקבות בנייה בלתי חוקית במושב זכריה שבו הוא מתגורר, וההמלצה נגדו אז הייתה שלא יקודם. למרות זאת, המפכ"ל דאז רב-ניצב בדימוס רוני אלשיך קידם את פלד לדרגת ניצב ומינה אותו לתפקיד מפקד אגף ההדרכה. לפני שמונה על-ידי השר בן גביר לתפקיד ממלא-מקום המפכ"ל, שימש פלד כסגן המפכ"ל.

הקושי העיקרי של הוועדה לאשר את מינויו של פלד לתפקיד המפכ"ל הקבוע נבע מחוות דעתם של היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב-מיארה והמשנה שלה עו"ד גיל לימון. השניים הציפו את הבעיות המשמעטיות שבהן חטא פלד.

יחד עם זאת, מיארה ולימון לא הגישו "המלצה" לוועדה, אלא רק האירו תמונת מצב שלגביה היה צריך פלד להשיב בפני חבריה. חברי הוועדה נתנו לפלד כמה הזדמנויות להסביר את עצמו. מקור משפטי בכיר סיכם בעקבות הסרת המועמדות של פלד: "הדברים מדברים בעד עצמם".

היועצת המשפטית לממשלה וראש הוועדה המייעצת למינויים בכירים פעלו בדרך מקסימלית כדי לאפשר לניצב פלד להניח בפניהם הסברים מניחי דעת על-מנת לאפשר את מינויו. ואולם, למרות הפעמים הרבות שניתנו לו כדי להסביר את ענייני המשמעת שיוחסו לו - הוא לא הצליח לעשות זאת.

גורם שמצוי בעבודת הוועדה אמר: "הוועדה סברה כי מכיוון שמפכ"ל המשטרה, אחד מראשי אכיפת החוק, צריך להיות נקי מעבירות, נרמז לו שמוטב ויקדים את פסילתו ויודיע על פרישתו מהמרוץ". הפסילה של פלד לא הייתה קלה לאנשי הוועדה, שעשו מאמץ רב לקבל כמה שיותר הסברים מניצב פלד לגבי עבירות הבנייה שלו ומאמציו להכשיר את העבירות בדיעבד תוך קיום יחסי גומלין לא נאותים עם ראש המועצה שבשטחה הן נעשו.

פלד הופיע כמה פעמים בפני הוועדה כדי לספק הסברים, אך הם לא צלחו. הקצין הבכיר לא הצליח לבאר מדוע רק בחודשים האחרונים, לקראת מינויו, הוא עשה מאמצים ניכרים להכשיר את הבנייה הבלתי-חוקית - מהלך שהוליד השערה שלא פעל בתום לב.

במכתב שבו הודיע לשר בן גביר על הסרת מועמדותו, כתב פלד: "אני מודה לך על האמון הרב שנתת בי בבחירתך אותי כמועמד לתפקיד כה חשוב ומשמעותי. אני מעריך מאוד את האמון והתמיכה הבלתי מסויגת שגילית כלפי לאורך כל התהליך. לאחר שזומנתי להופיע בפני הוועדה המייעצת, ומכיוון שהופעות אלה לא הביאו להחלטה, ובהתחשב בכך שזומנתי להופעה נוספת בוועדה, החלטתי כי הנכון ביותר בעבורי ויותר בעבור הארגון הוא להסייר את מועמדותי".

פלד הוסיף: "הקדשתי למעלה מ-40 שנים משנות חיי לשירות המדינה, בתפקידים משמעותיים בליבת העשייה של משטרת ישראל ומול אתגרים מורכבים ומשמעותיים מתפקיד מפקד ביחידות מיוחדות, מפקד תחנה, מפקד מרחב, ועד לתפקיד סגן המפקח הכללי ומ"מ מפכ"ל מתוך מסירות מלאה ותחושת שליחות עמוקה. תמיד ראיתי בעצמי חלק בלתי נפרד מהארגון".

המועמד החדש: נאמן של בן גביר

השר בן גביר נערך מבעוד מועד לפסילתו האפשרית של ניצב פלד, תוך כדי כך שהדליף את שמו של מפקד מחוז חוף ניצב לוי כמועמד אפשרי לתפקיד המפכ"ל. רבים מחבריו לסגל הפיקוד הבכיר רואים בניצב לוי נאמנו של השר בן גביר, בפרט בהנחיות שלו לנהוג בכוח מול מפגיני קיסריה וכרכור שקוראים להדחתו של ראש הממשלה בנימין נתניהו.

ברגע אחד דילג השר למעשה על שני ניצבים ותיקים: מפקד מחוז מרכז ניצב אבי ביטון ומפקד מחוז דרום ניצב אמיר כהן. המבחן של השר בן גביר לתפקיד המועמד למפכ"ל: נאמנות גוברת על ניסיון והצלחה בתפקידים. ניצב כהן זכה לשבחים על ניהול הלחימה ב-7 באוקטובר מול מחבלי חמאס, ואף נפצע בקרב על תחנת שדרות. ניצב לוי, מנגד, זכה לשבחים בהתמודדות הנוקשה שלו מול המפגינים נגד ראש הממשלה.

נספח 11

**כתבתם של מאיר תורג'מן וטובה
צימוקי "נאמנות שווה מפכ"לות"**

ynet מיום 30.7.2024

עמ' 140

"נאמנות שווה מפכ"לות"

אחרי שהתקשה להתמודד עם הטענות שהועלו נגדו בוועדה למינוי בכירים, החליט ניצב פלד לוותר על המשך כהונתו במשטרה • בן גביר טען ל"סיכול ממוקד" מצד היועמ"שית, ומיד הציג את המועמד החדש שלו: ניצב דני לוי • מפכ"ל לשעבר וגורמים בסגל הפיקוד הבכיר תקפו את הבחירה במפקד מחוז חוף, ש"עקף" ותיקים ממנו: "נבחר בגלל נאמנות עיוורת לשר" • ניצב לוי אמון על ההפגנות נגד רה"מ בקיסריה, שם הוא מנחה לנהוג בכוח מול המוחים

הוספת תגובה

מאיר תורג'מן, טובה צימוקי | 30.07.24 | 00:00
תגיות חדשות עיתון

מפלה לשר לביטחון לאומי איתמר בן גביר: המועמד שלו לתפקיד המפכ"ל, ניצב אבשלום (אבשי) פלד, הסיר את מועמדותו, על רקע ההתלבטות בעניינו בוועדה למינוי בכירים. במקומו הציע בן גביר את מפקד מחוז חוף, ניצב דניאל (דני) לוי.

פלד משמש כממלא מקום המפכ"ל מאז סיים יעקב שבתאי את תפקידו. לטענת בן גביר, "מהרגע הראשון היועצת המשפטית לממשלה והוועדה למינוי בכירים חיפשו את ניצב פלד, משום שמי שבחר בו לתפקיד המפכ"ל הוא השר בן גביר. ניצב פלד נקי מכל רבב, וכאשר קודם בעבר בתפקידיו במשטרה לא נטען נגדו דבר. כך נראה סיכול ממוקד של מועמד לתפקיד המפכ"ל, בידי פקידה שלא נבחרה בידי איש, ופועלת להצרת צעדי מהיום הראשון בו אני מכהן בתפקיד".



3 צפייה בגלריה

(וממלא מקום המפכ"ל פלד | צילום: דוברות המשטרה)

גורמים משפטיים בכירים העריכו בשבוע האחרון כי לוועדה למינוי בכירים, בראשות נשיא בית המשפט העליון בדימוס השופט אשר גרוניס, יהיה קשה לאשר את מינויו של פלד לתפקיד כה רגיש שהעומד בו צריך להיות אדם ללא רבב.

פלד נחקר במח"ש ב-2015 בעקבות בנייה בלתי חוקית במושב זכריה שבו הוא מתגורר, וההמלצה נגדו אז הייתה שלא יקודם. למרות זאת, המפכ"ל דאז רב-ניצב בדימוס רוני אלשיך קידם את פלד לדרגת ניצב. הקושי העיקרי של הוועדה לאשר את מינויו של פלד לתפקיד המפכ"ל הקבוע נבע מחוות דעתם של היועמ"שית גלי בהרב-מיארה והמשנה שלה עו"ד גיל לימון.



השר בן גביר | צילומים: אלכס קולומויסקי

יחד עם זאת, מיארה ולימון לא הגישו "המלצה" לוועדה, אלא רק האירו תמונת מצב שלגביה היה צריך פלד להשיב בפני חבריה. חברי הוועדה נתנו לפלד כמה הזדמנויות להסביר את עצמו. מקור משפטי בכיר סיכם בעקבות הסרת המועמדות של פלד: "הדברים מדברים בעד עצמם".

בן גביר נערך מבעוד מועד לפסילתו האפשרית של ניצב פלד. בסגל הפיקוד הבכיר שמעו אתמול מהתקשורת לראשונה על בחירתו של השר בניצב לוי כמועמד החדש. ניצב לוי משרת במשטרה 39 שנים, הוא עשה תפקידי שטח רבים בליבת העשייה המשטרתית, אך רק 11 חודשים חלפו מאז מונה לתפקיד ניצב ראשון - מפקד מחוז חוף. בכך הוא בעצם "עקף" ניצבים ותיקים ממנו, בהם שני מועמדים פוטנציאליים לתפקיד: מפקד המחוז הדרומי, ניצב אמיר כהן, ומפקד מחוז מרכז, ניצב אבי ביטון.



רבים בסגל הפיקוד רואים בניצב לוי נאמנו של בן גביר, בפרט בהנחיות שלו לנהוג בכוח מול מפגיני קיסריה וכרכור שקוראים להדחתו של ראש הממשלה בנימין נתניהו. לפני כארבעה חודשים תועד עימות יוצא דופן בינו לבין מפגינים. אחרי שהטיחו בו "מי מקדם אותך, למי הם חייבים", ענה לוי: "60 כמוני נהרגו בגללך, אתה תגיד לי למי חייבים? אתה חייב לנו את החיים שלך".

מפכ"ל לשעבר התייחס אתמול למועמדות של ניצב לוי ואמר: "נאמנות שווה מפכ"ל לות". גורם אחר אמר כי "נראה שהשר בוחר את המועמדים לפי מבחן הנאמנות העיוורת". מקורבים לשר לא הכחישו כי אחד השיקולים בבחירה הוא הקרבה לבן גביר, ואמרו כי "אין ספק שהוא יישם את מדיניות השר, שמכיר את העשייה המקצועית שלו וחושב שיהיה מפכ"ל טוב".

בן גביר מצהיר מיום כניסתו למשרד לביטחון לאומי כי "לא באתי להיות עציץ", ומחפש דמות שתיישם אחד לאחד את המדיניות שלו. כמו בבחירה של ניצב פלד, גם הפעם הוא בחר במי שעשוי להרגיש חובה והכרת תודה על הקידום, ולכן לא יאתגר אותו או יגלה יותר מדי עצמאות. ניצב לוי היה "חביב השר" עוד לפני שהתמנה למפקד מחוז חוף, ובן גביר רואה בו קצין טוב.

השאלה כעת היא כיצד יקבלו הנציבים הוותיקים והמנוסים יותר את "סטירת הלחי" מהשר, שהקפיץ מעל ראשם את ניצב לוי. האם יכריזו על פרישה או שיבלעו את העלבון וימשיכו בתפקידם או יעברו לתפקיד חדש. בכל מקרה, אם וכאשר ימונה ניצב לוי למפכ"ל, יהיה עליו להתמודד עם תפקידים רבים לא מאוישים, לאחר פרישתם של רבים מסגל הפיקוד הבכיר.

נספח 12

כתבתם של ג'וש בריינר ועדי
חשמונאי "מפקד מחוז חוף יצא
למשימה שממנה מרוויח בעיקר אדם
אחד: בן גביר" הארץ מיום
20.3.2024

עמ' 146

משפט ופליים

מפקד מחוז חוף יצא למשימה שממנה מרוויח בעיקר אדם אחד: בן גביר

מפקד מחוז חוף דני לוי והשר איתמר בן גביר במסיבת עיתונאים בעירון, שלשום צילום: אמיר לוי

הוא מנסה למנוע מחאות, מתעמר במפגינים ורץ לספר לשר. ניצב דני לוי קיבל בקיץ האחרון לידי את מחוז חוף ובינתיים לא הצליח למגר בו את הפשיעה בחברה הערבית. במקביל הוא מהדק את הקשרים עם בן גביר ומדווח לו ישירות למורת רוחו של המפכ"ל. אולי זו רק תחנה בדרך

יהושע (ג'וש) בריינר ועדי חשמונאי

20 במרץ 2024



ד"ר יולנדה יבור היא דמות מוכרת למשטרה. כמעט מדי סוף שבוע היא מובאת לתחנת חדרה של מחוז חוף. לרוב זה הולך כך: היא נעצרת או מעוכבת באמתלות שונות בהפגנה ליד ביתו של ראש הממשלה בקיסריה, ואז משוחררת לביתה. בסוף השבוע האחרון היה שינוי בתסריט, היא נעצרה, בילתה את הלילה בתחנה ולמחרת הובאה בפני שופט. הסיבה לכך היתה "חשד לשימוש פחזני באש". ובמציאות: החזיקה אבוקות כבויים מהסוג שבו משתמשים בחתונות ובהכנסת ספרי תורה. "מעצרה היה שלא בתום לב", קבע השופט

אהוד קפלן ששחרר אותה בלא תנאים, "לטעמי לא נשקפת ממנה שום מסוכנות".

לצד כמה עשרות מוחים, שהקפידו על המרחק המותר מבית ראש הממשלה והיו על הדיונות הסובבות אותו, נכח באותה ההפגנה גם קצין בכיר במשטרה, ניצב דני לוי, מפקד המחוז. היו מוחים שהרימו גבה לנוכח הגעתו להפגנה מצומצמת יחסית. לאחרים זה אולי נראה טבעי.

ח"כ גלעד קריב מקריא את שמות החטופים מול ביתו של נתניהו, בחודש שעבר. הפעם היחידה שבה הצליחו המוחים להקריא את כל השמות בלי הפרעה צילום: אמיר לוי

"הוא פועל ללא הפסקה בניסיון להתחנף לאיתמר בן גביר", אומר בכיר במשטרה. "כל דבר זה רק כדי לרצות אותו כי הוא חושב כבר על התפקיד הבא — המפכ"ל". דברים ברוח זו שבו ועלו בשיחות שקיים "הארץ" עם גורמים בצמרת המשטרה. התמונה המצטיירת ברורה: מפקד המחוז רוצה לשאת חן בעיני השר לביטחון לאומי. ונדמה כי נקודה ברורה במפת הדרכים לתפקיד הבא נמצאת מחוץ לביתו של נתניהו בקיסריה.

לוי קבע כי אסור למפגינים לעמוד במרחק רב מן הבית ולהקריא שמות חטופים. הוא גם החליט שצריך להחרים להם את המגאפונים, בטענה כי מדובר ב"הפרת הסדר הציבורי" הנובע מהקמת "רעש לא סביר". החוק קובע כי יש להשתמש במד רעש כדי לקבוע זאת, אולם בשטח לא נעשה שימוש בכזה. מפגינים שבו וטענו כי המשטרה גם החרמה מגאפונים והשיבה אותם מאוחר יותר כשהם תקולים. גם אמיר השכל נעצר כמה פעמים על "רעש לא סביר" וכן סירוב להזדהות.

אמיר השכל ויולנדה יבור ביציאה ממשטרת חדרה, בדצמבר. "העניין לא היה למנוע איזושהי סכנה, אלא לעצור אותי", אומרת יבור צילום: חדוה רוקח

לוי, שמפקד על מחוז פחות משנה, רואה עצמו מועמד לתפקיד המפכ"ל כבר כעת. ובכל מקרה,

מעריך שיזכה לפחות לפרס ניחומים, בדמות מפקד

מחוז תל אביב

"אזקן אותו בידיים וברגליים", תיארה ד"ר יבור בשיחה עם "הארץ" את אחד המקרים. לדבריה, השוטרים באירוע היו מתוסכלים מהדברים שבהם הם צריכים להתעסק: "שמעתי אותם מדברים ביניהם והיה ניכר שהם נואשים. הם קיבלו הוראה להסיע אותנו לתחנת חדרה, אבל הם קיטרו שאין להם מספיק כוח אדם". רק פעם אחת הצליחו המוחים לעמוד במשימה ולהקריא את כל השמות בלא הפרעה, היה זה כאשר ח"כ גלעד קריב (העבודה) ניצל את חסינותו ועשה זאת בעצמו.

המערכה על ההפגנה כבר הפכה שגרה בקיסריה. כך גם הביקורת השיפוטית על התנהלות המשטרה, שהגיעה לשיא בדבריו של השופט קפלן. זכותה של יבור, אמר, "להפגין איפה שהיא רוצה, נגד או בעד מי שהיא רוצה ואוי ואבוי לנו אם לא נאפשר הפגנות בעד או נגד הממשלה. על זה אנחנו נלחמים כאן ולא על שלווה חייהם של השכנים". ד"ר יבור, מרצה לאיסלאם קדום באוניברסיטת תל אביב, כבר מתוסכלת. "העניין לא היה למנוע איזושהי סכנה, אלא לעצור אותי", היא אומרת. "כבר מתחילת החקירה במשטרה, הקצין היה מאוד לא סימפתי אלי, לעומתי מאוד, סרקסטי, היה נגדי והיה ברור לי שהוא שולח אותי למעצר".

מאבק הדגל

לא רק בקיסריה נאלצים המפגינים להתמודד עם עיכובים, מעצרים והרחקות. גם בחיפה, מוקד הפגנות משמעותי, נפתחה מערכה על מערכה על חופש הביטוי. כבר בימיה הראשונים של המלחמה בעזה התארגנו בעיר מחאות שונות, שזכו ליד נוקשה מצדו של מפקד המחוז — ולברכות מהשר הממונה. כאשר ב-18 באוקטובר פיזרה המשטרה בעיר הפגנה, מיהר השר לכתוב ברשתות החברתיות: "כל הכבוד לשוטרי משטרת מחוז חוף שעצרה מפגינים ופיזרה במהירות ונחישות את הפגנת התמיכה בחמאס".

למחרת כבר העביר בן גביר פרגון ממוקד יותר: "כל הכבוד לשוטרי מחוז חוף ולממ"ז ניצב דני לוי שפועלים בנחישות נגד תומכי טרור". בהמשך גם שיבח השר את הנחיית לוי לעצור את יואב בר, פעיל שמאל חיפאי. או בלשון השר: "פעיל מרכזי במחאות התומכות ומזדהות עם חמאס" וכן "אויב מבית". במשטרת חיפה מכירים את בר כפעיל שמאל, אפילו פרופלסטיני, אך לא חשבו שיש סיבה לעצור אותו. מתברר שגם בית המשפט לא: הוא שוחרר בלא תנאים מגבילים.

גם בחודשים הבאים נמשכה המערכה בחיפה נגד ההפגנות, ושלוש פעמים דחה ניצב לוי בקשות של מפלגת חד"ש לקיים מחאות לעצירת המלחמה — בשלל טענות. למשל: בשל המלחמה בדרום וחשש לפריצות בגדר באזור אום אל פחם, אין די שוטרים כדי לאבטח אותה. היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרה-מיארה, התנגדה לעמדה זו. זה לא עזר. המקרה הגיע עד בג"ץ, שם הסבירה ללוי השופטת דפנה ברק ארז את עובדות החיים בדמוקרטיה. "גם במחוז שלכם מותר להפגין", אמר לו, והשופט עוזי פוגלמן הוסיף הבהרה נחוצה: "תפקיד המשטרה להגן על המפגינים". אדם שנכח באולם מספר כי "זה היה מכמיר לב לראות אותו עומד מול השופטים שמסבירים לו שהוא חייב לאפשר לציבור להפגין". בהתאם לפסיקה, ההפגנה התקיימה בחודש ינואר, ללא כל אירוע חריג, אולי זולת אכזבה בלשכת מפקד המחוז.

דגל פלסטיני ביציע אוהדי אום אל פחם, בחודש שעבר. בן גביר שיבח את לוי על המעצר צילום: ניר קידר

אבל לפני כשבועיים כבר העלו שם שוב חיוכים. בצעד חריג, הפעילו במחוז מאמץ מיוחד כדי לאתר בין האלפים צעיר בן 18 שעשה מעשה שלא ייעשה מבחינתם במשחק כדורגל באצטדיון באום אל פחם. "בחקירה אופרטיבית ומאומצת", נאמר בהודעת המשטרה, "אותר ועוכב בן 18 בחשד להנפת דגל פלסטיני, מעשה העלול להפר את הסדר הציבורי". ההודעה סיפקה לבן גביר קורת רוח. "משבח את מפקד מחוז חוף ניצב דני לוי על פעילות מהירה למעצר אוהדי הקבוצה באום אל פחם שהניפו דגל פלסטיני", נכתב בהודעה מטעמו. "במשמרת שלי מי שמלהיט את הרוחות ותומך בטרור יטופל ביד קשה ובאפס סובלנות". סוף דבר: הפרקליטות לא אישרה לפתוח בחקירה והצעיר שוחרר.

שינוי מאוחר

על פי אישים המעורים בנושא, ההיכרות בין לוי לבין גביר די טרייה. כך גם התנהלותו הנוכחית של הקצין הבכיר. לוי, בן 60, צמח במחוז תל אביב, פיקד פיקד על תחנת שכונות, מרחב יפתח (האחראי על דרום העיר) ובהמשך מונה למפקד מרחב ירקון. בתפקידים אלו התבלט כקצין המאפשר כמה שיותר חופש ביטוי, יש שיאמרו אפילו תומך נלהב של הפגנות ואמצעיהן. כך למשל, כאשר בהפגנות נגד חוק הלאום הונפו גדלי פלסטין רבים — שגררו ביקורת ציבורית — הוא לא ראה בכך סיבה להתרגש.

לדברי מקורות, כמה חודשים לפני שקודם לדרגת ניצב החל לוי לקיים ערוץ תקשורת מול השר בן גביר בניגוד לעמדת המפכ"ל, שאסר על הניצבים לקיים קשר ישיר עם השר

גם בתפקידו הקודם, כסגן מפקד מחוז ירושלים, לא דבק בו דימוי של אויב חופש הביטוי או הפגנות, אף שמדובר בשנים שבהן היו לא מעט מחאות. מקרה אחד שכן זכור לרעה הוא הלוויית העיתונאית הפלסטינית שירין אבו עאקלה, שככל הנראה נהרגה מירי של צה"ל. כיוון שמפקד המחוז היה באותה העת בחו"ל, הוא ניהל את האירוע הזה, שבעיצומו החלו שוטרים להכות באלות את נושאי הארון. תמונות שהביאו לביקורת בינלאומית קשה נגד ישראל.

בחודש יולי האחרון הועלה לדרגת ניצב וחודש אחר כך מונה למפקד מחוז חוף. כמה חודשים קודם לכן, מספרים מקורות, החל לוי לקיים ערוץ תקשורת מול השר בן גביר — בניגוד לעמדת המפכ"ל שבתאי, שאסר על הניצבים לקיים קשר ישיר עם השר. עם לוי האיסור היה לאות מתה. "הם עמדו בקשרים הדוקים", אומר מקור המעורה בנושא, "ולוי היה מעדכן אותו, בין היתר באמצעות סביבתו, מה קורה בצמרת הארגון".

מקור במשטרה מספר שלוי עדכן אישית את בן גביר "בכל דגל פלסטיין שהצליחו לחטוף מידיים של מפגינים. זה מיד עלה אצל בן גביר ברשתות, המפכ"ל והלשכה שלו התחרפנו מזה"

לוי קיווה לפקד על מחוז תל אביב, שבו גדל, במקומו של ניצב עמי אשד שהודח על רקע יחסו המכיל למחאה. ואולם לבסוף קיבל את מחוז חוף — הנחשב למאתגר במיוחד, בשל ההתמודדות עם הפשיעה בחברה הערבית. תחום שבו ללוי לא היה כל ניסיון. עד כה לא ניכר שינוי משמעותי לטובה בנושא. ולראיה, עם כניסתו לתפקיד באוגוסט, עמד מספר הנרצחים בחברה הערבית במחוז על 33 בשנת 2023. עד סוף השנה הוא הגיע ל-40, ומאז החלה 2024, נוספו עוד 13.

ואולם, לפי מקורות, לא ניכר שינוי בקשר ההדוק של הקצין עם השר. "הוא דאג לשלוח לו ולעדכן אותו אישית בכל הפגנה שהיתה, בכל דגל פלסטיין שהצליחו לחטוף מידיים של מפגינים, התגאה בזה מול השר והודיע לו ישירות", אומר אחד מהם. "זה מיד עלה אצל בן גביר ברשתות, המפכ"ל והלשכה שלו התחרפנו מזה".

מפקד מחוז חוף דני לוי והשר איתמר בן גביר צילום: המשטרה

כל זה, כך מצטייר משיחות עם אישים המעורים בנושא, נותר רק מתחת לפני השטח ולא יצר שינוי מהותי. בינואר אף הזמין הניצב את בן גביר לסיור לילי בג'סר אזורקא, שלווה בהודעה מטעם דוברו של לוי בשם השר הממונה, ממנה שני הצדדים נהנים. "התרשמתי לראות שהמדיניות הברורה שלי למאבק בפשיעה באה לידי ביטוי בפעילות המחוז", יוחס לשר, חרף הנתונים המאמירים. באותו מעמד העניק לוי לשר מגן מיוחד. "ריבונות ומשילות מתוך עוצמה ואמונה בצדקת הדרך", נכתב בו. את הקשר הזה שום דבר לא מקרר, וערב הבחירה במפכ"ל חדש, הצפויה לאחר סיום אירועי חודש רמדאן, גם מעלה ספקולציות.

לעת עתה מסרב בן גביר לציין את שמות הניצבים המועמדים, מה שהופך כל אחד מהם להיות מועמד השר לתפקיד, לפחות בפוטנציה. שם שהפך בקרב אישים המעורים בנושא למועמד מועדף הוא זה של הסמפכ"ל, אבשלום פלד. מי שלקח חלק משמעותי בחלוקת כלי הנשק לכיתות הכוננות ומי שגם מרבה להחמיא לבן גביר לראש מטהו בדיונים שונים. אלא שגם לוי, שמפקד על מחוז פחות משנה, רואה עצמו מועמד לתפקיד כבר כעת. ובכל מקרה, מעריך שיזכה לפחות לפרס ניחומים, בדמות מפקד מחוז תל אביב.

ממשטרת ישראל נמסר בתגובה כי "ניצב לוי הינו קצין מוכשר ומפקד עתיר זכויות, אשר מילא אינספור תפקידי פיקוד משמעותיים במרוצת שנות שירותו למען הציבור והמדינה ולא בכדי נבחר לפקד על מחוז מאתגר ולהובילו. למותר לציין כי ניצב לוי פועל לילות כימים לטובת אזרחי ישראל באשר הם ללא משוא פנים, בשוויוניות ועל פי חוק".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

[+ איתמר בן גביר](#)[+ משטרה](#)

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח 13

כתבתו של אור רביד "הנאמנות
גוברת על הניסיון? המועמד החדש
של בן גביר לתפקיד המפכ"ל" N12
מיום 30.7.2024

עמ' 154

הנאמנות גוברת על הניסיון? המועמד החדש של בן גביר לתפקיד המפכ"ל

לאחר שניצב אבשלום (אבשי) פלד הסיר את מועמדותו לתפקיד המפכ"ל, השר בן גביר הכריז על מועמד חדש: מפקד מחוז חוף ניצב דניאל (דני) לוי • בעוד שמקורביו במשטרה מגדירים את ניצב לוי "מקצוען", מובילי מחאת קיסריה יוצאים נגד הודעת השר: "קודם על פני מועמדים ותיקים ומנוסים יותר - ככל הנראה בזכות היד הקשה שנקט כנגד מפגינים"

12:46 30/07/24 פורסם | N12 | **אור רביד**



המפכ"ל הבא? ניצב דניאל (דני) לוי | צילום: דוברות המשטרה

יממה לאחר שהשר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר הודיע על כוונתו להציג לוועדה למינוי בכירים (ועדת גרוניס) את מועמדתו של מפקד מחוז חוף ניצב דניאל (דני) לוי לתפקיד המפקח הכללי של משטרת ישראל, עולות שאלות האם איש השטח שגדל במחוז ת"א, ומכהן כעת כמפקד מחוז חוף, הוא האיש המתאים לעמוד בראש משטרת ישראל. דבר אחד כבר ברור - הנאמנות לשר גוברת על הניסיון הפיקודי. עם ההודעה של בן גביר על ההמלצה הצפויה על לוי, השר דילג על מספר ניצבים ותיקים, בהם מפקד מחוז מרכז ניצב אבי ביטון, מפקד המחוז הדרומי ניצב אמיר כהן, מפקד מחוז תל-אביב פרץ עמר ודורון תורג'מן, שפיקד על מחוז ירושלים ופרש לפני חודשיים מהמשטרה.



מפקד מחוז חוף ניצב דניאל (דני) לוי | צילום: דוברות המשטרה

"טוב למדינת ישראל וטוב לשוטרים"

"הוא איש שטח מעולה, הוא מיד ישים לנגד עיניו את טובתם של השוטרים", אמר ל-N12 זמן קצר לאחר הודעת השר, סנ"צ בדימוס ירון קלדס, לשעבר ראש מפלג מודיעין ביחידה המרכזית של מחוז ת"א במשטרה וחברו הקרוב של ניצב לוי. "הוא מקצוען על גלגלים, אסטרטג וגנרל, כזה שמכיר את המשטרה מאפס, טוב למדינת ישראל וטוב לשוטרים. הוא יוכל לקחת את המשטרה רק למעלה, ובגלל שהוא גדל מהשטח הוא יילחם על זה שיהיו יותר שוטרים במשטרה, הוא יילחם על התנאים שלהם. הוא חי ונושם את השטח וזה יתרון עצום".

N12 =

המפכ"ל המיועד ניצב דני לוי

- התגייס למשטרה בשנת 1985
- נשוי ואב לשלושה
- תפקידים בולטים: סגן מפקד מחוז ירושלים, מפקד מחוז החוף
- בוגר תואר ראשון בלימודים כלליים ותואר שני במדעי החברה



ניצב לוי (60) התגייס למשטרה בשנת 1985. הוא בוגר תואר ראשון בלימודים כלליים ותואר שני במדעי החברה, ושימש כקצין אנף מבצעים במרחב יפתח, מפקד תחנת שכונות במחוז ת"א, מפקד תחנת לב ת"א וקצין אנף מבצעים במחוז ת"א. בהמשך, שימש כמפקד מרחב יפתח, מפקד מרחב ירקון וסגן מפקד מחוז ירושלים. לוי קיווה לפקד על מחוז תל אביב שבו גדל, במקומו של ניצב עמי אשד שהודח על רקע יחסו המכיל למחאה, אולם קיבל את מחוז חוף. מחוז זה נחשב למאתגר מכמה מובנים, ביניהם המחאה מול בית ראש הממשלה בקיסריה וההתמודדות השוטפת והשוחקת עם הפשיעה בחברה הערבית.



עימותים אלימים בין שוטרים ומפגינים מול ביתו של נתניהו בקיסריה | צילום: מחאת קפלן - תקשורת

מאז שלוי נכנס לתפקידו כמפקד מחוז חוף, שמו נקשר בחוט השני למחאה בבית ראש הממשלה בקיסריה, מחאה שמסתיימת לא פעם בעצורים ומעוכבים. אחד האירועים הזכורים בהם נכח ניצב לוי התרחש בחודש מרץ השנה, בהפגנה אליה הגיעו כ-2,000 איש וזכתה לכינוי מפי המחאה "מצור על בית". במהלך ההפגנה תועד עימות יוצא דופן בין מפקד מחוז חוף במשטרה ניצב דני לוי לבין מפגינים. "60 כמוני נהרגו בגללך, אתה תגיד לי למי חייבים? אתה חייב לנו את החיים שלך", אמר ניצב לוי למפגינים מולו – שקראו לעברו "בן גביר מחבל", "מי מקדם אותך, למי הם חייבים".

בהמשך העימות אמר אחד המפגינים לניצב לוי: "אתה חוצפן, נלחמנו עוד לפני שנולדת", אז מפקד המחוז השיב: "תכבד את המשטרה". המפגין המשיך: "אתה מבייש את המדים שלך", ולוי ענה: "אתה מבייש את האזרחות שלך". מאז אותו אירוע חריג נהג ניצב לוי לפקוד את אירועי המחאה בקיסריה לעיתים תכופות, ולעקוב מקרוב אחר פעולות השוטרים במקום. ע"פ גורמים במשטרה, ההחלטה של לוי לפקוד את אירועי המחאה בקיסריה קשורה לתשומת הלב שנותן השר בן גביר לאירועים. "הוא עושה את זה כדי למצוא חן בעיניו של השר, הוא יודע שזה ייתן לו נקודות במרוץ למפכ"לות", אמר גורם שמעורה בפרטים. אותו גורם סיפר שלוי אף נועד לא פעם עם בן גביר בכנסת, ואף הגיע לבקרו בבית החולים בירושלים כשנפגע בתאונת דרכים לפני שלושה חודשים, לאחר שנהגו נכנס לצומת באור אדום ופגע ברכב נוסע - לאחר פיגוע הדקירה ברמלה.



דם על ניידת בהפגנה נגד בקיסריה

"כוונה ברורה לרצות את השר בן גביר ואת משפחת האשם מקיסריה"

מובילי מחאת קיסריה הגיבו בכעס להודעת השר בן גביר: "מוקד קיסריה מביע דאגה עמוקה לנוכח המינוי המוצע של ניצב דני לוי לתפקיד מפכ"ל המשטרה. לאורך החודשים האחרונים התרענו על ההתנהלות הבעייתית של מחוז חוף, מרחב מנשה ותחנת משטרת חדרה כלפי מפגינים בקיסריה. המעצרים האלימים והמדיניות המגבילה שננקטה כנגד ההפגנות להדחת ראש הממשלה האשם במחדל 23, העידו על כוונה ברורה לרצות את השר בן גביר ואת משפחת האשם מקיסריה, ולסלול את דרכו של לוי לתפקיד המפכ"ל. אנו רואים במינוי זה חיזוק נוסף לחששותינו כי משטרת ישראל הופכת לכלי שרת בידי גורמים פוליטיים. ניצב לוי, שהוא מפקד מחוז חוף טרי יחסית, קודם על פני מועמדים ותיקים ומנוסים יותר - ככל הנראה בזכות היד הקשה שנקט כנגד מפגינים. תפקידה של המשטרה הוא להגן על כלל הציבור ולשמור על החוק, ולא לפעול על פי הנחיות פוליטיות שעלולות לפגוע בזכויות אדם ובחופש הביטוי. אנו חוששים כי מינוי זה מסמן המשך מגמה מדאיגה של פוליטיזציה במשטרת ישראל. הצעת מינוי זו, צריכה להדיר שינה מכל אזרח במדינת ישראל".



מחאה נגד האלימות בחברה הערבית

באשר להתמודדות עם הפשיעה בחברה הערבית, לוי עורר סערה כשסיפר בריאיון לערוץ 14 שבמרחב חוף תחת פיקודו היו תשעה מקרי רצח גלויים בחברה הערבית, ששבעה מהם פוענחו. לוי הציג נתונים טובים ביחס למוצא הארצי בנוגע למקרי רצח בחברה הערבית, שרק 8% מהם מפוענחים. יש לציין כי לפי נתוני יוזמות אברהם נרצחו 51 בני אדם במחוז חוף מאז נכנס לוי לתפקיד, לעומת 33 בתקופה המקבילה דאשתקד.

סנ"צ בדימוס ירון קלדס, מקורבו של לוי, טוען שהמחאה לא תעיב על מינויו של חברו למפכ"ל. "לדני אין שום אג'נדה פוליטית", אמר ל-N12. "זאת אומרת, יכול להיות שיש לו כי הוא אזרח במדינה שהולך ומצביע בבחירות, אבל מעולם האג'נדה שלו לא באה לידי ביטוי, עבודת המשטרה נטו. הוא פועל לפי הנחיה של הדרג הממונה. זה מה שהוא ראה ורואה לנגד עיניו. יש לו המון שיקול דעת והוא לא אחד כזה שמתבייש להגיד אותה".



איתמר בן גביר | צילום: חיים גולדברג, פלאש 90

על אף שלוי נחשב למקורבו של השר בן גביר, הוא לא היה המועמד הראשון שהועדף ע"י השר לתפקיד המפכ"ל. תחילה המליץ בן גביר על ידידו משכבר הימים בחברון, מ"מ המפכ"ל ניצב אבשלום (אבשי) פלד, אולם המינוי שלו לתפקיד המפכ"ל נתקל בקשיים בעת דיוני הוועדה למינוי בכירים. גורמים משפטיים בכירים העריכו כי לוועדה בראשות נשיא בית המשפט העליון בדימוס השופט אשר גרוניס יהיה קשה לאשר את מינויו של פלד לתפקיד כה רגיש, שהעומד בו צריך להיות אדם ללא רבב. עיתונאי "הארץ" יהושע (ג'וש) בריינר חשף כי פלד נחקר בחשד להפרת אימונים ושימוש לרעה בכוח המשרה. פלד נחקר במח"ש ב-2015 בעקבות בנייה בלתי חוקית במושב זכריה שבו הוא מתגורר, וההמלצה נגדו אז הייתה שלא יקודם. למרות זאת, המפכ"ל דאז רב-ניצב בדימוס רוני אלשיך קידם את פלד לדרגת ניצב ומינה אותו לתפקיד מפקד אגף ההדרכה. לפני שמונה על-ידי השר בן גביר לתפקיד מ"מ המפכ"ל, שימש פלד כסגן המפכ"ל.



ניצב אבשלום (אבשי) פלד

פלד שיגר אתמול איגרת לפקודיו שבה שיתף בהחלטתו להסיר את מועמדותו: "החלטה זו אינה קלה עבורי, אך לאחר התייעצות ומחשבה מעמיקה, הגעתי למסקנה כי זה הצעד הנכון והמתאים ביותר בעבורי ובעבור הארגון בנסיבות העניין". פלד משמש כמ"מ המפכ"ל מאז סיים יעקב שבתאי את תפקידו. לטענת בן גביר, "מהרגע הראשון היועצת המשפטית לממשלה והוועדה למינוי בכירים חיפשו את ניצב פלד, משום שמי שבחר בו לתפקיד המפכ"ל הוא השר בן גביר. ניצב פלד נקי מכל רבב, וכאשר קודם בעבר בתפקידיו במשטרה לא נטען נגדו דבר. כך נראה סיכול ממוקד של מועמד לתפקיד המפכ"ל, בידי פקידה שלא נבחרה בידי איש, ופועלת להצרת צעדי מהיום הראשון בו אני מכהן בתפקיד". השר הוסיף:

"אני מבקש להודות לניצב פלד על שירות כל כך משמעותי למען עם ישראל. ניצב פלד שירת את מדינת ישראל 40 שנה, ועם ישראל חייב לו רבות. אני מודה לניצב פלד שנענה לבקשתי להגיש את מועמדו כמפכ"ל המשטרה ומאחל לו הצלחה בהמשך הדרך".

הוואטסאפ האדום של N12 - 050-4701212

לחצו כאן - ודווחו לנו <

רוצים לעדכן אותנו באירוע חדשותי? יש לכם סיפור ששווה שנסקור? כתבו לנו או שלחו לנו תיעוד בוואטסאפ האדום של N12



הגדרות

תוכניות חדשות 12

חדשות

אודות	תנאי שימוש	מהדורה ראשונה	סדר עולמי	מדע וסביבה	כלכלה	ביטחוני
פרסמו אצלנו	מדיניות פרטיות	חדשות סוף השבוע	תוכנית חיסכון	צרכנות	ספורט	פוליטי
לפנייה ב-WhatsApp	צור קשר		שש עם	נדל"ן	תרבות	פלילי
הסדרי נגישות	המייל האדום		אולפן שישי	תחזית מזג האוויר	בריאות	בארץ
			פגוש את העיתונות	אלימות נגד נשים	דיגיטל	בעולם
			המהדורה המרכזית	תאונות דרכים בישראל	אחד ביום	חינוך
			חמש עם רפי רשף		tech12	פרשנות

נספח 14

כתבתם של מיכאל האוזר טוב וג'וש
בריינר "אני הולך איתך": המועמד
למפכ"ל, דני לוי, הוקלט מתחייב
לגבות את בן גביר מול נתניהו"
הארץ מיום 7.8.2024

עמ' 162



משפט ופיללים

חשיפת "הארץ" • "אני הולך איתך": המועמד למפכ"ל, דני לוי, הוקלט מתחייב לגבות את בן גביר מול נתניהו

בהקלטות שהגיעו לידי "הארץ" אמר לוי לשר לביטחון לאומי כי יתמוך בהריסת בתים של דרוזים בניגוד לעמדת ראש הממשלה והדרג המקצועי במשטרה. הוועדה המייעצת למינויים בכירים בשירות המדינה בוחנת בימים אלו את מועמדותו להחלפת שבתאי

מיכאל האזור טוב ויהושע (ג'וש) בריינר

07 באוגוסט 2024



המועמד למפכ"ל, ניצב דני לוי, אמר לשר לביטחון לאומי איתמר בן גביר כי בכוונתו לגבות את עמדתו בנוגע לאכיפה נגד בנייה לא חוקית בחברה הדרוזית, בניגוד למה שהציג לוי כעמדת ראש הממשלה בנימין נתניהו. "אתה מבין שכשראש הממשלה מעביר מסר, אני הולך איתך. אני אומר — יש חוק, זה חוק", אמר לוי בהקלטה שהגיעה לידי "הארץ" מפגישה בין השר לצמרת המשטרה. הפגישה, שהיתה לפני כשבועיים — יומיים לפני נפילת הרקטה במג'דל שמס שגבתה את חייהם של 12 ילדים ונערים — עסקה בהרס מבנים לא חוקיים ביישובים הדרוזים בניגוד לעמדתה המקצועית של המשטרה.

ארבעה ימים לאחר שהביע לוי תמיכה בעמדת השר, החליט בן גביר להודיע על מועמדותו לתפקיד המפכ"ל. כפי שפורסם ב"הארץ" במרץ, עוד לפני שקודם לניצב שמר לוי על קשר ישיר עם בן גביר מאחורי גבו של המפכ"ל הקודם קובי שבתאי. בימים אלו בוחנת הוועדה המייעצת למינויים בכירים בשירות המדינה את מועמדותו של לוי, וחבריה צפויים להתכנס בשבוע הבא לדון בהשגות שהוגשו נגדו מטעם הציבור.

בישיבה שבה אמר המועמד למפכ"ל את הדברים, נכחו סגל הפיקוד המשטרתי במחוז חוף, שלוי עדיין עומד בראשו; מפקד מינהלת תיאום פעולות האכיפה במשטרה, האחראי על הריסת מבנים לא חוקיים,

ונציגי הייעוץ המשפטי של המשטרה. גורמי המקצוע וכן הייעוץ המשפטי של הארגון התנגדו להריסות בעיתוי הנוכחי.

לפי כמה מקורות ביטחוניים, המטה לביטחון לאומי העביר בחודשים האחרונים את עמדתו, שהיא גם עמדת משרד ראש הממשלה, ולפיה יש להימנע מאכיפת צווי הריסה בחברה הדרוזית בימים אלו, על רקע תרומתם של בני החברה הדרוזית לצה"ל ולמאמץ המלחמתי. עמדת המל"ל קבעה כי מוטב להימנע מאכיפה דווקאית כדי שלא להגביר את המתיחות. ניצב לוי תמך בפעולות ההריסה, בהתאם לעמדת השר, הדוגל בהרחבת הרס הבנייה הלא חוקית בחברה הערבית.

כשהזכיר המועמד למפכ"ל את עמדת נתניהו ענה לו בן גביר: "קודם כל אני לא מכיר (את עמדת ראש הממשלה, מה"ט ו"ב). אני ישבתי עם הרבה נכבדים, ואני מכבד אותם ובאמת לא רוצה לפגוע באף אחד. לפעמים ישבתי, אמרתי משהו אחד, אחרי זה קראתי בעיתון, היה משהו שני. אגב זה קורה לי המון, המון. לכן אני מציע, אני לא יודע מה ראש הממשלה אמר. אני לא מאמין שרה"מ אמר 'אנחנו לא נאכוף את הבית בירכא' — ראש הממשלה לא מתעסק בזה, זה לא מעניין אותו".

ניצב דני לוי (במרכז) בבית משפט השלום, באפריל. תועד השבוע במדים באירוע פרטי של פעיל ליכוד המקורב לבן גביר צילום: תומר אפלבוים

השבוע

"דני לוי רוצה להיות מפכ"ל אז למרות הרציחות כל השוטרים שלו שומרים על נתניהו"

במאי נכשלה המשטרה בניסיון להרוס מבנה בכפר ירכא משום שהתושבים התבצרו שם והפגינו במחאה על ההריסה. במשטרה ביקרו אז את התנהלות מפקד מחוז החוף לוי, משום שהכוחות לא הצליחו להרוס את המבנה, והתקרית אף גררה ביקורת נוקבת בחברה הדרוזית נגד המשטרה. בשיחות סגורות טען לוי לפני בן גביר כי לא הצליח להרוס את המבנה משום שלא ניתנו לו די כוחות, אך מבדיקה

התברר כי למשימה הוקצו כוחות גדולים מאוד. "לוי בא להריסה ברכא כמו בריון, ויצא עם הזנב בין הרגליים", אמר ל"הארץ" בכיר ביטחוני.

בן גביר כבר התעמת עם החברה הדרוזית בעבר, כשביוני אשתקד דרש לבצע את העבודות להקמת טורבינות על אדמות היישובים הדרוזיים בגולן — זאת על אף הפגנות ועימותים שפרצו בין מפגינים לשוטרים. בן גביר נפגש אז עם ראשי העדה הדרוזית ברמת הגולן, אך למרות עמדתו — העבודות לא נעשו, בשל איומים של ראשי היישובים מפני הפגנות אלימות. גם אז הזהירו במערכת הביטחון כי בן גביר "פועל בחוסר שיקול דעת מוחלט", וכי הוא עלול לגרום ל"מלחמת אזרחים עם הדרוזים".

דני לוי ואיתמר בן גביר. ארבעה ימים אחרי שהביע תמיכה בעמדת השר לביטחון לאומי, הודיע בן גביר על מינויו של לוי למפכ"ל צילום: המשטרה

השבוע פורסם ב"הארץ" כי לוי תועד כשהוא במדים באירוע פרטי של פעיל ליכוד המקורב לשר. דבר השתתפותם של קצינים בכירים באירוע פורסם ב"הארץ" וקיבל ביקורת קשה במשטרה — בשל שיוכו הפוליטי המובהק של האיש, הנחשב מקורב לשרים בכירים בליכוד. בתיעוד שהגיע לא מכבר לידי "הארץ", נראה לוי על גג הבניין שבו התקיים האירוע כשהוא במדי משטרה ובגבו למצלמה, ולצידו שפי ששון האוחז בקבוק יין.

במשטרה מסרו בתגובה כי "האמירה המיוחסת והקשר אינם ברורים", וסירבו למסור תגובה עניינית לדברים.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ איתמר בן גביר

+ משטרה

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

נספח 15

כתבתו של ג'וש בריינר "מועמד בן
גביר למפכ"ל תועד באירוע של פעיל
ליכוד המקורב לשר כשהוא במדים"
הארץ מיום 4.8.2024

עמ' 166



משפט ופיללים

מועמד בן גביר למפכ"ל תועד באירוע של פעיל ליכוד המקורב לשר כשהוא במדים

באירוע הפרטי שערך איש העסקים שפי ששון בראשון לציון לאחר יום העצמאות האחרון השתתפו גם בן וגביר וקצינים בכירים במשטרה. "היה ברור לכולם שאסור שקציני משטרה יהיו שם, זה הרגיש כמו אודישן למפכ"ל הבא", אמר בכיר בארגון

יהושע (ג'וש) בריינר

התראות במייל

04 באוגוסט 2024

המועמד החדש של השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר לתפקיד מפכ"ל המשטרה, מפקד מחוז חוף ניצב דני לוי, תועד כשהוא על מדים באירוע פרטי של פעיל ליכוד המקורב לשר. באירוע, מסיבה פרטית שערך איש העסקים ופעיל הליכוד שפי ששון בראשון לציון לאחר יום העצמאות האחרון, השתתפו גם בן גביר ובכירים נוספים במשטרה. דבר השתתפותם של קצינים בכירים באירוע פורסם ב"הארץ" וזכה לביקורת קשה במשטרה — זאת לאור שיוכו הפוליטי המובהק של ששון, שנחשב מקורב לשרים בכירים בליכוד. בתיעוד שהגיע לאחרונה לידי "הארץ" נראה לוי על הגג שבו התקיים האירוע כשהוא לבוש במדי משטרה בגבו למצלמה, כשלצדו ששון המחזיק בידו בקבוק יין. על פי כמה מקורות שנכחו במקום, לוי הסתודד ממושכות עם ששון ובן גביר.

באירוע המדובר, שבו צוינו יום העצמאות ויום הולדתו של ששון, צוין גם יום הולדתו של בן גביר עצמו. בשיחה עם "הארץ" תיאר ששון את האירוע כ"סעודה למען החטופים ולרפואה החיילים" וכן "סעודת מצווה ליום ההולדת שלי", אך לפי כמה מקורות במשטרה חלק מהנוכחים קיבלו הזמנה לאירוע שהוגדר כמסיבת יום הולדת לשר. בסביבתו של לוי הכחישו כי יש לו היכרות חברית עם ששון, וטענו כי הגיע לאירוע כדי "להגיד לבן גביר מזל טוב ליום הולדתו". הגעתו של

לוי לאירוע נחשבה לחריגה במיוחד. בכירים במשטרה אמרו ל"הארץ" כי "היה ברור לכל מי שנכח במקום שאסור שקציני משטרה יהיו נוכחים שם, זה מריח רע, החל מהמסיבה לשר ועד למסיבה של איש עסקים שמזוהה עם מפלגת השלטון. זה הרגיש כמו אודישן למפכ"ל הבא".

ניצב לוי (במרכז), המפכ"ל שבתאי והשר בן גביר במסיבת עיתונאים בעירון, במרץ צילום: אמיר לוי

בתיעוד נראה כי לוי הגיע למסיבה ביחד עם דוברו ומקורבו, סנ"צ אריה דורון. האחרון היה בעברו פעיל המזוהה עם הליכוד שגויס באופן מפתיע לארגון על ידי המפכ"ל היוצא קובי שבתאי, חרף עברו הפוליטי וזיהויו המפלגתי המובהק. בשנה שקדמה לגיוסו למשטרה ב-2021 הגיש דורון תוכנית אקטואליה ברשת שבה הרבה לתקוף את היועץ המשפטי לממשלה אביחי מנדלבליט, ומאידך להחמיא לראש הממשלה בנימין נתניהו. במהלך שירותו עבר בין כמה יחידות עד שהועבר לשמש כדובר במחוז חוף, שם התקרב ללוי. דורון נחשב כמי שדחף את לוי לתפקיד המפכ"ל מול לשכת בן גביר ועמד איתה בקשרים.

ששון, שעשה את הונו מעסקים בתחום הנדל"ן והאנרגיה, נחשב לפעיל מרכזי בליכוד. הוא מקורב לשורת פוליטיקאים במפלגה, בהם יו"ר הכנסת אמיר אוחנה, השרים ישראל כץ ומירי רגב, וגם נתניהו נהג לפקוד בעבר אירועים פרטיים שערך. ששון נחקר בעבר בפרשת השוחד לח"כ דוד ביטן, אולם התיק נגדו נסגר.

בשנתיים האחרונות, ובייחוד מאז שבן גביר נכנס לתפקיד השר לביטחון לאומי, איש העסקים התקרב מאוד אליו ואל בני משפחתו. באפריל האחרון השתתף בן גביר, לצד אשתו אילה ובנו שובאל, באירוע בת המצווה של בתו של ששון, ושובאל אף העלה סרטוני טיק טוק עבור ששון ברשת החברתית. ששון גם מקורב ליואב אליאסי, הזמר המכונה "הצל", המיוזד עם בן גביר ולאחרונה אף קיבל מהשר דרגות פקד, לאחר שירות בן מספר חודשים כחבר כיתת כוננות בתל אביב.

הקרבה של לוי לבן גביר ולגורמים במפלגתו ובליכוד מוכרת היטב במשטרה. לוי החל בקשר ישיר עם בן גביר ואנשי לשכתו עוד בטרם קודם לדרגת ניצב, כל זאת מאחורי גבו של המפכ"ל דאז שבתאי. מקורות סיפרו ל"הארץ" השנה כי כמה חודשים בטרם מונה לתפקיד מפקד מחוז חוף, פתח לוי ערוץ תקשורת מול השר בן גביר — חרף עמדת המפכ"ל שאסר על הניצבים לעמוד בקשר ישיר עם השר. "הם עמדו בקשרים הדוקים", אומר מקור המעורה בפרטים, "ולוי היה מעדכן אותו, בין היתר באמצעות סביבתו, מה קורה בצמרת הארגון".

מימין: סניצ' דורון, ניצב לוי ומשה בן זיקרי, חבר מועצת העיר חריש מטעם מפלגת עוצמה יהודית, באנדרטת מג"ב בעירון במרץ צילום: אמיר לוי

לאחר תאונת הדרכים של בן גביר ברמלה מיהר לוי עם מקורבו דורון לבית החולים הדסה עין כרם בירושלים כדי לבקר את השר, על אף שהתאונה ובית החולים כלל אינם בגזרתו - כל זאת כאשר ניצבים אחרים לא העלו על דעתם ללכת לבקר את השר בבית החולים. בשבוע שעבר פרסמו בחדשות 12 כי בתחילת שנת 2023, בהיותו סגן מפקד מחוז ירושלים, קיים לוי פגישה לילית עם ח"כ צביקה פוגל ממפלגתו של בן גביר במלון בבירה, בלבוש אזרחי ומבלי שנתקבל לכך האישור הנדרש ממפקד מחוז ירושלים דאז, דורון תורג'מן.

לוי בן ה-60, המכהן כמפקד מחוז פחות משנה, נחשב לקצין עם הכי מעט ניסיון בסגל הפיקוד הבכיר במשטרה וכהונתו מתאפיינת בכישלון מובהק במאבק בפשיעה, עם עלייה משמעותית בכמות הנרצחים מאז נכנס לתפקיד. בן גביר הציע את לוי כמועמד מטעמו לאחר שבשבוע שעבר הודיע ניצב אבשלום פלד, המכהן כעת כממלא מקום המפכ"ל, כי הסיר את מועמדותו לתפקיד. "הארץ" חשף כי פלד נחקר בעבר בחשד להפרת אמונים ושימוש לרעה בכוח המשרה, והמחלקה לחקירות שוטרים המליצה שלא לקדמו לדרגת ניצב.

בשבוע שעבר פרסמה הוועדה המייעצת למינויים בכירים בשירות המדינה בראשות נשיא בית המשפט העליון לשעבר אשר גרוניס מודעה מטעמה הפונה לציבור להגיש השגות על מועמדותו של לוי, וקשריו עם פוליטיקאים ופעילים פוליטיים צפוי להיבחן על ידם. במקביל, החלה היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב-מיארה לבחון

את המינוי. לוי צפוי להופיע בפני חברי הוועדה בשבוע הבא. בכמה שיחות שערך לאחרונה לוי טען כי "התקשורת רודפת אותי", זאת על רקע טענות כי הוא מקודם למפכ"לות על רקע קרבתו לבן גביר ולפוליטיקאים.

באופן חריג, במשטרה החליטו שלא למסור תגובה לכתבה.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ איתמר בן גביר

+ משטרה

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח 16

**כתבתם של ג'וש בריינר ובר פלג
"ניצב אבשלום פלד הסיר את
מועמדותו למפכ"ל; בן גביר יציע את
מפקד מחוז חוף" הארץ מיום
29.7.2024**

עמ' 171



משפט ופיללים

ניצב אבשלום פלד הסיר את מועמדותו למפכ"ל; בן גביר יציע את מפקד מחוז חוף

פלד משמש כעת ממלא מקום המפכ"ל. "הארץ" חשף כי הוא נחקר בעבר בחשד להפרת אמונים ושימוש לרעה בכוח המשרה, והמחלקה לחקירות שוטרים המליצה שלא לקדמו לדרגת ניצב. בן גביר מקדם מועמד חדש מטעמו - ניצב דני לוי

יהושע (ג'וש) בריינר ובר פלג

29 ביולי 2024



ניצב אבשלום פלד, המועמד מטעם השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר לתפקיד מפכ"ל המשטרה, הודיע כי הסיר את מועמדותו לתפקיד. פלד משמש כעת בתפקיד ממלא מקום המפכ"ל. בן גביר הציע מועמד חדש מטעמו, מפקד מחוז חוף ניצב דניאל (דני) לוי. "הארץ" חשף כי פלד נחקר בעבר בחשד להפרת אמונים ושימוש לרעה בכוח המשרה, והמחלקה לחקירות שוטרים המליצה שלא לקדמו לדרגת ניצב.

"לאחר שזומנתי פעמיים להופיע לפני הוועדה המייעצת, ומכיוון שהופעות אלה לא הביאו להחלטה, ובהתחשב בכך שזומנתי להופעה נוספת בוועדה, החלטתי כי הנכון ביותר בעבורי ויותר בעבור הארגון הוא להסיר את מועמדותי", כתב פלד במכתב ששלח לשר. בשיחות סגורות אמר פלד: "לא רציתי שתהיה סחבת נוספת עם ממלא מקום כמפכ"ל. זו החלטה שלי, השר ניסה להניא אותי ממנה".

בשנה שעברה חשף "הארץ" כי פלד נחקר ב-2015 בחשד להפרת אמונים ושימוש לרעה בכוח המשרה. התיק הפלילי נסגר והועבר לטיפול משמעותי, והמפכ"ל אז רוני אלשיך דחה את המלצת המחלקה לחקירות שוטרים שלא לקדמו לדרגת ניצב. הטיפול הסתיים בהערה משמעותית לפלד, וב-2017 העלה אותו אלשיך בדרגה. ראש

המחלקה לחקירות שוטרים אז, אורי כרמל, כתב באותה שנה כי "עננה ראייתית כבדה" מרחפת מעל פלד.

ניצב דני לוי, באפריל צילום: תומר אפלבוים

החקירה נגד פלד במח"ש נפתחה בעקבות האזנת סתר שנעשתה לראש המועצה האזורית מטה יהודה משה דדון, במסגרת חקירת שחיתות נגדו — חקירה שהסתיימה בהרשעה ובארבע שנות מאסר. לפי כמה מקורות שהיו מעורבים בחקירה, האזנת הסתר תיעדה שיחה של דדון עם פלד, אז סגן מפקד מחוז ירושלים, ושבה ביקש פלד מדדון לסייע לו להכשיר בדיעבד בנייה בלתי חוקית במושב זכריה ששוכן בתחום המועצה. אז סיכמו השניים, לדברי המקורות, כי יצהירו שהעניין בטיפול מחשש שהמעשה הלא חוקי ייחשף. דדון, מצידו, ביקש מפלד סיוע בשיבוץ של אחד ממכריו בשורות המשטרה. המקורות בחקירה אמרו כי הגרסה שהציג פלד היתה "מלאת סתירות", וסתרה את תוכן השיחה שתועדה בהקלטה.

היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב־מיארה הגישה החודש לוועדה למינוי בכירים חוות דעת על מינוי המפכ"ל. לדבריה, פלד ניצל את תפקידו ואת מעמדו הציבורי לרעה לקידום ענייניו האישיים. היא הציפה בוועדה את הקשיים שעלולים להיווצר מהמינוי, וציינה שמפכ"ל המשטרה צריך לשמש דוגמה ומופת ולהיות נקי מכל רבב.

ניצב דני לוי, בן 60, צמח במחוז תל אביב, פיקד על תחנת שכונות, מרחב יפתח (הממונה על דרום העיר) ולימים מונה למפקד מרחב ירקון ולסגן מפקד מחוז ירושלים. מקורות סיפרו ל"הארץ" השנה כי כמה חודשים בטרם מונה לתפקיד מפקד מחוז חוף, פתח לוי ערוץ תקשורת מול השר בן גביר — חרף עמדת המפכ"ל שבתאי שאסר על הניצבים לעמוד בקשר ישיר עם השר. "הם עמדו בקשרים הדוקים", אומר מקור המעורה בפרטים, "ולוי היה מעדכן אותו, בין היתר באמצעות סביבתו, מה קורה בצמרת הארגון".

נספח 17

**מ"י 36213-03-24 מדינת ישראל נ'
יבור (17.3.2024)**

עמ' 174



בית משפט השלום בחדרה

17 מרץ 2024

מ"י 36213-03-24 מדינת ישראל נ' יבור

מספר פל"א 110836/2024

לפני כבוד השופט אהוד קפלן

המבקשת מדינת ישראל

נגד

החשודה יולנדה יבור ת"ז 032410318

נוכחים:

ב"כ המבקשת: רס"ב רועי מסורי

החשודה: מובאת ע"י שב"ס

ב"כ החשודה: עו"ד שרית גולן

פרוטוקול

ב"כ המבקשת:

חוזר על האמור בבקשה.

זו בקשה לשיחרור בתנאים מגבילים של החשודה.

מדובר באירוע שהתרחש במהלך הפגנה אתמול בקיסריה, כאשר במהלך ההפגנה חלק מהמפגינים החזיקו בלפידים בוערים - מפנה את ביהמ"ש לדו"ח פעולה רלוונטי ומפורט בעניין.

בחלק מהמקרים היתה סכנה לשריפה, ואם היה נגרם אסון, זה לא היה מצחיק אף אחד.

החשודה נצפתה על ידי חלק מהשוטרים כשהיא מחלקת לפידים למפגינים.

כאמור, לפי דו"ח הפעולה שאותו הצגתי בפני ביהמ"ש, חלק מהלפידים הבערים נעשה בהם שימוש ליד צמחייה, והיה שם גם עשן כבד – דבר שסיכן את העוברים ושבים, והחשודה לא שעתה לשוטל שביקש ממנה למסור לידי את הארגז עם הלפידים שחילקה וגם התנהגה באופן שיכול לפגוע בציבור.

הבקשה לשיחרור בתנאים מגבילים על מנת לאפשר למשטרה לבצע את פעולות החקירה, ומאידך למנוע שיבוש חקירה וסיכון חייב הציבור כתוצאה ממעשיה של החשודה.

ב"כ המבקשת משיב לשאלות ב"כ החשודה:

ש: בכמה מפגינים מדובר?

ת: אין לי ספירה.

ש: במפגין אחד?



בית משפט השלום בחדרה

17 מרץ 2024

מ"י 36213-03-24 מדינת ישראל נ' יבור

1 ת: לא מפגין אחד.
2 ש: יותר מ- 3?
3 ת: אני לא רוצה לומר משהו שאני לא יודע.
4 ש: איפה בחוק הלפיד הזה שהיה בארגז אסור בחוק? אני אסמך להנחיה חוקית שהלפיד הזה
5 אסור לשימוש.
6 ת: מפנה לסעיף לגבי שימוש בחומר פחזני. אמרתי שחלק מהלפידים הודלקו בסביבת צמחייה
7 וגם העשן שהיה שם עשה את שלו. הכל מתועד בכתובים.
8 ש: יש לכם תמונות של העשן ושל השימוש הפחזני?
9 ת: אין לנו תמונות. יש לנו פירוט של השימוש. מפנה את ביהמ"ש לדו"ח הפעולה שבתיק
10 החקירה.
11
12

ב"כ החשודה:

13 לאור אמירת כבודו שמדובר בעשרות מפגינים, אני אומר כי מדובר במעצר של אישה מבוגרת
14 שנלקחה באישון לילה לבית מעצר קישון כאחרונת העבריינים, בגין מעשה שאין בו מעשה פלילי, כי
15 כולם אחזו בלפידים האלה שמותרים לשימוש, ויש לי סרטוני וידאו שאציג לאדוני, ולא סתם חברי
16 לא מציג סרטונים.
17 מהסרטון אני מציג לביהמ"ש ניתן לראות איך כולם אוחזים בלפיד עם יד גבוהה, בלי סיכון.
18 לא בכדי רק היא נעצרה מבלי שהיא הדליקה לפיד.
19 לשאלת ביהמ"ש - לא מדובר באבוקות שמדליקים במשחקי כדורגל, אלא בלפיד שמשתמשים בו
20 לתהלכות בל"ג בעומר וכן לתהלכות של הכנסת ספר תורה.
21 אציין ספציפית לגבי החשודה שאבקש אמירה מביהמ"ש למשטרת חדרה – יולנה בר מפריעה
22 למשטרת חדרה, הם לא אוהבים את המחאה שלה. היא מידי שבת ניצבת ומפגינה, והעובדה
23 שאתמול קצין משטרה שלח אותה למעצר בקישון, והיום הם מבקשים תנאי שיחרור בסמכות קצין
24 ממונה ומביאים אותה לבית המשפט, מראה כמה הבקשה הזאת חסרת תום לב ועד כמה רוצים
25 להביס אותה, ולכן אבקש את אמירת ביהמ"ש בעניין.
26

ב"כ המבקשת:

27 לגבי הטענה שהיא מפריעה למשטרה – חלילה וחס, מדובר במדינה דמוקרטית וכל מפגין יכול
28 להפגין בכפוף לחוק ובלי לסכן ובלי להפריע.
29 יש פה עניין של סיכון.
30 האירוע הזה ספציפית עם החשודה הנוכחית, מה שגרם לנו לסבור שיש כאן עילה של מסוכנות היא
31 ההתנהגות שלה עם הלפידים. נכון שהיא לא הדליקה אותם, אבל היא מחלקת אותם.
32
33



בית משפט השלום בחדרה

17 מרץ 2024

מ"י 36213-03-24 מדינת ישראל נ' יבור

ב"כ החשודה:

לא מדובר בחומר אסור להחזקה, אין פה עבירה בכלל.

ב"כ המבקשת:

היא לא נחקרה על כך שהיא החזיקה את הלפידים, אלא על כך שהיא עשתה בזה שימוש מסוכן.

החלטה

זוהי בקשה לשיחרור בתנאים של החשודה, שנעצרה אתמול בהפגנה בקיסריה, ככל הנראה וממה שהבנתי – הפגנה נגד ראש הממשלה, במהלכה הודלקו סוג של לפידים.

ממזכר שנמצא בתיק החקירה, עולה שהגיעו כ- 600 אנשים לכיכר בקיסריה, צעקו עם מגפונים, הניפו שלטים והחלו לצעוד לכיוון בית ראש הממשלה, בניגוד לתנאי התהלכה שאושרה להם. בשלב מסוים עמדו אנשים עם עשרות לפידים בוערים סמוך לצמחייה וקצין משטרה סבר שהדבר מהווה סכנה לשריפה שתסכן את המשתתפים, ולכן נעצרו מספר אנשים, ביניהם החשודה שבפני שהחזיקה קרטון עם 20 אבוקות.

לאחר ששמעתי את הצדדים, שוכנעתי שיש לשחרר את החשודה ללא תנאי. ראשית, האמור במזכר של קצין המשטרה מטעה. עיינתי בסרטון, ולא ראיתי שם לפידים במובן הרגיל של המילה, כלומר מוט שטבול בסמרטוט עם דלק, אלא באותם מעין לפידים שמשמשים באירועים שונים כגון חתונות, שמחות, הכנסת ספרי תורה, בכל מקום בארץ. לא מדובר בסוג של זיקוקים שאסורים בהחזקה או באבוקות שמשמשים בהם בצורה מסכנת חיים במגרשי כדורגל. מדובר בסוג של דברים שניתן לקנות במאות אם לא אלפי חנויות בארץ. החשודה אפילו לא הדליקה את האבוקות האלו, והטענה שהדלקת האבוקות יכולה לגרום לשריפה – היא מופרכת ומתחסדת.

עיינתי בסרטון כאמור, והאנשים בסרטון החזיקו אבוקות (שוב – לא מדובר באבוקות אלא במכשיר שפולט אש שנקראת אש קרה בצורה שיכלה לסכן צמחייה, והקרבה היחידה שלהם לצמחייה היתה כאשר שוטרים הפילו אותם ארצה, ואז באמת האש היתה קרובה לצמחייה וגם אז הצמחייה לא בערה כי צמחייה ירוקה לא בוערת מדברים כאלה. בפתח הדיון שאלה הסניגורית את טוען המעצרים כמה אנשים החזיקו באותם מה שמכונה אבוקות, והוא לא יכול היה להשיב.



בית משפט השלום בחדרה

17 מרץ 2024

מ"י 36213-03-24 מדינת ישראל נ' יבור

היא ניסתה להראות שמדובר בעשרות אנשים והוא אמר שהוא לא יודע, אך בעיון באותו מזכר של קצין משטרה כתוב שהוא ראה מולו עשרות לפידים בוערים ושיווה לנגד עניו צמחים עולים באש. נראה לי שבקשת המשטרה מוגשת שלא בתום לב, גם מעצרה של החשודה היה שלא בתום לב. כדי להרחיקה מהמקום לצורכי החקירה כביכול, אין צורך להרחיקה ל- 30 יום. ניתן היה להרחיקה ל- 15 יום בהחלטת קצין משטרה, אך מטעמים לא ברורים (בעצם כן ברורים) היא הוחזקה בתחנת המעצר שלא לצורך בשעות הלילה – תופעה שחוזרת על עצמה פעם אחר פעם. לטעמי לא נשקפת ממנה שום מסוכנות, זכותה להפגין איפה שהיא רוצה, נגד או בעד מה שהיא רוצה, ואוי ואבוי לנו אם לא נאפשר הפגנות בעד או נגד הממשלה – על זה אנחנו נלחמים כאן ולא על שלוות חייהם של השכנים.

סיכומי של דבר, אני מורה על שיחרור החשודה ללא תנאי.

פרוטוקול זה מהווה פקודת שיחרור.

ניתנה והודעה היום ז' אדר ב' תשפ"ד, 17/03/2024 במעמד הנוכחים.

אהוד קפלן, שופט

הוקלד על ידי ענבל אלקובי

נספח 18

כתבתו של יוסי מזרחי "בן גביר בחר
מפכ"ל בצלמו ובדמותו" 12N מיום

30.7.20

עמ' 179

בן גביר בחר מפכ"ל בצלמו ובדמותו

מפקד מחוז חוף, ניצב דני לוי, הוא בדיוק מי שחיפש השר בן גביר שיוביל את משטרת ישראל: מישו חסר גבולות, שידע גם להרכין ראש וידאג לטפל יותר באיום הרמקולים בקיסריה ופחות בחקירות לא נוחות • יוסי מזרחי, דעה

16:22 30/07/24 פורסם | N12 | יוסי מזרחי



הקשרים עלו על הכישורים, ניצב דני לוי | צילום: חיים גולדברג, פלאש 90

"בוא תכתוב לי טור על המפכ"ל המיועד", ביקש העורך ואני כבר הרצתי בראש תסריט עם דוגמאות וניסיונות להסביר את הסכנה שבארגון וגם זו שטמונה עמוק באיש חסר הגבולות, ובתוך שעה המציאות חסכה לי את המאמץ המחשבתי. מתפרעים מהימין הקיצוני פרצו בכוח לבסיס בית ליד, התעמתו עם החיילים במשך זמן רב, הרסו, שברו מכל הבא ליד. ואיפה היו השוטרים? תודה ששאלתם. אלו, בדיוק כמו חבריהם משדה תימן, לא טרחו לענות בזמן, לא הגיעו במהירות ולבסוף עשו טובה ושלחו כמה שוטרים משועממים שהתרכזו בלצפות מהצד ולא להתערב. לא נרשמו עימותים, לא מעצרים, כאילו דבר לא אירע. הזעזוע היה עמוק, הזעקה הפעם הייתה לאומית, אבל מי שמכיר היטב את המשטרה הנוכחית ואת ניצב דני לוי, לא הבין על מה המהומה. משטרה פוליטית? ספרו את זה למפגיני קיסריה שצורחים את אותו צמד מילים כבר שנה שלמה וגם בלי אטמים, איש לא שומע אותם.

הוא כבר בן 61, יהיה מהמבוגרים שבמפכ"לים, עשה את כל תפקידי הליבה מהשטח ועד לסגן מפקד מחוז ירושלים. שם גילה דני לוי את העולם הפוליטי, את המשפיעים ואת אלו שיכולים לקדם אותו. בתחילת 2023 תנ"צ לוי ישב בשעת לילה בלבוש אזרחי בטרקלין שבקומה ה-21 של מלון וורט בירושלים וחיוכה. אז נכנס פנימה צביקה פוגל, ח"כ טרי מהמפלגה הנכונה, זו של השר בן גביר. אחד הנוכחים במקום סיפר על שיחת היכרות בין השניים שעסקה בענייני משטרה, הר הבית ועוד. פוגל כמובן מכחיש כל קשר לקידום של דני לוי, אבל חצי שנה לאחר מכן לוי כבר דילג למחוז חוף אחרי שהפך לניצב. שנה נוספת חלפה לה ועכשיו הוא כבר מועמד למפכ"ל. לא צריך קדנציה שלמה במחוז, עזבו אתכם משני תפקידי ניצב כמקובל, הוא יהיה ראש הארגון. והקשר הפוליטי הזה אינו היחיד. לצידו של ניצב לוי נמצא אריה דורון, עד לפני כמה שנים מנהל מתנ"ס בנתניה עם עמדות וקשרים ליכודיים חזקים למדי. באדיבותו של השר הקודם, אמיר אוחנה, דורון דילג פתאום לשורות

משטרה, הפך מיד לסנ"צ והוא זה שמשמש כדובר הצמוד והיועץ של דני לוי. העצות הללו לוקחות את הבוס רחוק רחוק, עד לירושלים.



גילה את העולם הפוליטי, ניצב דני לוי | צילום: יונתן זינדל, פלאש 90

כאשר השר בן גביר חצה באור אדום ונפגע בתאונה, ניצב דני לוי קיבל עצה מיועציו ומיהר לנטוש במוצ"ש את ההפגנות ואת בית נתניהו בקיסריה (תכף נגיע גם לשם) לטובת ביקור חולים של עברייני התנועה והשר הפצוע בבית החולים הדסה. בחודש שעבר הוא שוב נראה בסביבת בן גביר בכנסת. אז, שאלתי את המטה הארצי מה למפקד מחוז מחיפה ולשר, והם ענו שמדובר בדיון על תקנים. מוזר, אבל שיהיה. גם כשהשר חגג לאחרונה יום הולדת בביתו של פעיל פוליטי בראשון לציון, דני לוי היה שם ומקורביו ניסו לרכך. "הוא היה על מדים, בא להגיד מזל טוב ואחרי רבע שעה עזב את המקום", הדגישו והזכירו על הדרך שניצב אחר, אמיר כהן מהדרום, בא בלבוש אזרחי עם אשתו כאילו שמדובר בחגיגת הון-שלטון רשמית.

ואי אפשר בלי קיסריה. היד הקשה שהפגין שם ניצב לוי כלפי המפגינים היא דוגמה לחנפנות פוליטית לשר ולבוס הגדול מקיסריה, וגם דוגמה ליחס המשטרתי שיקבלו מעתה המוחים בשלל ההפגנות נגד השלטון ברחבי המדינה כולה. יצוא של רעיון שלטון החוק באופן לא חוקי בעליל.

עד כמה דני לוי חסר גבולות? יותר ממה שחשבתם. אם נתעלם מהתעוזה שהייתה לשוטר לוי לעמוד בקיסריה בפני אלוף במיל' עמירם לוין (סיירת מטכ"ל, אלוף פיקוד צפון ומשנה לראש המוסד) ולצרוח "60 כמוני מתו בשביל אחד כמוך", ונתרכז בעיקר, אז כמעט מדי יום ראשון יש החלטות ביקורתיות, חמורות של בית המשפט השלום בחדרה נגדו ונגד שוטריו על פגיעה בזכויות יסוד, על מעצרים מיותרים, על שקרים יצירתיים ומלחמה חסרת תקדים וכושלת נגד טנק מקרטון. בשיא הביקורת היה גם שופט שהרים ידיים והמליץ למפגינים שנעצרו לשווא לתבוע בניזקין את לוי והמשטרה.



המועמד נראה שוב ושוב בסביבת בן גביר



איפה הייתה המשטרה? | צילום: פלאש 90

לדני לוי זה לא ממש הזיז, השר תמך בו ואף פרסם את התמיכה וזה הספיק.

קיסריה לא לבד, גם בחיפה לוי, שהפך עצמו למחוקק, למבצע ולאוכף החליט לא לאפשר לאזרחים הערבים למחות. למה? פה יש לו שלל תירוצים יצירתיים שכולם נדחו בבזבז ב"ג. עד לשם היה צריך להגיע כדי לממש זכות פרט בסיסית, פשוט כי דני לוי החליט אחרת.

"למה אתה לא מפרגן לדני?", שאל אותי אחד מאנשיו אתמול. עניתי שיש לי מיליון סיבות, אבל העיקרית היא הכישלון הטוטאלי שלו בטיפול בפשיעה במחוז שלו. מקרי הרצח בנסיקה פראית, גם מקרי השוד, הירי והתאונות. אפילו שכונת הדר, שצמודה למטה שלו, הפכה למטווח ירי פעיל של עבריינים. מי שנכשל במשך שנה שלמה במחוז קטן בצפון לא צפוי להצליח ברחבי המדינה, שהיא קצת יותר מסובכת וקשה לניהול - אבל אל תגלו לאף אחד. כנראה שמדד המשילות של לוי הוא לא זה שיביא אותו למטה הארצי. הקשרים פה עולים על הכישורים, ההתרפסות בפני השר עולה על שמירת החוק, וזה כנראה בדיוק מה שחיפש השר. מישהו מבוגר, בסוף הדרך, שיודע להרכין ראש בפני השררה, מישהו שיילחם בעוז ברעש הרמקולים בקיסריה וישכח לרגע את חקירות הצוארון הלבן. בקיצור, מישהו משלנו. אחרי כל זה, יש ללוי עוד נקודת תורפה חמורה ומשמעותית: הוא אוהד שרוף של מכבי תל

חיפוש

מיוחד

עוד

mako

תוכניות

המדען

כלכלה

בעולם

פוליטי

מדיני

ביטחוני

כל החדשות

הוואטסאפ האדום של N12 - 050-4701212

לחצו כאן - ודווחו לנו <

נספח 19

**בש"ע 36132-03-24 תחנת משטרה -
חדרה (מרחב חוף) נ' בן בשט
(17.3.2024)**

עמ' 183



בית משפט השלום בחדרה

בש"ע 36132-03-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' בן
בש"ט
17 מרץ 2024

מספר פל"א 110836/2024

לפני כבוד השופט אהוד קפלן

המבקשת תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) תחנת משטרה 63

נגד

החשוד שרון בן בש"ט ת"ז 027246123

1
2 **נוכחים:**
3 ב"כ המבקשת: רס"ב רועי מסורי
4 החשוד: מובא ע"י שב"ס
5 ב"כ החשוד: עו"ד שרית גולן
6

7 **פרוטוקול**

9 **ב"כ המבקשת:**
10 החשוד חשוד שאתמול במהלך הפגנה השתמש בחומר אש.
11 החשוד נחקר, מאשר שהוא אכן אחז באותו זיקוק, כך הוא קרא לזה.
12 מפנה את ביהמ"ש לדו"ח הפעולה הרלוונטי לגבי נסיבות המעצר של החשוד.
13 החשש למסוכנות גבוהה וחשש לשיבוש, ולכן אבקש להעתר לימים המבוקשים.
14

15 **ב"כ המבקשת משיב לשאלות ב"כ החשוד:**
16 **ש:** כמה אנשים אחזו בלפידים האלה?
17 **ת:** כפי שעלה מהדיון הקודם – עשרות.
18 **ש:** למה הוא נעצר?
19 **ת:** אותו סיפור של החזקת לפיד, אותו סיפור עם חפץ בוער.
20 **ש:** אבל עוד עשרות החזיקו ככה.
21 **ת:** אנחנו דנים במה שיש.
22 **ש:** פשוט הפרצוף שלו היה מכוער ושל האחרים לא, אני מנסה להבין.



בית משפט השלום בחדרה

17 מרץ 2024

בש"ע 36132-03-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' בן
בשט

- 1 ת: חס וחלילה.
2 ש: ממה שונה מצבו של החשוד ממצבם של השאר שהחזיקו לפידים?
3 ת: אנחנו מייחסים לו חשד לשימוש פחזני באש.
4 ש: באיזה אופן?
5 ת: מצג לביהמ"ש את הדו"ח בו כתוב שהוא אחז בלפיד בוער בסמוך לצמחייה.
6 ש: אני מציגה לך תמונה של החשוד.
7 ת: זאת תמונה מתוך כל המכלול.

8
9 אחד הנוכחים שביהמ"ש לא יודע מי הוא אומר לטוען המעצרים "כבר אמרו לך בדיון הקודם שבאת
10 לבית המשפט בחוסר תום לב"

ב"כ החשוד:

- 11
12 גם במקרה הזה אבקש לשחרר ללא תנאי.
13 גם במקרה הזה נעצר אדם באופן רנדומלי למרות שעשרות כמוהו היו בשטח.
14 גם במקרה הזה הקצין הממונה לא השתמש לפי סמכותו באמצעי שפגיעתו פחותה לאחר החקירה.
15 אין שום הצדקה להרחיקו ולשלול ממנו את הזכות הבסיסית למחאה במדינה דמוקרטית.

החלטה

16
17
18
19
20
21 זוהי בקשה לשיחרורו בתנאים של החשוד שנעצר אתמול בהפגנה בקיסריה, הפגנה נגד הממשלה או
22 נגד ראש הממשלה, במהלכה, לפי הנטען בבקשה, נעשה שימוש פחזני באש.
23 ממזכר מתיק החקירה עולה שלמקום הגיעו כ- 600 אנשים לכיכר בקיסריה, צעקו במגפונים, הניפו
24 שלטים, והחלו לצעוד לכיוון ראש הממשלה בניגוד להפגנה שאושרה להם, אבל מה שמיוחס להם הוא
25 לא סטייה מתנאי התהלכה אלא שימוש פחזני באש, כי בשלב מסוים לפי אותו מזכר, עמדו עשרות
26 מפגינים עם מה שלדעת עורך המזכר הוא לפידים בוערים, צמוד לצמחייה, וקצין משטרה סבר או
27 טען שסבר שהדבר מהווה סכנה לשריפה שתסכן את המשתתפים, ולכן נעצרו מספר אנשים, ביניהם
28 החשוד שבפני, שהחזיק את אותו "לפיד" בוער.
29 עיינתי בסרטון מהאירוע וגם בתמונה של החשוד מחזיק את אותו לפיד כביכול.
30 לא היתה שום קרבה לצמחייה בצורה שתסכן את הצמחייה.
31 לא מדובר בלפידים במובן של סמרטוט טבול בסולר שאותו מדליקים, אלא בהצתת אביזר שמשמש
32 לשמחות, לרבות הכנסת ספרי תורה לבתי כנסת, הוא לא מסוגל להצית מאומה, ובסה"כ מייצר אש
33 שהציבור קורא לו בשפת הרחוב "אש קרה".



בית משפט השלום בחדרה

17 מרץ 2024

בש"ע 36132-03-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ' בן
בשט

1 הסכנה היחידה של קרבת לפיד כזה למחייה היתה כאשר שוטרים התנפלו על מפגין שהחזיק את
2 הלפיד, הפילו אותו ארצה, הלפיד נפל על צמחייה, שבאורח פלא לא התלקחה.
3 לטעמי לא היתה מלכתחילה שום הצדקה לעצור את החשוד שבפני, וודאי שלא היתה הצדקה מבחינת
4 צורכי החקירה להחזיק אותו כל הלילה במעצר ולהביאו לבית המשפט כדי לשחררו בתנאים.
5 צורכי החקירה, אני בטוח שגם לדעת הקצין הממונה, לא מצדיקים את הרחקתו מהמקום ל-30 יום,
6 וגם אם משהו סבר שיש צורך להרחיקו מהמקום, ניתן היה להסתפק בהרחקה של 14 יום, כלומר
7 בהחלטת קצין משטרה, מבלי להביאו לבית המשפט, וקשה להשתחרר מהרושם שעצורים שהמשטרה
8 לא חפצת בעיקרם, בלשון המעטה, מובאים לשיחרור בבית המשפט תחת שיחרורם בתנאים בתחנת
9 המשטרה, וזאת כדי שיבלו לילה מיותר במעצר.
10 לא מצאתי שהחשוד עבר עבירה כלשהי, וודאי לא של שימוש פחזני באש – שזו העבירה שמיוחסת לו.
11 הטענה שמדובר בזיקוק היא טענה מופרכת מאין כמוה, כי זיקוק הוא סוג של רקטה קטנה שאתה
12 מצית אותה והיא עפה מנקודה א' לנקודה ב' ואותה רקטה קטנה אכן עלולה לגרום לשריפה ואף
13 לפציעה, אבל מה שהחשוד החזיק זה לא זיקוק, בשום פנים ואופן לא.
14

15 סיכומי של דבר אני מורה על שיחרור החשוד ללא תנאי.

16
17 פרוטוקול זה מהווה צו מעצר.
18

19
20 ניתנה והודעה היום ז' אדר ב' תשפ"ד, 17/03/2024 במעמד הנוכחים.
21

3/04

אהוד קפלן, שופט

22
23
24
25
26
27
28
29
30 הוקלד על ידי ענבל אלקובי

נספח 20

**בש"ע 30354-04-24 תחנת משטרה -
חדרה (מרחב חוף) נ"השכל
(14.4.2027)**

עמ' 187



בית משפט השלום בחדרה

14 אפריל 2024

בש"ע 30354-04-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ'
השכל

מספר פל"א 153270/2024

לפני כבוד השופט אהוד קפלן

המבקשת תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) תחנת משטרה 63

נגד

החשוד אמיר אברהם השכל ת"ז 051894681

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21

נוכחים:

ב"כ המבקשת: רס"ר שרון אטבריאן

החשוד: מובא ע"י שב"ס

ב"כ החשוד: עו"ד אורית שלו

פרוטוקול

ב"כ המבקשת:

לשאלת ביהמ"ש – ביקשנו לשחרר את החשוד בתנאים שפורטו בבקשה, אך הוא סירב לחתום על התנאים. לטעמי התנאים מידתיים. עדיין יש צורך בעריכת דוחות צפייה, ונכון שהוא לא יכול לשבש את דוחות הצפייה, אך יתכן שלאחר צפייה נצטרך לזמן עוד אנשים לחקירה והוא יוכל לשבש איתם את החקירה.

ב"כ החשוד:

אני מספרת לביהמ"ש שהאירוע היה כדלקמן: היה אירוע של הפגנה באיזור מול שכונת הפרחים בקיסריה שבו כל המפגינים עומדים על המדרכה ובאיזושהו שלב המפגינים החלו לצעוד לאורך הכביש בליווי שוטרים בלי שום הפרה, עד שהם הגיעו לחסימה של כביש, מקום שבו הכביש היה חסום בעזרת גדרות שהציבה המשטרה. כאשר החשוד והמפגינים הגיעו לכביש, קבוצה מהם התיישבה על הכביש מול גדרות והחשוד ביניהם. בו ברגע שהם התיישבו על הכביש, ניגשה אליהם קבוצת שוטרים והרימה אותם ואת החשוד עיכבו לתחנה.



בית משפט השלום בחדרה

14 אפריל 2024

בש"ע 30354-04-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ'
השכל

1 החשוד למיטב הבנתי לא ביצע כאן שום דבר אסור, ויש כאן אירוע שבו המשטרה עצרה הפגנה בצורה
2 בלתי תקינה, שללה מהחשוד להפגין כרצונו, כחוק, כפי שביהמ"ש הורה כמה פעמים שצריך.
3 אני מפנה את ביהמ"ש לאמירות בג"צ והיועמ"שית שכולנו מכירים בעל פה אך המשטרה מתעלמת
4 מהם.
5 בג"צ קבע שהפגנות מטבע הדברים נערכות במקום מרכזי ופומבי ואין בהם מידה כזו או אחרת של
6 הפרעה.

ב"כ המבקשת:

7
8 מציג לביהמ"ש שההפגנה הזאת הוכרזה כהפגנה לא חוקית. לשכב על הכביש ולחסום אותו זה הפגנה
9 לא חוקית.
10 לא רשום שהכביש היה רשום על ידי המשטרה.
11
12

ב"כ החשוד:

13 בג"צ אמר פעם אחר פעם, וגם היועמשי"ת אמרה זאת ונזפה במשטרה.
14 יש לי כאן את מסמך ההבהרות של היועמשי"ת שאומר שמטבע הדברים הפגנה גורמת לאי נוחות,
15 ואין מקום לעצור הפגנה.
16 כאן לא היתה אי נוחות, ומהרגע שהמפגינים ישבו עלה כביש, הרימו אותם וניסו לפזר את ההפגנה.
17 יתרה מזו, גם שתי העבירות האחרונות בבקשה שמיוחסות לחשוד הן לא נכונות.
18 הכל כאן מופרך, מלכתחילה לא היה מקום לעצור אותו.
19 אומר כאן הטוען שהם רצו לשחרר אותו, ואציין שלמרות שהוא הובא לתחנה בתשע, הוא קיבל יעוץ
20 רק אחרי השעה שתיים עשרה, ובסופו של דבר רק באמצע הלילה הציעו לו להשתחרר, זאת אומרת
21 שבכל מקרה הוא בילה כמה שעות במעצר בגלל הדבר הזה.
22 יש כאן תופעה שחוזרת על עצמה פעם אחר פעם, ששוטרים לא מיישמים את הוראות החוק ואת
23 הוראות הדין, ואת מה שנקבע בפסיקה.
24
25

ב"כ המבקשת:

26 מה הרף שמותר לעבור אותו בהפגנה?
27 אדוני נתן דוגמא של הפגנות הנכים ויתכן ושם לא נעצרו, אבל היו הפגנות אחרות שהיו אלימות ולא
28 יישמו את הוראות המשטרה שם כן נעצרו אנשים.
29 חטאו של החשוד כאן הוא שהוא שכב על הכביש והוא גם אישר זאת.
30
31
32



בית משפט השלום בחדרה

14 אפריל 2024

בש"ע 30354-04-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ'
השכל

ב"כ החשוד :

לשאלת ביהמ"ש האם יש לי דרך להראות שהכביש היה חסום ממילא – אני משיבה שאין לי אבל אני יכולה לנסות להשיג סרטונים.
גם אם הכביש לא היה חסום, לא היה מקום לעצור אותו.

החשוד :

לפני שבועיים היתה הפגנה של שלושה ימים בירושלים, אני הייתי שם. משטרת ירושלים חסמה במשך 4 ימים את רח' קפלן שיש בו משרדי ממשלה וגישה לכנסת.
לגבי תנאי השיחרור שלי – אני בן 70, אני נשוי ואב ל- 4 ילדים ויש לי נכדים. השתחררתי מצה"ל בדרגת תת אלוף, ואין מצב שהמשטרה תבקש ממני להגיע לחקירה ואני לא אגיע, ולכן אני מבקש להסיר את הדרישה לערבות עצמית של 5000 ₪.

ב"כ החשוד :

מציגה סרטון לביהמ"ש באמצעות טלפון של אדם שנמצא באולם ובו רואים שהכביש חסום על ידי המשטרה.

החלטה

החשוד, אדם כבן 70 שנה, נעצר אתמול בערב בהפגנה בקיסריה לאחר שלפי הנטען הוא השתתף בהתקהלות אסורה והשתתף בהתפרעות לאחר הוראת פיזור.
עיינתי בתיק החקירה ולא מצאתי ראיה לכך שהוא התפרע. לא מצאתי ראיה לכך שהוא חסם דרך ציבורית.
נוכחתי כי הכביש בקיסריה היה חסום על ידי המשטרה, ואם הוא ישב על הכביש, הוא לא הפריע לשום תנועה ולא היה שום צורך לעצור אותו.
ההכרזה על ההתקהלות כאסורה, אם בכלל, נעשתה בשרירות לב, וקשה שלא להאמין שהדבר נעשה בשל מטרת ההפגנה ולא בשל ההפרעה לציבור.
המשטרה ביקשה כבר אתמול לשחרר את החשוד בתחנת המשטרה תוך איסור יצירת קשר עם המעורבים, כלומר עם מפגינים אחרים, ושיחתום על התחייבות עצמית של 5000 ₪ להתייצב בתחנת המשטרה עם דרישה.



בית משפט השלום בחדרה

14 אפריל 2024

בש"ע 30354-04-24 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ'
השכל

1 החשוד הצהיר כאן שהוא היה קצין בכיר בצבא, שירת בצבא עשרות שנים, ולא יעלה על דעתו שלא
2 להתייצב במשטרה אם יוזמן, ואני מאמין לו.
3 הדרישה לחתימה על התחייבות נועדה רק כדי להשפיל אותו, כמו גם מעצרו.
4 אין שום הצדקה לאסור עליו ליצור קשר עם מעורבים אחרים למשך 30 יום.
5 השוטר הסביר זאת שיש צורך לצפות בסרטונים שהמשטרה צילמה במקום או שתצליח להניח את
6 ידיה עליהם, אבל ברור שהחשוד לא יכול לשבש פעולת חקירה זו ולא ברור בכלל מדוע הוא נעצר.
7 השוטר אומנם טען שהמשטרה לא יכולה להשלים עם חסימת כבישים, אבל כפי שהסברתי לעיל, לא
8 היתה כאן חסימת כבישים, הכביש היה חסום קודם לכן.
9 חופש ההפגנה מאפשר גם לשבת על כביש חסום ממילא על ידי המשטרה. כמובן שבד"כ הוא לא יכול
10 את הזכות לחסום ציר תנועה ראשי, ורק מתוך סקרנות טענתי את טוען המעצרים מדוע בהפגנות
11 הנכים, כאשר חסמו צירי אורך כמו כביש 2 וכביש 4 למשך שעות רבות המשטרה לא ביצעה מעצר
12 אחר והיא מזדרזת לעצור אנשים שמפגינים באיזה רחוב בקיסריה מבלי להפריע לתנועה בכלל.
13 נדמה שהמשטרה לא פועלת כדי להגן על חופש התנועה של אזרחים אלא על משהו אחר בכלל.
14 סיכומי של דבר, אני מורה על שיחרור החשוד ללא תנאי.

15
16
17 **ניתנה והודעה היום ו' ניסן תשפ"ד, 14/04/2024 במעמד הנוכחים.**

אהוד קפלן, שופט

ב"כ החשוד:

18
19
20
21
22
23 לאחר שביהמ"ש התבטא כאן בצורה מפורשת על כך שלא היה מקום למעצרו של החשוד, אבקש
24 לפסוק לחשוד הוצאות.
25 אני מקבלת את הערת אדוני שיש מקום להגיש תביעות אזרחיות, אבל אדוני יודע שתביעות אזרחיות
26 לוקח להן זמן, ובינתיים המשטרה ממשיכה להתנהג כך.
27 לאור הערת ביהמ"ש – אני אומרת שאני קוראת את הסעיף שמדבר על נסיבות שמצדיקות פיצוי בגין
28 מעצר שלא היה בו מקום.
29
30



בית משפט השלום בחדרה

14 אפריל 2024

בש"ע 24-04-30354 תחנת משטרה - חדרה (מרחב חוף) נ'
השכל

החלטה

אין מקום לפסוק הוצאות מקום שעדיין לא התברר הכלל שלא הוגש נגדו כתב אישום.

ניתנה והודעה היום ו' ניסן תשפ"ד, 14/04/2024 במעמד הנוכחים.

3/08

אהוד קפלן, שופט

הוקלד על ידי ענבל אלקובי

נספח 21

בקשה לדיון בנושא התנהלות
משטרת חדרה ביחס להפגנות
הנערכות בקיסריה וההפרה
המתמשכת של זכות המחאה וזכויות
עצורים

עמ' 193



ח"כ הרב גלעד קריב
MK Rabbi Gilad Kariv

ט' ניסן תשפ"ד 17 אפריל 2024

לכבוד

חבר הכנסת צביקה פוגל
יו"ר הוועדה לביטחון לאומי

מכובדנו,

הנדון: בקשה לדיון בנושא התנהלות משטרת חדרה ביחס להפגנות הנערכות בקיסריה וההפרה המתמשכת של זכות המחאה וזכויות עצורים

בהתאם להוראות סעיף 111(ה) לתקנון הכנסת נבקש קיום דיון בנושא התנהלותה של משטרת חדרה בשבועות האחרונים ביחס להפגנות המחאה הנערכות ביישוב קיסריה ולהפרה המתמשכת והמתועדת של זכות המחאה של המפגינים. כמו כן נבקש לכלול במסגרת הדיון גם את סוגיית ההפרה המתמשכת של זכויות עצורים בתחנה.

התנהלות בעייתית זו אינה עניין של התרשמות או של סיקור תקשורתי, אלא היא מצוינת בשורה של החלטות שיפוטיות, בהן דחה בית המשפט את בקשות המשטרה ביחס למעצרים של מפגינים, תוך הבעת ביקורת ברורה על התנהלות המשטרה. ביקורת זו לא הביאה לשינוי המדיניות בשבועות האחרונים, ולמיטב ידיעתנו גם לא הובילה להתערבות הדרגים הפיקודיים הבכירים בהתנהלות.

בעניין הנדון נבקש לצטט מתוך החלטות בית המשפט השלום בחדרה שניתנו ביחס לבקשת המעצר והשחרור בתנאים מחמירים של שלושה מפגינים שנעצרו במוצאי שבת, 16 מרץ 2024. דומה כי הדברים מדברים בעד עצמם:

"נראה לי שבקשת המשטרה מוגשת שלא בתום לב, גם מעצרה של החשודה היה שלא בתום לב... מטעמים לא ברורים (בעצם כן ברורים) היא הוחזקה בתחנת המעצר שלא לצורך בשעות הלילה – תופעה שחוזרת על עצמה פעם אחר פעם... לטעמי לא נשקפת ממנה שום מסוכנות. זכותה להפגין איפה שהיא רוצה, נגד או בעד מה שהיא רוצה ואוי ואבוי לנו אם לא נאפשר הפגנות בעד או נגד הממשלה".

"לטעמי לא הייתה מלכתחילה שום הצדקה לעצור את החשוד שבפני, וודאי לא הייתה הצדקה מבחינת צורכי החקירה להחזיק אותו כל הלילה במעצר... וקשה להשתחרר מהרושם שעצורים שהמשטרה אינה חפצה בעיקרם, בלשון המעטה, מובאים לשחרור בבית המשפט תחת שחרורם בתנאים בתחנת המשטרה, וזאת כדי שיבלו לילה מיותר במעצר".

"ושוב בטרם אציין, אני נאלץ להביע את מורת רוחי שזהו החשוד השלישי שמובא בפני היום עם בקשה לשחררו בתנאים, כאשר ניתן היה לשחררו כבר אתמול בתחנת המשטרה; וחבל אחר כך אנחנו שומעים מהמשטרה שהיא סובלת ממחסור בתחנות מעצר".



ח"כ הרב גלעד קריב
MK Rabbi Gilad Kariv

לנוכח כל האמור לעיל, נבקש קביעה של דיון בוועדה בהקדם האפשרי, ולהזמין אליו את הגורמים הרלוונטיים ממשטרת ישראל, משרד הבל"מ ומשרד המשפטים. כן נבקש להזמין את נציגי מערך הסיוע המשפטי לעצורים ואת נציגי לשכת עורכי הדין.

בברכה,

ח"כ גלעד קריב ח"כ נאור שירי ח"כ מירב בן ארי ח"כ שרן השכל ח"כ חמד עמאר

נספח 22

כתבתו של ג'וש בריינר "בתום דיון
בבג"ץ : המשטרה חזרה בה מעמדתה
ואישרה לחד"ש להפגין בחיפה נגד
המלחמה" הארץ מיום 18.1.2024

עמ' 196



משפט ופיללים

בתום דיון בבג"ץ: המשטרה חזרה בה מעמדתה ואישרה לחד"ש להפגין בחיפה נגד המלחמה

בתגובה לעתירה, שהוגשה נגד החלטת המשטרה שלא לאשר את ההפגנה, כתבה היועמ"שית כי ההצעה להעתיק את ההפגנה למקום מרוחק "אינה מידתית" והדגישה כי זכות המחאה היא "אבן יסוד במדינה דמוקרטית, בפרט בתקופת חירום". עם זאת, המשטרה הגבילה את כמות המשתתפים ל-700

יהושע (ג'וש) בריינר

18 בינואר 2024

התראות במייל

המשטרה הודיעה היום (חמישי) כי תאפשר לחד"ש לקיים בשבת הפגנה בחיפה בקריאה לעצור את המלחמה ולחדש את התהליך המדיני. זאת, לאחר שבתחילה סירבה לאשר את ההפגנה, בנימוק של "חשש אמיתי לפגיעה קשה ורצינית בסדר הציבורי". בתום דיון בבג"ץ בעתירה שהוגשה נגד החלטתה, הודיעה המשטרה כי היא חוזרת בה מעמדתה - אולם הגבילה את כמות המשתתפים בה ל-700 איש.

היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרב-מיארה, הודיעה בחוות דעתה בעתירה כי היא מתנגדת לעמדה המקורית של המשטרה. בתגובה לעתירה שהוגשה נגד עמדת המשטרה ציינה בהרב-מיארה כי "זכות המחאה היא אבן יסוד במדינה דמוקרטית, בפרט בתקופת חירום, בה גוברת החשיבות להבטחת חופש הביטוי הפוליטי של מי שמבקש להביע עמדתו ביחס לפעולות השלטון".

היועצת המשפטית לממשלה גלי בהרב מיארה, ביולי. "בתקופת מלחמה גוברת החשיבות להבטחת חופש הביטוי הפוליטי ביחס לפעולות השלטון" צילום: מארק ישראל סלם

בתגובתה, מתחה היועצת ביקורת על הצעת המשטרה להעתיק את מיקום ההפגנה מוואדי ניסנס, כפי שביקשו המארגנים, למרכז הקונגרסים המרוחק; להגביל את מספר המשתתפים בהפגנה ל-450

איש ולא לקיימה בסוף שבוע. בהרב-מיארה ציינה בהקשר זה כי הצעת המשטרה נוגדת את הפסיקה, לא מידתית, וחייבה אותה לדון בחלופות נוספות או להיעתר לבקשת המארגנים. בסופו של דבר נותר מיקום ההפגנה כשהיה, והיא תתקיים בשבת הקרובה בין השעות 15:30-13:30 בכיכר פריז בחיפה.

הודעת היועצת באה על רקע הדיון שמתקיים היום בבג"ץ בעתירה שהגישו חד"ש והאגודה לזכויות האזרח נגד סירובו של מפקד מחוז חוף במשטרה, ניצב דני לוי, לאפשר את קיום ההפגנה. לוי דחה את הבקשה שלוש פעמים ובתשובתו האחרונה למארגנים כתב כי עצם קיומה "עלול להביא ברמת ודאות קרובה לפגיעה קשה ורצינית בסדר הציבורי ושלוש הציבור וביטחוננו". עוד הוסיף לוי כי ההפגנה תיאלץ אותו להסיט כוחות רבים, דבר שלא מתאפשר לאור המצב הביטחוני.

"המלחמה יוצרת מטבע הדברים מתיחות רבה בציבור ורגישות רבה העלולה להידרדר להפרות סדר, כאשר השליטה על הסלמה זו חלקית ומוגבלת ואף אינה תלויה בהכרח במארגנים", כתבה היועצת בתגובתה. "בצד זאת, זכות המחאה היא אבן יסוד במדינה דמוקרטית, בפרט בתקופת חירום, בה גוברת החשיבות להבטחת חופש הביטוי הפוליטי של מי שמבקש להביע עמדתו ביחס לפעולות השלטון".

כרוזות של חד"ש בהפגנה בתל אביב לעצירת המלחמה, בנובמבר צילום: תומר אפלבאום

בהתייחס להצעה להעתיק את מיקום ההפגנה למרכז הקונגרסים, כתבה בהרב-מיארה כי היא "אינה מאזנת באופן סביר ומידתי בין הזכויות החוקתיות לחופש הביטוי וחירות ההפגנה, שהן זכויות על בשיטת משפטנו הדמוקרטית, לבין הצורך בשמירת הביטחון הציבורי והסדר הציבורי" וכי היא "חורגת באופן ממשי ממתחם הסבירות והמידתיות ובפרט בשים לב לשילובם המצטבר של תנאי החלופה".

בנובמבר שעבר דחה בג"ץ עתירות שהוגשו נגד החלטת המשטרה לאסור קיום הפגנות בשני יישובים ערביים במחאה על פעילות צה"ל ברצועת עזה, והותיר את האיסור על כנו. בפסק הדין נכתב כי "חרף מעמדה הרם של זכות ההפגנה והאסיפה, יש במציאות המורכבת בה אנו מצויים כדי להשפיע על אופן עריכת האיוונים בעניינה". את פסק

הדין קיבלו השופטים יצחק עמית, יעל וילנר ורות רונן. העתירות הוגשו על ידי מפלגת חד"ש וארגון עדאלה, בדרישה לקיים הפגנות נגד המלחמה בסכנין ובאום אל-פחם. שלשום הגישה המשטרה לבג"ץ חוות דעת שלפיה ההפגנות עלולות לפגוע ברמת ודאות קרובה בשלום הציבור ובביטחונו.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ משטרה

+ חד"ש

+ היועץ המשפטי לממשלה

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

נספח 23

מכתב הוועדה למינוי בכירים על המינוי של משה אדרי למפכ"ל המשטרה

עמ' 200



הוועדה המייעצת למינויים לתפקידים בכירים

ירושלים, כ"א כסלו תשע"ט
29 בנובמבר 2018

לכבוד
ח"כ גלעד ארדן
השר לביטחון הפנים

הנדון: מועמדותו של משה (צ'יקו) אדרי לתפקיד המפקח הכללי של משטרת ישראל
סימוכין: מכתבך מיום 2.11.2018
מכתבנו מיום 21.11.2018

הרינו להודיעך כי התגלעו חילוקי דעות בין חברי הוועדה באשר לתוצאה הסופית של הבירור. יושב ראש הוועדה, השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג ופרופ' טליה איינהורן בדעה שתובא להלן ואילו פרופ' דניאל הרשקוביץ ומר משה טרי הגיעו למסקנה כפי שתפורט להלן.

עמדת יושב ראש הוועדה, השופט (בדימוס) אליעזר גולדברג ופרופ' טליה איינהורן -

במכתב הוועדה אליך מיום 21.11.2018 סברה הוועדה מטעמים שצוינו כי "על המועמד לעבור בדיקת פוליגרף תעסוקתית, כנהוג במשטרת ישראל", וכי הוועדה תיתן את חוות דעתה לגבי המינוי לאחר בדיקת הפוליגרף.

שני טעמים נתנה הוועדה להחלטתה בדבר הפוליגרף. מלבד הטעם כי בדיקה כזאת מתחייבת על פי עקרון השוויון בין המועמדים, ציינו טעם שני והוא "כדי למנוע לזות שפתיים נגד המועמד, אם יתמנה לתפקיד, כאילו היה לו מה להסתיר. עננה כזאת ראוי לה שלא תהיה מעל ראשו של המפקח"ל".

לעניין הטעם השני, יש לזכור כי הוועדה הינה רשות מנהלית וככזאת אין סדרי הדין ודיני הראיות הנהוגים בבית המשפט חלים עליה.

ההבדל בין בירור עובדתי בבית משפט לבין בירור כזה בוועדה עלול לעיתים להקשות על הוועדה להכריע את הכף כשמתעוררים חילוקי דעות עובדתיים ולקבוע ממצאי מהימנות רלוונטיים (שאף עלולים לקבוע גורלות). כיוון שכך, סברנו כי ניתן לראות בבדיקת פוליגרף מכשיר עזר בקביעת עובדות.

ביום 25.11.2018 כתב היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט, לוועדה, כי לדעתו: "לא יהיה זה נכון, ולו מחמת מראית עין, כי בדיקת הפוליגרף של מועמד לתפקיד מפקח"ל תבוצע תחת המטריה המשטרית ועל ידי בודק משטרתי, כאשר המועמד עתיד לעמוד בראש אותו ארגון, אליו

גם הבודק עצמו משתייך. מצב זה מעורר קושי ועלול, ליצור מראית עין של הטיה לטובת המועמד. מטעם זה החליט המחוקק כי בדיקת הפוליגרף התעסוקתית לא תבוצע ביחס למפכ"ל עצמו".

לנוכח זאת, הוסיף היועץ המשפטי לממשלה, כי פנה לראש שירות הביטחון הכללי "על מנת שהשב"כ יערוך את הבדיקה, אולם לאור התנגדותו לבצע בדיקת פוליגרף שעניינה טוהר המידות (להבדיל משמירת ביטחון המדינה עליו אמון השירות) הוחלט כי נערוך את הבדיקה באמצעות בודק פוליגרף פרטי, עליו ימליץ ראש השב"כ", כפי שנעשה פעם בעבר.

בו ביום (25.11.2018) הודיע יו"ר הוועדה ליועץ המשפטי לממשלה כי מקובלת על הוועדה עמדתו כי הבדיקה תיעשה כאמור במכתבו, וכי "יש מקום לבצע את הבדיקה בהתאם ומוקדם ככל האפשר".

בדיקת הפוליגרף נעשתה, על כן, על ידי בודקת עליה המליץ ראש השב"כ, ותוצאותיה נמסרו לוועדה ביום 28.11.2018. בחוות הדעת נקבע כי "מניתוח הממצאים בשאלות הרלוונטיות אובחנו תגובות לאמירת אמת". השאלות הרלוונטיות אליהן מתייחסת המומחית הן שאלות שנוסחו היה מקובל על דעת עורכת הפוליגרף בפגישתה עם חברי הוועדה. פגישה זו התקיימה לאחר שהוועדה קיבלה את הצעת היועץ המשפטי לממשלה כאמור במכתבו אליה, "כי ככל שהוועדה תבקש להתרשם באופן בלתי אמצעי מהבדיקה, היא תזמן אליה את מבצע הבדיקה לקבלת כל ההבהרות וההסברים הדרושים". בפגישה זו, שהתקיימה לאחר שכבר נעשה השלב הראשון בבדיקה עם המועמד, גם נתברר לנו, כי שיטת הבדיקה הזאת מקלה לעומת זאת שנעשית "כנהוג במשטרת ישראל" (כפי שכתבנו כי אותה יעבור המועמד).

בשיחה האמורה גם ראתה עורכת הפוליגרף מבחינתה קושי מקצועי בניסוחן של שאלות שהוצעו על ידי חברי הוועדה ואשר אותן תשאל את המועמד בעת הבדיקה, והנוגעות לחילוקי דעות עובדתיים באחת מן ההשגות שהגיעו מן הציבור לוועדה על ידי מר רפי רותם (להלן – רותם).

בהשגה האמורה העלה רותם טענות חמורות על התנהגות המועמד כלפיו בהיותו מפקד מרחב ירקון צפון בתל אביב. בשל כך הוזמן רותם להופיע לפני הוועדה ביום 20.11.2018. ביום זה הגיע רותם עם בא-כוחו, עו"ד פנחס (פיני) פישלר. במהלך דבריו אמר עו"ד פישלר כי נפגש עם המועמד ב-15.11.2018, וכי "הייתה שיחה מצוינת איתו. ישבו אצלו בלשכתו על קפה וסיגריה ודיברנו על הכול. בעיקר על רפי רותם עם דברים שהוא קיבל ממני על המשטרה."

לאחר הישיבה נתבקש עו"ד פישלר להעלות על הכתב את נסיבות הפגישה עם המועמד, וב-26.11.2018 עשה כן. בעקבות הדברים, הוזמן המועמד להופיע בשנית בפני הוועדה ביום 27.11.2018, כדי להגיב על האמור במכתבו של עו"ד פישלר (הופעתו הראשונה הייתה ב-18.11.2018).

אין חולק כי המועמד אכן נפגש עם עו"ד פישלר ביום 15.11.2018 (דהיינו שלושה ימים לפני הופעתו הראשונה בוועדה). המחלוקת היא על סיבת קיומה של הפגישה ועל הנאמר בה.

לדברי עו"ד פישלר, ביקש המועמד בשיחה טלפונית איתו לשמוע את פרטי התלונה הבאה מטעם מר רפי רותם, אותו הוא מייצג. לדבריו: "פירטתי בפניו את התלונות שמשמיע מר רותם בקליפת

אגוז ולבקשתו, אף העברתי ליוואטסאפ' ב'העתק הדבק' את תלונת מר רפי רותם, וכן סרטון. בשיחה זו ביקש-הציע-יזם (המועמד) כי ניפגש בלשכתו". לאחר מספר דחיות, התקיימה הפגישה שארכה למעלה משעה, והיא נסבה על שני ראשים:

"א. הצגת תלונת מר רפי רותם בפני הוועדה והטענות הקשות שהוא משמיע וטוען להן בדבר התנהלות המועמד - אז בתפקידו כממ"ר ירקון - בשנים 2009-2010 לרבות קצינים ושוטרים, כלפי מר רפי רותם בתחנת תל אביב צפון... ביקשתי גם להציג תמונות במכשיר הסלולרי אך הוא ויתר על כך מטעמיו. הסתמכות הדברים גם על הנטען בתלונת מח"ש שהגיש וכיו"ב למיטב זיכרוני אמרתי כי גם תלונה כנגדו אין בנמצא בתיק. סיפרתי כי אף שוחחתי לאחרונה ממש עם סגן ניצב בדימוס, נמרוד דניאל, אז קצין אח"מ ירקון תחת פיקודו של המועמד, באותם ימים, שפרש מאז מהמשטרה, אשר אמר לי כי למיטב זיכרוני "קיבלו הוראה מגבוה שלא לקבל תלונות מרפי רותם." לשאלתי: "הוראה מגבוה של מי?" לא זכר. בפגישה אמר לי המועמד: "מי כמוך יודע/אמור לדעת שכממ"ר, עם כל כך הרבה תיקים ועצורים רבים איני יכול לזכור דבר מהמקרים בעניין רפי רותם." המועמד שאל האם מר רפי רותם יהיה מוכן לפגוש אותו, השבתי בחיוב, משהוא נתן על כך את הסכמתו מראש. אף אמרתי, שאני מקבל מאזרחים שונים פניות טלפוניות בעניין התנהלותו של המועמד... ופרשה אחרת של תלונת קצין בכיר במרחב כנגד התנהלותו, ואמרתי לפונים שאיני מתכוון לטפל בכך - שיפנו לוועדה - אם ירצו - במישרין - בעצמם ולא באמצעותי.

ב. הצגת הביקורת הנוקבת שלי, בקליפת אגוז ובקצירת האומר, הביקורת שאני משמיע על פני שנים רבות, מלווה בדוגמאות אודות התנהלות המשטרה, חוליי הארגון כדי רקב וכאוס, הבעת חוסר אמון הציבור במשטרה ועוד. מסמך מודפס, מפורט, הוגש לו, זאת כדי לחסוך בזמן. "קרא אותו בזמןך החופשי/בזמן נהיגת הנהג שלך, תלמד ממנו היטב ועקוב אחר ביקורתי רבת השנים, מדי יום ביומו, חודש בחודשו." המועמד הבטיח/התחייב לקרוא את הביקורת המפורטת והנוקבת - ואף אמר "אני מתכוון להקים חטיבת ביקורת הכפופה למפק"ל במישרין."

גרסת המועמד היא, כי ניצב בדימוס, חברו של עו"ד פישלר, פנה אליו ומסר לו כי עו"ד פישלר מבקש לפגוש אותו, כמי שעתיד להיות המפק"ל, כדי לשטוח בפניו את טענותיו על משטרת ישראל. על כך השיב הפונה כי ישקול בדבר. בהתייעצות שקיים בנדון נשמעה דעה כי כדאי לו לפגוש את עו"ד פישלר כדי שרותם לא ימשיך לטעון את כל הטענות כלפיו, שכן זו לא הפעם הראשונה שרותם מעלה טענות אלה נגדו. הוא קבע עם עו"ד פישלר להיפגש איתו ב-15.11.2018. עם פגישתם, אמר לעו"ד פישלר: "אני על רפי רותם לא רוצה לדבר שחס וחלילה לא יגידו שאני מנסה להשפיע עליך. הוא אמר לי: אני לא באתי לפה בשביל לדבר על רפי רותם, אני באתי לדבר על עצמי. על טענותיי כלפי משטרת ישראל, כלפי הקצינים במשטרת ישראל, זה שזרקו אותי מהמכללה שאני הייתי מרצה, אתם לא יודעים לקבל ביקורת, לכל אורך השנים אתם מתעלמים ממני.. אתה כמפקד מחוז תל אביב התעלמת מהתלונות שלי. בקיצור, אני אמרתי לו אתה מדבר רק על עצמך... לא היה שום דבר על רפי רותם... הייתה שיחה נינוחה, לא היה שום דבר על רפי רותם... הוא אמר לי: אני מבקש ממך דבר אחד - להתייחס אליי, לשמוע את טענותיי, אתה לא חייב לקבל אותן. אני משאיר לך מסמך... אני הייתי הדבר הכי פסיבי בשיחה. הוא דיבר, הוא

שטח את טענותיו ואני הקשבתני... ואמרתי לו: אני רק רוצה לחדד שאתה באת לפה בשביל עצמך, לא מדבר על רפי רותם. הוא אמר לי: ... השיחה היא על טענותיי".

המועמד הוסיף כי בהופעתו הראשונה בפני הוועדה (ב-18.11.2018) לא סיפר על הפגישה כי היא לא הייתה קשורה כלל למה שרותם התלונן: "אם הייתי חושב שיש כזה משהו רלוונטי, אין לי סיבה שלא להגיד את זה ... אני מצטער שלא באתי ואמרתי: נפגשתי איתו, אבל לא עלה לי בראש, כי אני נשאלתי על האירוע של רפי רותם. רפי רותם מבחינתי בשיחה עם מר פישלר, לא עלה זה נראה לי, אני אומר את זה בדיעבד, טעות."

כאמור, נושא הפגישה בין המועמד ועו"ד פישלר לא נכלל בין השאלות בפולגרף ואיננו רואים כי בידינו לקבוע ממצא על מהימנות אחד מהם מתוך התרשמות בלבד.

אולם, גם אם נדחה את גרסת עו"ד פישלר ונעדיף על פניה את גרסת המועמד כי בפגישתם לא דיברו כלל על רותם, רואים אנו את עצם הפגישה עם עו"ד המייצג מתלונן נגדו, שעה שהוועדה מקיימת את דיוניה, בכלל זה באותה תלונה, ככשל בהתנהגות ובשיקול הדעת, שמגיע לכדי התנהגות בלתי ראויה ולא רק בגדר "טעות" כהגדרת המועמד.

האם היה למתבונן מן הצד קשה להסיק מסקנה סבירה, מיהו המעוניין אותו זמן בקיום הפגישה?

כבר אמרנו במכתבנו הקודם כי "עלינו לתת את דעתנו כי אמון הציבור במשטרה מושפע, במידה רבה, מדמותו של המפקח". דעתנו בסיכום כי העננה של הפגישה האמורה תלווה את המועמד לאורך כל שנות תפקידו, אם ייבחר לתפקיד, ובכך ייפגע אמון הציבור במשטרה.

לא זו אף זו, בדוח מבקר המדינה על הקמת מערך המצלמות האלקטרוניות ואכיפת חוקי תעבורה (דוח ביקורת מיוחד, התשע"ו-2016, עמודים 56-63) התייחס מבקר המדינה לפעולות המועמד בעת שהיה ראש אגף תנועה במשטרה (את"ן). בעמוד 56 מצוין נוהל את"ן ש"הסמכות להחליט על הטיפול בדוחות לשוטרים שדרגתם ניצב משנה ומעלה, הוא ראש את"ן או המפקח", ולאחר שעדיין בחומר, יהיה ראש לסגור תיק בגין עבירת תעבורה מטעם "אין אשמה" אך ורק אם קבע כי עבירת התנועה בוצעה לצורך מבצעי, וכי אי ביצועה היה בו כדי למנוע את מילוי התפקיד". בנוסף נקבע בדוח המבקר (בעמוד 56), כי על פי נוהל המשטרה, כאשר נידות נאלצות באירועים בהולים לנסוע מעל למהירות המותרת... דיווחים אלה יירשמו "ביומן אדומים".

מהדוח עולה (עמ' 60) שהמועמד, בתפקידו כראש אגף תנועה, ביטל מטעם "אין אשמה" 6 דוחות – שניים שהופקו בגינם כתבי אישום וארבעה שהופקו בגינם הודעות קנס.

על פי ממצאי הדוח (עמ' 59-60), לגבי ארבעה מהדוחות אי אפשר היה לקשור בין האירועים המבצעיים שפירט הקצין בדרגת תת-ניצב שעבר את העבירות לבין הנסיבות הנוגעות לעבירות והאירועים עליהם הצהיר תת הניצב, גם לא דווחו ב"יומן אדומים". החלטות המועמד לא לוו בהנמקות או בהסברים לאי ההתאמה הזו. על פי דוח מבקר המדינה (עמ' 61), ההסבר שנתן המועמד לסגירת התיק היה שהוא לא בדק בעצמו את הדוחות המבצעיים שהובאו בפניו, "אלא שאל את ראש מדור תעבורה את השאלות הרלבנטיות... לבדיקות הנעשות על ידו". לעניין

הדו"חות של קצין ב' (תת הניצב שעבר את העבירות), ציין המועמד כי אינו נכנס לפרטי פרטים בבדיקה ולא ראה צורך בבדיקת תשובותיו.

מהדוח עולה עוד (עמ' 61) כי ראש מדור תעבורה מצדו הסביר כי "המדור איננו גוף חוקר והוא מסתמך על הסבריו של הקצין ומסמכים נלווים. במידה והקצין מדווח על פעילות מבצעית ומצרף דוח מיומן מבצעים, אזי נתונים אלה מספיקים כדי לקבל החלטה".

ממצאי הדו"ח מעלים תמונה עגומה של התעלמות מדיווחים לא נכונים של קצין בכיר. לעניות דעתנו, המועמד, שהעניין היה בסמכותו ובאחריותו, אימץ נוהג שאינו מתיישב עם הקפדה על טוהר המידות במשטרה.

סיכומם של דברים, כי אין בידינו להמליץ על מינויו של המועמד לתפקיד מפכ"ל המשטרה.

הננו מפנים את תשומת לבך לאמור בהחלטת הממשלה מס. 3839 מיום 27.5.2018 כי "היו הדעות שקולות בוועדה – יהא ליושב ראש הוועדה קול נוסף", ולפיכך יש לראות עמדתם של יושב ראש הוועדה ופרופ' איינהורן כהחלטת הוועדה כולה.



להלן עמדת החברים מר משה טרי ופרופ' דניאל הרשקוביץ-

כאשר הוועדה ביקשה שהמועמד יעבור פוליגרף תעסוקתי, רוח הדברים בוועדה הייתה שאם יעבור את הפוליגרף בהצלחה הרי לא תהיה מניעה מלהמליץ על מינויו כמפכ"ל המשטרה. בסופו של יום המועמד עבר את הפוליגרף בהצלחה.

בינתיים התעורר עניין נוסף, והוא דבר פגישתו של המועמד עם עו"ד פישלר והשאלה האם היה בפגישה זאת ניסיון להשפיע על עדותו של מר רפי רותם בפני הוועדה, שאם כן הרי יש בזה פגם חמור בטוהר המידות.

היוצא מכך ששאלת ההמלצה על המועמד הייתה בעצם תלויה אך ורק בשאלת הפגישה הנ"ל. אשר לפגישה זאת ניתנו גרסאות שונות ע"י המועמד וע"י עו"ד פישלר. כאן אנו חלוקים על חברינו. בעוד הם רואים הבדלים מהותיים ומשמעותיים בין הגרסאות, הרי לטעמנו מדובר

בהבדלים הנופלים בתחום הראייה הסובייקטיבית השונה של הצדדים את מהות הפגישות והדגשים בהן. עמדתנו קיבלה חיזוק משמעותי מדברי המומחית לפוליגרף, שאמרה בפירוש כי מדובר בדברים שהם בתחום הסובייקטיבי ואינם ניתנים לבירור בבדיקת פוליגרף.

אשר על כן, אין אנו רואים סיבה שלא לקבל את הסבריו של המועמד שנשמעו סבירים ביותר והניחו את דעתנו.

יתירה מזאת, גם אם היינו מקבלים את הטענה שהייתה סתירה משמעותית בין שתי הגרסאות, הרי המסרונים שהוחלפו בין המועמד לבין עו"ד פישלר בתאריך 22.11.2018 מחזקים את גרסתו של המועמד. נוסף עוד כי הניסיון שנעשה להציג חליפת מסרונים זאת כניסיון נוסף של המועמד להשפיע על עדותו של מר רותם אך מחזקת את תחושתנו שיש כאן ניסיון לפגוע במועמדות המועמד בכל מחיר.

זאת ועוד, לאור העובדה שטענותיו של מר רותם אינן חדשות, ושהן בוררו במח"ש, והועלו כשהמועמד עמד להתמנות למפקד מחוז ירושלים, ואח"כ כשהיה מועמד לפיקוד על מחוז ת"א, ואח"כ כשהתמנה למנכ"ל המשרד לבט"פ, הרי טענה שכיום ניסה להשפיע על עדות זאת נשמעת לא סבירה.

לאור כל האמור לעיל, איננו רואים שיש בפגישתו של המועמד עם עו"ד פישלר כדי לשנות מההתרשמות הקודמת שהייתה לוועדה כולה שיש להמליץ על מינוי המועמד.

משגובשה עמדתנו זאת, נוסף נדבך נוסף לענייננו, והוא דו"ח מבקר המדינה על התנהלות המועמד בעת היותו ראש את"ן. ראשית, אין אנו יכולים שלא להביע את צערנו על כך שדו"ח זה נשלח אל הוועדה רק היום (אף שהמועמד הביא לידיעת הוועדה את דבר קיומו), זמן רב אחרי שחלף המועד שבו היינו אמורים לקבל חומרים על המועמד. לגופו של עניין, ממצאי דו"ח מבקר המדינה לא קבעו כי נפל פגם בטוהר מידותיו של המועמד. מדובר בכשל מערכתי ואי הקפדה על מינהל תקין בכל הקשור לאופן בדיקת הבקשות שהובאו ואי הנמקה מספקת, אבל במפורש לא פגיעה בטוהר מידות. אגב, גם את הכשל המערכתי קשה לקשור דווקא במועמד. אוי לו למפקד שאינו יכול לסמוך על אמרתם של הקצינים הכפופים לו.

בסיכום הדברים איננו רואים כל מניעה מלהמליץ על מינויו של מר משה אדרי כמפכ"ל משטרת ישראל.


משה אדרי
חבר


דניאל הרשקוביץ
חבר

נספח 24

כתבתו של ג'וש בריינר "המפכ"ל
המיועד דני לוי נכשל בטיפול במעשי
רצח ומדכא את המחאה" הארץ
מיום 30.7.2024

עמ' 207

משפט ופיללים

המפכ"ל המיועד דני לוי נכשל בטיפול במעשי רצח ומדכא את המחאה

כהונתו של לוי בתפקיד מפקד מחוז חוף מתאפיינת בהפעלת יד קשה כלפי מפגינים נגד הממשלה בקיסריה. באחת ההפגנות אמר לוי למפגין "60 כמוני נהרגו בגללך", לאחר שזה האשים אותו כי הוא פועל בשירות בן גביר

יהושע (ג'וש) בריינר

התראות במייל

30 ביולי 2024

המועמד החדש לתפקיד המפכ"ל, ניצב דני לוי, כשל כישלון חרוץ במיגור הפשיעה בחברה הערבית בתפקידו הנוכחי כמפקד מחוז חוף. מאז מונה לוי לתפקיד נסק מספר קורבנות הרצח הערבים. מספר הנרצחים בגזרה שעליה הופקד הוא הגבוה ביותר, ושיעור הפענוח של תיקי רצח בה הוא אחוזים ספורים.

לצד זאת, כהונתו של לוי בתפקיד מתאפיינת בהפעלת יד קשה כלפי המפגינים נגד הממשלה בקיסריה, ובמעצרים שקיבלו ביקורת נוקבת של בתי המשפט נגד המשטרה. לוי גם פעל לצמצום חופש הביטוי בגזרתו, בעיקר מאז החלה המלחמה. כך, מנע הפגנות של ארגוני שמאל בקריאה להפסקת אש. במקרה אחד מנע מתנועת חד"ש לקיים הפגנה בחיפה, ונאלץ לחזור בו לנוכח ביקורת קשה של שופטי בג"ץ. באחת ההפגנות בקיסריה, אמר לוי למפגין "60 כמוני נהרגו בגללך", לאחר שזה האשים אותו כי הוא פועל בשירות השר לביטחון לאומי, איתמר בן גביר.

הפגנה סמוך לביתו של ראש הממשלה בקיסריה, בחודש שעבר. מאז החלה המלחמה פעל לוי למנוע הפגנות של ארגוני שמאל בקריאה להפסקת אש צילום: יאיר גיל

לוי צמח במחוז תל אביב, שם פיקד על תחנת שכונות, על מרחב יפתח האחראי על דרום העיר ולאחר מכן על מרחב ירקון. ב-2021 מונה לוי לסגן מפקד מחוז ירושלים, אף שמעולם לא שירת במחוז. בתפקידו זה

פיקד על כוחות המשטרה בהלווייתה של העיתונאית שירין אבו עאקלה ב-2022, שבה תקפו שוטרים את נושאי הארון.

לוי קודם לדרגת ניצב, ובאוגוסט 2023 מונה למפקד מחוז חוף, החולש על אזור חיפה וואדי ערה. במסגרת מאמציו של לוי לשאת חן בעיני השר בן גביר, הוא החל לפעול למניעת הנפה של דגלי פלסטין בהפגנות, אף שבהיותו מפקד מרחב ירקון אפשר את הנפת הדגל.

בן גביר בכנסת, בשבוע שעבר. לוי קיים קשר ישיר עם בן גביר, למורת רוחו של המפכ"ל לשעבר קובי שבתאי
צילום: אורן בן חקון

לוי קיים קשר ישיר עם בן גביר, למורת רוחו של המפכ"ל לשעבר קובי שבתאי. מקורות סיפרו ל"הארץ" כי ערוץ התקשורת בין השניים נפתח כבר כמה חודשים לפני שלוי מונה למפקד מחוז. "הם עמדו בקשרים הדוקים", אמר אחד מהם. "לוי היה מעדכן את בן גביר, בין היתר באמצעות סביבתו, מה קורה בצמרת הארגון". ביום העצמאות האחרון היה לוי אחד הקצינים הבכירים שנכחו במסיבת יום ההולדת שערך לבן גביר פעיל ליכוד.

אם לוי ייבחר, כמה ניצבים צפויים לפרוש מפני שלא קיבלו את התפקיד. אחרים כבר הגדירו את לוי כמועמד "לא ראוי". בינתיים, המשטרה מוסיפה להתנהל בלי מפכ"ל קבוע, וכשתפקידים כמו מפקד מחוז ירושלים אינם מאוישים.

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ איתמר בן גביר

+ משטרה

נספח 25

כתבתו של ג'וש בריינר "במחוז חורף
הפשיעה חוגגת, הרציחות בשיא
והמפקד מיועד להיות מפכ"ל" הארץ
מיום 7.8.2024

עמ' 210

משפט ופיללים

במחוז חוף הפשיעה חוגגת, הרציחות בשיא והמפקד מיועד להיות מפכ"ל

בתוך פחות משנה זינק מספר הנרצחים בגזרתו של דני לוי ב-77%. הנתון מעמיד את מחוז חוף במקום הראשון והמפוקפק בכמות הנרצחים, אלא שהוא לא מונע מהשר לייעד את המפקד להיות המפכ"ל הבא

יהושע (ג'וש) בריינר

07 באוגוסט 2024

התראות במייל

מאז שניצב דני לוי נכנס לתפקידו כמפקד מחוז חוף מניין הנרצחים בגזרתו עלתה ב-77% לעומת השנה שקדמה לה. חרף הנתונים העגומים של המחוז בכל הנוגע למאבק בפשיעה בחברה הערבית, לוי הוא מועמדו העדכני של השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר לתפקיד מפכ"ל המשטרה. רק בתחילת השבוע אירע רצח כפול נוסף בגזרתו, כששני בני אדם נורו למוות בבאקה אל-גרבייה.

לוי קודם לדרגת ניצב על ידי בן גביר ונכנס לתפקיד מפקד המחוז שחולש על ואדי ערה וחיפה באוגוסט 2023. הוא החליף את ניצב יורם סופר, שחודש וחצי קודם לכן עבר לתפקיד הפרויקטור למאבק בפשיעה בחברה הערבית. בשנה שלפני כניסתו של לוי לתפקיד, ובעת שסופר שימש כמפקד המחוז, מספר הנרצחים עמד על 58. בתוך פחות משנה זינק המספר ל-103, מרביתם המכריע בחברה הערבית — והוא צפוי עוד לעלות.

ניצב דני לוי, בשנה שעברה. "הוא פשוט לא מתאים, אבל זה לא מעניין את השר", אמר בכיר במשטרה צילום: אוליבייה פיטוסי

נתוני הרציחות מעמידים את המחוז של לוי במקום הראשון והמפוקפק בכמות הנרצחים, בפער משמעותי מיתר המחוזות. "אין לו שום תוכנית אסטרטגית, הדבר המרכזי שמעניין אותו זה למנוע הנפת דגלי פלסטין ולהתקדם למפכ"ל", אמר עליו בכיר במחוז חוף.

לתסכול מתפקודו של לוי שותף גם מוראד עמאש, ראש מועצת ג'סר א-זרקא. "פגשתי אותו פעם אחת. הוא הגיע כשנכנס לתפקיד, ומאז אני לא זוכר שנפגשנו", שחזר עמאש. "הוא סיפר שהוא גר בזכרון יעקב, ואמר שהוא שכן שלנו. חשבנו לעצמנו שזה טוב, אבל למען האמת, אין שום שיפור".

עמאש אמר כי למשטרה אין תוכנית להתמודדות עם גל הרציחות. "החברה שלנו מדממת ואף אחד לא יודע לצפות מתי יהיה הרצח או הירי הבא. אין למשטרה שום תוכנית עבודה מסודרת ובינתיים העבריינים הספיקו לעלות עשר רמות מעל. בהתחלה הוא בא והבטיח הבטחות, אבל בפועל שום דבר". באחת הפעמים הבודדות שבהן הגיע לוי ליישוב, הוא התלווה לשר בן גביר, וביקר ללא ידיעת ראש המועצה. "הופתענו מזה", הודה ראש המועצה. "אף אחד לא תיאם איתנו, ובסוף מי שפגשו אותם היו כמה שיכורים ברחוב".

השבוע

"דני לוי רוצה להיות מפכ"ל אז למרות הרציחות כל השוטרים שלו שומרים על נתניהו"

עדות בולטת נוספת לתפקודו של לוי היא ערימות האשפה ברחובות המועצה המקומית ג'דידה מכר, הסמוכה לעכו. בחצי השנה האחרונה הזבל נערם ברחובות היישוב שבו מתגוררים 21 אלף תושבים, כיוון שהחברות לפינוי אשפה מסרבות לעבוד בשטח בעקבות איומים מצד ארגון פשיעה מקומי המנסה להשתלט על מכר המועצה. חברה שהפעיל המשרד להגנת הסביבה נאלצה לקבל ליווי משטרה, ומשרדי הממשלה אף נאלצו לפנות לשב"כ שיפעל בעניין, אלא שראש השירות רונן בר סירב לכך. בהיעדר מענה משטרה, המצב התברואתי ברחובות היישוב הצפוני בשפל, ואם לא די בכך, בשנה שחלפה מאז שלוי נכנס לתפקידו, 12 מתושבי היישוב נרצחו ללא קשר למאבקים על המכר לפינוי האשפה.

בתוך המשטרה מייחסים את ההתקדמות של לוי בדרגות לקשריו הפוליטיים בליכוד ומול השר לביטחון לאומי. "הוא פוליטיקאי במדים,

וכפי שרואים בכל הנתונים גם מפקד מחוז כושל", אמר בכיר במשטרה. "הוא פשוט לא מתאים, אבל זה לא מעניין את השר". במשטרה מצביעים על נתוני הפשיעה הגבוהים במחוז של לוי, חרף העובדה שבשנה החולפת קיבל תגבור של אלפי שוטרים ובהם כוחות מג"ב ויחידות מיוחדות בהנחיית המפכ"ל והשר.

תגבור הכוחות ניתן למחוז לצורך ההתמודדות עם ההפגנות בקיסריה והפשיעה בחברה הערבית, אלא שחרף זאת, כמות הנרצחים והפשיעה רק עלתה. עם זאת, בשיחות עם בכירים במשטרה, הוזכרו גם יחסי האנוש של לוי מול פקודיו. "הוא אדם ומפקד לא נעים", אמרו קצינים רבים. לעומת זאת, בכיר לשעבר שעבד לצד לוי אמר: "נכון שמדובר באדם לא תמיד נעים שלא נוח להיות איתו, אבל אולי זה מה שהמשטרה צריכה".

במשטרה מסרו בתגובה כי "שוטרי וקציני המחוז עובדים לילות כימים מתוך תחושת שליחות תוך חתירה למגע והבאת העבריינים לדין. נתוני הפשיעה מעידים על כך, כמו גם העובדה שמתחילת השנה ועד היום ישנה עלייה של 19% בהגשת כתבי אישום אל מול שנת 2023".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ רצח בחברה הערבית

+ איתמר בן גביר

+ משטרה

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ